

Nagrajena prizadevnost

Med Kraigherjevimi nagrajenci tudi glavni direktor „Krke“ Boris Andrijanic

Prodornost in uveljavljenost novomeškega gospodarstva ni sta prazni besedi. Vse prej kot to. Botrovali sta že četrti Kraigherjevi nagradi v dolenski metropoli. Tokrat jo je dobil Boris Andrijanic, glavni direktor „Krke“. Pred njim so najvišje republiško priznanje za izjemne gospodarske dosežke prejeli Jurij Levičnik (IMV), Jože Knez (Novoles) in Ivan Kočevcar (Pionir).

„Značilno za nagrajence je, da so iz OZD, ki imajo izdelane dolgoročne razvojne programe in h katerim so sami prispevali pomemben delež,“ se je glasila ugotovitev iz obrazložitve. Če bi motrili delež Borisa Andrijanica, bi morali pritrditi, da je bil v „Krki“ ves čas na čelu tistih ki so zagovarjali in uveljavljali razvoj prek lokalnih meja ter take programe, ki so vključevali pomoč manj razvitim, širši jugoslovanski trg in dežele v razvoju.

Osebnih prispevkov direktorja Andrijanica je razpet med letoma 1954 in 1978. Bil je med prvimi organizatorji „Krke“, ki je imela na tedanjem manj razvitem območju izredno velik pomen za njegov raz-

ANDRIJANIČ V IMENU VSEH – Eno od letošnjih Kraigherjevih nagrad je dobil tudi glavni direktor „Krke“ mr. ph. Boris Andrijanic. Njemu je tudi pripadla čast, da se je zahvalil v imenu nagrajencev za tako visoka priznanja. (Foto: Katja Štimac)

voj. Vseskozi se je zavzemal za organizacijsko, tehnološko, izobrazbeno in samoupravno rast delovne organizacije. Pod njegovim vodstvom je „Krka“ izoblikovala razvojno strategijo, ki temelji na lastnih surovinah in prodoru na tuja tržišča. Iz take strategije se je porodil raziskovalni razvojni inštitut, ki je največje dosežanje uspehe dosegel prav pri izdelavi tehnologije v proizvodnji antibiotikov. Inštitut ima že 64 lastnih patentov in 287 patentnih prijav, uspešno pa sodeluje z najrazličnejšimi znanstveno raziskovalnimi ustanovami v Sloveniji in Jugoslaviji.

DVE NOVI TELEFONSKI CENTRALI

V Kapelah in v Cerkljah upajo, da bodo letos končno dočakali avtomatsko telefonsko centralo. Vsaka od njiju bo imela okoli sto priključkov.

V KOČEVJU NAJHUŠJI MRAZ

V Kočevju so 4. januarja namerili kar 23 stopinj pod ničlo, kar je bil rekorden mraz tistega dne in verjetno letošnje zime – pa ne le v Kočevju, ampak sploh v Sloveniji. Rinža je sicer zaledenela, a kljub temu na njej ni bilo drsalcev. Zaradi mraza so imeli največ težav lastniki avtomobilov, ki nimajo garaž, saj mnogim niso hoteli vžgati.

V sredini tedna je zajelo naše kraje poslabšanje; ko se je ohladilo, je pričel snežiti. Tudi v četrtek bo še nekaj padavin, nato pa se bo vreme izboljšalo in ohladilo.

Uresničevati dogovorjeno

Poudarki iz novoletne poslanice predsednika Tita

Predsednik republike Josip Broz Tito je v svoji novoletni poslanici čestital vsem delovnim ljudem in občanom ob novem letu ter se pomudil pri uspehih, doseženih v socialističnem samoupravnem razvoju naše države. Posebej je poudaril pomen politične aktivnosti v preteklem letu, zlasti pomen kongresov. Pri tem je opozoril tudi na smeri akcij ter na naloge, ki čakajo skupnost jugoslovanskih narodov in narodnosti v letu 1979.

Nikakršna dejavnost forumov, je dejal tovariš Tito, ki imajo seveda svojo pomembno vlogo in odgovornost, ne more popraviti slabosti političnega dela v bazi. Rezultatov politične dejavnosti ni moč ocenjevati samo po stališčih in sklepih forumov, pa naj si bodo še tako dobri, temveč predvsem po tistem, kar uresničujemo v družbeni bazi, v praksi. Zato bo v letu 1979 glavna naloga vseh dejavnikov političnega sistema uresničevati vse tisto, kar smo tako soglasno sprejeli. Nujno je treba opraviti s pojavi verbalizma in škodljivo prakso, da se govori posplošeno in deklarativno. Vse probleme je treba obravnavati kar najbolj konkretno, sprejemati je treba jasne, natančne odločitve o tem, kako naj bi jih uresničevali v vsakdanji praksi. V uresničevanju takšnega načina dela lahko veliko pripomore mlada generacija s svojo svežino in dinamičnostjo. „To od nje tudi pričakujem“, je naglasil tovariš Tito.

Glede gospodarskega razvoja je dejal, da smo lani kljub zapletenim razmeram in nestabilni in neugodni situaciji v svetu dosegli pomembne uspehe. V vseh naših mestih in vaseh je videti, da ljudje vedno bolje živijo. Hkrati z materialnim napredkom so se lani nadaljevali pozitivni procesi

organiziranja na temeljih ustave in zakona o združenem delu. Nastajajo možnosti, da bo gospodarski vzpon še naglejši.

Predsednik Tito je dodal, da smo zaradi nekaterih subjektivnih slabosti dosegli manj, kot bi lahko. Te slabosti se kažejo predvsem v premajhni produktivnosti dela, v neracionalni porabi, v naglem zviševanju cen in v primanjkljaju v gospodarski menjavi s tujino. Vse družbene akcije je treba usmeriti v odpravljanje teh slabosti. Naša osnovna naloga v letu, ki je pred nami, bo stabilizirati gospodarska gibanja in izpopolniti družbenoekonomске odnose.

Če povzamemo v nekaj besedah: brez samoupravnega povezovanja in združevanja dela ter sredstev ni moč uspešno organizirati materialnih in duhovnih sil, ni moč izkoristiti naravnih bogastev, notranjih rezerv, pa tudi ne prednosti našega socialističnega samoupravnega sistema. „Zato menim“, je poudaril tovariš Tito, „da je prednostna družbena naloga, da vsi ekonomski in družbeni dejavniki prek samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, ob plodnem črpanju znanstvenih spoznanj sprejemajo srednjeročne in dolgoročne načrte razvoja in jih kar najbolj odgovorno pomagajo uresničevati.“

Predsednik republike je v novoletni poslanici spregovoril tudi o stalnicah v naši zunanji politični usmenitvi. Dejaj, da bo Jugoslavija kot neuvrščena država tudi v prihodnje hodila po poti enakopravnega sodelovanja med državami in narodi, sodelovanja, ki ga bo prežemalo medsebojno spoštovanje, ne glede na njihovo velikost, moč in opredelitve.

Črne gradnje bo rušil buldožer

V drugi polovici januarja bodo po nalogu medobčinske urbanistične inšpekcije porušili prve tri črne gradnje v trebanjski občini

V letu 1978 je medobčinska urbanistična inšpekcija izdala 34 odločb za odstranitev objektov v občinah Trebnje, Črnomelj in Novo mesto. Na stroške lastnikov – graditeljev bodo v kratkem porušeni prvi trije nezakonito grajeni objekti.

Medtem ko je nekaj črnograditeljev, ki so dobili odločbe za odstranitev objektov poskrbelo, da so pospravili material in porušili začete gradnje, jih je nekaj tudi poskrbelo za pridobitev ustreznih dokumentov in dovoljenj. Ostalo pa je še več primerov, ko se črnograditelji niso zmenili za svarila in odločbe. Ti so se ušteli.

Medobčinska urbanistična inšpekcija je pred kratkim izdala prve tri sklepe za rušenje. Vsi trije objekti so v trebanjski občini, in sicer gre za začeto grad-

njo stanovanjske hiše na Grmadi, last Franca Hočevarja iz Ljubljane. V drugem primeru bo odstranjena začeta gradnja poslovno-stanovanjske hiše v Račjem selu, ki jo je začel graditi Anton Jeršin iz Račjega sela. V tretjem primeru pa bodo zasuli izkopano gradbeno jamo in narejeno dvozno pot na črno gradbišče, kjer sta s prvimi gradbenimi deli za hišo začela Ivanka in Marjan Ponikvar v Škrlijevem blizu gradu.

Rušitev objektov in postavitve zemljišč v prejšnje stanje bo

Moč, ki ne izvira le iz števila

Z obiska sekretarja predsedstva CK ZKS Franca Šetince v Novem mestu

Franc Šetinc, sekretar predsedstva CK ZKS, se je 4. januarja mudil na celodnevem delovnem obisku v Novem mestu, kjer se je najprej pogovarjal s političnim aktivom novomeške občine, si zatem ogledal delo v Industriji motornih vozil, obiskal muzej NOB, popoldne pa v domu JLA predaval o ljudskem odporu in samozaščiti v samoupravni socialistični družbi.

Sekretar občinskega komiteja ZK Franci Borsan ga je izčrpano seznanil z delom ZK v novomeški občini. Za minulo obdobje je značilna okrepjena vloga komunistov, ki ne izvira le iz številnega povečanja članstva (samo lani je bilo ustanovljenih 25 novih osnovnih organizacij, zadnja leta se je število članov podvojilo), temveč iz nove vloge ZK in njene nove organiziranosti. Ko je tekla beseda o tem, da se je treba še posebej posvetiti osnovni organizaciji, je tov. Šetinc posebej naglasil, kakšna naj bi bila idealna osnovna organizacija. Imela naj bi kvalitete Zveze komunistov kot celote, torej naj bi bilo celovito, brez odklonov gledala na družbeni razvoj in ga idejno usmerjala.

Poročevalec je sekretarju predsedstva CK ZKS navedel še vrsto podatkov in ugotovitev o gospodarskem in družbenem napredku v občini. Družbeni načrt občine se v glavnem uresničuje, četudi so nekatere investicije že v zamudi. Ta hip gradi 39 investitorjev 96 objektov v predra-

čunski vrednosti 1,41 milijarde din. Skupno 23.000 zaposlenih je lani ustvarilo 13 milijard din celotnega prihodka in 3,5 milijard dinarjev dohodka, kar je nad predvidevanjem. Najbolj spodbudna pa je ugotovitev, da ni nobena delovna organizacija končala z izgubo, in kar je še važnej-

SVEČANE IZJAVE SODNIKOV

4. januarja so pred predsednikom novomeške občinske skupščine Marjanom Simičem podali slovesno izjavo vsi novoizvoljeni sodniki temeljnega sodišča in tožilstva v Novem mestu, predsednik sodišča in javni tožilec. Te dni so ob reorganizaciji na sodišču, o kateri smo obširneje pisali v prejšnji številki, manjše selitve, nato pa se začne delo po novem.

V četrtek, 4. januarja, se je v Novem mestu mudil sekretar predsedstva CK ZKS Franc Šetinc. Popoldan je v Domu JLA predsednikom svetov KS, predsednikom odborov za SLO ter predsednikom delavskih svetov občine govoril o političnih vidikih ljudske obrambe in družbene samozaščite v luči kongresov ZK. (Foto: J. Pavlin)

UMRL JE SLIKAR MIHAEL KAMBIČ

8. januarja so v Dragovanji vasi pri Črnomlju – ob večji udeležbi domačinov in predstavnikov kulturnega življenja Bele krajine – pokopali starostno slovenskih likovnih umetnikov Mihaela Kambiča. Umrl je v svojem 92. letu v rojstni vasi, kjer je preživel zadnja leta. Umetnika se poleg številnih Belokranjcev spominjajo tudi Dolenjci, saj je pred kakimi petnajstimi leti med drugim razstavljal svoja dela tudi v Dolenjski galeriji v Novem mestu.

NAJLEPŠE SO PADLE – Mimo je se eno leto in že krepko korakimo v novo. Dlane se se niso opomogle od čestitanja. Nasploh je vsako Silvestrovo bolj veselo. Letos se je popivalo zadnji delovni dan (nekateri so to delali vse leto) pa se v soboto veš dan, da novoletne noči, najdaljše in najbolj nore, niti ne omenjamo, saj je marsikoga še dva dni po njej bolela glava. Pa ne samo od mačka, tudi od visokih cen novoletnih menujev. Na veselo noč nas sedaj spominjajo le polne „kante“ ostankov dobrot, okrašene z vato okinčanimi smrekicami, odsekanimi na črno ali s plombo GG. Mimoidoče spominjajo, da je nekaj velikega mimo. Čas pa po starem naprej... (Foto: Janez Pavlin)

STILLES: SAMI POGASILI

V ponedeljek 8. januarja je v kotlovnici sevnškega Stilleasa zagorelo. Vžgal se je mazut, ki je iztekal iz gorilca. Po pomoč je najprej zatulila tovarniška sirena, zatem pa se na domu sevnških gasilcev. V tovarni so požar brž pogasili.

Kampučija, ki je v svoji burni zgodovini že pod starim imenom Kambodža morala preživeti marsikaj, doživlja verjetno najbolj dramatične ure v svojem obstoju, ko se sooča z bolj ali manj odkritim napadom nekoč prijateljske sosedne vzhodne Vietnami.

Kampučijski uporniki so v nedeljo zasedli Phnom Penh in razobesili svojo zastavo na glavnem svetišču v prestolnici. Kaže, da so uporniki zavzeli Phnom Penh brez boja oziroma da so ga redne vladne čete in vodstvo „Rdečih khmerov“ zapustili, še preden so uporniške enote okrog poldneva po krajevem času vrle v mesto.

O resnosti položaja nemara najbolj priča informacija, da so morali ljudje iz kampučijskega vodstva prositi za pomoč celo nekdanjega voditelja princa Norodom Sihanuka, ki so ga pred leti

Napad na Kampučijo

sami odstavili. Ta je svetuje vedno ugledna osebnost in zato so mu poverili misijo za zbiranje moralne ter politične pomoči v Združenih narodih, kjer naj bi svetovni organizaciji prenesel sporočilo ogrožene države.

Po pravilu, ki ima zelo redke izjeme, so tudi v ta spopad med dvema nekdanjima prijateljskima in nevrščeni- ma deželama vpletene druge sile. Tako podpira Kampučijo LR Kitajska, Vietnam pa Sovjetska zveza. Povsem na dlani je, da vidita v obeh prestolnicah teh držav politična vrhova spopad po svoje in ga tako tudi razlaga ta svetu.

Sovjetska stran poudarja vietnamsko inačico, po kateri naj bi slo v Kampučiji za državljansko vojno, oziroma upor proti legalni oblasti. Ta upor naj bi vodila „Združena fronta za narodno osvoboditev Kampučije“, cilj pa naj bi bil zrušitev sedanjega režima, ki da deželo upravlja s srednjeveškimi metodami

in silovitim vojaško-političnim pritiskom na prebivalstvo.

Kitajci trdijo povsem nesprotno: da so redne enote vietnamske armade napadle sosednjo Kampučijo in pri tem z obilno sovjetsko pomočjo oborožile tudi nekaj tisoč nezadovoljnih Kampučijcev. Ta združena sila ima po kitajskih virih namen zrušiti sedanjo oblast v deželi. Večina nepristranskih opazovalcev se je opredelila za tisto, kar je na podlagi dejstev mogoče jemati za resnico, da je Vietnam napadel sosednjo Kampučijo in da gre za agresijo na neodvisno, nevrščeno državo.

Tragično je, da je napadalec v tem primeru ne samo država, ki se je prav tako opredelila za socializem v svojem notranjem razvoju in nevrščeno v zunanji politiki, marveč, da je prav tako kot Kampučija morala plačati krvav davek za nacionalno osvoboditev. In prav tako ni niti najmanj spodbudno, da ima Vietnam pri vsem tem podporo Sovjetske zveze.

Pri tem je tudi popolnoma vseeno, da se je Kampučija zaradi za večino povsem nerazumljive notranjepolitične usmeritve svojega vodstva znašla v izjemno čudnem položaju. Vodstvo se je namreč odločilo za izključno naslonitev na lastne sile, odpravili so denar in uv li delovne metode, za kate je značilna prejšnja prisotnost prisile. Stotisoči so se morali izseliti iz mest (v nek o č dvomilijonskem Phnom Penhu živi menda le desetina nekdanjih prebivalcev) v vasi in delajo v prisilnih obdelovalno-proizvodnih zadrugah.

Ni mogoče dvomiti, da so te metode izzvale odpor, ki je ponekde prav verjetno prerasel tudi v oborožen upor.

Toda to ne bi mogel in smel biti razlog za oborožen poseg od zunaj, za agresijo. Eno temeljnih načel, za katere se zavzemajo nevrščeni, je namreč prav pravica do svoje lastne poti, do suverenosti in zanikanje pravice do mešanja v notranje zadeve pod katerimikoli pogoji, v imenu kateregakoli ideala ali smotra.

JANEZ ČUČEK

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Uvod k tretji seji CK ZKS, člani so spregovorili o nekaterih aktualnih vprašanih organiziranja ter delovanja ZKS, je imel član predsedstva Lojze Briški, ki je v svoji besedi med drugim pouradil:

„Zveza komunistov kot organizacija in komunisti kot posamezniki moramo delovati zlasti v sekcijah socialistične zveze, ki naj združujejo in mobilizirajo najširše množice. To omogoča neposredno zraščanje politike Zveze komunistov z vsakdanjo množično družbenopolitično akcijo delovnih ljudi in občanov. Gonilna moč takšnega delovanja

Nov način dela

socialistične zveze, ki se s tem vse bolj spreminja v družbenopolitično akcijo organiziranih delovnih ljudi, morajo biti torej komunisti.

Uresničevanje takšne vloge Zveze komunistov in izvajanje akcij v pogojih socialistične samoupravne demokracije zato ne pomeni sprejemanja in dajanja direktiv, marveč dejavno navzočnost v vseh procesih in na vseh točkah družbenega odločanja in družbenopolitične aktivnosti delovnih ljudi, zakaj celotna politična aktivnost v vseh konkretnih izvedbah je usmerjena v uveljavljanje takšne demokracije, v kateri izhaja vsa politična in ekonomska oblast iz delovnega človeka. To pa hkrati narekuje opuščanje propagandistično-resolucijskega načina de-

lovanja, česar se prav tako še nismo povsem otresli.“

V bogati razpravi, navrgla je vrsto predlogov za učinkovitejše delovanje ZK, je povzel besedo tudi sekretar predsedstva CK ZKS Franc Šetinc, ki je podčrtal:

„S kolektivnim demokratičnim vodstvom razumemo predvsem demokratično kolektivno delo organov, njihovo stalno odprtost in povezanost s samoupravno in politično prakso delovnih ljudi, ne pa vodstvo, ki bi bilo hermetično zaprto široki in razgibani družbeni praksi. To pomeni tudi odpiranje novih možnosti za večje uveljavljanje sposobnosti in znanja (vedno novih ljudi, ustvarjalnega angažiranja kaderov vseh generacij. S tem kolektivno demokratično vodstvo ne duši, temveč nasprotno, uveljavlja tiste posebne organizacijske in druge sposobnosti posameznikov, ki so naravnani zagotavljanju boljših razmer za uspešno uresničevanje samoupravnih pravic delovnih ljudi, hkrati pa onemogočajo vsakršne težnje po prilasčanju oblasti, karierizma, lidstva itd. Vsekakor bi morali v družbeni praksi, posebej v kadrovske politiki še bolj uveljaviti vlogo socialistične zveze kot političnega izraza delegatskega sistema in celotne kadrovske politike, nosilca najširših demokratičnih razprav o vseh pomembnih družbenih vprašanih in potemtakem tudi kot garantu uresničevanja prave vsebine in demokratičnosti načela rotacije in reelekcije.“

MILAN MEDEN

„KOMPASOVA JESEN - ZIMA - POMLAD 1978/79“

ZAMENJAJTE MRAZ IN ZIMO ZA BLAGO PODNEBJE, RENOMIRANE HOTELE IN PESTRO PONUDBO, KI SMO VAM JO PRIPRAVILI VZDOLŽ JADRANA - OD PORTOROŽA DO IGALA.

Tedenske aranžmaje, ki vsebujejo polne penzione, avtobusni prevoz, kopanje v pokritem bazenu in še marsikatero ugodnost, vam nudimo že

Od 1.260 din dalje!

Od 8. januarja 1979 vsak ponedeljek redne avtobusne zveze s Portorožem, Umagom, Porečem, Rovinjem in Rabom.

UPOKOJENCI, INVALIDI, ŠPORTNIKI, MATURANTI ...

Za skupine nad 20 oseb si lahko sami izberete datum odhoda in povratka, deležni pa boste še drugih ugodnosti.

PROGRAM „KOMPASOVA JESEN - ZIMA - POMLAD 1978/79“

ZAHTEVAJTE V VSEH KOMPASOVH POSLOVALNICAH!

ODKUPUJEMO SVINJSKE KOŽE PO UGODNEJŠI CENI KOT PREJŠNJA LETA

KOTO

Koteks tobus in zbiralnica kmetijskih zadrug

VPIS V ŠOLO

ZAVOD ZA IZOBRAŽEVANJE KADROV IN PRODUKTIVNOST DELA NOVO MESTO

Občane in delovne organizacije obveščamo, da bo v januarju 1979

VPISOVANJE

V 6., 7. in 8. RAZRED OSNOVNE ŠOLE ZA ODRASLE in v TEČAJE ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA PO AV METODI.

Prijave sprejemamo do 30. januarja 1979.

DELOVNA SKUPNOST OSNOVNE SOLE ŠENTRUPERT

objavlja prosta dela in naloge

SNAŽILKE

Nastop službe takoj. Prijave sprejemamo 15 dni po objavi.

Kako mlade zadržati na kmetih?

Kljub nekaterim pridobitvam ter mehanizaciji se nadaljuje beg iz vasi

Kako zadržati kmečko mladino na kmetijah? Pred 10, 15 leti so bili mnogi kmetje prepričani, da jim bo to uspelo s kmetijskimi stroji. Potem so postavili na prvo mesto zdravstveno in pokrajinsko zavarovanje kmetov. Zdaj so v ospredju cene, ki naj bi omogočile kmetom enake dohodke, kot jih imajo delavci. Nekateri še dodajajo, da bi kmečkim otrokom bilo treba bolj privzgjajati ljubezen do zemlje.

Taki predlogi in nasveti pa se pogosto gibljejo bolj na robu dogajanj, ko da bi segli do njegovega jedra. Res je, da bi visok dohodek verjetno zadržal

mного kmečkih otrok na kmetijah. Tega pa ni moč dobiti le z višanjem cen kmetijskih pridelkov, kajti te so odvisne od kupne moči delavcev in možnosti izvoza. Naše poprečne kmetije so premajhne za tako visok dohodek, da bi zadoščal za večjo kmečko družino.

Mladi pogosto pravijo, da ne marajo ostati na kmetiji, ker jim starši nočejo prepustiti gospodarjenja. Kdaj naj bi se gospodar umaknil nasledniku? Pri 65 ali 60 letih, ko bi dobil pokojnino? Marsikje bi tudi to bilo prepozno.

Gospodarjev sin je pripeljal ženo na večjo kmetijo. Oče mu je obljubljal, da mu bo kmalu izročil posestvo. Potem pa je odlašal, saj se je počutil še preveč pri močeh, da bi se umaknil. Dohodka s kmetije tudi ni maral deliti s sinovo družino, sicer ga je za štiri odrasle ljudi bilo premalo. Sin si je poiskal delo pri 28 letih in mu je bilo žal, zakaj ni tega storil že prej.

Če bi hoteli zamenjavo rodov na kmetijah urediti z upokojitvijo gospodarja, bi se kmečki fantje in dekleta morali poročiti nekako pri 30 letih starosti, da njihov naslednik ne bi bil starejši ob njihovi upokojitvi. Tega ne bo moč uveljaviti. Dohodki tudi najboljših kmetij pa običajno ne zadoščajo za dva para družinske skupnosti: starega in mladega gospodarja. Premagati bi bilo treba tudi miselnost, da mladi in stari ne morejo složno skupno gospodariti.

Smo na velikem prehodu iz nekdanjih navad kmečkega dela in življenja v nove razmere. Kako nam bo uspelo, da ne bi bila zanemarjena kmetijska zemlja in ostareli kmečki ljudje? Kako naj mladi in stari usklajujejo svoje koristi v sedanjih razmerah? Tu bo treba iskati izhod iz zagat.

JOŽE PETEK

PRIJATELJI (ali, če je izraz premočan: zagovorniki) neznanih letučih predmetov so imeli prve dni novega leta dovolj razlogov za zadovoljstvo. Z različnih koncev sveta so prihajala poročila o pojavih neznanih teles, ki so jih videvali od Italije pa tja do Nove Zelandije. Od tod je prišlo tudi najbolj „avtentično“ sporočilo, namreč posnetek na filmskem traku. Med vožnjo z letalom je spreten televizijski snemalec posnel čudno svetlobo, ki je spremljala letalo in da bi bila zmešnjava še večja, so z bližnjega letališča potrdili, da „nekaj“ vidijo na radarskem zaslonu. Zdelo se je, da so neznani letučni predmeti (v ljudski govorici znani predvsem kot „krožniki“) naposled uradno potrjeni, toda kmalu so se pojavili tudi veliki dvomi. In tako sedaj vse kaže, da je šlo v novozelandskem primeru za veliko potegavščino, ki so jo razen tega tudi izjemno dobro vnovčili, kajti za film, na katerem so posneli „neznani letučni predmeti“, so svetovne televizijske družbe plačale kar lepe vsote denarja. Malo resnice za veliko hrupa in dinarčkov ...

ŠE VEČ HRUPA - in tudi veliko bolj upravičeno - pa je bilo zaradi neverjetno ostre zime, ki je pestila doberšen del Evrope in tudi pri nas pognala živo srebro v termometrih krepko navzdol. Poljaki so si komaj konec minulega tedna opomogli od zime, ki je z ostrim mrazom in snežnimi zameti resno ogrozila tisoče ljudi, v Zvezi republik Nemčiji in Veliki Britaniji ter ZDA pa je zmrazilo več prebivalcev. A vendar so ponekod imeli tudi drugačno zimo. Na Antarktiki, kjer sicer beležijo tudi tja do minus 88 stopinj, so namreč namerili te dni kar plus 10 stopinj ... Svet se res pisano suče in ga je včasih težko razumeti, kajne ...

TEŽKO PA JE RAZUMETI tudi tiste patičnosti, ki so jim ne zdi škoda denarja, kadar gre za poudarjanje njihove „osebnosti“. Tako si je neki milijonar dal izdelati smučarski komplet iz leopardove kože, za kar je odštél celih petnajst milijonov (starih) dinarjev ... Pa bi bilo bolje, če bi si za ta denar kupil malce zdrave pameti ...

TELEGRAMI

RIM - v Italiji je bilo lani 2365 politično motiviranih napadov, za katerimi stoji kar 209 terorističnih organizacij. Več kot stokrat so napadli policijske postaje, več kot tristostrat pa sedeže političnih strank in sindikatov. Sani so teroristi ubili 37, predlani pa 31 ljudi.

ISKRA INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO TOZD TOVARNA NAPAVALNIH NAPRAV NOVO MESTO

OBJAVLJA prosta dela in naloge za:

— VODJE VHODNE KONTROLE elektroinženir — št. t. 3 leta delovnih izkušnje v kontroli, razvoju ali pripravi proizvodnje

— ANALITIK visoka izobrazba ekonomske smeri do 4 leta delovnih izkušenj znanje enega tujega jezika

— ANALITIK DELA IN ČASA strojnik ali elektrotehnik 2 leti delovnih izkušenj v tehnologiji ali vrednotenju

— EKONOMSKI TEHNIKI za delo v finančnem sektorju

— ELEKTROTEHNIKI — šibki tok za delo v sektorju kvalitete ali v sektorju priprave proizvodnje

— ELEKTROMEHANIKI za delo v proizvodnem sektorju ali v sektorju kvalitete

— KLJUČAVNICARJI za delo v proizvodnem sektorju v kleparni ali vzdrževanju

— PK DELAVCI več delavcev in delavk za delo v proizvodnem sektorju

Oglasite se lahko osebno v kadrovsko splošnem sektorju ali pa pošljete prijavo na gornji naslov.

KONČANO DELO – Odbor za pripravo stalne konference mest in proslave 20-letnice avtoceste je ob prenehanju delovanja podelil 37 delovnim organizacijam in 52 posameznikom pohvalo za prizadevanja. Jure Pengov (na sliki) prejema priznanje (denar je že dobil) za novo barvno podobo novomeskega Glavnega trga. (Foto: Pavlin)

TRGOVSKA MENJAVA – V torek, 9. januarja je novomeško Krko obiskala kitajska farmacevtska delegacija, ki jo je vodil Chu Ta-Chich. Po obisku se bo trgovska menjava med Krko in China national chemicals povečala in bo letos znašala 1.400.000 dolarjev. Kitajski gostje so si z zanimanjem ogledali proizvodnjo.

ZGOREL POD TOVORNJAKOM – Ceste so prizorišče vse hujših nesreč. V soboto, 30. decembra Života Nikolič iz Karlovca ni prispel v Laško po svojo mater. Pred Boštanjem je njegov avto pokopal pod seboj vlačilec brežiškega Prevoza, poln radeškega papirja. Miha Dušič iz Pišec zaradi neprimerne hitrosti ni več obrzdal orjaka, ko je bil zapeljal na bankino ob srečanju z drugim tovornjakom. Vlačilec je vrgel na bok, Životin avto se je tisti hip znašel pod njim. Prizadevno so gasili delavci mizarstva Šmarje, Betona, sevniški gasilci, prihitali so celo Vrhovčani. (Foto: Železnik)

Velikopoteznost se rojeva v krčih

IMV Novo mesto: bojazen pred kratkovidnimi administrativnimi ukrepi – Najprej osvoboditi francosko tržišče – Pripravljajo dve novi verziji katrc – Boj za kvaliteto

Letos bomo, podobno kot lani, poslovali v zelo zaostrenih pogojih, saj v Jugoslaviji šele dograjujemo celovit sistem družbeno ekonomskih odnosov in je še zelo velik vpliv administriranja (ta se včasih še celo arepi), je v intervjuju za novoletno številko „Kurirja“, glasila Industrije motornih vozil Novo mesto, odgovoril Jurij Levičnik, glavni direktor tovarne.

Bojimo se birokracije, njenih kratkovidnih ukrepov, je brez ovinkarjenja dejal tudi izvršnemu sekretarju predsedstva CK ZKS Francu Šetincu, ki je prejšnji teden obiskal IMV. Trditelj je podkrepil s primeri pravih birokratskih „cvetk“, ki jih je v praksi rodilo pretirano administriranje in „varovanje širših družbenih interesov“, za kar se predlagatelji administrativnih ukrepov in posegov tako radi skrijejo.

Z oviranjem uvoza malenkostnega, v denarju malo vrednega dela avtomobila je mogoče preprečiti izvoz avtomobila, ki v IMV ni več le pobožna želja. Tako omejevanje uvoza je gotovo zgrešeno in zavira vključevanje v mednarodno delitev dela.

Odnosi in predpisi glede zunanjetrgovinskega režima in glede cen postajajo za IMV vse pomembnejši, saj so se že začeli uresničevati načrti, po katerih bo novomeška tovarna v nekaj letih postala edini Renaultov izdelovalec modela renault 4 za vso Evropo oziroma ves svet.

ZA DOMAČI TRG – kmalu 200 katrc na dan

IMV bo najprej osvobodil francosko tržišče, saj bo že letos tja izvozil 12.000 vozil, tisoč na mesec. Matična tovarna v Franciji bo katrce izdelovala predvidoma le do 1983. leta, v tem času pa se bo IMV usposobil, da bo lahko zapolnil vrzel.

Izboljšanje kakovosti izdelkov je naloga številka ena, saj je zahtevno zahodnoevropsko tržišče neusmiljeno in neprizanesljivo (primer: niti Sava – Semperit gume niso bile dovolj dobre).

Industrija motornih vozil je zdaj nekako na sredini poti do svojega velikega cilja, ki je v za-

četku lanskega leta končno le našel ustrezno mesto v slovenskih in jugoslovanskih gospodarskih načrtih. Vendar v IMV še vedno ne čutijo zadostne vsesplošne družbene podpore, ni razumevanja, pa naj gre za investicijske načrte ali za cene, ki so zdaj, ne oziraje se na svetovne cene, velike carinske davke in naraščajoče cene izdelkov kooperantov administrativno tako zadržane pri končnem izdelku – avtomobilu, da je proizvodnja komajda še rentabilna.

Za kako velikansko podjetje gre, naj ilustrira podatek, da je vrednost sprejete investicije trikrat večja od sedanje vrednosti (ki znaša 1,14 milijarde din) vseh osnovnih sredstev celotne tovarne z vsemi obrati vred.

IMV že sedaj zaposluje 6.500 delavcev, po dograditvi novih prostorov pa jih bo še 1.700 več. Pred osmimi leti je IMV štela le 1.000 zaposlenih.

In še to: katrc bo kmalu več tudi za domače kupce. Skrajšala se bo čakalna doba, obetajo v tovarni. Že prihodnji mesec nameravajo povečati proizvodnjo na 200 vozil na dan, sčasoma pa bodo razvili tudi dve novi „verziji“: cenejšo in dražjo (boljšo) izvedbo, ki ho imela sicer enako močan, vendar bolj tih in varčen motor.

M. LEGAN

KAJ BO S PRAŠIČI?

Po podatkih novomeške kmetijske zadruge je proizvodnja mleka v zadnjih letih močno narasla, saj je bilo leta 1973 odkupljene na njenem območju nekaj nad 4 milijone litrov mleka, medtem ko je bilo do konca septembra 1978 proizvedena za odkup že blizu 8 milijonov litrov mleka. Povsem obratna slika pa je z rejo pujskov. Leta 1974 je bilo v pogodbeni reji 257 prašičkov, v preteklem letu do konca triletja pa je bilo vzrejenih komaj 62 pujskov. Če bo šlo tako naprej, bo ta domača žival postala redkost, ki si jo bodo otroci ogledovali kot v živalskem vrtu.

Sejmišča

NOVO MESTO: Strupen mrz je zadržal doma precej prodajalcev in kupecev. Naprodaj je bilo 231 prašičev, od tega 193 starih do tri mesece, prodanih skupno pa le 78. Pujski so veljali 600 do 900 din, starejši prašiči pa 910 do 1.400 din. Na sejem so prignali tudi 28 glav goveje živine, prodali pa 16. Voli so stali od 24 do 25,5 din, krave od 18 do 22 din, mlada živina od 21 do 23 din kilogram žive teže.

BREŽICE: Tudi v tem kraju je mrz zmanjšal sejmski vrvež. V prodaji je bilo 243 pujskov in 8 nad tri mesece starih prašičev, prodanih pa skupno 140. Pujski so bili po 40 din, starejši prašiči pa po 28 din kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Hiravce dela tudi mrz

Do tisoč, včasih pa še celo več pujskov prepeljejo vsak teden na naša prašičja sejma v Novem mestu in Brežicah, neoziraje se na letni čas in na nevarnosti, ki so jim izpostavljene mlade, marsikdaj premalo utrjene živali. Ob specializirani vrzji pujskov se temu ni mogoče izogniti, lahko pa poskrbimo, da je v zimskih mesecih, ko je preprodaja včasih celo bolj živahna, prehladnih boleznih manj, da je namaj prašičkov hiravcev, ki jih je treba prej ali slej izločiti iz reje, če se ne popravijo v zdravlju in teži.

Nezdravo grajeni svinjaki in prevozi izzovejo najpogostejše gripo pujskov in enzoootično pljučnico, ki ji pravijo tudi cementni kašelji, saj ga često povzročajo betonska tla, zlasti v velikih, modernih vzrejališčih. Ssni pujski so najbolj dovzetni za gripo. Da so zboleli, spozna rejec po lahki vročini in zmanjšani živahnosti živali. Veselje do sesanja popušča, pujski po nekaj dnevih začno težje dihati in pokalujejo. V akutnejših primerih lahko že v dveh do štirih dneh poginejo; da je bolezen prešla v kronično obliko, pa spoznamo po driski in po sajavosti na koži. Kronično bolna žival ne prirašča dovolj, zato ni primerna za gospodarno rejo.

Zdravljenje obolelih prašičev še ni tako uspešno, kot bi želeli, zlasti v primerih, ko je bolezen že zastarana. Toliko pomembnejše je zato preprečevanje bolezni. Odločilni so tako imenovani higienski ukrepi, kamor šteje utrjevanje živali od mladosti, previden in toplotno zavarovan prevoz, omejeno krmiljenje pri prevozu ter suh, topel kotec.

Tudi pravilno krmiljenje lahko mnogo prispeva k preprečevanju bolezni. Tako kot človek tudi žival potrebuje pestro prehrano, dovolj vitaminov in rudnin, gibanje na soncu. Vsega tega mora biti deležna v obilju zlasti breja oz. doječa svinja, šele potem lahko pričakujemo od nje zdrav naraščaj.

Inž. M. L.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

V prejšnji številki Dolenjskega lista smo zapisali, kako se je rodila nova veja vinogradništva – trsničarstvo. Tokrat se bomo seznanili z osnovnimi dejavnostmi, ki sodijo v trsničarstvo.

Dejstvo je, da danes za zasajanje vinogradov uporabljamo le trte cepljenke. Za trto ceplenko potrebujemo; podlago, to je divjo ameriško trto, na katero cepimo žlahtno trto in cepič, to je del enoletne rozge žlahtne trete, s katero s cepljenjem požaltnimo podlago – enoletno rozgo. To je najpopolnejše in za prakso najbolj učinkovito vegetativno razmnoževanje trt, ki ga opravljajo posebej za to izurjeni pridelovalci trt, trsničarji; obrate, kjer trte pridelujemo, pa imenujemo trsnice.

Odbira cepičev

Cepič je najvažnejši del pri pridelovanju trt cepljenk. Z njim pri cepljenju spojimo žlahtno trto s podlago.

Ze od nekaj do sedem ljudi prizadevali za večji in kvalitetnejši pridelek. Poleg obdelave ima odbira največji pomen. Tudi živinorejci hote ali nehote puščajo za plemo vedno potomce najboljših živali. Ker je vinska trta del žive narave, moramo tudi tu opraviti odbiro. Dejstvo je, da v vinogradu, naj je še tako lepo obdelan in oskrbovan, niso vsi trsi enaki ne po rasti, ne po dozorevanju grozdja in ne po rodnosti. Zato bi bilo napačno iz takega vinograda porezati vse rozge določene sorte za razm. oževanje, ker bi med kvalitetnimi cepiči od dobrih trt dobili veliko število cepičev od trt, ki imajo slabe lastnosti. Tako so včasih delali in tako delajo še danes nekontrolirani trsničarji, posebno pa prekupčevalci trt. Posledica je, da ima večina vinogradnikov, ki so kupili trte od nevestnih trsničarjev, v svojem vinogradu obilico tujih (južnih) sort, veliko trt slabo rodi in kažejo znake virusnih obolenj, trte hirajo.

Smotrna odbira najboljših trt je znana že iz časa Rimljanov, ki so za sajenje novih vinogradov jemali dele najboljših trt. Z razvojem znanosti o vinogradništvu se je odbira trt vse bolj uveljavljala. Ze med obema vojnama so takratne javne trsnice cepile le s cepiči odbranih trt. Družbena posestva so po drugi vojni vpeljala v svojih vinogradih obvezno

odbiro ali selekcijo in od odbranih trt so trsničarji jemali cepiče. Delo je med leti 1956 in 1966 zastalo. Po sedanjih zakonskih predpisih morajo registrirani trsničarji uporabljati za cepiče enoletne rozge le od odbranih matičnih trt.

Z odbiro ali selekcijo matičnih trsov se ukvarjajo strokovnjaki, ki so pooblaščen od pristojnih ustanov. Pri delu ločimo negativno, pozitivno in klonsko selekcijo:

– Pri negativni selekciji izločimo vse trse določene sorte, ki kažejo znake virotičnih obolenj, hirajo in vidno odstopajo od tipa določene sorte. Na tak sumljiv trs selekcionar privede rdečo značko, kar pomeni, da od take trte ni dovoljeno rezati cepičev. Negativna selekcija se opravlja v času bujne rasti, ker so takrat omenjeni znaki najbolj vidni. Z rdečo značko označeni trs je za rezanje cepičev za vedno izločen.

– Pozitivna selekcija ima nalogo odbirati samo tiste trse določene sorte, ki dajejo zadovoljiv in stalen pridelek, grozdje in les mora dobro dozorevati in mora imeti primerno bujno rast. Odbira traja pet let in se opravlja v času dozorevanja grozdja. Selektor po posebnem republiškem predpisu vsak trs oceni in oceno vpiše v posebno selekcijsko knjigo. Ocene so: 1. negativna (ne dobi značke); 2. trs, ki povprečno rodi (že dobi značko); 3. nadpovprečno roden trs; 4. odlični trs z nadpovprečnimi lastnostmi; ocena 6. pa je: trs, ki je nekaj elitnega. Trs, ki v 5 letih dobi 3 pozitivne ocene, dobi stalno kovinsko značko iz nerjaveče pločevine v velikosti 4 x 4 cm. Cepiči se smejo jemati le od teh trsov.

– Klonska selekcija ali odbira posameznih trsov, to je tistih, ki so dobili končno oceno 6. Od vsakega takega trsa, ki dobi svojo številko, posebej porežemo cepiče ter posebej cepimo in vzgajamo v trsnici. Cepljenke posameznih trsov posadimo v poskusni asad, kjer po rodnosti s tehtanj m pridelka, merjenjem sladkorja in prirastka lesa trte nadalje odbiramo. Tako od najboljših trsov dobimo najboljše. Na ta način razmnožimo najboljše lastnosti določene sorte.

O podlagah, ki poleg cepiča odločilno vplivajo na kakovost cepljenke, pa bomo pisali drugič.

FRANC PLANINC

Bil je čas kolin

Leopold Šegina iz Metlike se še živo spominja pohoda XIV. na Štajersko

V soboto je s proslavo na Suhorju minilo 35 let od začetka znamenitega pohoda XIV. divizije na Štajersko. Med sto Belokranjci, ki so tisti večer 6. januarja skupaj s tisoč borci krenili na pomoč v severovzhodno Slovenijo. Je bil tudi Leopold Šegina iz Metlike, takrat komisar II. čete III. bataljona Tomšičeve brigade.

„Vsi utrujeni in lačni smo prišli iz Notranjske in se ustavili pri gostoljubnih Belokranjcih. Po vseh vasih smo se nastanili. Na Suhorju smo teden dni prebivali tomšičevci, v Dragomlji vasi in Lokvicah Šercerjevci, na Jugorju in Škemljevcu bračičevci, v Bušnji vasi je deloval štab divizije, prištabske enote pa so bile na Suhorju. Prehraniti tisoč borcev ni bilo malo, pa vendar smo jedli kot na svatbi, saj je bil čas kolin, le vino so nam strogo prepovedali.“ se spominja danes 70-letni upokojenec, kapetan prvega razreda, nosilec številnih medalj in odličij Leopold Šegina.

PONOVO MED BELOKRANJCI – Kot v tistih viharnih vojnih dneh pred 35 leti so si borci XIV. divizije in Belokranjci spet segli v roke. (Foto: J. Pavlin)

Pohod, ki je postal legenda

Suhor: spominska slovesnost ob 35-letnici pohoda Štirinajste na Štajersko

6. januarja so na Suhorju v Beli krajini slavili borci Štirinajste divizije v spomin na dogodke pred 35 leti, ko so se v belokranjskih vaseh Lokvicah, Dragomlji vasi, Jugorju, Škemljevcu, Bušnji vasi in Suhorju teden dni zadrževali in se pripravljali na legendarni pohod na Štajersko.

Na povelje Glavnega štaba NOV in POS in tovariša Tita je 6. januarja 1944 krenila s Suhorja proti hrvaški meji kolona 1112 borcev Tomšičeve, Bračičeve in Šercerjeve brigade z namenom, da podprejo tamkajšnje enote in jim pomagajo k večji aktivnosti proti nemškemu okupatorju. Diviziji se je tedaj priključilo tudi sto Belokranjcev in z njo ostalo do zadnje bitke druge svetovne vojne na Poljanah pri Ravnah.

Med sto borci, ki so se v soboto pripeljali iz Ljubljane s posebnimi avtobusi, so bili: narodni heroj, takratni namestnik Glavnega štaba NOV in POS Viktor Avbelj-Rudi, Tone Turnher, sekretar Zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije, ter delegacija enote JLA, ki neguje tradicije slavne „Štirinajste“.

V imenu metliške občinske skupščine, KS Suhor in zbranih krajanov je goste v kulturnem domu najprej pozdravil predsednik SKS Suhor Jože Gerkišič. Slavnostni govornik je bil generalmajor Vlado Mišiča-Miha,

takratni komisar Tomšičeve brigade. V svojem govoru je orisal gade.

junaško pot borcev „Štirinajste“ in se takratnim gostiteljem iz Bele krajine zahvaljal za izjemno gostoljubnost.

Kulturni program so pripravili Pionirski odred OŠ Martin Južina s Suhorja in godba na pihala iz Metlike.

J. PAVLIN

POGOVOR O MALEM GOSPODARSTVU

Konec decembra so metliške obrtnike na povabilo predstavnikov metliške občinske skupščine in družbenopolitičnih organizacij ter metliškega Obrtnega združenja obiskali Vlado Klemenčič, predsednik republiškega sveta za gospodarski razvoj, Andrej Grohar, republiški sekretar za delo, ter Mara Rovani, Ivan Kogovšek in drugi. Gostje so poslušali poročilo o razvoju malega gospodarstva v metliški občini, z obrtniki so se pogovorili o njihovih načrtih, uspehih in težavah itd.

JUTRI SEJA MS ZK LJUBLJANA

Novoga sekretarja bodo izvolili na prihodnji seji Medobčinskega sveta ZK Ljubljana, ki je sklicana za jutri, 12. januarja. Na dnevnem redu bodo še ukrepi za pospešitev preobrazbe vzgoje in izobraževanja, poročilo o delu medobčinskega študijskega središča v minulem študijskem letu in nekatere druge zadeve. Za novoga sekretarja MS ZK Ljubljana je predlagan Franc Svetelj, predsednik občinske skupščine Kamnik in predsednik skupnosti občin ljubljanske regije.

GLASBENA ŠOLA „MARJAN KOZINA“ NOVO MESTO

ISČE

enosobno stanovanje ali sobo s souporabo kopalnice za učiteljico klavirja.

IGM „SAVA“ KRŠKO DE PROJEKTIVNI BI-RO*

sporoča,

da so uradne ure za zasebne stranke od 1. 1. 1979 dalje ob sredah od 7. do 16. ure, ob petkih od 7. do 13. ure.

MERCATOR TOZD STANDARD NOVO MESTO PRODA NA JAVNI LICITACIJI KAMIONET IMV DIZEL V VOZNMEN STANJU.

Licitacija bo v torek, 16/1-1979 ob 9. uri v prodajalni Šentjernej. Prednost pri nakupu ima družbeni sektor.

J.P.

Leopold Šegina

Tisto januarsko zimo ni bilo snega, pa tudi mrz ni pritiskal. Na povelje so se 6. januarja borci pričeli zbirati na cesti, ki pelje čez Suhor. Kolona je bila dolga skoraj 800 metrov. Šegina je bil prav ta dan dežurni in je predal raport za tretji bataljon: „Kam gremo, nismo vedeli vse do tedaj, ko smo po enomesnem pohodu po Hrvaškem čez Žumberak, Moslavino in hrvaško Zagorje stopili spet na slovenska tla. Ob prihodu na Štajersko smo imeli takoj več spopadov z Nemci. V Rašanju in na Senovem smo onesposobili rudnik. V hudem mrazu, burji in snegu smo se potem tri tedne prebijali skozi številne obroče prek Kozjanskega, Konjiške gore, Lindeka, Paškega Kozjaka in se 23. marca zbrali na Graški gori. Tedaj smo se prešteli. Od 92 borcev, kolikor sem jih imel na zboru na Suhorju, nas je ostalo le še devetnajst.“ se dogodkov jasno spominja, kot da bi se zgodili včeraj.

OGLAŠUJTE V DL!

Obračun prve mandatne dobe

Z občnega zbora Elektrotehniškega društva Dolenjske

Tik pred iztekom leta 1978 so se zbrali člani Elektrotehniškega društva Dolenjske na svojem občnem zboru, da pregledajo rezultate dela v prvi mandatni dobi.

Društvo je bilo ustanovljeno decembra 1975. Delovanje društva se je kazalo v različnih dejavnostih. Organizirana so bila predavanja ter izpiti iz varnostnih pravil za vse obratne in industrijske delavce elektro stroke. Za večjo strokovno razvedanost svojih članov so bila organizirana strokovna predavanja z gledali nekaterih naših večjih elektronskih objektov, kot so: nuklearna elektrarna Krško v izgradnji, plinska elektrarna Brestanica ter tovarna kondenzatorjev „Iskra“ v Semiču. V slednje smo povabili tudi člane elektrotehniškega društva Posavje iz Krškega.

Posebno velik uspeh in družbeno priznanje pa si je društvo pridobilo z izdelavo varnostne naprave proti vltomu. To je bilo še posebno zahtevno strokovno delo, katerega so razvili strokovnjaki, člani našega društva (Bajc, Novak, Stramič). Za to napravo je univerza v Ljubljani izdala pismeni atest, kot patent pa je prijavljen tudi na patentnem uradu v Beogradu. Člani, ki so delali pri tem aparatu, kakor tudi društvo so prejeli posebno priznanje od občinske raziskovalne skupnosti.

Za nadaljnje delo si je društvo začrtalo plan, ki je osredotočen predvsem na strokovna predavanja, in sicer iz naslednje tematike: Izgradnja elektroenergetske mreže za doljele in posavske regije s poudarom na reševanju napetostnih razmer ter kompenzacije jalove energije. Naslednje predavanje bo posvečeno predvideni razširitvi ter modernizaciji telefonske mreže celotne novomeške mrežne skupine.

Tudi v bodoče bodo organizirani tečajji s predavanji in izpiti iz varnostnih pravil za vse industrijske in obratne elektrifikacije. Po potrebi bodo organizirani še drugi tečajji in po možnosti tudi strokovni izpiti, ki jih morajo narediti po zakonu vsi tehniki in inženirji, kar je posebno važno za projektante ter nadzorne organe. Predvidena so tudi predavanja za strokovne delavce, ki delajo na posebno zahtevnih instalacijah „S“. Poleg predavanj in tečajev so predvidene strokovne ekurzije.

Društvo pa bo moralo pritegniti k delu širše članstvo, saj šteje skoraj 200 elektroinženirjev in elektrotehnikov iz doljele regije. Tudi članarino naj bi v bodoče bolj redno plačevali. Nadzorni odbor je izrekel priznanje dosežkom upravnemu odboru, katerega je tri leta vodil

tov. Andrej Poljšak, dipl. elektroinženir.

Za novoga predsednika je bil soglasno izvoljen tov. Niko Galeša. Novemu upravnemu odboru so zaželeli veliko uspeha pri izvrševanju zadanih nalog in posebno pri strokovnem usposabljanju tudi predstavniki Elektrotehniške zveze Slovenije, kakor tudi kolegi iz sosednjega društva v Krškem, ki so se zbora udeležili kot gostje. Sklenjeno je bilo, da bomo z našimi kolegi iz društva v Posavju tudi v bodoče sodelovali.

Dolenjska je v zadnjih letih dosegla velik gospodarski in industrijski razvoj, za kar imajo nedvomno precej zaslug tudi strokovnjaki elektro stroke.

F. JERAJ

Prodrli navzven

Sevničan M. Zidarič si bo ogledal ameriško vesoljsko izstrelitev

Minuli torek je predsednik organizacije za tehnično kulturo Slovenije Marjan Orožen v ljubljanskem Klubu delegatov podelil letošnja Kidričeva priznanja prizadevnim in zaslužnim delavcem v tehnični kulturi. Med dobitniki srebrne plakete je bil tudi Marjan Zidarič iz Sevnice.

Zidarič je znan kot neumorni raketni amater iz Sevnice, kjer je skupaj z mladimi vrstniki ustanovil enega naših najmočnejših tovrstnih klubov v državi. Kidričevo priznanje mu je tokrat med drugim podeljeno za uspešno organizatorsko in mentorsko delo pri razvijanju tehnične kulture tudi na republiški ravni. To jesen ga čaka razburljiva pot: skupaj z znanim strokovnjakom inž. Juginom iz Beograda bo odpotoval na ogled pomembne vesoljske izstrelitve v ZDA.

V sevniškem matičnem klubu Vega so trenutno sredi priprav za polaganje temeljnega kamna prve-mu slovenskemu amaterskemu astronomskemu observatoriju. Aprila naj bi ga položil na območju KS Zabukovje Marjan Orožen. Observatorij naj bi bil nared čez dobro leto ob desetletnici sevniškega kluba.

A. Z.

KRATKO IN JEDRNATO

Zbor delavcev delovne skupnosti skupnih služb SGP Zidar Kočevje bi se moral sestati ob 14. uri. Ob tej uri se jih je zbralo komaj 20. Morali so čakati še ostale. Med drugim so manjkale tudi predstavnice finančno-gospodarskega sektorja. Bil je prisoten samo direktor tega sektorja Bruno Ciglič. Vsi so tiho čakali sklepnost. Alenka je zmotila mučno tišino in vprašala: „Tovariš Ciglič, kje pa so vaše ovčke?“ Ciglič pa kot iz topa: „Če bi bile ovčke, bi bile že tukaj.“ (Po glasilu ZIDAR.) -ko.

Posavski muzej v jubilejnem letu

Izredno bogat program na vseh področjih – Retrospektivna razstava stvaritev Franja Stiplovskega

V življenju ustanove trideset let ni dolga doba, zato vsakogar tembolj preseneča razmah, ki ga je v tako kratkem obdobju svojega obstoja doživel Posavski muzej v Brežicah. To je gotovo zasluha njegovih zavzetih sodelavcev, ki so z veliko volje in malo denarja postavili trdne temelje muzejski dejavnosti v tem delu Slovenije. Muzej se je tako iz nadvse skromnih začetkov razvil v vodilno kulturno ustanovo v regiji. Iz leta v leto je bogatil svoje zbirke, v katerih je prikazal tisočim obiskovalcev zgodovinsko in kulturno dediščino posavske pokrajine.

Muzej je v tridesetih letih opravil obsežno delo ne le pri izpolnjevanju posameznih zbirk, ampak tudi na proučevalnem in raziskovalnem področju. Izpeljal je številne spomeniškoarhivne akcije, razvil izdajateljsko dejavnost, s postopnim pridobivanjem in urejanjem prostorov pa razmahnil še razstavno dejavnost, Poglavitna področja, ki se jim posveča, so: arheologija, zgodovina, etnologija, kulturna zgodovina in umetnost ter pedagoško delo.

Prav na pedagoškem področju je muzej v treh desetletjih ogromno napravil. Vsako leto obišče njegove zbirke po 15 tisoč ljudi. Če pa so v gradu večje prireditve, se njihovo število povzpne na 20 tisoč. Muzej skrbi za trajno povezanost s solami. Obiskuje ga šolska mladina iz vse

Slovenije. Bližnje šole imajo celo možnost, da izkoristijo obiske v muzeju za reden pouk zgodovine ali likovne vzgoje. V prihodnje pripravljajo muzej načrtno sodelovanje tudi s sindikati, z JLA in mladinsko organizacijo, da bi tako razširil krog stalnih obiskovalcev.

Za letošnje jubilejno leto obeta Posavski muzej izredno bogat program na vseh področjih. Ta mesec bo dokončana lani začeta preureditev prostorov stalne galerijske zbirke, v katerih bodo na novo postavili stalno razstavo baročnih plastik, portrete baronov Mosconov, umetnine slovenskih baročnih slikarjev, Flurerjeve iluzionistične podobe gradov v posavski pokrajini ter dela Franja Stiplovskega, slikarja Posavja in ustanovitelja Posavskega muzeja.

Dogodek leta bo prav gotovo retrospektivna razstava Stiplovskevih slikarskih stvaritev, ki jo napoveduje muzej marca letos. Ob tej priložnosti bo Posavski muzej izdal obsežen katalog ter tako celovito predstavil življenjsko delo in pomen Stiplovskega v slovenskem likovnem življenju. Katalog pripravila umetnostna zgodovinarica Meta Gabršek-Prosenec, oblikoval pa ga bo arhitekt Franc Filipčič.

Druga zanimivost, s katero bo Posavski muzej proslavil svoj jubilej, je izdaja zbornika. Izšel bo v septembru. Uresničenje te zamisli je seveda odvisno od denarnih virov in od razumevanja družbenih skupnosti za izdajo take publikacije. Gre za knjigo trajnega pomena. Muzej želi v njej strokovno prikazati posamezna zgodovinska obdobja, nekatere osebnosti ter zgodovinsko, in kulturno dediščino Posavja pa tudi izsek iz dosedanjega in prihodnjega razvoja pokrajine.

Uvodni prispevek o tridesetletnem delu muzeja bo napisal dr. Peter Petru. prispevek o zgodovini

skem razvoju mest v Posavju dr. J. Mlinarič, J. Curk pa bo popisal naselbinske in urbanistične značilnosti starih mestnih jader Krškega, Sevnice in Brežic. F. Šebjanič bo orisal novo odkrite upodobitve posavskih utrd iz 17. stoletja, J. Kos podoba gospostva Reštanj v luči urbarja iz 1575, H. Dopach dokumente iz salzburških arhivov, dr. Vasilij Melik pa narodni preporod v Posavju. Zapis o študentih dunajske univerze iz Posavja bo prispeval A. Ozinger, zapis o baročnem slikarstvu v Posavju F. Šerbelj, sestavek o prometu v Posavju pa J. Bogataj. V zborniku bo ponatisnjen tudi „Kozjanski bataljon in Kozjanski odred“ pokojnega ravnatelja Posavskega muzeja Stanka Škalerja. Pisatelja Fridericha Gagerna iz Mokric in njegovo delo bo prikazal dr. Grah, jezikoslovca Maksa Pleternika iz Pišec pa dr. Jože Toporišič. Inja Jugovec-Smerdelj bo prispevala etnološko analizo krajevne skupnosti Artiče, Boris Lipužič razvojni program usmerjenega izobraževanja v posavski regiji, France Vardjan zapis o ekoloških problemih Posavja v luči

načrtovanega razvoja, R. Koželj pa bo prikazal razvoj upravnoterritorialne razdelitve Posavja v obdobju 1945–1965. Z zbornikom se torej obeta vsebinsko bogat in zanimiv zbir strokovnih prispevkov, ki bodo balcu z več strani osvetlili podobo posavske preteklosti.

Na področju arheologije predvideva muzej letos razen zbiranja, proučevanja in urejanja arheološkega gradiva še izkopavanja na keltskih grobiščih v Dobovi in Zadovinku pri Krškem. V okviru zgodovinskih nalog sodi urejanje arhiva starejših obdobj NOB, zbiranje gradiva in priprava topografije NOB ter priprava monografije o Kozjanskem. Iz etnologije načrtuje muzej obdelavo etnoloških značilnosti Posavja, topografijo etnoloških objektov, zbiranje gradiva in urejanje etnološke dokumentacije. V programu ima tudi zaščitne spomeniškoarhivne posege na kulturnozgodovinskih spomenikih prve kategorije in zaščito starega mestnega jedra Brežic. Nadaljeval bo z lani začeti raziskavami srednjeveških utrd in pristanišča v Brežicah.

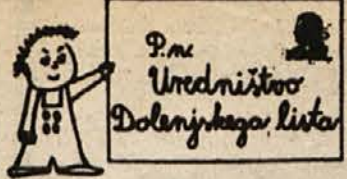
Izredno bogata bo razstavna dejavnost. Za slovenski kulturni praznik je muzej povabil v galerijo akademskega kiparja in medaljerja Vladimirja Stovička, ki se bo s svojimi deli po dolgem premoru ponovno predstavil brežiškemu

občinstvu. V sredini marca bo v galeriji odprta retrospektivna razstava del slikarja Franja Stiplovskega, ki jo muzej prireja v njegov spomin. S to razstavo bo muzej gostoval v Moderni galeriji v Ljubljani, v likovnem salonu Rotovž v Mariboru, v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici in v Dolenjski galeriji v Novem mestu.

Stiplovskega bodo sledile: razstava likovnih skupin Slovenije, razstava skupine slikarjev iz Srbije in razstava ob tridesetletnici Posavskega muzeja. Ta bo prikazala razvoj brežiške občine v povojnem obdobju in delo muzeja skozi tri desetletja njegovega obstoja. Predvidena je junija, tik pred jubilejno obletnico.

Naslednja razstava bo prikazala Štajersko v zgodnjem srednjem veku. Takoj za njo bo muzej odprl galerijska vrata slikarja mlajše generacije Perku in Tomanu, kakor bo gostoval v galeriji Muzej revolucije iz Ljubljane z razstavo „60 let KPJ – ZKJ“. Razstavno leto bo nato muzej zaključil z doma pripravljeno etnološko razstavo. Otvoritvene slovesnosti bo muzej združil z vrhunskimi glasbenimi prireditvami, na katerih bodo gostovali večinoma slovenski glasbeni umetniki. Posavski muzej se tako uveljavlja tudi kot pobudnik in organizator bogatejšega glasbenega življenja v domačem mestu.

JOŽICA TEPPEY

TELOVADNICA NI PRAZNA

Stara metliška telovadnica je bila zelo tesna, zato so predlani zgradili novo. V njej imamo telovadbo osnovnošolci in učenci poklicne šole, trenirajo člani šolskega športnega društva, pripravljamo pa tudi razne prireditve. Tako smo pred novim letom imeli v telovadnici proslavo. Člani dramskega krožka so zaigrali delo „Dedek Mrz prihaja“, učenci posameznih razredov so pripravili zabavne točke, nato pa smo ob glasbi zaplesali.

Člani nov. in. krožka OŠ METLIKA

NOVINARSKI KROŽEK SPET DELUJE

V tekočem šolskem letu na naši šoli spet deluje novinarski krožek, ki ga vodi tov. Ida Fidler. Dvanajst nas je, predvsem učencev 6. in 7. razredov. Redno se sestajamo ob sredah zjutraj, kaj bomo delali in o čem bomo pisali, pa se pogovorimo skoraj vsak dan. Napisali smo že večje prispevke in nekaj jih je bilo objavljenih v časopisih. To je za nas velika spodbuda za nadaljnje obveščanje o zanimivostih.

DAMJANA BAJUK nov. in. krožek OŠ Metlika

DENAR ZA ZATIRANE

Mi živimo svobodno v miru, nekateri narodi pa se prebijajo skozi vojne vihere. Trpijo tudi otroci, zato smo vrstnikom iz Palestine in južne Afrike sklenili pomagati tudi mi. Najprej smo pripravili proslavo in člani krožka OZN so nas seznanili z življenjem v zatiranih deželah, recitatorji pa so izvedli recital „Titov naprej“. Zatem smo sklenili, da bomo kupovali solidarnostne razglednice in prispevali tudi denar. Kupili smo 150 razglednic in zbrali 555,70 dinarjev od prispevkov.

MARICA BABIČ OŠ Dragatuš

SREČANJE STAROSTNIKOV

Sredi decembra je bilo na naši šoli srečanje starostnikov iz smihelske krajevne skupnosti. Najprej je Filip Rihar, tajnik KO RK in mentor mladih članov RK na šoli povabljenec pozdravil, zatem pa so v kulturnem programu sodelovali pevci smihelskega gasilskega društva in učenci, ki so peli, recitali in plesali. Po končanem programu je tov. Rihar starostnikom razdelil novoletna darila.

SLAVI KOCJANČIČ OŠ Milka Šobar-Nataše Novo mesto

ŠE SO POMANJKLJIVOSTI

Kot član druge in tretje skupine šolske skupnosti grospelejske OŠ lahko opišem, do kakšnih ugotovitev smo že prišli. Posamezni učenci še zmeraj ne ubogajo dežurnega, so nedisciplinirani. Kljub opozorilom se lovijo po avli, po zvonjenju se sprehajajo po hodnikih in straniščih ter se ne zmenijo za opozorila dežurnih. Udeležba na zadnji delovni akciji, ko smo pred šolo odstranjevali sneg, je bila zelo slaba. Dežurstvo pri malici pa smo uvedli zato, da ugotavljamo, če imajo učenci prtičke, in da preprečujemo nered.

SREČO KRIZMAN

Učenci in dan JLA

Osnovnošolci so proslavljali skupaj z vojaki

O tem, kako so dolenski osnovnošolci počastili dan JLA, smo prejeli še štiri zapise, ki jih objavljamo skrajšane.

Jože Šoštarič iz Artič je opisal sprejem pri enoti starešine Radeta Japundžiča. Učencem so podelili nagrade za najboljše spise in pesni o NOB, nato so si ogledali razstavo fotografij in dokumentama filma, starešine pa so odgovarjali na vprašanja o vojaškem letalskem poklicu. Učenci so bili deležni tudi pogostitve, za zabavo pa jim je igral vojaški ansambel Plave price.

Učenci novomeške OŠ Milke Šobar-Nataše so dan naše armade počastili že 20. decembra, kajti na ta dan leta 1951 je bila za narodnega heroja proglašena borka, po kateri nosi šola ime. Andreja Kocjančič piše, da je bil uvodni govor na proslavi posvečen vlogi ženskega NOB, nastopili so recitatorji, pevski zbor in folklorna skupina, o življenju v vojašnici, orožju in opremi vojakov pa sta učencem govorila dva vojaka.

Tudi grospelejski učenci so praznovali skupaj z vojaki. Mitar Pejović poroča, da so bili navzoči ob podelitvi priznanj najboljšim vojakom, knjige pa so dobili učenci za spise o JLA. Zanimiv je bil tudi ogled orožja in streliva, o okusni pogostitvi pa ne kaže zglubljati besed.

Gmnsko osnovno šolo v Novem mestu sta ob dnevu JLA obiskala dva vojaka ter odgovarjala na vprašanja učencev in jim razkazala orožje. Zatem se je Mateja Hrnjak s sošolko Moniko, vojakoma in tovarišico odpeljala na Pogance, kjer so vzornim vojakom podelili priznanja, šolarji pa so izvedli kulturni program.

NA OBISKU PRI RACI, OZIROMA RACMANU

Nekega popoldne smo se odpravili na obisk k tov. Mariji Koračin iz Mokronoga. Zvedele smo, da ima zelo staro raco. Raci je ime Žiba. Stara je 23 let. Spi v majhnem hlevčku. Hrani se s pšenico in solato, zelo rada pa ima kruh in krompir. Je rjave barve in velika. Pred petimi leti ji je poginila sestra, kmalu nato pa se je raca spremenila v racmana. Nič več ni nesla jajc in tudi barvo je spremenila; postala je sivkastobela, vrat pa ime zelen. Lastnica nam je povedala, da je ne bodo ubili in da žele videti, koiko let bo še dočakala.

Zvonka Kresc, Karli Hočevar in Simona Borštnar novinarski krožek OŠ Mokronog

KATERI ENOTI STA PRIPADALA?

Sentjernejska ZB NOV je v lanski predzadnji številki Dolenjskega lista priobčila sestavek o dveh partizanih, ki sta padla 9. septembra 1942 v Loki pri Sentjerneju. Domneve prič, da sta Leopold Kocjančič in Franc Fabjančič pripadala enotam 12. brigade, niso točne, kajti omenjena brigada je bila ustanovljena šele 24. septembra 1943, torej več ko leto dni po usodnem dogodku v Loki. Pred ustanovitvijo brigade pa ni obstajala nobena enota, ki bi nosila to ime. Za vsak primer smo preverili še seznam padlih borcev 12. brigade, pa v njem ni partizanov, padlih v Loki, kot tudi ne borcev s podobnimi priimki. Kateri partizanski enoti sta pripadala omenjena partizana, je treba šele ugotoviti.

Za odbor borcev 12. SNOUB: JOŽE LUŽAR

Gospe in gospodje

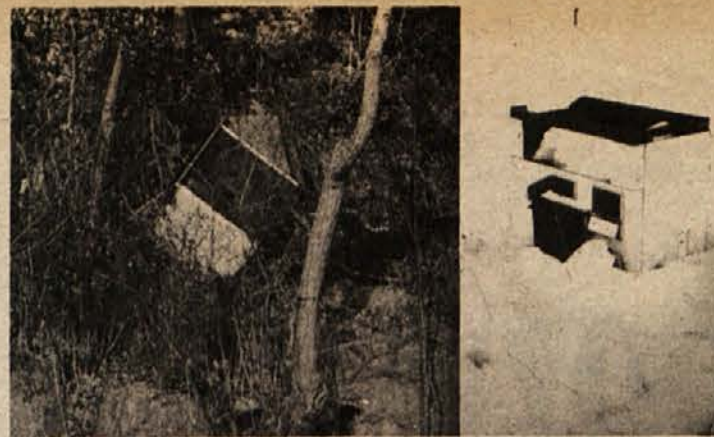
Kako lepo je šolarjem: sploh jim ni treba razbijati glave, kako je treba nasloviti njihovo učiteljico. Od prvega do osmega razreda je to zanje tovarišica učiteljica, skrajšano seveda v „šica“, med tem ko je njihov moški kolega pač „tovariš“. Vsi na šoli do ravnatelja so tovariši in tovarišice, nobene gospe ali gospoda ni med njimi. Pač, „gospa“ je običajno že snazilka, saj ne sodi v razred v krog „šic“, zakaj bi jo torej naslavljali s tovarišico, če pa ji ta naziv po otroški logiki ne pripada.

Na šoli je torej vse jasno. Težave pa se začne, ko otrok doraste šolskim klopem. Zdaj se pojavi vprašanje, koga naslavljati tako in koga spet drugače. Ze staršem na roditeljskem sestanku uide kakšna „gospa“, vendar tovarišica učiteljica pač sliši na oboje naziva. Nato pa se otroci začno učiti: ko grede z mamom v trgovino, prodajalka vpraša mamom: „Kaj pa bo gospa, ali gospa že dobi?“ „Gospa“ mama je takšnega naziva vajena in se pusti postreči, ne da bi bila pri tem še kaj posebej počaščena. V soboto pelje očka sina v skladišče črna na torte, pa ga tam vprašajo: „Ali bo tudi gospod tortico?“

GLAS

Pa sta sobota in nedelja naokoli, v ponedeljek pa v službi neprestano zvoni telefon; po žici brze gospodje in gospe in se mešajo s tovariši in tovarišicami, odvisno pač, kako uradno pot imajo. Pa tudi ta uradni predznak je vse manj važen in vse pogostejše gospe vprašuje gospo, ali je prejela po pošti odlok, ki ga je bila poslala včeraj. Šolar bi lahko ugotovil, če bi poslušal takole vsakodnevno telefonirajo, da pač med temi gospami tajnicami in gospami referentkami ni tovarišic, učiteljic, ampak imajo vse povsem drugačen poklic. Sploh se je večina poklicev zdaj že izenačila: poprej je gospod ali gospa sodilo le k nazivu doktor ali profesor, zdaj pa je gospod tudi instalater, ki pride popraviti pipo, gospod je avtomehanič, ki s črnimi rokami zavija vijak v motorju našega avtomobila, in gospa je uradnica za obkencem.

Pa bo kdo rekel, da vendarle ni toliko gospe in gospodov, da bi se bilo vredno spotikati obnje. Morda tudi ne. Toda gospo in gospoda imamo pač tako pogosto na jeziku, da nam uvidata tudi takrat, kadar je to najmanj umestno, in tudi tam, kjer bi še šolar z veseljem ugotvil, da tovarišice vendarle niso le za šolskimi zidovi, ampak še kje. Tako se je zgodilo na eni od sej kranjske interesne skupnosti, to bi (gospod) delegat že lahko vedel. Če bi pojasnila to in to. Seveda je „gospa“ iz predsedstva ob muhanju povedala to in to, kar pa bi storila tudi, če bi bila naslovljena s tovarišico, to bi (gospod) delegat že lahko vedel. Koléno pa smo vsi delavci, vsi delamo in delavci se še nikoli niso obkladali z „gospami“ in „gospodi“: zato tudi ni logike v tem, da se na široko obkladamo z gospe in gospodom, ko pa vemo, da niso tovariši in tovarišice le v šoli in le med člani ZK. L. M.

KAMERA ODKRIVA — Novomeški Breg, turistična in zgodovinska znamenitost mesta, je še pred novim letom dobil lepoto piko. Zanj je poskrbel mož iz sosednje hiše, ki o varstvu okolja gotovo ni slišal niti besede. Prav kmalu bo dobil kopis odgovorne inšpekcijske službe. Za podobno lepoto napako pokrajine ob cesti Novo mesto — Straža pa je poskrbel neznanec. V Srebrničah je odložil odslužen štedilnik, ki že precej časa čaka na predstavnike službe, da ga bodo odpeljali tja, kamor sodi. Na sliki: štedilnika pod novomeškim sindikalnim domom in ob cesti Novo mesto — Straža.

Pogostili so upokojujence

Splošno gradbeno podjetje Zidar Kočevje je za novo leto povabilo svoje upokojujence na tovariški sestanek. Tako srečanja so vsako leto. Na zadnje jih je prišlo 42, med njimi tri tovarišice.

cev, ki so bili pri Zidarju vse od njegove ustanovitve pa do upokojitve. Upokojujenci so dobili tudi novoletno darilo.

Upokojujenci se za to tovariško srečanje in darila kolektivu Zidarja zahvaljujejo in želijo kolektivu veliko uspehov v letu 1979.

ANDREJ ARKO

OBISKALI SO STAROSTNIKE

Pred novim letom smo učenci metliške osnovne šole poslali 94 čestitk ostarelim ljudem v Domu počitka. 29. decembra pa je starostnik v domu obiskalo šest učencev. Poklonili so jim osemnajst slik, ki so jih ustvarili pri likovnem pouku, upravniki doma pa je učence seznanil z življenjskimi razmerami v domu in povedal, da bodo stari dom popravili, ko bo zgrajen novi.

MAJA WEISS nov. in. krožek OŠ Metlika

Kdo je kriv za prekinitve?

Čeprav se je televizijska naročnina povečala, imamo v Kočevju težave s sprejemom

Na območju Kočevja so zelo pogosto prekinitve pri sprejemanju televizijskih programov na 8. kanalu. Tako 30. novembra lani ni bilo slike, 4. in 9. decembra pa ne slike ne glasu. Na Silvestrovo smo lahko gledali spored, 1. in 2. januarja letos pa na 8. in 42. kanalu ni bilo moč dobiti ne prvega niti drugega programa.

To se dogaja, kljub temu da smo nekateri na priporočilo tehnične službe ljubljanske televizije zamenjali stare antene z novimi. Tisti, ki sprejemajo program po 3. kanalu, nimajo motenj, zato se sprašujemo, ali naj nove antene za 8. kanal spet zamenjamo s starimi.

Pri kočevskem servisu Gorinja sem zvedel, da so decembra prejeli v popravilo blizu 50 televizijskih sprejemnikov, zakaj pa se je pokvarilo toliko aparatov, ne vedo. Sumijo, da je kriv električni tok, saj pogosto prihaja do nihanja napetosti, izpadov ip.

Čeprav se je televizijska naročnina občutno povečala, homo to že nekako preboleli, samo če bo sprejem programov brez nevšečnosti.

Zato želimo, da bi nas odgovorni o morebitnih okvarah na pretvornikih in oddajnikih vsaj pravočasno obvestili.

IVAN RAZPOTNIK Kočevje Cankarjeva 3

OBJESTNOST ČEZ VSE MERE — Nekdaj je visela na vogalu pri kandijskem mostu v Novem mestu omarica za oznanjanje rajnkoh. Potem ji je nekdo razbil steklo, na novoletno noč pa se je lotil še lesenega okvirja. Še dobro, da je na zidu pustil desko, na katero sedaj pripenja-jo osmrtnice. Mrtvi se nad tem ne bodo pritoževali. (Foto: J. P.)

NA MORJE: Portorož, Umag, Poreč, Rovinj, Pula, Brijuni, Selce, Rab, Mali Lošinj, Lipica, Dolenjske Toplice, Hvar, Dubrovnik

SOZD SAP — VIATOR SE ne vda konkurenčnim turističnim agencijam, ki so prebukirale le turiste, saj je to storil celo z Dolenjskimi Toplicami, kot je razvidno iz tega oglasa v Delu.

75 let profesorja Janka Jarca

25. decembra 1978 je profesor Janko Jarc slavil svoj petinsedemdesetletni življenjski jubilej. Kaj je petinsedemdeset let življenja, ko leta in dnevi in ure tako hitro teko, kar je večkrat poudarjal tudi naš jubilar. Vendar je petinsedemdeset let dolga doba za tistega, ki je svoj življenjski tek zapolnil s plodno dejavnostjo in s svojim življenjskim delom, ki ga je posvetil svojemu narodu ter v najtežjih časih njegove zgodovine brez obotavljanja vedel, kje je njegovo mesto.

nato od 1914 do 1922 šolal na gimnaziju v Novem mestu. V času od 1922 do 1931 pa je študiral na univerzah v Ljubljani in v Pragi in diplomiral iz svetovne in narodne zgodovine ter literarne zgodovine južnoslovanskih narodov. Leta 1928

ga je življenjska pot pripeljala v Murško Soboto, kjer je poučeval na tamkajšnji gimnaziji, poučeval nato

v letih 1933 — 1938 na novomeški gimnaziji, od 1938 do izbruha druge svetovne vojne leta 1941 pa na gimnaziji v Ptujju.

Leto 1941 pomeni v življenju našega jubilanta odločilno zarez, tako v življenju samem kot v njegovem delu. Ze kot majhnega dečka ga je, kot je to večkrat rad zatrjeval, navduševalo kostanjeviško okolje s svojimi starimi samostanskimi zidovi in krajem, ki je tako rekoč dihala zgodovino, da ga je zamikala preteklost, njegovo vedoželjnost pa je nato netila staroslavna dolenska prestolnica s svojim Bregom in Kapljem ter franciškanskim samostanom, svoje pa je doprinesla tudi šola s poukom zgodovine. Zato ni nič čudnega, da se je Jarc posvetil študiju zgodovine in zlasti raziskovanju preteklosti Dolenjske in Novega mesta. Študij preteklosti je rojeval njegova dela, med katerimi naj omenimo le troje: Ob petstoletnici Novega mesta (1935), Grad Gm in njegovi gospodarji (1937), zlasti pa delo Novo mesto in njegova prostotamkajšnji gimnaziji, poučeval nato

rem je avtor podal pregledno zgodovinsko in kulturnozgodovinsko podobo mesta, pri čemer lahko mirno trdimo, da je s tem delom zaoral ledino.

1941. leto je pretrgalo nit profesorjevega plodnega dela, saj je že leto po okupaciji imel priložnost občutiti roko zatiralcev našega naroda: 1. 7. 1942 je bil aretiran in zaprt v Novem mestu, konec avgusta interniran v Mongiu in Gonarsu, po povratku iz internacije aprila 1943 pa je bil bolan in brez službe. Takoj je vedel, kam mora voditi njegova pot: k tistim, ki so se uprli tuječemu nasilju, tja v zelene gozdove partizanskega Roga. Februarja 1944 ga je doletela čast, da je bil dodeljen Znanstvenemu inštitutu pri predsedstvu SNOS, kjer je bila zbrana vrsta ljudi iz elite naše znanosti in kulture. Po končani vojni je bil nastavljen kot arhivar v Inštitutu narodne osvoboditve pri predsedstvu vlade SRS, 1951. leta pa je prevzel ravnateljstvo Dolenjskega muzeja v Novem mestu in bil njegov ravnatelj do upokojitve 1974.

Prof. Jarc se je po povratku v Novo mesto ves posvetil trojemu: rasti Dolenjskega muzeja in Dolenjske galerije, spomeniško-varstven-

mu delu v svojem Novem mestu ter raziskovanju narodnozgodovinskega jezika na Dolenjskem. V vojni bombardirana Križatija je bila potrebna temeljite obnove, da je lahko stara stavba zrasla v nov kulturni hram, ki je sprejel v varstvo našo kulturno dediščino, ki je plemenitil srca tisočerin obiskovalcem in ki je postal učilnica tisočerin naših mladih ljudi. V mestu je bilo treba odstraniti sledove ran, ki jih je stavbam zadala vojna, in estetsko izoblikovane mestne celote so v skladu z novimi spomeniško-varstvenimi principi zaživele v svoji stari lepoti in harmoniji. Bibliografija prof. Jarca je rasla iz leta v leto. Koliko razprav in člankov se je zvrstilo v naših strokovnih glasilih! Bil pa je tudi zvest sodelavec domačega glasila, v katerem je svoje pisanje posvečal predvsem obdobju narodnozgodovinskega boja na Dolenjskem, pa tudi starejšim obdobjem Novega mesta, in to zlasti ob njegovi 600-letnici leta 1965.

Znanstveno snovanje jubilanta pa je bilo ves čas po osvoboditvi posvečeno predvsem raziskovanju osvobodilnega boja v prostirah roških gozdovih, katerega sad je leta 1967 izdana knjiga Partizanski Rog. Prof. Jarc je s tem svojim raziskova-

njem nadaljeval in ga poglobljal in rezultat tega dela je nova, razširjena izdaja Partizanskega Roga v letu 1977, izdana ob 35-letnici velike italijanske ofenzive, ki naj bi uničila našo partizansko vojsko in zlomila naše ljudstvo, ki pa se je zlomila ob njegovi upornosti.

Delo prof. Jarca in njegovi uspehi so naši priznanje naše družbe, saj je za svoje delo prejel 1954 prvi Trdinovo nagrado, 1957 pa drugič ob izidu Partizanskega Roga; leta 1971 je prejel Valvasorjevo nagrado, ob svoji upokojitvi v letu 1974 pa Plaketo Novega mesta, ki jo je v znak priznanja njegovemu delu za Novo mesto podelila skupščina občine Novo mesto.

Kljub vsem uspehom in vrsti priznanj, ki jih je naš jubilar dosegel, je ostal v svoji notranjosti vedno skromen, znal pa nas je začetnike v stroki voditi in spodbujati k delu ter je bil brez kančka zavisti vesel vsakega našega uspeha. Marsikdo mora biti našemu profesorju hvaležen za prenekatere nasvet, ki ga je znal deliti kot človek in kot strokovnjak.

K tvojemu življenjskemu jubileju ti ključemo, dragi naš profesor: „Ad multos annos!“

Dr. JOŽE MLINARIČ

Na podlagi 162. člena zakona o davkih občanov (Uradni list SRS št. 21-224/74, 39-468/74, 5-180/76, 10-381/76, 31-1393/76 in 8-483/78 in odlokov o davkih občanov izdajajo davčne uprave skupščin občin

Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje

POZIV

k vložitvi napovedi za odmero davkov občanov

za leto 1978 za zavezanca, katerim se odmerjajo davki po preteku leta, in za leto 1979 za zavezanca, katerim se odmerjajo davki vnaprej za tekoče leto. Napoved je treba vložiti do vključno 31. januarja 1979. Napoved za odmero davkov morajo vložiti:

za leto 1978

1. zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1978;
2. zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1978;
3. zavezanci davka od osebnega dohodka iz avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, katerim se davek odmerja po dejanskem dohodku, o dohodkih doseženih v letu 1978;
4. zavezanci davka na dohodke od premožanja in premoženjskih pravic o dohodkih doseženih v letu 1978. Pod navedeno obliko davka spadajo tudi dohodki, doseženi z oddajanjem stanovanjskih ali poslovnih prostorov, oziroma zgradb v najem ter dohodki od podnajemnin, dohodki od oddajanja opremljenih sob pa le, če doseženi dohodek presega vsoto, določeno po občinskem odloku;
5. zavezanci davka od premožanja — na posest gozdnega zemljišča za leto 1978. Napoved morajo vložiti občani, ki se po določbah zakona o kmetijskih zemljiščih štejejo za kmeta, če posedujejo več kot 0,5 ha gozdnega zemljišča in če njihov dohodek v letu 1978 presega 20.000,00 dinarjev, oziroma skupni dohodki vseh družinskih članov presega 10.000,00 dinarjev letno na družinskega člana;
6. zavezanci davka iz skupnega dohodka občanov o dohodkih, prejetih v letu 1978. Napoved morajo vložiti občani, katerih skupen čisti dohodek v letu 1978 presega 142.000,00 dinarjev;
7. zavezanci posebnega prispevka po 23. členu zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju za leto 1978, če so njihovi dohodki iz naslova pokojnine skupno z dohodki iz delovnega razmerja, samostojne dejavnosti ali dela na podlagi pogodbe o delu v letu 1978 presegli 142.000,00 dinarjev in pod pogojem, da so v skupnem dohodku ostali dohodki brez pokojnine udeleženi z več kot 17.438,40 din.

Napoved vložijo:

- zavezanci iz 1. točke, ki imajo poslovni prostor, pri davčni upravi občine, na katere območju je poslovni prostor; ostali zavezanci, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani;
- zavezanci iz 2. in 3. točke pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri davčni upravi občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
- zavezanci iz 4. točke, če gre za dohodke od nepremičnin, pri davčni upravi občine, na katere območju nepremičnina leži, če gre za dohodke od premičnin, pa pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče;
- zavezanci iz 5. točke pri davčni upravi občine, na katere območju leži gozdno zemljišče;
- zavezanci iz 6. in 7. točke pri davčni upravi občine, na katere območju so imeli v letu 1978 najdalj stalno prebivališče.

za leto 1979

1. zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1979;
 2. zavezanci davka od osebnega dohodka iz samostojnega opravljanja intelektualnih storitev, katerim se odmerja davek v pavšalnem letnem znesku za leto 1979.
- Napoved vložijo:
- zavezanci iz 1. točke, ki imajo poslovni prostor, pri davčni upravi občine, na katere območju je poslovni prostor; ostali zavezanci, ki nimajo poslovnega prostora, pa pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri davčni upravi občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani;
 - zavezanci iz 2. točke pri davčni upravi občine, v kateri imajo stalno prebivališče, če pa zavezanec nima stalnega prebivališča na območju občine, na katerem ga imajo njegovi družinski člani, pa pri davčni upravi občine, na katere območju imajo stalno prebivališče njegovi družinski člani.

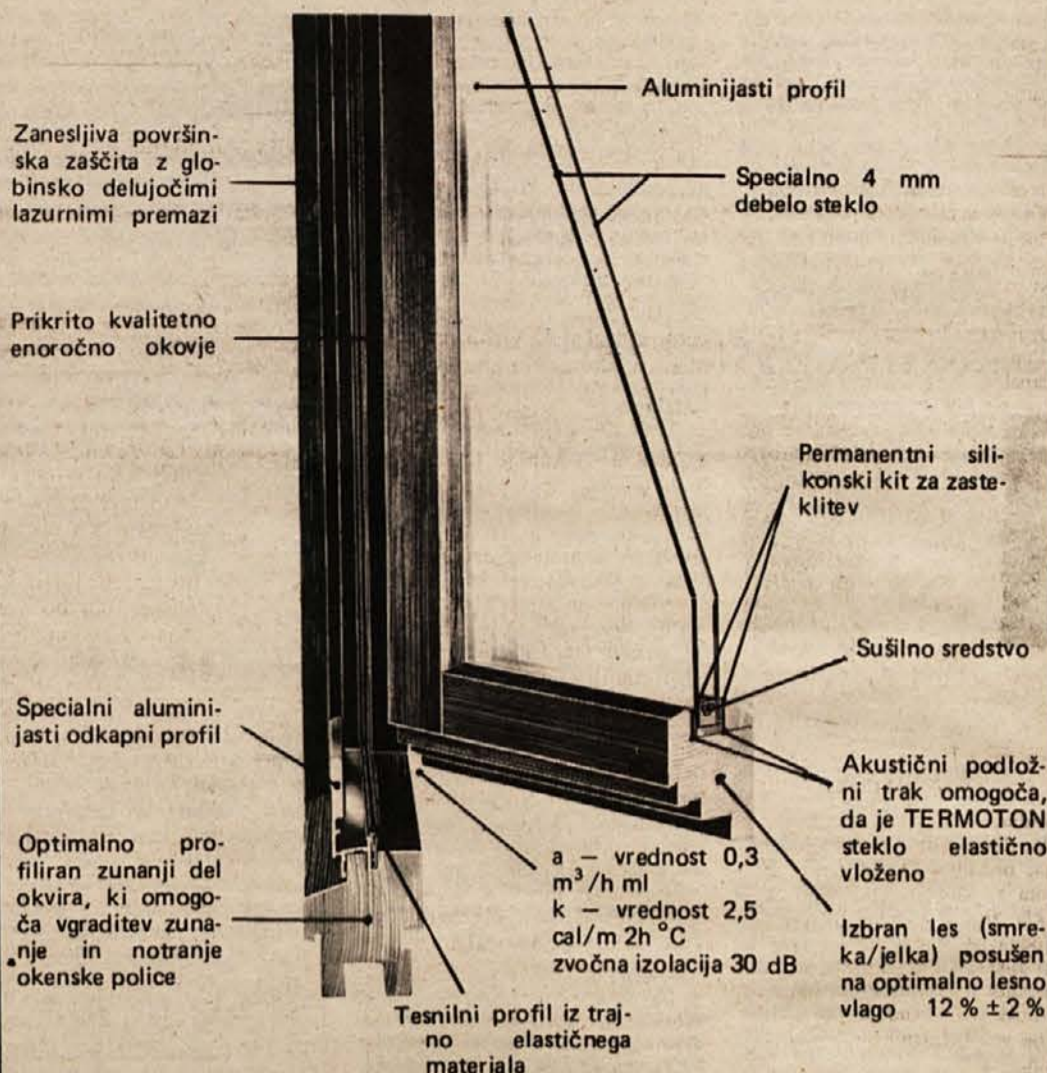
Napoved za odmero davkov je treba vložiti na predpisanem obrazcu, ki se dobi pri davčni upravi občine. Pozivamo zavezanca, da napovedi vložijo v roku, določenem v tem pozivu, ker bo za nepravočasno vložitev napovedi odmerjeni davek povečan za 10 % oziroma najmanj 100 dinarjev, zavezancem, ki ne vložijo napovedi, pa za 20 % oziroma najmanj 200 dinarjev.

DAVČNE UPRAVE SKUPŠČIN OBČIN
Črnomelj, Metlika, Novo mesto in
Trebnje

NOVI PROGRAM OKEN IN BALKONSKIH VRAT

JELOBOR 78 S TERMOIZOLACIJSKIM STEKLOM

TERMOTON

PRODAJNA MESTA Z NOVIM PROGRAMOM:

ŠKOFJA LOKA tel. (064) 61-361
ZAGREB — Sesvete tel. (041) 253-259

JELOVICA

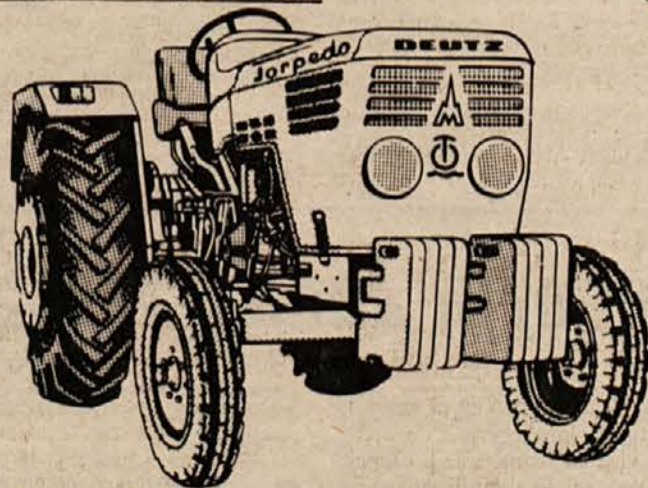
lesna industrija, ŠKOFJA LOKA, Kidričeva 58,
tel. (064) 61-361

Torpedo

TRAKTORJI 4006 IN 7206 40 IN 70 KM

Močni traktorji z velikim učinkom in malo porabo goriva so izdelani po licenci DEUTZ.

Motor je zračno hlajen, z dolgo življenjsko dobo. Enostavno vzdrževanje in vsestranska uporabnost. Rezervni deli in servis zagarantirani.

Prodaja: Agrotehnik Ljubljana, Titova 38 s prodajnimi mesti še v: Celju, Mariboru, M. Soboti, Lendavi, Ljutomeru, Škofji Loki, Poreču, Žminju in Buzetu.

TRGOVA
PROIZVODNA
IN SERVISNA
DELOVNA
ORGANIZACIJA

agrotehnika
L J U B L J A N A o. s. o.

TOZD
Agromehanizacija
trgovina

KUPON

S tem odrezkom kupona zahtevajte prospektni material ali cene od prodajalca v navedenih krajih.

Ime in priimek:

Ulica, št.:

Št. pošte, pošta:

Družina, ki se krepi

France Grivec, predsednik ZKO v Ribnici, ugotavlja, da so postala tla v krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah še plodnejša za kulturno delo

Lani novembra ustanovljena občinska Zveza kulturnih organizacij v Ribnici je ena najmlajših v Sloveniji. Zrasla je iz oblik kulturnega dela, organiziranih že prej. Leto 1976, ko se je začela znana Komunistova akcija „Clovek, delo, kultura“, je dalo kulturnemu delovanju še posebej močno spodbudo.

„Do takrat smo imeli v občini samo eno kulturno društvo, in sicer v krajevni skupnosti Dolenja vas, danes pa je v Zvezo kulturnih organizacij vključenih že šest,“ ugotavlja France Grivec, ki so ga na ustanovni konferenci izvolili za predsednika zveze. Društva so v vseh krajevnih skupnostih, razen v Velikih Poljanah. V krajevni skupnosti

France Grivec

Sodražica delujeta kar dve. Pevska dejavnost je precej množična, občani s „poslušom in glasom za višje“ tvorijo osem pevskih zborov. Uveljavlja se tudi godba na pihala. Oživili so skrb za ljudske plesne in v ta namen ustanovili dve folklorni skupini. Upoštevati je tudi treba, da deluje več kulturnih skupin na šolah.

„Dejal bi lahko, da je dosežena precejšnja množičnost in da prihaja čedalje bolj do izraza kakovost pri delu,“ poudarja predsednik Grivec. Največ vredno pa je to, da lahko izraža svoje kulturne potrebe in sodeluje pri izvajanju želje več občanov. „Tako se prek najrazličnejših oblik kulturnega delovanja krepi

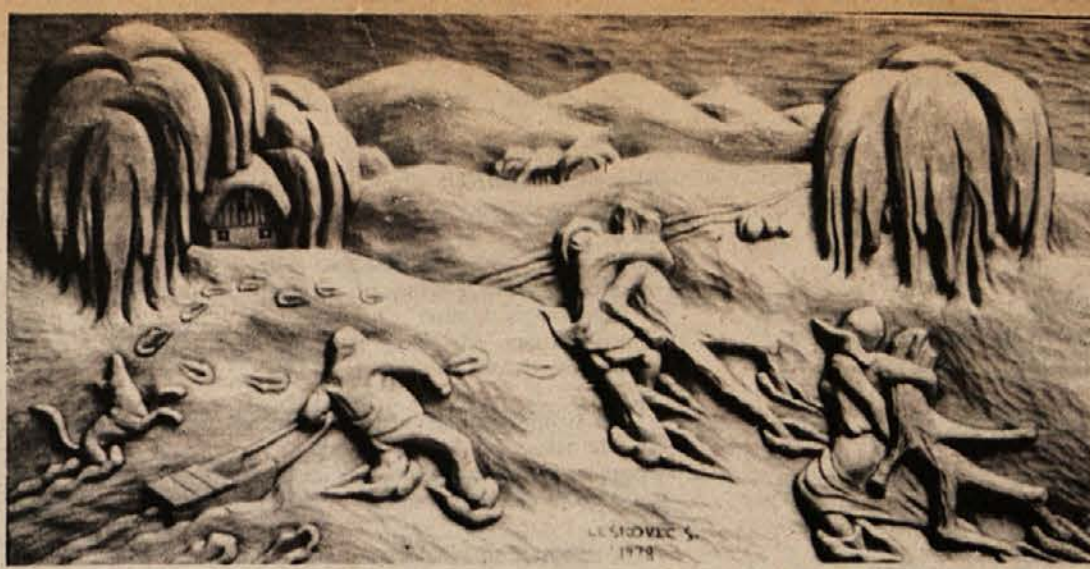
tudi njihova socialistična in samoupravljalna zavest,“ meni France Grivec.

Zveza kulturnih organizacij ni nikakršna protitež kulturni skupnosti, marveč je le eden njenih delov. Pri njej gre za poizkus uveljavljanja svobodne menjave dela na kulturnem področju; zveza je namreč velika družina izvajalcev, ki je v kulturno življenje vprežena ljubiteljsko. Iz te družine so pretežno ljudje, ki so jih izvolili v predsedstvo Zveze kulturnih organizacij. V tem telesu so tudi delegati družbenopolitičnih organizacij.

France Grivec pravi, da so delegati družbenopolitičnih organizacij v predsedstvu zveze zato, ker so hoteli tako kar najneposredneje opredeliti interes in odgovornost družbenopolitičnih dejavnikov za kulturo. „To naj bi bil hkrati prispevek slednjih k uresničevanju dogovorov in resolucij, sprejetih na nedavnih kongresih. Odgovornosti za kulturno delo ne moremo in ne smemo priti samo na ramena prosvetnih delavcev, marveč je potrebno ravnati tako, da bo del te odgovornosti prevzelo tudi ostalo izobraženstvo.“

V krajevnih skupnostih se je odnos do kulture precej popravil. Spoznali so, da komunalna vprašanja niso vse, kar žuli občane. Lahko bi dejali, da se je s tem začela uresničevati ustavna preobrazba krajevnih skupnosti. France Grivec meni, da bo naslednji korak namenjen kulturnemu delu v tozidih in drugih delovnih organizacijah. Prva skrb bo nastavitvi tako imenovane animatorje kulturnega dela pri sindikalnih organizacijah. Nato naj bi prišlo na vrsto ustanavljanje tovariških kulturnih društev, urejanje kulturnega delovnega okolja in druge reči. Organizacije združenega dela naj bi pogledale tudi v galerije in k umetnikom ter z odkupom umetniških del kulturno oplemenitile delovno okolje svojih zaposlenih.

J. P.

Sandi Leskovec: ZIMA, relief, 1978

Posavska gledališka šola

Začela se bo jutri v Krškem, udeleženci pa bodo naštudirali tudi satirični kabaret

Področni odbor Združenja gledaliških skupin Slovenije za Posavje je v osmih letih svojega obstoja poskrbel za strokovno izpopolnjevanje „stotnije“ režiserjev, mentorjev, lutkarjev, scenških delavcev in maskerjev. Za sezono 1978/79 je predvidel malo gledališko šolo. Ta osnovna oblika izobraževanja amaterskih gledaliških delavcev se bo začela jutri, 12. januarja, in bo trajala vse do 10. marca. Gledališka šola bo ves čas v pionirski sobi osnovne šole Jurija Dalmatina v Krškem.

S to obliko izobraževanja se posavski področni odbor vrača k poglavitnim sooblikovalcem gledališče predstave – k igralcem, praktične napotke za delo in sodelovanje z igralci pa bodo v mali gledališki šoli dobili tudi režiserji. Seveda so organizatorji program dela oziroma izobraževanja prilagodili tudi recitatorjem.

Za tovrstno strokovno izpopolnjevanje je med posavskimi gledališčniki in drugimi interpretatorji umetniških besedil na odru veliko zanimanja. Mala gledališka šola bo izvedena strnjeno v 60 urah oziroma

šestih tednih. Udeleženci se bodo poglobili v vlogo in naloge amaterskega gledališkega gibanja, teoretično in praktično dojemali delo za izvedbo recitacij in dramskih besedil. Naučili se bodo pravilno „osvajati“ oder, se gibati na njem ter spoznavali druge značilnosti gledališkega prostora. Prav tako se bodo seznanili z značilnostmi dramaturgije recitativa, literarnega večera, proslave spominskega dne, klubskega kulturno-vzgojnega sporeda in satiričnega kabareta.

Vse sladkosti in grenkobe praktičnega dela bodo slušatelji okusili na svoji koži, saj bodo v mali gledališki šoli naštudirali satirični kabaret „Pravijo, da smeh ni greh“ in z njim stopili pred javnost. Poleg tega si bodo skupinsko ogledali eno od gledaliških predstav, poskušali to predstavo oceniti ob lastnem, v omenjeni šoli pridobljenem znanju in se udeležiti pogovora po ogledu televizijske igre.

V. P.

Čas Dolenjske založbe?

Slovensko založništvo poslej pod novim zakonom

Novi slovenski zakon o založništvu, sprejet novembra 1978, ponuja vrsto novih možnosti za razreševanje založniške problematike. Knjige ne pojmuje zgolj kot tržno blago, ki ga je mogoče nekontrolirano dražiti v skladu s tržnimi zakonitostmi, več pravic pa odmerja tudi avtorjem. Osrednje mesto za dogovarjanje je z zakonom postala republiška kulturna skupnost.

Slednja je že naredila nekaj korakov. Med drugim se je odločila spodbuditi razpravo o boljši delitvi dela med založbami, združevanju dela in sredstev za zahtevnejše založniške načrte in samoupravnem organiziranju slovenskega založništva. Med drugim je predvidena poslovna skupnost založb, ki naj bi jo ustanovili že do polletja, reorganizacija pa bi izpeljali do konca tega leta.

Na nedavni seji izvršnega odbora republiške kulturne skupnosti pa je tekla beseda o tem, da bi letos vendarle naredili premik pri ustanavljanju posebne republiške temeljne skupnosti za knjigo. Če drugega ne, je pričakovati vsaj temeljitejšo razpravo o taki skupnosti, saj je treba počakati še na zakon o svobodni menjavi dela in zakon o kulturnih skupnostih.

Naj ob tem zastavimo še besedo ali dve o Dolenjski založbi, ki že dolga leta ne pomeni nič drugega kot ime, odtisnjeno na košček papirja in spravljeno v predal mariborske založbe Obzorja. Ali bi ne kazalo vsaj zdaj, ko se je z novim zakonom marsikaj razjasnilo na slovenskem založniškem nebu, temeljito pretrpeti vprašanje obstojnosti Dolenjske založbe, založbo oživiti in ji določiti, kakšno količino dela in poslanstva naj opravlja?

O potrebnosti te založbe bi ne smelo biti dvomov, saj premore Dolenjska dovolj avtorjev, ki bi pripomogli, da bi založba delala s kvalitetnim programom, obenem pa bi ta založba pomenila veliko spodbudo pri snovanju novih tiskanj vrednih del. Tudi sredstva bi pri sedanjih zmoglosti dolenjske in posavske regije (če se omejimo nanju) ne smela biti problem. Potrebno je samo družbeno verificirati ta interes in se dogovoriti ter sporazumeti. To pa gotovo ni najtežji korak.

I. Z.

kultura in izobraževanje

podčrtano
Prvi „krog“ spraševanja in razmišljanja o slovenščini – v njem so sodelovali predvsem slavisti in člani strokovnih društev – je končan. Nabralo se je za debele mape najrazličnejšega gradiva z značilnimi primerki popačevanja naše govorne in pisne materinsčine. Zdjaj že sortirano oziroma urejeno gradivo narekuje potrebo po novem dokumentu o jeziku v javni rabi. Ko bo dokument sestavljen, se bo začel drugi „krog“ razprave o slovenščini.

Izvršni odbor predsedstva konference SZDL, ki vodi akcijo o jeziku, se zavzema za to, da bi bila razprava v

Še o jeziku

drugem „krogu“ kar najbolj množična in nikakor zožena samo na posvetovanja učiteljev in profesorjev, ki poučujejo materinsčino v šolah. Zato je sklenil poslati ustrezno strokovno pripravljeno gradivo o jeziku vsem občinskim konferencam in medobčinskim svetom SZDL z naročilom, da pripravijo javno razpravo na svojem območju in tako spodbudijo prizadevanja za izboljšanje jezikovne kulture vse družbe.

Glavni namen javne razprave, ki naj bi se v vseh slovenskih občinah začela prihodnji teden in potekala do 15. marca, je oblikovati stališča in predloge, ki jih bodo obravnavali (predvidoma aprila) na republiškem, a po delegatskem načelu zasnovanem posvetovanju z delovnim naslovom „Slovenščina v javnosti“. Iz tega naslova je razvidno, da javna razprava in celotna akcija nista namenjeni zgolj „očiščenju in pomlajenju“ naše jezikovne njeve, marveč tudi utrjevanju statusa slovenščine kot enakopravnega jezika v skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

I. Z.

ZAČETEK Z „ROŠLINKO“

6. januarja je v Črnomlju in Semiču gostovalo Mestno gledališče ljubljansko z veseligr „Vdova Rošlinka“ Cvetka Golarja. To sta bili prvi predstavi v okviru novega, četrtega belokranjskega gledališkega abonmaja.

Enaindvajset nadaljevanj

Na male zaslone prihajajo tudi „Iznanci“, televizijska nadaljevanka po Šetinčevem delu

Ljubljanska televizija bo postopno „poslala“ na male zaslone enaindvajset novih domačih nadaljevanj. Prvi dve – „Dražgoško bitko“ po scenariju Ivana Ribiča in „Manj strašno noč“, ki jo je po knjigi partizanskih spominov dr. Aleksandra Gale napisal Dimitrij Rupel – bo dramsko uredništvo pripravilo za prikazovanje že letos.

Tematika iz najtežjih dni slovenskega naroda pred tremi desetletji in je sicer navdihnila največ projektov za televizijske nadaljevanke. Upornost duha in moralna rast našega človeka v času najhujšega zatiranja predstavljata vodilni motiv malone vseh zgodb, ki jih bomo spremljali na malih zaslonih.

JE ZBOR UTIHNIL?

Mešani pevski zbor v Zužemberku se že pol leta ne sestaja več. Pravijo, da zato, ker nima zborovodje, nekaj pa tudi zaradi nesporazumov, ki so se razvneli letos in ohromili delovanje malone celotne društvene dejavnosti. Zbor je začel delo pred nekaj leti in je v kratkem delo naštudiral koncertni spored ter nastopal na prireditvah v domačem kraju in drugod.

NASTOP BALETNE SKUPINE SOTLAR

V okviru gledališkega abonmaja bo v torek, 16. januarja, ob 19.30 uri za red B in v sredo, 17. januarja, ob 19.30 uri za red A, gostovala v Domu kulture v Novem mestu baletna skupina Lidije Sotlar. V torek ob 13. uri bo mladinska predstava.

BOREC 12

Decembrska številka Borca se začne z nadaljevanjskim zapisom Franceta Filipiča „Českoslovaška kriza in Slovenija“. Zgodbe iz NOB na Kobariškem“ so izpod peresa Toneta Kebeta, Milana Obradoviča je avtor članka „Neretva in Sutjeska“, o „Jadovnem“, ustaški uničevalnici ljudi, pa se je razpisal Stane Kumar. O tem, da so bile med prvimi stajerskimi partizani tudi ženske, bremo v prispevku Rada Zakonjška.

Namalo scenarijev, ki obravnavajo tako tematiko, je nastalo na podlagi knjižnih del. V „Reich“ prisilno izseljeni Dolenjci bodo svojo usodo lahko ponovno podoživeli ob gledanju „Iznancev“. Scenarij za to nadaljevanko (devet nadaljevanj) sta pripravila Leopold Suhodolčan in Janez Drozg po knjigi Franca Šetina z istim naslovom. Nadaljevanka je zasnovana tako, da govori hkrati o nasillju in organiziranem zlu. Kdaj jo bodo ekranizirali, še ni znano.

Romani Prežihovega Voranca so botrovali rojstvu kar treh nadaljevanj: „Judenburg“, „Požganič“ in „Jamnici“. Prva obravnavata zorenje slovenskega „soldata“ in njegovih tovarišev v neumljenem vzhodju strelskih jarkov, zaporov in drugih neprijetnosti, slednji pa usode koroškega človeka po koncu prve svetovne vojne. O boju koroških Slovencev med zadnjo vojno pa pripoveduje predloga za nadaljevanko „Ljudje onkraj reke“ (scenarist Ivan Ribič).

Po vpisu preusmeritev?

Za vpisovanje v šole v skladu s kadrovskimi potrebami združenega dela bodo skrbeli koordinacijski odbori

Večkratnih rokov in neenotnosti pri vpisu novincev v srednje, višje in visoke šole posledje ne bo več, saj so sklenili vpisne in druge zmešnjave letos odločno pregnati iz dolgotrajnih navad. Kandidati za prve letnike bodo tako izpolnjene vpisne prijave oddali marca in v prvi polovici aprila. Zatem bo sledila akcija preusmeritve študija, ki bo potrebna, če bo ponekod večji naval, drugje pa manjši interes. S tem bodo dosegli, da bo vpis ustrezen potrebam po bodočih kadrih združenega dela. Po uskladitvi bo za srednješolske novince formalni vpis ob koncu junija in ob koncu avgusta, za učence poklicnih šol z učno pogodbo in študente pa do sredine septembra.

Za usklajevanje prevelikih in premajhnih vpisov bodo skrbeli posebni

koordinacijski odbori, ki jih bodo ustanovili v vseh občinah. Ti odbori pa ne bodo imeli samo usmerjalne vloge pri vpisovanju v srednje šole, ampak tudi pri vpisovanju v višje in visoke šole. Svoj vpliv pri tem bodo opirali na kadrovske potrebe in načrte delovnih organizacij v posameznih občinah, to pa pomeni, da „odločanja“ in „vmešavanja“ na pamet ne bo.

Usmerjalna akcija bo zajela tako redne učence kot zaposlene, ki se bodo odločili študirati ob delu. Usmerjalni vpliv pri slednjih bo predvsem v rokah samih delovnih organizacij. To pa je tudi dolžnost združenega dela, ki je do zdaj vse preveč pojmovalo to nalogo kot izključno skrb samega šolstva.

Delovne organizacije bodo poleg tega morale kmalu na dan s podatki, koliko štipendij in prostih učnih mest za učence v gospodarstvu nametavajo razpisati za novo šolsko leto.

KOZLEVČARJEV ZAKLAD – V zbirki starih slik, kipov, novcev, pečatnikov in drugih predmetov – vseh je več tisoč – hrani zbiratelj starin in lastnik edinstvenega zasebnega muzeja pri nas, Leopold Kozlevčar iz Slovenske vasi, v baročnih omarah tudi lepo število po 250 in več let starih knjig, pisanih v latinskem, nemškem in kajpak slovenskem jeziku. Tu je slovar iz leta 1682, Japljeve „Pridige za vse nedele skozi letu“ iz leta 1794 pa delo „Veritates aeternae“ iz leta 1751 in mnoge druge stare bukve, nekatere v prvem natisu. Vrednost teh eksponatov je neprecenljiva, ne manjka pa tudi obiskovalcev, ki si želijo te dragocenosti ogledati. Kozlevčar jim rad na stečaj odpre vrata.

Mali kulturni barometer

„KRČ“ SE BO ZAVRTEL APRILA – Slovenski celovečerni igrani film „Krč“, ki ga je po scenariju Zeljka Kozinca režiral Božo Šprajc, bodo začeli v kinematografskih prikazovati aprila. Kot smo že poročali, so večino „terenskih“ kadrov za ta film posneli minulo jesen v Mokronogov in okolici. Že februarja naj bi šel v kinematografe film „Moja draga Iza“, za katerega je napisal scenarij avtor istoimenskega romana Ivo Zorman, režiral pa ga je Vojko Duletič.

KANDIDATI ZA STERIJINO POZORJE – Za Sterijino pozorje 79, ki se bo začelo 11. aprila v Novem Sadu, je posebna slovenska selekcijska komisija predlagala naslednje predstave slovenskih gledališč: Cankarjevega „Kralja na Betajnovi“, ki ga ima v režiji Dušana Jovanoviča na sporedu Mestno gledališče ljubljansko, Lužanove „Srebrne nitke“ v režiji Boža Šprajca in izvedbi eksperimentalnega gledališča Glej ter Golouhovo „Krizo“, ki jo je režiral Jože Babič, izvaja pa jo Drama SNG Maribor.

NAIVCI OSVAJAJO GALERIJE – Naivi, ki ji na Slovenskem pra-

vimo tudi likovno samorastništvo, ni treba več sramežljivo čakati pred galerijskimi vrati in molelovati za predstavitev občinstvu, javnem srečevanju s tako imenovano likovno produkcijo solanlihih slikarjev. Od vseh povsod prihajajo novice o dobrem sprejemu del največ celo iz sredin, ki so še nedavno zatiskovale oči in ušesa pred tovrstnim slikarstvom kot dejavnostjo nižje vrste. Tako v Sloveniji Trebnje s svojo specializirano galerijo likovnih samorastnikov že dolgo ni več glavni, še posebno pa ne med tistimi redkimi kraji, kjer je bila naiva dobrodošla gostja. Galerija v Prešernovi hiši v Kranju je pred kratkim sprejela na ogled dela trojke, ki že leta ni več anonimna – tudi zato, ker ji je do imena in uveljavitve pomagal trebnjski Tabor likovnih samorastnikov. To so Irena Lejla, Anton Plemelj in Petar Ristič.

ORKESTER PESA – Godalni orkester novomeškega Kulturnega društva Dušan Jerab, ki je ob društveni 30-letnici šteje 18 članov, se je v zadnjih treh letih zmanjšal na vsega šest delujočih. Orkester je nedvomno potreben takojšnje okrepitve in pomoči.

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO V USTANAVLJANJU, 68270 KRŠKO,

objavlja prosta dela in naloge za delavce za opravljanje poslov v fazi preizkusa in zagona elektrarne:

1. STIKALNIČAR – 5 vršilcev
2. STROJNIK PARNE TURBINE – 6 vršilcev
3. STROJNIK V POMOŽNI ZGRADBI – 6 vršilcev
4. STROJNIK KONDENZACIJE IN DIESLOVIH AGREGATOV – 6 vršilcev
5. STROJNIK ZA ČRPALNE NAPRAVE – 5 vršilcev
6. TEHNOLOG PROIZVODNJE
7. VZDRŽEVALEC STROJEV – 2 vršilca
8. POMOČNIK VZDRŽEVALCA STROJEV
9. TEHNIK ZA VZDRŽEVANJE TLAČNIH POSOD
10. ING. ZA PROCESNO INSTRUMENTACIJO
11. ELEKTRONSKI TEHNIK – 5 vršilcev
12. VZDRŽEVALEC ELEKTRONSKE OPREME – 2 vršilca
13. VZDRŽEVALEC ELEKTRO OPREME – 5 vršilcev
14. REFERENT ZA DELOVNA RAZMERJA

POGOJI:

Pod 1:

– dokončana srednja tehniška šola elektro smeri ali VKV električar,

– 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti pri vzdrževanju, montaži ali pogonu v elektrarnah ali trafopostajah,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 2:

– dokončana srednja tehniška šola strojne smeri ali VKV strojnik z opravljenim izpitom za rokovanje parnih turbin,
– 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti kot strojnik v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 3:

– VKV strojnik z opravljenim izpitom za rokovanje na postrojitvah s hladilnimi napravami,
– 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti kot strojnik v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 4:

– dokončana srednja tehniška šola ali VKV strojnik z opravljenim izpitom za rokovanje z Dieslovimi agregati in parnih kotlov,
– 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 5:

– VKV strojnik z opravljenim izpitom za rokovanje črpalnih naprav,
– 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 6:

– dokončana srednja tehniška šola strojne smeri,
– 4 leta delovnih izkušenj pri vzdrževanju, projektiranju ali montaži strojne opreme,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 7:

– VKV strojni ključavničar, rokovalac s črpalkami,
– 4 leta delovnih izkušenj v stroki,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 8:

– KV strojni ključavničar,
– 4 leta delovnih izkušenj v stroki,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 9:

– dokončana srednja tehniška šola strojne smeri,
– 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti v termoelektrarni ali podobnih postrojitvah,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 10:

– dokončana elektrotehniška fakulteta, šibki tok,
– 5 let delovnih izkušenj, od tega 2 leti pri vzdrževanju elektronske opreme,
– aktivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 11:

– dokončana elektrotehniška srednja šola, šibki tok,
– 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti pri vzdrževanju, montaži in projektiranju elektronske opreme,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 12:

– VKV elektronik ali precizni mehanik,
– 2 leti delovnih izkušenj pri vzdrževanju elektronske opreme,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 13:

– 3 vršilce VKV električarja,
– 2 vršilca KV električarja,
– 4 leta delovnih izkušenj pri montaži ali pri vzdrževanju elektro postrojitvev,
– pasivno znanje angleškega jezika,
– poskusno delo 3 mesece.

Pod 14:

– dokončana srednja šola, gimnazija, ekonomska ali tej odgovarjajoča šola,
– znanje daktilografije,
– 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti v kadrovski problematiki,
– poskusno delo 3 mesece.
Pod zap. št. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 11, 12, 13 je delo v izmenah.
Prijave pošljite na gornji naslov v 15 dneh po dnevu objave. Odgovore na prijave bodo kandidati prejeli v 30 dneh po izteku roka objave.

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE „PIONIR“ NOVO MESTO, TOZD STROJNO PROMETNI OBRAT,

OBJAVLJA PROSTA DELA IN OPRAVILA:

ELEKTRIČARJA

Pogoji:

Končana poklicna šola elektro stroke, odslužen vojaški rok, prednost pri izbiri imajo kandidati s prakso.
Kandidat bo pridobil lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom, za nedoločen čas in s pogojem trimesečnega poizkusnega dela.
Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni po objavi SGP „PIONIR“, kadrovskega oddelka, Kettejev drevored 37, Novo mesto.
Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni v 30 dneh po objavi oglasa.

ZIV TAM MARIBOR DO BELT ČRNOMELJ HEROJA STARIHE 17

Delavski svet DSSS BELT Črnomelj razpisuje naslednje prosto delo in naloge:

VODENJE KADROVSKO SPLOŠNE SLUŽBE

Pogoji:

Visoka ali višja strokovna izobrazba pravne ali upravne smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega 3 leta na podobnem področju.
Za navedeno delo in naloge morajo imeti kandidati organizacijske in vodstvene sposobnosti ter ustvarjalen odnos do samoupravljanja in socialistične družbene ureditve.
Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po izteku prijavljenega roka.

REGIONALNA ZDRAVSTVENA SKUPNOST NOVO MESTO Strokovna služba

objavlja

prosta dela in naloge

1. REFERENTA ZA KONTROLO IN PORAVNAVNO RAČUNOV
2. REFERENTA ZA OBREMENITVE – KMEČKI SEKTOR

– za določen čas (nadomeščanje delavke v času porodniškega dopusta)

Pogoji:

Pod 1 in 2: dokončana srednja šola ekonomske, upravno – administrativne ali splošne smeri in 2 leti delovnih izkušenj
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na naslov:
REGIONALNA ZDRAVSTVENA SKUPNOST – Strokovna služba, NOVO MESTO, Kidričev trg št. 3.
Kandidati bodo o izbiri seznanjeni v 30 dneh po opravljeni izbiri.

CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO TREBNJE

razpisuje prosta dela in naloge

SNAŽILKE

Pogoji:

– nekvalificiran delavec
– dela in naloge se združujejo za nedoločen čas s polnim delovnim časom
– dvomesečno poskusno delo
Pismene ponudbe pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov:
CENTER ZA IZOBRAŽEVANJE IN KULTURO TREBNJE

RAZPISNA KOMISIJA DS TOZD ZDRAVSTVENI DOM KRŠKO

RAZPISUJE
na podlagi 125. čl. statuta TOZD Zdravstveni dom Krško dela in naloge

DIREKTORJA TOZD ZDRAVSTVENI DOM KRŠKO

Kandidat mora poleg splošnih pogojev in pogojev, predpisanih v 511. čl. zakona o združenem delu, izpolnjevati še naslednje pogoje:
– da ima visoko izobrazbo ustrezne smeri,
– da ima najmanj pet let delovnih izkušenj na ustreznih delovnih mestih.
Navedena dela oziroma naloge se razpisujejo za razdobje 4 let.
Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v zaprti ovojnici na naslov: Zdravstveni dom Krško z oznako na ovojnici „Za razpisno komisijo“.
Rok za prijavo je 15 dni po objavi, o izidu razpisa pa bomo kandidate pisмено obvestili v 30 dneh po preteku roka za prijavo.

„SOP“ KRŠKO, KOMISIJA ZA DELOVNA RAZ- MERJA TOZD IKON KOSTANJEVICA NA KRKI razpisuje

delovna opravila DIREKTORJA

Pogoji:

– visoka strokovna izobrazba
– 10 let delovnih izkušenj
– aktivno obvladanje svetovnega jezika
– politična neoporečnost
Stanovanj ni.

Rok prijave: 15 dni po dnevu objave oglasa.
Prijave sprejema Razpisna komisija „SOP“ KRŠKO, TOZD IKON Kostanjevica, Malence 3.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po objavi oglasa.

„LABOD“, Novo mesto, delovna skupnost skupnih služb

objavlja

naslednja prosta delovna opravila in naloge:

1. VODJA PLANSKO–ANALITSKE SLUŽBE

POGOJI:

– visoka ali višja izobrazba ekonomske smeri in vsaj 3 oziroma 5 let delovnih izkušenj pri podobnih delovnih opravilih in nalogah
– poizkusno delo traja tri mesece
Kandidatu nudimo tudi družinsko stanovanje v letu 1979–80.

2. SALDOKONTIST KUPCEV

POGOJI:

– srednja izobrazba ekonomske ali komercialne smeri in vsaj 2 leti delovnih izkušenj pri opravljenih saldokontista
– poizkusno delo traja tri mesece

3. KNJIGOVODJA OD

POGOJI:

– srednja izobrazba ekonomske smeri in vsaj eno leto delovnih izkušenj pri opravljenih in nalogah knjigovodje
– poizkusno delo traja dva meseca

Kandidati naj pismene vloge in dokazila o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov: Kadrovske-socialna služba „Labod“, Novo mesto, v 15 dneh po objavi.

DOM POČITKA METLIKA Mestni trg 16

Razpisna komisija delavskega sveta
razpisuje dela in naloge

1. individualnega poslovnega organa – DIREKTORJA ZAVODA
2. vodja finančne službe
3. ekonomista – skladiščnika

Poleg splošnih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

Pod 1:

– višja strokovna izobrazba socialne ali podobne smeri,
– najmanj 5 let delovnih izkušenj, s posebno odgovornostjo v družbenih službah,
– moralna in politična neoporečnost,
– da predložijo program razvoja zavoda.

Pod 2:

– ekonomska srednja izobrazba in 5 let delovnih izkušenj ali višja ekonomska izobrazba in 3 leta delovnih izkušenj,
– organizacijske sposobnosti,
– ustrezne moralno-politične lastnosti.

Pod 3:

– poklicna izobrazba živilske ali gostinske stroke,
– 1 leto delovnih izkušenj, vozniško dovoljenje B kategorije in poskusno delo 3 mesece.

Pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v zaprti ovojnici v 15 dneh po objavi razpisa na gornji naslov z oznako „Za razpisno komisijo“.
Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po zaključku razpisnega roka.

cestno
podjetje
novo
mesto
POPRAVEK

k razpisu, objavljenemu v Dolenjskem listu dne 28. decembra 1979:

Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo na naslov TOZD v zaprtih ovojnicah z oznako „Za razpis“ v 20 dneh po prvi objavi.

V sredo, 17. decembra, bodo v novomeški športni dvorani obesili dve državni zastavi: francosko in jugoslovansko. Ob 17. uri se bo namreč začela v Novem mestu gotovo največja meddržavna športna prireditve v letošnjem letu. V okviru evropske namiznoteniške super lige se bosta pomerili moška in ženska ekipa Francije in Jugoslavije.

Francoze bo vodil ta čas v Evropi eden najboljših mojstrov namiznoteniške žogice Secreten, organizatorji zahtevnega dvoboja pa so sporočili, da bosta igrala še Martin in Bergeretova. Za znano

V sredo vrhunske igre

V Novem mestu mednarodni dvoboj Jugoslavija — Francija

Secretenovo partnerko Birocheaujevo, s katero sta osvojila naslov svetovnih prvakov, še ne vedo, če bo prišla v Novo mesto. Jugoslovanska ekipa bo igrala v najboljši postavi. Na novomeškem parketu bodo lahko ljubitelji namiznega tenisa videli Šurbeka, Stipančiča, Kaliniča in Kosanovića ter Palatinuševo, Batiničevo in Fabrijevo.

Pokrovitelj zanimivega dvoboja je novomeška občinska skupščina, pokrovitelj francoske ekipe bo Industrija motornih vozil, patronat nad domačimi igralci pa bo prevzel Pionir. V ožjem organizacijskem odboru, ki ga vodi Slavko Guštin, so Niko Hrnjak, Toni Vovko, Ivan Kapš, Katjuša Borsan in predstavnik NTK Novo mesto. Vstopnice bodo po 10 din za vsojake in mladino, za ostale pa po 20 din. Zanimivosti jih lahko kupijo v Športni dvorani in na stadionu v pisarni ZTKO.

Ceravno so ribniški rokometiši, člani II. zvezne rokometne lige, pričakovali uvrstitev v sredini tabele, se lahko potegujejo celo za prvo mesto

„Na začetku prvenstva v II. zvezni rokometni ligi, ko smo startali z močno pomlajeno ekipo, smo pričakovali, da bomo po prvem delu nekje okoli petega mesta,“ je dejal trener Inlesa Nikola Radić. „Toda kaj kmalu smo opazili, da smo se na novo sezono pripravili bolje kot mnogi drugi in vedeli smo, da se lahko uvrstimo še bolje. In tako je to tudi zgodilo...“

Minuli jesenski del prvenstva v II. zvezni rokometni ligi se je od preteklih prvenstev ločil v marsičem.

KOT DA GRE ZARES — V lekovski športni dvorani ni orodja, na katerem ne bi krški speedwayisti merili svojih moči. Primerna dvoranska vaja ne le za telo, temveč tudi živce, so teki. Na sliki: eden takih uspešnih „startov“, brez sicer nepogrešljivih motorjev! (Foto: Zeleznik)

Pred začetkom prvenstva so strokovnjaki menili, da bodo po vrhu segle ekipe z najbolj izkušenimi igralci. Tekme pa so hotele drugače. Na vrh so prišla moštva z mlajšimi igralci in po prvem delu v II. zvezni ligi se je zgodilo, da sta v vrhu tabele namesto favoritov na papirju (Kvarner in Varteks) Zagreb in Inles.

Zapisati je potrebno, da Ribničani v začetku letošnjega prvenstva pri žrebu niso imeli sreče. V prvih dveh kolid so morali v goste v Slavovski Brod in Labin. Najprej so klonili, z zmago v Labinu pa so postali mladi Ribničani odločnejši, spoznali so, da le niso več večerajšnje rezerve, in ribniški stroj je začel zmagovati. Zmagali so s Slatino, v Zagrebu igrali neodločeno itd. Iz petih kol, ki so jih igrali v gostih, so dosegli kar pet točk, kar je zelo lep uspeh.

„Povedati moram,“ je dejal trener Radić, „da uspeh ni zgolj slučajen, pač pa posledica v izredno dobrega dela na treningih. Fantje so delali, kot že dolgo ne, ekipa je postala vse bolj trden kolektiv. Tudi to je ena

izmed skrivnosti našega nenadejnega uspeha...“

Vsekakor sta za uspeh zaslužna tudi trenerja Radić in Erčulj, ki sta pred vsako tekmo izbrala najboljših sedem mož. Inlesova sedmerka se je v minulem prvem letu izkazala za dobro obrambo, odlično pa je igrala v napadu. Pred začetkom prvenstva se je strokovni štab bal, kako bo našel zamenjavo za Gabrijelčiča na pivotu, toda že v prvih srečanjih je Silvo Tanko dokazal, da je odlična zamenjava.

V drugi del prvenstva gre Inles dobro pripravljen. Povrh vsega ima celo majhno prednost, kajti kar dvakrat igra doma. V goste gre petkrat, doma pa bo igral z neposrednimi konkurenti za vrh: z Zagrebom in Jadranom. Če bo zmagal v vseh tekmah doma, če bo kolikor toliko uspešen v gosteh, lahko doseže svojo najboljšo uvrstitev do sedaj. Ta čas pa so Ribničani v II. zvezni ligi — vicešampioni.

M. GLAVONJIČ

MIRNA PEČ: KONFERENCA SODNIKOV

Na pravkar minuli redni letni delovni konferenci kegljaških sodnikov pododbora Novo mesto — Trebnje — Metlika, ki je bila v Mirni peči, so sodniki ocenili minulo delo. Ugotovili so, da so bili v minulem letu uspešni, saj so organizirali vrsto zveznih tekmovalj in za dobro delo dobili lepa priznanja. Spomnili so se tudi na manjše spodbujanje, se pogovorili o kategorizaciji sodnikov A in B liste ter kar dvajset sodnikov predlagali za zvezne sodnike.

N. G.

Bloke vabijo na teke zdravja

V. bloški smučarski teki bodo 28. januarja

Organizacijski odbor, ki pripravlja tradicionalne bloške smučarske teke, je že pred novim letom poslal po vseh občinah kopico prijavitelj za V. bloške smučarske teke. Kot kaže, se bo jubilejnih in vse bolj priljubljenih tekov, ki bodo v nedeljo, 28. januarja, udeležilo rekordno število ljubiteljev tekov.

Start in cilj bloške prireditve bo v Novi vasi. I. bloški tek na 30 km se bo začel ob 9.30, II. trim tek na 7 km pa ob 10. uri. Za udeležbo na bloških tekih ni starostnih omejitev. Člani organizacijskega odbora priporočajo vsem predvsem trim tek. Prireditelji ne bodo ugotavljali telesne sposobnosti za teke, zato bo vsak prijavitelj nastopal na lastno odgovornost. Udeleženci bodo pred startom dobili bilten in spominsko značko, po prihodu na cilj pa še startno številko in topel obrok. Najboljši v vseh kategorijah bodo dobili zlato, srebrno in bronasto medaljo „Bloški smučar“, udeležence pa bodo upoštevali tudi pri dodelitvi zlate trofeje vzdržljivosti, ki jo podeljuje revija Antena.

Prijave in vplačila prijavnine sprejema organizacijski odbor na naslov TTKS Cerknica, in sicer do 15. januarja. V primeru neugodnih snežnih razmer bodo organizatorji tekovanje preložili.

ŠPORTNI KOMENTAR

Za zdrav športni utrip

Ze na pragu letošnjega januarja je po vseh krajevnih skupnostih na pobudo Partizana Jugoslavije stekla celoletna akcija za najboljšo krajevno skupnost v športni rekreaciji. Namen novega in za marsikoga malce čudnega tekmovanja je jasen: dvajsetmesečno športno kovanje, ki naj bi svoje sadove pokazalo konec decembra, mora med drugim okrepiti in organizacijsko utrditi osnovne organizacije za športno rekreacijo, na igrišča, trim steze, v plavalne bazene in gore naj bi privabili čimveč novih bodočih rekreativcev. Skratka: v krajevne skupnosti, ki na področju športne rekreacije v zadnjih letih niso naredile domala nič, naj bi celoletne akcije vnesle več zdravega športnega utripa.

Jasno je, da je za začetek najvažnejše, da občani zvedo, da se je tudi v njihovi krajevni skupnosti akcija vadbno se bodo odločili? Vsekakor za takšne oblike športne rekreacije, ki bodo v celoti prilagojene potrebam delovnih ljudi in občanov.

J. PEZELJ

ČEPRAV MLADI, MED NAJBOLJŠIMI — Za nove prvenstvene boje v II. zvezni rokometni ligi so se Ribničani pripravljali s pomlajeno ekipo in mnogi so pričakovali, da se bodo borili za uvrstitev v sredini tabele. Pomlajena vrsta pa je igrala zelo dobro in navzlic neugodnemu žrebu dosegla nepričakovan uspeh. Na sliki: ekipa Inlesa slikana na turnirju, s katerim so v Ribnici počastili dan JLA. (Foto: Milan Glavonjič)

Novoletni turnir Gradisu

V soboto in nedeljo je bil v Novem mestu kegljaški turnir, na katerem sta nastopila tudi Dragaš in Steržaj

Za novomeškimi kegljaškimi delavci je že 4. tradicionalni noveletni kegljaški turnir. Tudi letošnji je, podobno kot prvi trije, v celoti uspel. Razveseljivo je predvsem dejstvo, da si je zadnjega ogledalo precej več ljubiteljev kegljanja kot minule.

Letošnji turnir pa se je od minulih bistveno ločil tudi po tem, da v začetku letošnjega leta našim naj-

boljšim kegljačem ni šlo najbolje. Odrekel je predvsem nekajkratni svetovni prvak Dragaš, pa tudi najboljšemu slovenskemu kegljaču vseh časov Strežaju ni šlo najbolje. Za domače lahko zapišemo, da so dobro metali, zlasti Poljakova, ki je med posamezniki osvojila drugo mesto, in Jarc, ki je prehitel vrsto znanih tekmovalcev. V ekipni konkurenci so zasluženo zmagali kegljači ljubljanskega Gradisa, pri ženskah pa so bile Celjanke precej boljše od ostalih.

Končni vrstni red, moški: 1. Gradis 4.969 (Kačič 865, Belicijan 830, T. Križaj 813), 2. Celje 4.948 (Srot 866, Nareks 856, Tomašič 836), 3. Triglav 4.938 (Marinšek 838, Potočnik 836, Poštar 825), 4. Krka 4.930 (Jarc 864, Vesel 850, Bratož) 5. Medveščak 4.891, 6. Carda 4.823, 7. Slovenija ceste 4.806, 8. Dolenjska 4.703; ženske: 1. Celje 2.358, 2. Brest 2.372, 3. Krka 2.281 (Poljak 410, Dalmacija 397, Tratar 384), 4. Jana 2.215, skupaj je nastopilo 12 ekip.

Posamezno, moški: Biber (Medveščak) 883, Srot (Celje) 866, Kačič (Gradis) 865, Jarc (Krka) 864, Strežaj (Carda) 860, Nareks (Celje) 856 itd. Ženske: Cenčič (Brest) 413, Poljak (Krka) 410, Lesjak (Celje) 408 itd.

NTK KOČEVJE V FINALU

Minulo nedeljo je bil v telovadnici NTK Ilirije v Ljubljani polfinalni turnir za ekipe mladincev in mladink. Nastopila je tudi najboljša mladinska vrsta z Dolenjskega, reprezentanca Kočevja. V konkurenci štirih najboljših klubov so Kočevci dobro igrali. Z olimpijo so sicer izgubili s 5:0, brez težav pa so z istim rezultatom odpravili vrstnike Hrastnika in Jarš.

PARTIZAN ZMAGAL

V okviru tradicionalnih športnih srečanj ob noveletnih praznikih sta se minuli teden v Ribnici pomerili kegljaški ekipi domačega Partizana in zdomske ekipe Triglav iz Stuttgarta. Ribničani so bili boljši in so zmagali z rezultatom 4827:4708. Pri domačih so bili najuspešnejši Tomaž Lovšin (854 podrtih kegljev), Radulović (852) in Goršček (801), pri gostih pa J. Andoljšek (816), P. Andoljšek (792) in Lovšin (788 podrtih kegljev).

Rekreacija na zmagovitem pohodu

V črnomaljski občini je najbolj priljubljen mali nogomet — Lani pozabili na ženske — Vse več zanimanja za pohode v naravo in kolesarjenje

„Na področju športne rekreacije smo v naši občini v minulem letu v primerjavi z letom 1977 naredili lep korak naprej,“ je dejal strokovni tajnik TKS Črnomelj Marjan Črne. „Zavedamo pa se, da smo na igrišča v glavnem zvabili le moške, medtem ko smo na ženske nekoliko pozabili. To napako moramo v mesecih, ki so pred nami, popraviti.“

V črnomaljski občini je bil v minulem letu najbolj priljubljen mali nogomet. V občinskih ligah je nastopilo 16 ekip z več kot 200 registriranimi igralci. Povrh vsega so pripravili še precej turnirjev, na katerih so zmagovale ekipe, ki so med najboljše v občini. Zaradi izredne priljubljenosti bodo v letošnjem letu brčkone pripravili belokranjsko rekreacijsko nogometno

ligo, v kateri bi nastopile tudi najboljše ekipe v malem nogometu iz sosednje metliške občine. Z množičnostjo želijo črnomaljski nogometni delavci dobiti tudi kakovost, zakaj najboljše igralci bodo nastopili v nogometnem klubu Bela krajina, ki sedaj sicer nastopa v karlovske nogometni ligi, vendar v Črnomlju menijo, da bi lahko čez nekaj let brez težav nastopili tudi v konkurenci najboljših slovenskih moštvev.

Poleg nogometa so v Beli krajini najbolj priljubljeni množični pohodi v naravo. Strokovni tajnik Črne pravi: „Organizirali smo tri pohodne akcije od Črnomlja do Mirne gore.“

Marsikdo je v začetku menil, da so Črnomaljši leni da se ne bodo odpravili na pohod. Povedati moram, da se je vsakič na zbirnem mestu zbralo več kot tristo ljudi! Prav tako se naši občani vse raje udeležujejo trim kolesarjenja, rekreacijskega smučanja itl. In prav zaradi tega v naši občini nimamo pomislekov, ko se odločamo pripraviti kakšno akcijo. Zatrdim lahko, da je pri nas rekreacija na zmagovitem pohodu, in da ima vse več privrženecov...“

Črne ni pozabil omeniti, da si rekreacija utira pot tudi v organizacijah združenega dela. Zaenkrat so na najboljšem delavci v Iskri. Pripravljajo medtozdovska srečanja in turnirje, želijo pa, da bi se delavci bolj odločali za splošno vadbo.

„Tudi na teknovalnem področju so naši športniki,“ je dodal Črne, „dosegli nekaj imenitnih uspehov. V mislih imam predvsem igralce rokometna. S pomočjo TVD Partizan in Marjana Gorška so dobili ekipo, ki nas je v minulem letu v slovenski ligi velikokrat razveselila. Če vemo, da je sestavljena v glavnem iz mladincev in je v ligi med najmlajšimi, lahko rečemo, da je pred njo še lepa prihodnost. Tudi zaradi nove športne dvorane, ki bo omogočila, da bodo naši igralci poslej še redneje in bolje trenirali. Prav tako ne bi smel pozabiti na voznike motokrosa. Čeravno se lahko postavimo z mlado posadko, smo dosegli precej lep uspehov, kajti naši vozniki niso le v republiškem, pač pa tudi jugoslovanskem vrhu. Podobno je z ribiško žensko vrsto, ki je že nekaj let med najboljšimi v državi...“

J. P.

TRIM TEK USPTEL

V organizaciji komisije za šport in rekreacijo pri občinskem svetu Zveze sindikatov Novo mesto in smučarskega kluba Gozdar je bila v nedeljo, 7. januarja, izvedena trim akcija v smučarskih tekih. Kljub mrazu (skoraj 20 stopinj pod ničlo) se je na Cikavi pri Novem mestu zbralo precej tekačev. Proga je bila dolga 4 km, trasiral pa jo je Slavko Medle. Udeleženci so startali na pol minute, na cilju pa so dobili nalepke in trim značko. Organizatorja bosta akcijo ponovila, in sicer v februarju.

R. R.

RESNO DELO ŠOLSKE SKUPNOSTI

V okviru oktobra lani ustanovljene šolske skupnosti delujejo osmošolci v štirih skupinah in skrbijo za učni uspeh, za red in disciplino, za prostovoljne akcije ter za zabavo in razvedrilno. Člani vsake skupine moramo redno in resno opravljati zadane naloge. Sem članica prve skupine, ki mora poročati o učenem uspehu, o zamudah učencev, o pisanju nalog in podobnem. Od predsednikov razredne skupnosti moramo dobiti podatke o tem, kdo prepušča, oz. kdo ne piše domačih nalog, kdo zamuja ali „šprica“ pouk ipd. Od teh podatkov je odvisen tudi uspeh razredov v tekmovalju za prehodno zastavico.

LORNA ZADRAVEC

NOVO MESTO — 17. januarja se bo začelo občinsko košarkarsko prvenstvo za reprezentance osnovnih šol iz novomeške občine. Prvenstvo bo v predtekmovalju potekalo v štirih skupinah, najboljši v obeh konkurencah pa bodo nastopili na občinskem finalu v Novem mestu. Sodeč po vestnih pripravah, bo tudi letošnje pionirsko košarkarsko prvenstvo zanimivo. (D. P.)

METLIKA — V začetku novega šolskega leta je začelo na OŠ Metlika delovati športno društvo. Njegovi člani smo se odločili, da mu bo ime Metličica. Člani društva smo vsi učenci šole, nekdanji učenci, pa tudi starši. Dogovorili smo se, da bomo ob koncu leta izbrali najboljšega športnika. (D. V.)

ARTIČE — Najboljši košarkarji in košarkarice artiške šole so se udeležili minuloga občinskega prvenstva. Pri dečkih so bili najboljši Brežičani, Artičani so bili drugi. Dokaj zanimivi boji so potekali tudi v konkurenci deklet. Najboljše so bile Brežičanke, druge so bile igralke z Bizeljskega, igralke iz osnovne šole Artiče pa so bile tretje. (D. Š.)

NOVO MESTO — Jutri se bo začela v športni dvorani tradicionalna pionirska zimska liga v atletiki. V 1. atletskem kolu bodo nastopile najboljše atletske vrste z osnovnih šol iz novomeške občine. Brčkone bo tudi letos tekmovalje zanimivo, za prvo mesto pa se bosta potegovali OŠ Grm iz Novega mesta in OŠ Dolenjske Toplice. (D. P.)

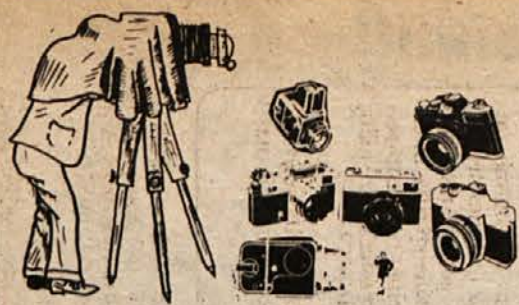
SEMIČ — Domači košarkarji, člani dolenjske košarkarske lige, se navzlic košarkarskim počitnicam redno srečujejo. Za zdaj igrajo enkrat na teden, kaže pa, da z resnimi pripravami še ne bodo začeli. (M. C.)

KD NOVOTEKS IMA NOVO VODSTVO

Na zadnjem občnem zboru novomeškega kolesarskega društva Novoteks, na katerem so bili prisotni vsi člani, so pregledali in ocenili minulo delo, uspehe in težave, s katerim se je društvo srečevalo. Nato so kolesarji izvolili novo vodstvo: predsednik je Jože Unetič, podpredsednik Stane Andolšek, tajnica Marija Može in blagajnik Darko Zibert. Predsednik tehničnega odbora bo nekdanji predsednik Branko Ralijan, predsednik gospodarskega odbora pa Jože Majes. Ob koncu uspelega zboru so najzaslužnejšim članom in organizacijam združenega dela podelili priznanja in pohvale.

PRVAKI MED KADETI — V črnomaljski občini je med športnimi panogami najbolj priljubljen nogomet. Ta čas imajo v občini registriranih več kot 200 igralcev, ki nastopajo v občinskih ligah v malem nogometu. V športnem belokranjskem središču pa posvečajo veliko pozornosti najmlajšim nogometašem. Kadete vodi in trenira Terzić, v minulem letu pa je najmlajši črnomaljski nogometni rod v slovenski kadetski desetčlanski ligi (južna skupina) osvojil prvo mesto. Na sliki: kadeti NK Bela krajina s svojim trenerjem Terzićem.

tisti
hip

ZAŽELENO ZRNO — Nemalokrat se ljubitelji fotografije pri delu z visoko občutljivimi filmi znajdejo pred naprijetnim in nezaželenim pojavom — zrnatostjo. Običajno je tako, da naj bi bila zrna na fotografiji tako majhna, da jih človekovo oko ne zazna kot zrna, pač pa kot enakomerno polje ali ostro črto. Najbolj zagrizeni privrženci fotografije, kot je, denimo, slavni češkoslovaški mojster Supek, se odpovedujejo vsakršni povečavi negativa, da bi se popolnoma izognili zrnatosti. Spet drugim pa je ta sicer nezaželen pojav postal kreativno sredstvo. Kot primer hotene zrnatosti objavljamo fotografijo uspešnega novomeškega ljubitelja fotografije Andreja Virca. Visoko občutljiv film je razvil v prekoncentriranem razvijalcu, da je dobil sorazmerno zrnat negativ, ter ga močno povečal. Dobljeni izrez prijetnega deklinkega obraza je močno zrnat, kar daje fotografiji svojski čar. Virc je imel tudi srečno roko pri izbiri posnetka, saj je ujel zelo zanimiv izraz dekleta. Ko bi še dosledno pazil na ozadje in ga izenačil, bi bil posnetek še boljši.

PO SVETU OKOLI

NISO DOČAKALI — Člani kenijske verske sekte Sabina so zaman čakali, da se uresniči napovedi njihovega preroka, ki je napovedal skorajšnji sodni dan. Zbrali so se na zadnji večerji, za katero so seveda pripevali jedačo in pijačo, po nji pa naj bi se vkrcali na barko in tako konec sveta edini preživeli. Nazadnje se je izkazalo, da sveta noče biti konec. Razjarjeni verniki so seveda hoteli preroka prijeti za jezik, vendar pa je glasnik sodnega dne medtem že odnesel pete na varno. V neznanju je z njim odpotoval tudi ves denar članov nesrečne sekte Sabina.

OSTANEK RAJA — Morda bodo italijanski znanstveniki, ki so se pred kratkim opravili na pot v neznane predele Andamanskih otokov, med srečnimi domačini našli kenijskega preroka. Menda so Andamanski otoki še zadnji preostali raj na Zemlji, kamor civilizacija belega človeka ni posegla s svojim kvarnim vplivom. Strokovnjaki za živalski in rastlinski svet bodo na otoku raziskovali edinstvene primerke rastlin in živali, kakršnih drugje ni.

PRAVI MOŽ — Statistiki se najbrž ne bi smeli preveč čuditi, ker so izračunali, da so v Veliki Britaniji v preteklem letu popili precej več alkohola kot leta poprej. K porastu je svoje prispeval tudi blagajnik društva borcev proti alkoholizmu, ki je sam po glju stočil malo morje alkoholnih zrvkov, nakar je zbral še toliko poguma, da je sedel za volan in zapeljal med kolesarje. Da je avtomobilist, ne pa kolesar, je zvedel šele od policajca. Posredovali so mu še en zanimiv podatek: v njegovi krvi so našli 2,33 promila alkohola, kar je za zagrizenega borca proti alkoholizmu naravnost rekorden dosežek.

VRINJENEC — Anthony Opat je tolkel grenki kruh nezaposlenega nekaj mesecev, potem pa se je odločil, da bo dobil delo, naj ga to stane, kolikor hoče. V tihotapl se je v Fordovo tovarno v Woodhavernu in začel delati, ne da bi ostali delavci vrinjenca opazili. Tri dni se je zastoj ukvarjal z montažo. Šele potem so odkrili, da delo hitro poteka. Prostovoljca so odslovili.

Zamrznjene črede potujejo z avioni

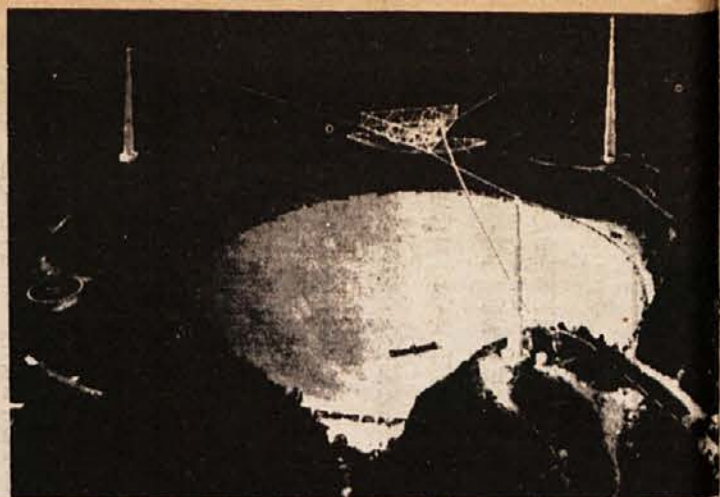
Zamrzovanje zarodkov stopa v vsakdanjo prakso — Prevoz

Naprednemu živinorejcu danes ni težko priti do katere koli pasme, ki bi jo rad vzgojil, pa četudi je ponjo treba pisati v Avstralijo. Uspehi pri zamrzovanju zarodkov so omogočili hiter in učinkovit transport, ki danes velja za najsodobnejši način prevoza živine za vzrejo.

Pređen so zamrzovanje zarodkov praktično uporabili, so strokovnjaki za zamrzovanje živih organizmov opravili dolgo vrsto poskusov. Izkazalo se je, da je zarodek mogoče zamrzniti do temperature tekočega dušika brez škode za zdrav naraščanje. Teoretično je mogoče vzrediti ovco, katere zarodek bi zamrznili danes, šele čez tisoč let. To skorajda fantastično dejstvo odpira široke možnosti praktične uporabe zamrznjenih zarodkov. Nekateri vidijo v tem postopku naslednjiv način skladiščenja črednega bogastva, drugi sodoben, hiter in cenen prevoz pasem, tretji možnost, da tako ohranimo izginjajoče živalske vrste.

V Veliki Britaniji, kjer so opravili najbolj uspešne poskuse z zamrzovanjem in vzrejo živalskih zarodkov, so odmrznili po treh letih zarodek ovce in vzredili normalno žival. Podobno jim je uspelo z zarodki krav, ovac, koz, zajcev, podgan in miši. Zanimivo je, da je zarodek ovce najprimernejši za zamrzovanje, saj ga je mogoče zamrzniti v vsakem stadiju prvih desetih dni, medtem ko je kravji zarodek izredno občutljiv ter ga je mogoče zamrzniti le, če ni starejši od sedmih dni.

Raziskovanja tečejo zdaj na še bolj kočljivih poteh. Strokovnjaki bi radi izdelali način zamrzovanja in vplantiranja zarodkov povsem določenega spola. To je za živinorejce zelo pomembno.

Gigantski radijski teleskop blizu Areciba v Portoriku je kot najobčutljivejšo elektronsko uho prisluhnil dogajanju v globinah vesolja. Ujel je signale, ki so potrdili človekovo misel.

Kaj je prišepnilo vesolje

Signali iz vesolja so potrdili Einsteinovo zamisel o gravitacijskih valovih — 15.000 svetlobnih let daleč

Štiridesettisočinka sekunde je tako strahotno majcen čas, da o njem ni vredno izgovoriti besed. Pa vendar je prav ta drobni čas obšel znanstveni svet kot prvovrstno znanstveno odkritje. Potrdil naj bi obstoj gravitacijskih valov, nosilcev sile težnosti.

Raziskovalci Joseph Taylor, Peter McCulloch in Lee Fowler so s pomočjo gigantskega radijskega teleskopa in izredno natančne merilne naprave izmerili nenavaden vesoljski pojav: v ozvezdju Vodnarja so zabeležili ritmične radijske signale, kakršne daje pulsar ali nevtronska zvezda, ki je strahotno zgoščena masa zvezde velikanke. Signali so prihajali v zaporedju, kot da se to vesoljsko telo vrtilo okoli drugega. Skleпали so, da okoli druge nevtronske zvezde ali črne luknje.

Genialni fizik A. Einstein je v svoji splošni relativnostni teoriji predvidel, da bi v takem primeru gibanje obeh teles spremljalo izžarevanje gravitacijskih žarkov. Vsa leta je ta Einsteinova misel čakala, da jo potrdijo, vendar si znanstveniki na tako spolzka tla, kot je obstoj gravitacijskih žarkov, nekako niso upali niti niso mogli stopiti. Odkritje vesoljskega pojava pa je človeku prvokrat ponudilo možnost, da ugotovi, ali taki žarki obstajajo.

Po Einsteinu bi izžarevanje gravitacijskih žarkov povzročalo energetsko izgubo obeh teles in s tem približevanje njunih krožnic, kar bi skrajšalo čas

obkrožitve. In prav to so raziskovalci izmerili. V štirih letih natančnega dela so ugotovili, da se je čas obkroženja vesoljske dvojice skrajšal za štiri deset tisočinke. Dokaz je torej tu — gravitacijsko žarčenje obstaja.

Biološka bomba ne bo počila

Mnogim strokovnjakom, ki se ukvarjajo z načrtovanjem bodočnosti človeštva, je največ glavobola povzročala hitra rast števila ljudi na vsem svetu. Govorili so o biološki bombi in napovedi so bile kar se da črne: glede v nekaj desetletjih naj bi zmanjkalo hrane za vedno številnejše človeštvo, izbruhnila bi vojne in nastopilo uničenje. Vsi zadnja leta so številke dajale prav črnogledim. Ljudi je bilo vsako leto več.

Ob koncu preteklega leta so prišle prve bolj optimistične vesti. Posebna študija je pokazala, da je stopnja rasti v preteklem triletnem obdobju prvič po vojni začela padati. Vodja statistične skupine Samuel Baum je dejal, da gre za pomembno preobrnjo v svetovni zgodovini.

V obdobju 1975 — 1977 je stopnja rasti padla od 1,9 odst. na 1,88 odst. Za nepoznan valce je to razlika, ki bi jo ka obšli, za strokovnjake pa izredno pomembno znamenje. Kot posebno zanimivost so raziskovalci navedli podatek, da se stopnja naraščanja števila prebivalcev znižala ne samo v deželah zahodne civilizacije, kjer dolgo opažajo zmerno naraščanje prebivalstva, ampak tudi nekaterih deželah tretjega sveta, kjer se sicer prebivalstvo najbolj silovito množi.

OSMRTNICA

Sporočamo žalostno vest, da nas je v 25. letu starosti zapustila naša sodelavka

ANTONIJA HUČ

V prerani grob smo jo položili v soboto, 6. januarja 1979 na pokopališču v Mimi peči. Ohranili jo bomo v trajnem spominu.

BETI — TOZD Mira peč

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame

JOŽEFE AVBAR

iz Gor. Globodola

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence in cvetje. Iskrena hvala dr. Mileni Stamač iz Ljubljane za večletno zdravljenje, sosedom in vaščanom za vsestransko pomoč v težkih trenutkih. Zahvaljujemo se duhovniku za spremstvo na zadnji poti in lepo opravljeni obred, pevcem iz Mirne peči za zapete žalostinke. Hvala kolektivoma Krka TOZD Kozmetika in Stalni službi RSNZ SRS Slovenije za vence in udeležbo na pogrebu.

Vsi njeni

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Olikana gospoda in surovi tičarji

(Varstvo ptičev) pevcev po vsej Avstriji vedno bolj pospešujemo ter jih pozimi celo kmimo. Društvo za varstvo ptičev je tudi italijansko vlado prosilo, da bi ondotni prebivalci koristne ptice varovali, toda zaman. Dva ptičarja v Bergamo sta v enem dnevu več centov ptic polovila. Da bi jih olikana in zavedna italijanska gospoda ne kupovala, bi jih tudi surovi nezavedni tičarji ne lovili.

(Pri nas) je navada, da napajamo živino tudi v zimskem času zunaj. To je prav! Živini treba, da se sprehodi, da se navzije svežega zraka in napoji z zdravim, hladno vodo. Posebno pri slabih in zaduhlih hlevih gledati je na to, da pride živina češče na sveži zrak. Živina, s katero tako ravnamo, je veliko bolj utrjena. Zmehkujala pa bi se nam živina, ako bi jo imeli celo zimo v hlevu, posebno pa še v tem slučaju, ako bi jo napajali v hlevu z mlačno vodo.

(Naj buče) viharji, naj vdarjajo besni

valovi na katoliško cerkev: kar je gnilega, odpade. Odpadli so grešni narodi, odpadli nezvesti duhovniki, odpadli spačeni redovniki, odpadli ošabni modrijani, cerkev pa ni padla, cerkev se še omajala ni; pokazalo se je, da je od nebeškega mojstra sezidana na skalo, na Petra, na rimskega papeža. Ali ne zmaguje cerkev tudi sedaj na koncu devetnajstega stoletja? Države in narodi so se ugreznili v velike nesreče, vse je nemirno, vse viharno, narod se dviga zoper narod, stan sovraži stan, siromaštvo se širi in z njim obup, države se oborožujejo, vojska, kuga, lakota nam prete.

(Redek slučaj) se je prigodil pri gospodarju Hlačunu, župnije Marija Nazaret, kjer je mlada krava povrgla 1 junčka in 2 junčici. Trojčki so bele barve, precej veliki in zdravi. Takoj so začeli sami mleko piti.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. januarja 1899)

„NOVOTEHNA“, trg. podjetje na debelo in drobno, p. o. Novo mesto, Glavni trg 11

Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela, oz. naloge:

1. administrator v prodaji vozil
2. kontrolor plinskih priključkov
3. komisionar v en gros skladišču — 2 delavca
4. pralec avtomobilov v servisu Trebnje

POGOJI:

- pod 1) administrativni tehnik ter 1 leto delovnih izkušenj ali administrator ter 2 leti delovnih izkušenj,
pod 2) strojni ključavničar in 1 leto delovnih izkušenj,
pod 3) KV prodajalec ter 2 leti delovnih izkušenj v stroki,
pod 4) končana osnovna šola

Za vse kandidate velja poskusno delo 1 mesec.

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov podjetja.

Navedena dela, oz. naloge objavljamo za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

OBVESTILO ODVETNIKOV O SPREJEMANJU STRANK

ODVETNIKI prilagajajo svoj delovni čas za sprejemanje strank uradnemu dnevju Temeljnega sodišča v Novem mestu in njegovih enot v Črnomlju, Brezicah, Novem mestu, Krškem, Sevnici in Trebnjem.

Uradni dan za nenaročene stranke bo od 15. januarja 1979 pri vseh odvetnikih ob sredah in ne več ob ponedeljkih, oziroma četrčkih.

ODVETNIKI DOLENJSKE

ST

Njun strah je bil upreprepuščen toku na milo kmalu je treščil v čeri ter sta se komaj izklopala izpre Velika Kača,« je zamrzozdaj bodo Mingi na onenjem. Tudi do čolna bomeni mogel vedeti, da nam bila zaželena.»

S	T	E	N	A	S	K	I
L	E	P	O	T	A	N	I
E	L	I	S	A	P	I	S
P	O	L	T	D	A	N	I
S	A	T	G	A	L	V	A
M	A	L	T	A	R	A	S
E	R	A	R	O	S	A	S
D	E	L	O	D	M	L	A
I	K	O	N	A	L	U	R
J	A	M	A	R	O	S	T

prigisće misli

Tam, kjer vidi religija le smrt, nemoč in poraz, najde umetnost življenje, veličino človeka, zmožnost in strast, upanje in dejanje.

F. W. SCHELLING

Glede smrti živa duša ne ve, ali ni nemara največja sreča, ki more doleteti človeka; in vendar se je svet boji, ko da bi natančno vedel, da je vseh nesreč najhujše zlo.

PLATON

d l	Z. ime	okrasna rastlina	ptica pevka	berite dl	vsako hišo dl	poročilo	enigma	ind. žen. obleka	znak množenja
rdeča poljska cvetlica				pesnitev	am. demo. kr. politik. nek. zun. minister				
gr. pisec basni					želatina iz alg				
vrv z zanko					snov v plinu, stnem stanju				
izrael			trd. črn kavčuk						
kisla voda			sev. atl. pačl.						
								ž. ime	dušik
d l	plačilno sredstvo	krma			igra na steno, moderna um. smer				
slikarka pletenjak			etiop. glavar stari slovan					ljubl. zvon organ visjih rastlin	
izbranci			rim. boginja prirode tur. posestnik			ljudstvo v lausu lan družbi?			
nizek svet				dovršni pret. čas affi nipič					
prvoborec									d l
tur. podložniki			zveza držav						d l

Kakor bi bil ravnokar kdo ustrelil skozi okno v družbo, tako je bilo nekega zimskega večera v zatohli gosposki sobi Kračeve krčme v Grobljah. Izprva je vse obsedelo mimo, brez sapa, potem pa so se čuli glasni vzkliki „a-a-a!“ in „ej, ej, ej“, celo „oj, oj, oj!“; nekateri so skočili s stolov, drugi so obsedeli letargično ali stmeč, večina pa je klicala naglas: „Pokažite, pokažite vendar! To je novost, to je nekaj!“

In nesrečnik, ki je povzročil ves ta nemir in vso razburjenost, je stal med vrati in vihtel v desnici najnovejšo številko uradnega lista, ki jo je ravnokar prinesel s pošte.

„Dajte sem!“ je kričal notar, očitno najglasnejši v družbi. „Dajte sem, Minče! To je treba videti črno na belem!“

Minče, krčmarjev sin, mlad, velik fant inteligentnega lica, položi smehljaje list na mizo in ponovi besede, s katerimi je nekoliko prej tolikanj razburil vso večerno družbo:

„No, le čitajte! Novi naš sodnik je Andrej Vrbanoj. V zadnjem telegramu se bere tako.“

„Vrbanoj? Ej, ej!“ zakličeta sodni adjunkt in notar hkrati.

„Vrbanoj? Kdo je to, kaj je, kje je?“ vikajo davkar in njegov kontrolor, učitelj in dva trgovca, ki sta navzlic dnevni konkurenci vendar sleherni večer prijateljski sedevala skupaj pri Krači, in vrhu tega šuma in vrišča se je slišalo še radovedno vprašanje dveh oskrbnikov z bližnjih graščin, ki tudi nista vedela bolje uporabljati večernih ur nego ob grenkem pivu in sumljivem vinu, ki so ga točili oče Krača.

Samo dva postama moža, poštar in okrajni ranocelnik, ostala člana vse družbe, sta gledala z manjšim zanimanjem ves ta prizor. Poštar je iztrkal svojo lončeno pipo in nazaj v novem tobaku, doktor pa, kakor so ga sploh nazivali, je zaklical naglas po novem kozarcu piva.

Notar je v tem glasno prečital telegram v uradnem listu. Vpraševanja pa le ni bilo konca in, ko je po kratkem molku pristavil: „Oj, fin mož je ta Vrbanoj! Dobro ga poznam pa ti tudi, Pavel!“ — se je vse družba radovedno ozrla vanj in v adjunkta, ki so mu bile namenjene zadnje besede.

„Kaj bi ga ne poznal! Najin součenec je!“

Pri tem pa je nekoliko zamišljeno vžgal smotko, ki mu je ugasnila v zadnji minuti, ko se je razpravljala ta novost.

„Srečo ima, srečo! Tako mlad sodnik!“ je pristavil nehot.

„Sedaj ste pa vi na vrsti!“ vrine doktor besedo v hipni molk, med katerim vsakdo zase razmotriva nekam piker glas, ki je zvenel iz zadnjih adjunktovih besed.

„Je li oženjen?“ vpraša davkar pohlevno.

„Kaj še!“ ga zavrne notar. „Štirintrideset let ima, lep je, velik, pameten, sam oproti ženskam nekoliko —“

„Kaj?“ vprašajo vsi razen adjunkta.

„I, ne vem, kako bi dejal — nekoliko, nekoliko — neroden!“

„Glej, kakšna prilika se ti nudi!“ vzklikne doktor in potrka davkarja na rame. „To bo nekaj tvojim trem gospodičnam! Kako hvaležno, takega moža učiti občevanja z ženskami!“

Glazen smeh je sicer zazvenel po tej zabavlji, toda vse je preveč obhajalo ugibanje o novi osebi, ki jo je vrgel slučaj v ta ozki krog, da bi se bil kdo dalje mudil pri tem vprašanju.

„Je li pevec?“ vpraša učitelj, porabivši kratek odmor v razgovoru.

„Bas — drugi bas — oh, kakov bas!“ pritrdi notar.

„Kaj pa — politično prepričanje?“ deje eden izmed trgovcev.

„Naroden, naroden — hud narodnjak; tu se bo uradovalo le slovenski!“ hiti notar, ki je docela prevzel nalogo interpreta, ker je adjunkt trdovratno molčal.

„Kje bo stanoval?“ vpraša notar navidezno malomarno, toda na licu se mu posveti neko skrivno, zvito veselje.

Osem oči se sreča hkrati; zakaj tudi oče Krača je nekoliko prej stopil v sobo in obstal za učiteljevim stolom.

Spogledali so se pa štirje gospodje: oče Krača, ki je imel svojo hišo in prazno stanovanje, oba trgovca, ki sta tudi imela svoji hiši in takisto prazni stanovanji, in notar, ki je bil v istem prijatelju in obenem neprijatelju položaju.

„Hm — stanovanj dosti!“ reče kontrolor.

„Na izbiri!“ pristavi oče Krača.

„Saj se dobi tudi soba z zajtrkom vred!“ meni davkar.

„In s postrežbo!“ se roga doktor in prijatelja davkarja vnovič potrka na rame.

„Ančka,“ zakliče poštar, ki je z zlobnim svojim vprašanjem povzročil to napeto situacijo, „še pol četrtinke!“

„To je osminka!“ meni učitelj.

„Pa je lepša — taka polovica!“ ga zavrne poštar.

V tem praznem in vendar tu in tam kakor z ostrimi šili podstavljenem govoričenju prinese Ančka poštarju zahtevano vino.

Bila je to črnooka in temnolasa deklica, nekako pri osemnajstih letih, srednje, vitke rasti in živega, veselega vedenja. Z očetom Kračo je bila v daljnem sorodstvu in pri njem že več let, odkar so ji umrli roditelji. Ljudje so si pripovedovali, da hrani Krača zanjo tudi nekoliko imetja; gotovega pa ni znal nihče. Ančka je bila v tej hiši vse obenem: domača hči, dekla, rejenka in točajka.

„Novega sodnika dobimo, Ančka,“ zakliče adjunkt, ki je zdajki nekam oživel, „lepega fanta — samec je in, glejte, smekaj bo hodil vsak dan, vsak večer — za to bomo že mi skrbeli!“

„Oj, to me veseli!“ deje deklica koketno in nagajivo. „Saj vi ste vsi tako hladni, tako mrzli in vi posebno, gospod adjunkt!“

„No, ta je lepa! Odkar sem tu, vam govorim o svoji ljubezni pa vi — vi —“

„I, seveda!“ reče deklica, toda izpod črnih obrvi se ji zalesketa nekaj nepopisnega, kakor resnoba in zasmeh, kakor očitane in malomarnost — vse obenem.

Družbi nocoj ni bilo do takega razgovora, novi sodnik je tičal v vseh kotih. Dognali so skoro, kar je bilo še treba vedeti: od kod je, da je kmetski sin, da ima nekoliko pododanega imetja, nekaj daljnih sorodnikov, da se včasih bavi tudi s pisateljevanjem in, kar je glavno, da se tudi ni še nikdar — poskusil ženiti. Da je samec, to je zvedela družba že prej.

Odkrili so „manjkajoči člen“

Kdaj je zatiktakala človekova genetska ura? — Pritlikavi šimpanz je najverjetneje vmesni člen med človekom in afriškimi opicami — Milijone let nespremenjen

Vse od tistega časa, ko je Charles Darwin s svojo evoliucijsko teorijo vzbudil človekovo zaverovanost v njegovo enkratnost in izjemnost, so znanstveniki iskali sloviti manjkajoči člen. Po teoriji evolucije naj bi se namreč človek razvil iz opic, podobnih sedanjim šimpanzom in gorilam. Bitje, ki naj bi pomenilo odločilno preokretnično v razvoju, so imenovali Dryopithecus, vendar je bilo vsa dolga desetletja le teoretično bitje, le teoretični skupni prednik vsem človekovim rasam in opičjim vrstam.

Kakšno je bilo, kdaj je živel, kako se je hranilo, obnašalo in preživljalo, so znanstveniki lahko le domnevali. Paleontologi so sicer na osnovi fosilnih okostij in posameznih delcev predvideli, naj bi bil skupni prednik človeka in opice ter hkrati manjkajoči člen v evoliucijski verigi med opico in človekom izumrl že pred 15 milijoni let, vendar niso našli niti enega delca fosilne kosti, ki bi pripadala teoretičnemu Dryopithecusu.

Peščica znanstvenikov se je oklenila misli, da so se človek in nekatere vrste afriških opic ločili veliko pozneje, kot trdi uradna znanost. Za svoj dokaz poznega razpotja na evoliucijski lestevici ne navajajo fosilnih okostij, pač pa moderni dokaz — genetsko uro, kot pravijo z enim nazivom zapleteni primerjalni študiji krvnih proteinov, imunologije, genetskih molekul DNA različnih sesalcev, vključujoč opice in človeka. S pomočjo teh primerjav znanstveniki merijo stopnjo podobnosti med različnimi vrstami in čas, ko so se posamezne vrste najverjetneje oblikovale. Za primer navedimo, da se po teh primerjavah genetske strukture konja in človeka razlikuje s stopnjo 20 odst., medtem ko je ta stopnja med človekom in šimpanzom le 1 odst.

Genetske razlike dajejo strokovnjakom odlično pomagalo pri razvrščanju sesalcev, kam spadajo na časovni evoliucijski lestevici. Biokemične raziskave so tako močno podprle tradicionalno predpostavko, da so se gibboni in orangutani odcepili od skupnega razvojnega debla primatov veliko prej kot šimpanzi, gorile in človek. Presenetljivo pa je, da so raziskave zavrnile staro misel, po kateri naj bi se človek odcepil od skupnega debla pred 15 milijoni let. Biokemične analize kažejo, da je človekova genetska ura začela biti po človeško šele pred 4, največ pa pred 6 milijoni let.

Seveda so rezultati molekularne kronologije razburili čvrsto vrsto paleontologov, ki so nekatere fosilne najdbe pripisovali človekovemu predniku in so jim prisodili tudi do 10 milijonov let starosti. Genetska ura jih postavlja na

zmo. Se bolj pa je tradicionalne razburila zamisel antropologinje Adrienne Zihlman, ki zatrjuje, da je najverjetnejši skupni prednik šimpanza, gorile in človeka še živ. To naj bi bil še živeči pritlikavi šimpanz. Da je ta žival močno podobna skupnemu človekovemu in opičjemu predniku, je svoj čas, okoli leta 1933, poskušal dokazati že Harold Coolidge, vendar ni imel pri roki zanesljivih dokazov, ker je svojo zamisel gradil zgolj na sicer izredni znanstveni slutnji.

Pritlikavi šimpanzi živijo danes v ekvatorialni Afriki na zelo majhnem področju. So zelo redki, v živalskih vrtovih pa je le nekaj primerkov. Prav zaradi tega jih znanstveniki niso dovolj proučili.

Antropologinja Zihlman se je vrgla na temeljit študij prav te živali. Natanko je proučila okostje pritlikavega šimpanza. Ugotovila je, da ta žival še ni razvila izrazito dolgih rok za plezanje, kot jih imajo druge afriške opice, da med spoloma ni takih razlik kot pri drugih opicah, da ima večjo prostornino za možgane in da se lažje in lahko več giblje v pokončni drži. Slednje je ugotovila tudi v času dolgotrajnih opazovanj redkih primerkov pritlikavega šimpanza v ujetništvu.

Zaključek je bil presenetljiv: pritlikavi šimpanz je še danes živeča žival, ki v evoliucijski verigi predstavlja sloviti manjkajoči člen

med opico in človekom.

Seveda ostaja vprašanje, kako to, da se v milijonih let, ki so minila od časa, ko se je začela različna evoliucijska pot naslednikov pritlikavega šimpanza, se pravi ostalih šimpanzov, goril in človeka, skupni prednik evoliucijsko ni skoraj čisto nič spremenil.

Zihlmanova domneva, da je temu botrovalo naključje. Nekdaj naj bi bili pritlikavi šimpanzi razširjeni po vsej Afriki. Zaradi spremenjenih življenjskih pogojev naj bi večina živali izumrla, ohranjena redka krčela pa naj bi se obdržala le na majhnem območju, kjer bi jim pogoji tako odlično ustrezali, da ne bilo potrebe po spremenjanju.

Praden bodo ta odkritja prišla v učbenike, bo minilo še nekaj let. Zagovorniki novih teorij so prepričani, da bodo ta leta prinesla še vrsto drugih dokazov o pravilnosti njihovih ugotovitev. Manjkajočega člana na evoliucijski lestevici potem ne bo več.

Antropologinja Zihlman ob okostju domnevnega skupnega prednika opic in človeka.

STEZOSLEDEC

avičen. Čoln je bil zast in nemilost in tam običal. Minga od njega. »To je bil stal Stezosledec, in m bregu padli po težko prišli. A pač njegova pomoč ni

Takoj nato je Jasperu z roko pokazal na nasprotni breg: tam se je res že plazil Indijanec proti grmovju, v katerem se je skrival Velika Kača in ki se je izdal s svojim strelom. Toda preden je Mingo mogel izvršiti svojo namero, je Stezosledec že ustrelil s svojo dolgo puško. Sprožil je le za drobec sekunde prej kot Mingo, a slednji že sam zadet, je zgrešil.

Nedolgo za tem se je od nasprotnega brega ločil nekakšen grmič in zaplul s tokom. Stezosledec je ostro pogledal, potem pa se je zasmeljal: »To je pa Velika Kača!« V resnici je bil to Delavar, ki si je okrog glave navezal zelenih vej in pritrtil nanje svoj rog za smodnik. Pred seboj je potiskal vejo, na kateri je ležala njegova puška. Tako je srečno preplaval reko.

dežurni poročajo

POSLEDNJIČ JE ZAKURIL – 26. decembra zjutraj je v Svržakih zgorela baraka Franca Hudorovca. To jutro je pred odhodom na delo zakuril v gašperčku in skuhal zajtrk. Ko je šel Hudorovac zdoma, se je ogenj iz dimne cevi, ki se je dotikala lesene deske, razširil na vse poslopje in ga do tal uničil.

AMIJA JE VZEL OGENJ – Ko je 26. decembra 1978 Alojz Cizelj z Malega vrha pri Globokem vozil osebni avto iz Brežice proti domu, je zaduhal vonj po bencinu. Takoj je ustavil in odprl pokrov motorja, takrat pa je izbruhnil ogenj. S prijateljem sta takoj začela gasiti, in ko plamena ni bilo več, sta šla v Brežice po miličnik. Medtem se je avto spet vnel, tako da je popolnoma zgorel. Škode je za 65.000 dinarjev.

SRAKE SO POHITELE – V noči na 29. decembra 1978 je stal ob magistrali pri Catežu osebni avto Ford-consul brez tablic, vendar nemške oznake. Še preden so ga utegnili odpeljati novomeški gasilci, so se ga že lotili cestni mrhovinarji. Z avtomobila so odnesli vrata, kolesa, hladilnik, akumulator, vetrobransko steklo, luči in radijski sprejemnik.

MNOŽIČEN POGIN PIŠČANČEV – 28. decembra 1978 ponoči je nastal požar v gospodarskem poslopiju Staneta Zdravjeta v Založu. V prostoru, kjer redijo kokoši in piščance, so grelj z oljno pečjo, ki je bila že močno zamašena in prašna, zato se je kurilno olje vnelo, ogenj pa je zajel še leseni nosilec stropa. Nastal je gost dim, v katerem se je zadušilo 800 piščancev, uničena pa je tudi vsa električna napeljava. Zdravje je oškodovan za 52.000 dinarjev.

Smrt med vrati avtobusa

Šele čez deset minut je šofer opazil, da skozi zadnja vrata moli palica, ob njej pa je ležal priprti potnik Martin Vresk iz vasi Pecelj

Človek ne bi verjel, da je kaj takega mogoče. Zgodilo se je 3. januarja na Izletnikovem avtobusu, ki je ob 17.15 odpeljal iz Sevnice. Vanj je stopil tudi 70-letni Martin Vresk; hotel se je peljati domov. Čez kakšnih deset minut je avtobus ustavil, da so izstopili šolski otroci, in avtobus je vnovič obrnil proti Sevnici. Kmalu

nato je šofer, 28-letni Ivan Veber, opazil v ogledalcu, da skozi zadnja vrata moli palica. Ustavil je skoraj novi avtobus in pogledal, kaj je, zagledal pa je pri vratih potnika, ki je ležal na stopnicah kot mrtev. Skupaj s potnikom Vladom Kolmanom iz Orešja sta skušala ponesrečenemu pomagati, ker pa se ni

zavedel, je šofer avtobusa odpeljal v zdravstveni dom, kjer pa tudi niso mogli pomagati. Zdravnik je lahko ugotovil le smrt. Vse kaže, da je bil Vresk ob življenju, ko so se ob izstopanju prehitro zaprla vrata in je bil priprti čez vrat. Preiskava je v teku in bomo o nesrečni smrti priletnega možaka še poročali.

NAJ GA BO SRAM!

6. januarja zvečer so miličniki iz Dol. Toplice odpeljali na iztrežnitev 48-letnega Alojza Poglavca iz Dol. Straže. Možakar se je opil, potem se pa doma znašal nad ženo in dvema mladoletnima otrokoma. Pretepel jih je in v najhujšem mrazu podil iz hiše. Za svoje početje bo dobil nagrado pri sodniku za prekrške.

PO TRČENJU ODPELJAL

6. januarja okrog 13. ure je Boris Miklavčič iz Kranja vozil osebni avto po klanu navzgor v Medvedjku, in ko so vsi v koloni zavrli, je to naredil tudi Miklavčič. Za njim je vozil tovornjak, ki pa je zadel v zadnji del Miklavčičevega avta in ga zrinil s ceste. Tovornjakar je po trčenju kar odpeljal proti Ljubljani in ga še iščejo. Povzročil je namreč za 50.000 dinarjev škode.

Tatu je zalotil

Prebudil se je, ko je nekdo svetil z baterijo v spalnici

Kar se je zgodilo v noči na 26. december lani Jožetu Globevniku v Gmornjih pri Škocjanu, smo že nekajkrat lahko videli v filmskih kriminalkah. V spalnici je 70-letni Globevnik mirno sanjal, vhodnih vrat v hiši, kjer živi sam, pa ni zaklepal. Okrog 0.45 ga je prebudil žarek svetlobe, s katerim je nekdo šaril po sobi. Globevnik je zakričal in neznanca prepodil, ampak ta je odnesel s seboj suknič, v katerem je bila denarnica s 6.800 din. Na begu je denar obdržal, suknič pa odvrgl.

Neznani nočni obiskovalec se je priplazil v hišo že malo prej, kot ga je zalotil gospodar. V eni od sob je brskal po omarah in vzel plašč, pa mu ni bilo dovolj. Upal si je tudi v spalnico, si svetil z baterijo in pregledoval lastnikova oblačila. Najbrž je to delal po tihem, pa vsemu dovolj glasno, da se je Globevnik zbudil.

ODSLEJ SAMO OB SREDAH

Občani so bili vajeni hoditi na sodišča ob določenih uradnih dneh, ki pa so jih ob ustavni preobrazbi sodstva po novem letu pomenotili. Temeljno sodišče v Novem mestu in njegove enote sodišč v Brezicah, Črnomlju, Krškem, Novem mestu, Sevnici in Trebnjem bodo v letu 1979 dajale pravno pomoč občanom (uradni dan) samo ob sredah med 8. in 16. uro.

Jim je šlo preveč v glavo

Med prazniki zaužita pijaca je nekatere naredila razgrajške in napadalne, zato so morali...

Skoro teden dni je trajalo novoletno veselje, če upoštevamo, da so se prireditve sindikatov po delovnih kolektivih začele že nekaj dni pred Silvestrom. Nekateri niso znali nehati in so popili več, kot ga prenesejo, pa smo imeli hude nevesčnosti.

Začelo se je že 26. decembra 1978 zvečer, ko so novomeški miličniki odpeljali 31-letnega Ignaca Mica iz Škrjavega, ker je opit razgrajal v bifeju v Sentrupertu in izzival k pretepu. Večer kasneje je v novomeškem hotelu Kandija razbijal steklenino 25-letni Miodrag Erceg iz Novega mesta. Tega je razbesnelo, ker mu niso hoteli postreči še, ko so videli, da ga ima že preveč.

28. decembra zjutraj se je močno vinjen sprivil nad neboljgno druž-

no 51-letni Vinko Klobočar z Vrdu. Spodil je domače iz hiše, razbijal šipe na oknih in vratih, pri tem pa se je porazil in moral v bolnišnico po pomoč. Nekako ob istem času so imeli pekel v hiši tudi v družini 43-letnega Franca Praha z Roj pri Mirni. Ta je doma tako razgrajal, pretepel ženo in otroke in jim grozil še s hujšim, da so bili miličniki prava odrešitev. Na sam novoletni dan pa je bil „aufbarsko“ razpoložen tudi 45-letni Ignac Lešnjak iz Dol. Prekope. Pri znanke je razgrajal in se obregoval celo ob miličnike, ko so prišli ponj. Krški miličniki pa so 1. januarja 1979 zvečer odpeljali iz romskega naselja v Rimšu Feliksa Brajdiča, ker je metal petarde, nadlegoval sosede in se ni dal pomiriti. Vsem voharjem, ki so se med tem že ohladili, bo še enkrat vroče, ko bodo šli k sodniku za prekrške...

Novoizvoljeni v pravosodju

Stefan Simončič – predsednik temeljnega sodišča, Jože Peterca – javni tožilec, na novo izvoljenih pa je tudi 38 sodnikov za 7 enot sodišča

Ob ukinitvi okrožnih in občinskih sodišč ter ob novoustaljenih temeljnih sodiščih – eno izmed šestih bo poslovalo tudi v Novem mestu z enotami v Brezicah, Črnomlju, Krškem, Metliki, Novem mestu, Sevnici in Trebnjem so bili na novo iz-

voljeni tudi sodniki in vodje ustanov.

Za predsednika temeljnega sodišča Novo mesto je bil izvoljen Stefan Simončič, dosednji predsednik okrožnega sodišča, za sodnike v omenjenih enotah temeljnega sodišča pa: Rudi Jereb, Janez Kramarič, Anton Trunkelj, Janez Smolej, Zlata Šavelj, Alojzija Mežan, Marija Črnogelj, Nataša Gluhar-Križmančič, Martin Furlan, Ljuba Tiran, Franc Kusič, Cveta Matjašič, Jurij Picek, Marija Kastelic, Milojka Gutman,

Janez Gartner, Bogomir Kovič, Alenka Kranjc, Fran Pavlinič, Darinka Plevnik, Janez Starša, Antonija Gelar, Silvester Zakrajšek, Alojz Vidic, Marjan Žibert, Mira Javorič, Dušan Dornik, Franja Novak, Klavdij Kofol, Marko Zupančič, Anton Markelj. Vsi so diplomirani juristi z delovno dobo od 2 do 37 let. Predsednik in sodniki so bili izvoljeni za dobo osmih let.

Pri temeljnem javnem tožilstvu Novo mesto pa so bili izvoljeni naslednji: za predsednika Jože Peterca, dosednji okrožni javni tožilec, za namestnika javnega tožilca pa dr. Ludvik Golež, Anton Ribnikar, Anton Šporar, Andrej Tiran, mag. Vinko Zagmajster, Franc Žunič. Razen teh so vse občinske skupščine iz področja, za katero bo poslovalo novomeško temeljno sodišče, izvolile še skupno 330 sodnikov porotnikov.

DVA VLOMA V KOČEVJU

V noči od 27. na 28. decembra je bilo v Kočevju kar dvakrat vlomljeno. Na pošti je še neznan vlomilec, ki pa so mu miličniki na sledi, razbil okno v teleprinterem oddelku in vlomil v več pisalnih miz. Izkupiček je bil skromen, saj je le v enem predaču našel 600 din. Samo na tem steklu pa je za 800 din škode.

Ponovno je bilo vlomljeno v pisarne SGP Zidar tozd Gradbeni sektor (prejšnji vlom je bil tu 13. novembra, se pravi dober mesec prej). Tudi tu je vstopil vlomilec skozi okno. Škode je napravil za okoli 1.900 din. Odnesele je tudi ročno blagajno, vendar so jo še istega dne našli.

V DREVO PA SE V HIŠO – Čezim Bačevac iz Hrušice pri Straži je 28. decembra zvečer vozil osebni avto od Vavte vasi proti mestu, med potjo pa je v Jurki vasi ovinek izpeljal kar naravnost, trčil v drevo ob cesti, nato pa se v vogal bližnje hiše. Voznik in sopotnik S tane Peterlin iz Dol. Straže sta bila ranjena prepepljena v bolnišnico. Materialno škodo so ocenili na 35.000 dinarjev.

PRI UMIKANJU NAOBKROG – 29. decembra popoldne je Franc Anderlič iz Straže pri Mokronogu vozil proti Mirni, v Bistrici pa je zdrknil v levo, vtem ko je naproti pripeljala z avtom Nika Majcen iz Sentjanža. Voznica se je umaknila na rob, pa jo je zaneslo in prevrnilo. Gmotne škode je za 35.000 dinarjev.

MED SREČANJEM V TOVORNJAK – 2. januarja popoldan je Martin Urbanč iz Gorice pri Leskovcu vozil osebni avto z nemško registracijo proti Kostanjevici. V ovinku mu je pripeljal nasproti tovornjak, med srečanjem je bil Urbančev avto zaneslo in je prišlo do trčenja. Ranjena je bila sopotnica Jožica Urbanč iz Gorice, gmotne škode pa je za 60.000 dinarjev.

KRONIKA NESREČ

MIMO ZNAKA STOP – 1. januarja zjutraj je Marko Kobe iz Starega trga ob Kolpi vozil osebni avto po Ulici 21. oktobra v Črnomlju. Ko se je pripeljal v križišče, je po ulici Pod smreko pripeljal Jože Vranešič in, ne da bi upošteval znak „Stop“, zavil na glavno cesto. Zadel je v Kobotov avto, pri tem pa sta bila ranjena Kobe in njegov sopotnik Boris Grabrijan iz Črnomlja. Oba so odpeljali v bolnišnico, medtem ko je gmotne škode za 15.000 dinarjev.

ZA GLAVO JE DROG PRETRD – 1. januarja zjutraj je Janez Jakša iz Vranešič vozil osebni avto po Koldvorski cesti v Črnomlju, ko pa je zapeljal v ulico Na utrdah, ga je ob prenageli vožnji zaneslo v drog električne razsvetljave. Jakša se je ranil v glavo, zato so ga odpeljali v bolnišnico. Gmotna škoda ni velika.

V TEMI BREZ LUČI – 27. decembra je Anton Gričar z Uršnih sel, časno na delu v ZRN, z osebnim avtom zavil izpred parkirišča pri novomeškem Metropolu proti Cesti komandanta Staneta. Ni imel prižganih luči in je zadel 29-letnega pešca Janeza Kovačiča iz Starega gradu pri Podbočju, ki je prečkal cesto. Avtomobilist je ponesrečenca takoj odpeljal v bolnišnico, kjer so ugotovili dvakratni zlom desne noge in razne odrgnine.

CIKCAK SE JE KONČAL OB HIŠI – Alojz Gričar z Dol. Podboršta je 29. decembra zvečer vozil

Osem krst o praznikih

Šest življenj je vzela cesta, dve pa druge nesreče

Črnogleda napovedi glede nesreč med prazniki so se žal spet uresničile, čeravno je bilo ob slabih cestnih razmerah na splošno več previdnosti. Prva in najhujša prometna nesreča se je zgodila že 28. decembra zvečer pri Biču. Zagrebčan Orlando Silvio je z avtom vozil proti Ljubljani, pri Biču pa je kdove zakaj nenadoma zavil v levo in treščil v tovornjak, ki ga je pripeljal na progi Nakica Tefik iz Zagorja. Tovornjak je Orlandov avto potiskal pred seboj še več metrov, ko je iz ljubljanske smeri pripeljal osebni avto Janko Križanič iz Koprivnice in se zaletel v tovornjak. V tej nesreči so bili v zagrebškem avtu takoj mrtvi voznik Orlando, njegova žena Jasna in 13-letni sin Dino-ter sopotnica Mila Tomljenovič iz Zagreba. Ranjeni pa so bili tudi oboje voznika tovornjaka in osebnege avta ter še dva potnika v tovornjaku. Gmotna škoda je bila ocenjena na 300.000 dinarjev.

Isti dan popoldne se je smrtno ponesrečil tudi 36-letni Pavle Črnič iz Purgje. Ta je vozil traktor po vaški poti proti Žuničem, zapeljal na breg, nakar se je traktor prevrnil in pokopal pod seboj voznika. Hudo poškodovana Črniča so odpeljali v bolnišnico, kjer pa je poškodban podlegel.

Dan kasneje je bil pri Kamnem potoku ob življenju domačin 21-letni Anton Kužnik. Okrog 18. ure je šel peš ob kolesu, ko je iz smeri Trebnjega pripeljal z osebnim avtom Vincenc Kostanjevec. Med tesnim prehitvanjem je pešca ob kolesu zbil, da ga je vrglo najprej na pokrov avta, nato pa še v skalo ob cesti. Bil je takoj mrtev.

Nesrečna smrt pa je doma doletela 30. decembra zjutraj 40-letnega Jožeta Grma iz Bušince. Z bratom, 30-letnim Ivanom, nista bila zaposlena, živela sta doma v zelo revnih razmerah, njun vsakdanji gost pa je bila pijaca. V hiši sta kurila kar na tleh na kosu pločevine. Ta dan se je pri kurjenju vnel pod ognjiščem leseni pod, začel je uhajati ogljikov monoksid. Ko so ju našli, je bil Jože mrtev, Ivana pa so našli nezavestnega in ga odpeljali v bolnišnico.

Zalostno novo leto se je začelo tudi za Šimčeve v Hrušici pri Stopičah. Prvi dan v letu 1979 so kuhali žganje. Okrog 19. ure je prišla v prostor za žganjekuho 36-letna Marija Šimc s štiriletno hčerko. Ko je prestopila prag, se je zrušila na tla. Otrok je zajokal, pritekli so domači in ugotovili, da je Marija že nezavestna. Nudili so ji prvo pomoč, takoj poklicali zdravnika, ki je poskrbel za prevoz v bolnišnico, ampak pomoči ni bilo več. Vzrok nenadne smrti še raziskujejo.

osebni avto od Slovenske vasi proti Mirni. V Trsteniku ga je v ovinku začelo zanašati sem in tja, dokler se ni ustavil ob vogalu poslopja ob cesti. Voznik je bil laže ranjen, popravo avtomobila pa ga bo veljalo 40.000 dinarjev.

HITRO IN NEVEŠČE – 30. decembra popoldne se je Mimica Majrele s Stražnega vrha pripeljala na bencinsko črpalno v Črnomlju. Ko so ji napolnili bencinski tank, je med hitrim izpeljevanjem zapeljala na betonski podstavek in pritisnila ob črpalno Karolino Zeljko iz Vojne vasi. Zeljkovo so s poškodovano nogo odpeljali v bolnišnico.

POCENJO JE ODNESEL – 30. decembra popoldne je Zlatko Pilimini iz Fratrovec pri Vinici vozil osebni avto proti Črnomlju. Pri odcepu za Sela ga je v ovinku zaneslo s ceste, nato se je nekajkrat prevrnil. Pri tem je voznik padel iz avta in se laže ranil, gmotno škodo pa so ocenili na 10.000 dinarjev.

OGLEDOVAL JE DRUGEGA, PA... – 30. decembra popoldne je Postojčanec Dušan Lukič vozil osebni avto proti Zagrebu. Pri Prilipah je bil pod cesto prevrten tovornjak, Lukič pa si ga je med vožnjo ogledoval in pri tem zapeljal na bankino in po nasipu navzdol, da se je avto prevrnil na travnik. Pri nezgodi so bili laže ranjeni voznik in sopotnik Lukič Natalija, Aleksander in Vesna. Gmotne škode je za 40.000 dinarjev.

ODPADLI LISTI

Resnične zgodbe ljudi, ki so si vzeli življenje

Predgovor

Rad hodim po gozdu in opazujem drevesa. Vsako drevo, tudi iste vrste, je malo drugačno od svojega sosedja. Krepko zakoreninjeno debelo deblo se razraščja v veje in vejice, na njih so listi. Kakor posamezniki so, ki tvorijo množico. V senci so temni. Ko posije nanje sonce, se barva spremeni v svetlejšo, vsaj videz je tak. Človeku se zdi, kakor da so listi bolj veseli, mlajši, bolj vedri. Ob lahni sapici se zazibljejo, rahlo šumenje gre skozi krošnjo, kakor da bi si listi v razigranem rlesu prišepetavali. Sem pa tja odpade kak list, ki ni bil zdnav ali pa ni bil dobro pritrjen. Če pa zapiha veter ali vihar, jih odpade več. Kateri so ostali, pa še naprej dovajajo debli hranilno moč, ki jo črpajo iz svetlobe. Odpadli listi na tleh odmirno in drevesu ne dajejo ničesar.

Rad opazujem drevesa in jih primerjam z drugimi stvarmi. Včasih se mi zde kakor prebivalstvo neke pokrajine, listi pa kakor posamezni ljudje. Tudi ljudje so včasih veseli in vedri, včasih žalostni, včasih jih spremeni najmanjši pretres, včasih se sami izločijo iz družbe. Nekateri vzdrže vsako življenjsko preizkušnjo in gredo s pesmijo preko zaprek, drugi pa obupajo in ne vzdrže.

Pred dvajsetimi leti sem imel priliko, da sem sodeloval kot zdravnik v komisiji pri takih ljudeh: Takrat niso bili že več ljudje, bili so trupla. Zdeli so se mi kakor drevesni listi, ki niso vzdržali viharja, nekateri niti ne rahle sapice, in so odpadli. Bili so šibki, njihov temperament in njihov značaj nista kazala poprečnih kvalitete. Bila sta prav gotovo odmaknjena od norme. Ko se jim je zdelo, da je njihova življenjska pot prišla do nepremagljive zapreke, se jih je lotil obup, ki mu niso bili kos. Vzeli so si življenje.

Večkrat sem že slišal, da je za tak korak potrebno mnogo poguma. Tudi bral sem to. Mnenja sem, da to ne drži. Prav takrat, ko je potrebno mnogo volje in poguma, da človek premagava obup, prav takrat ti ubogi ljudje poguma niso imeli. Umaknili so se raje pred življenjem, ker je morda v tistem trenutku kazalo, da je to mnogo lažje in prav gotovo bolj enostavno, kakor pa premagati oviro in zaživeti znova. Nočem obsojati samomorilcev, o mrtvih govorimo le lepo, vendar samomor prav gotovo ni pravi izhod iz zagate.

Vzroki, ki so navedli ljudi do takega komaka, so različni. V nadaljevanjih, ki bodo sledila, sem zbral nekaj prav tipičnih primerov, in sicer zato, da bi drugi, ki so

živi in bodo to brali, spoznali, da so ti ljudje imeli svoje vzroke, vendar ti vzroki niso bili taki, da bi se jih ne dalo odpraviti, da bi se ne moglo znova živeti prijetno. Vsak od nas doživlja vsak dan večje ali manjše težave, ki so večkrat tudi zelo neprijetne, njihovo premostitev porabimo pozneje kot izkušnje. Več je doživeti, bolj zorimo. Prav to nam daje življenjsko zrelost.

Naslednjih osem zgodbic je pisalo življenje že pred močno odmaknjenima dvema desetletjema. Po obnovi, ko napredka skomaj še ni bilo. Vse se končajo žalostno. Imena oseb so zamenjana, kraji in časi so približno točni. Saj ni važno, kdo je bil v resnici Gregor, France ali Lojze, važno je, kaj je bil osnovni motiv, ki ga je pripeljal do nepremišljenega dejanja. Včasih ima človek vtis, da je bilo dejanje dobro premišljeno, takrat prav gotovo v možganskih celicah tega človeka ni bilo vse v redu. Morda je takrat manjkal samo drobec sekunde in dejanje se ne bi dogodilo, pa se je že začelo in poti nazaj ni bilo več. Zadostovala bi prijateljeva dobra beseda ali le njegova prisotnost. Včasih je bilo krivo okolje, ki je s premočnimi vplivi na mlado in neizkušeno osebnost izzvalo preburno in prehitro reakcijo. Pri občutljivih ljudeh je to mogoče.

Ali vemo, da se je v trenutku, ko se je telo potopilo v vodo, zadrževalo na vrvi ali prevelilo po strelu, v možganih samomorilca pojavil obupen klic po življenju, ki je ugašalo? Ne vemo. Predpostavljamo pa lahko. Toda iz objema smrti ni vrnitev.

Želim, da bi vsi tisti, ki bodo brali te zapiske, dobro premislili in našli povsod rešitev, ker ti, o katerih pripovedujemo zgodbe, tega niso bili sposobni. Bili so odpadli listi, ki jih je z veje drevesa odpihal veter.

Dr. B. O.

(nadaljevanje prihodnjič)

Samoprispevek je edini up

„Zadnja leta smo zgradili veliko šol, pa še vedno pomeni pomanjkanje prostora v šolah največjo oviro,“ pravi Štefan Galič

Štefan Galič je sicer direktor prevoznega podjetja „Gorjanci“, ker pa že drugo mandatno dobo opravlja funkcijo predsednika izvršilnega odbora občinske izobraževalne skupnosti, je med najboljšimi poznavalci šolskih razmer. Vidi se mu, da je s srcem pri tej stvari, čeprav funkcija ni niti najmanj hvaležna.

„Najbolj me jezi, kadar kdo pravi, da delavci ne razumejo pomena izobraževanja in nalog izobraževalne skupnosti. Iz izkušenj vem, da delavec še kako vse razume in se za vse zanima, samo če mu razložiš v jeziku, ki ga razume. Gradivo, polno puhlic, dolgih stavkov in nepotrebnih besed, sprejme pa z nezaupanjem in včasih zato tudi vsebine ne mara.“

To mi je natresel za uvod v najin šolski pogovor, ki sva ga začela s prostorsko stisko v vseh šolah.

„V dosedanem obdobju plačevanja samoprispevka za gradnjo šol nismo uresničili dozidave v Šentjemeju in Stopičah, kar pa lahko šteje mo le za zaundo, ker se bo gradnja v obeh krajih začela v kratkem. Pač pa so šli po vodi načrti o prezidavah na šolah v Šmihelu, Bršljinu, Vavti vasi, Otočcu in Žužemberku. Glede na neznanke podražitve v gradbeništvu so investicijski dinar v celoti vzele že začete gradnje. Ker je ostalo toliko nalog neuresničenih in so težave na šolah vsak dan hujše, bomo pač morali čimprej začeti z gradnjami. Ne vidim pa druge možnosti, kot ponovno odločiti se za samoprispevek, ko se bo ta letos iztekel. Nujno je tudi začeti gradnjo centra za usmerjeno

izobraževanje v Novem mestu, kajti malo manj kot dve desetletji mesto ni pridobilo niti enega samega novega sedeža v srednješolskih klopih. Trenutno so vse srednje šole zasedene več kot za dve izmeni pouka na dan in nekatere poslujejo na štirih krajih.“

— Ker je gradnja tako draga, mar se ni bati, da bo za nekatere šole spet zmanjkalo, četudi ponovno sprejmemo samoprispevke?

„Seveda nihče ne more jamčiti, da bodo na papirju zapisane gradnje postale stvarnost. Prav zato sem prepričan, da bi morali z dogovarjanjem sestaviti prioritarno listo. Po mojem bi šla prednost vsekakor šolam, katerih gradnja je ostala na papirju že v tej dobi plačevanja samoprispevka.“

Podruželske šole tarnajo nad nemogočimi razmerami glede prostora in pogojev dela, v mestu pa prav tako, čeprav je bilo zadnja leta le zgrajenih nekaj lepših šol. Kdo je bolj upravičen?

„V občini imamo 7560 šoloobveznih otrok, od teh jih je 38 odst. v mestu, ostali so na 15 šolah v raznih krajih. Priseljevanje v mesto je vedno večje, tako računamo, da bomo imeli že leta 1980 na mestnih osemletkah že čez polovico vseh šoloobveznih otrok. Glede na to bo nujno tudi v mestu nadaljevati gradnjo šol v novih soseskah.“

— Koliko velja šolanje enega otroka v naši občini?

„V minulem letu 1978 smo to izračunali in prišli do številke 18.000. Toliko dinarjev stane v poprečju šolanje enega otroka v enem šolskem letu v občini, medtem ko šolanje v resnici zelo različno stane. Na primer: na Prevolah, kjer je oddaljena šola s celodnevniim poukom, stane šolanje enega otroka čez 35.000 dinarjev. Tudi na nekaterih malo obiskanih podružničnih šolah je šolanje zelo drago, zato bi najbrž kazalo razmisliti o tem, če ne bi bilo bolje še kakšno podružnico ukiniti.“

RIA BAČER

NOVI MODELI PRIKOLIC

Tovarna prikolic v IMV je v letu 1978 začela poslovati kot tozd. Prvo leto samostojnega poslovanja vendarle lahko štejejo za dokaj uspešno.

V 11 mesecih leta 1978 so namreč sestavili 12054 prikolic, kar je za preko 11 odstotkov več kot leto dni prej. V drugem polletju 1978 so začeli uvajati v proizvodnjo nove modele prikolic in izdelovati tudi nove vzorčne tipe, zato je bilo malce manj proizvodnje. Težave pa so imeli tudi pri uvozu delov in z domačimi kooperanti, tako da je bilo v proizvodnji precej nedovršenih kosov.

V leto 1979 pa stopa kolektiv tovarne prikolic z načrtom, ki predvideva precejšnje povečanje proizvodnje.

NAGELJ IN KNJIŽICA ZA SPOMIN — Takole so odhajali novosprejeti mladi komunisti iz Dolenjske galerije, pri čemer sta jim bila poklonjeni nagelj in knjižica le spodbuda za to, da bodo vrste komunistov ne le številčno, ampak tudi vsebinsko močnejše. (Foto: Bačer)

68 KOMUNISTOV VEČ

Zadnje dni pred iztekom stara leta je bila v Dolenjski galeriji slavnost ob sprejemu 68 novih članov v Zvezo komunistov. Svečanemu sprejemu z govorom sekretarja komiteja Francija Boršana in kulturnim programom, ki so ga izvedli Šentjemejski oktet, novomeška glasbena šola in dijaki gimnazije, so prisostvovali tudi nekdanji najvišji partijski funkcionarji novomeškega orkožja, okraja ali komiteja. Med njimi so bili tudi: narodna heroja Viktor Avbelj-Rudi in Jože Borštnar, Franc Pirkovič, Viktor Zupančič, Jože Plavec in drugi. Novosprejeti člani ZK, med katerimi so bili pretežno mladi ljudje, so si zatem ogledali razstavo v novem Muzeju zvo-lucije in NOB.

Uradno: tri vrste črnih gradenj

V novomeški občini je od leta 1972 dalje zabeleženih 753 raznih črnih gradenj, vendar strokovnjaki menijo, da jih je še trikrat več — Kaj z njimi? Kako jih obravnavati?

Urbanistična inšpekcija je samo v minulem letu obravnavala 125 na črno postavljenih poslopij, od stanovanjskih hiš do zidanic, skednjev in kozolcev ter garaž. Gradnjo tudi tam, kjer bo čez nekaj let stala blokovska soseska, kjer bo tekla cesta itd. Vsek pa svoje ne bo več delal, sicer bo v urbanizmu še več težav in zmešnjav.

Na zadnjem zasedanju zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti novomeške občinske skupščine konec decembra so to problematiko obravnavali in sprejeli občinski odlok, ki bo v novem letu vnesel več reda in zakonitosti v uporabi prostora. Vse evidentirane črne gradnje bodo razvrščene v

KOSMATI, NE PA ČISTI

Pred nedavnim smo v našem listu (na novomeški strani) objavili podatke o osebnih dohodkih zaposlenih v septembru 1978, pri tem pa je prišlo do pomote pri zbiranju podatkov glede zaslužkov zaposlenih v delovni skupnosti skupnih služb v šolstvu. Navedli smo, da so imeli poprečen OD čez 10.000 dinarjev, kar pa je bil njihov kosmati osebni dohodek. V resnici so zaslužili v poprečju 7.675 dinarjev.

Manjšina se pokori večini

Letos bo četrtnina vseh sredstev pri interesnih skupnostih namenjena investicijam — Kam bodo dali presežek sredstev?

Prispevna stopnja za financiranje družbenih dejavnosti v novomeški občini ne znaša 32,69 odst., kot je bilo predlagano, ampak 32,57 odst. Taka odloči-

težila ni bila vedno posledica samovolje, ampak včasih tudi posledica obupa nad počasnostjo pri reševanju legalne dokumentacije. Po drugi strani pa je tudi znano, da je med črnograditelji nekaj takih, ki so se pozvižgali na predpise, češ kaj mi pa morejo.

Tri skupine. V prvi bodo tiste, ki jih bo mogoče legalizirati, ker ne ovirajo prostorskih načrtov, pač pa bodo morali lastniki pridobiti vse potrebne dokumente.

DAROVALI 1339 LITROV KRVI

V drugo skupino bodo spadali tisti objekti, ki začasno lahko stojijo (če lastnik to želi). Lastniki bodo dobili začasna lokacijska dovoljenja in možnost priključitve na komunalne naprave, toda objekti bodo morali stran, če bo nastala potreba in širši družbeni interes za tisti prostor.

»Dolenjski list« v vsako družino

Trejo skupino bodo tvorila na črno postavljena poslopja, ki že zdaj ovirajo načrtno družbeno gradnjo in bodo brezpogojno odstranjena. Čeprav bo za posameznika odstranitev objekta hud udarec, bo potrebno poseči po ostrih ukrepih, sicer bo na ta račun prikrajšana množica prebivalcev.

Iz delegatskih klopi je bilo slišati pripombe, da črna grad-

tev je bila sprejeta v skupščinskih klopih. Anekse je sprejelo in podpisalo 77,8 odstotka zaposlenih, zato veljajo za vse.

Letošnja prispevna stopnja je resda za 0,42 odst. višja, kot je bila lanska, še vedno pa ne dosega poprečja, predvidenega v srednjeročnem planu. Usklajevanje med interesnimi skupnostmi je trajalo dolgo, vsak se je boril za svoje potrebe, pripombe k povečanju obremenitev so bile ostre, ob tem pa tudi zahteve delovnih ljudi veljke.

Ker je anekse, o katerih so razpravljali v združenem delu, potrdilo nad tri četrtnine zaposlenih, bodo veljali tudi za tistih 3666 delavcev v 13 tozdih, ki so bili proti. Izračunali so, da se bo v letu 1979 za interesne skupnosti družbenih dejavnosti zbralo 480 milijard dinarjev, od tega pa je 12 milijard predvidenih za investicije. Hočemo nove šole, zdravstvene postaje, potrebujemo srednje šole, ko pa je potrebno seči v žep, se včasih taisti, ki najbolj glasno zahteva, v hipu prelevi v drugo kožo in reče: ne dam. Na tak način se kajpak dogovori podirajo in tudi napredka ni takega, kot smo ga potrebni in ga pričakujemo.

Ko so konec decembra 1978 v vseh treh občinskih zborskih sprejemalnih prispevne stopnje, so razpravljali tudi o blizu 10 milijonih dinarjev presežka, ki se bo nabral iz prispevkov pri SIS za leto 1978. Kot so delegatom obrazložili, je možno presežke obravnavati na tri načine: ali obračunati tozdom pri prispevkih za leto 1980; možno je znižati prispevno stopnjo že sredi letošnjega leta; smotno pa bi bilo presežke nameniti za investicije, ki jih vsi najbolj potrebujemo. V 13 letih Novo mesto ni pridobilo niti enega sedeža v srednjem šolstvu, Center tehničnih srednjih šol pa dela na petih krajih. Glede na to je bil registriran tudi predlog, naj bi letošnje presežke namenili naložbam v srednje šolstvo.

KURILNE KRIZE SE NI KONEC

Vse od oktobra dalje je tudi pri novomeškem Kurivu pomanjkanje kurjave, zato ni prijetno biti v koži tamkajšnjih uslužbencev, ki imajo dan za dnem vrsto obupanih strank. Ljudi zebe! „Če bi imeli ta hip 1000 ton premoga, bi ga lahko takoj razprodali“ so povedali v prodajalni.

Dobivajo pa tako majhne količine premoga, da lahko samo šolam dajejo po 5 ton za sproti, medtem ko noben zasebnik ne more dobiti več kot 1 tona premoga. Vplačil sploh ne sprejemajo. Ne morejo pa dobiti kuriva niti tistim strankam, ki so vplačale premog že pred najhujšo krizo.

Ker tudi drv že nekaj časa ni na zalogi, so začeli ljudje kuriti tudi staro ropotijo. Pravijo pa, da bo preskrba z drvmi v kratkem izboljšana, medtem ko večjih količin premoga za zdaj še ne pričakujejo.

Novomeška kronika

KAR DVAKRAT PRESENEČENI — Ko je med novoletnimi prazniki zapadel sneg, je bilo čez dan mesto kot izumrlo. Redke pešce pa je presenetilo, kako da lastniki hiš ali lokalov niti toliko niso poskrbeli za očiščenje pločnikov, kot sicer, čeprav tudi tokrat ne veliko. Veselo presenečenje pa je bila smetarska komunalna služba, ki je drugi dan praznikov v mestu že pobirala smeti. Kaj takega se menda tudi še ni zgodilo!

JE ŽE ZAPRTO — Prodajalno s sadjem in zelenjavo so z Glavnega trga takoj po novem letu preselili v drug Dolenjski lokal blizu mosta, zelenjadarsko trgovino pa urejajo za novo prodajalno kruha. Dali so objubo, da bo do 15. januarja — mestna sramota — stara pekarna — zaprta.

PO CESTI JE NEVARNO — Kamorkoli se ozreš po mestu, povsod in na vseh vzpetinah vidiš otroke s samni ali smučmi. Vse lepo in prav, toda ponekod se sankajska progga konča tik ceste ali pa na njej. Če pridrvi avto tudi ne more v hipu ustaviti, ker je tudi cesta ledena. Še dobro, da zaenkrat ni bilo nesreč tako v Bršljinu, kot na Grmu ali na Mestnih njivah ali pa Nad mlini.

DEČKI PREVLAJUJEJO — V novomeški porodnišnici je v zadnjih 14 dneh rodilo 15 mamic, dobili pa so 8 fantov in 7 deklic. Rodile so: Nada Deželan iz Segove 6 — Darjo; Majda Šterk iz Adamičeve 39 — deklico; Nada Vučkovič iz Koštialove 37 — Petro; Marija Drgan s Ceste brigad 5 — Mojco; Jožica Košir iz Ragovske 14 — Alojza; Maruška dr. Levstik-Plut iz Ulice Marjana Kozine 46 — Sama; Jožica Zupan iz Segove 5 — Blaža; Marinka Marciuš

iz ulice Na Lazu 19 — deklico; Jožefa Hajnič iz Naseja Majde Šile 7 — Petra; Danica Pureber z Drejčeto ve poti 8 — deklico; Jožica Žabkar iz Lobetove 10 — Boruta; Nada Luzar z Glavnega trga 16 — Natašo; Cirila Kristan iz Koštialove 33 — Janeza; Sonja Piletič iz Lobetove 23 — Mitja in Vilinka Gotlib iz Ulice Mirana Jarca 22 — dečka.

VSE JE ZAMRZNJENO — Tržnica je zadnjih deset dni sicer dobro založena, za kar poskrbijo prodajalci na stalnih stojnicah, je pa malo ponudbe s strani domačih prodajalk. Hud mraz ne ovira samo najbolj vnetih; pri tem pa večina razstavljenega blaga zmrzne. Cene so se malce odmrznile, in so bile take: solata do 30 din kilogram, jajca po 3,5 do 4 din, zelje po 10 din, karfižola 35 din, čebulja 8 do 10 din, jabolka 15 din, grozdje 20 din, pomaranče 15 do 20 din, limone 22 din itd.

Ena gospa pravi, da novomeška trgovina ne more poslovati brez navade, da zmanjka enkrat tega, drugič onega. Ko se je ob praznikih pojavila kava, je zmanjkalo navadnih papirnatih serviet in podstavkov...

Žabja in Irča vas najlepši?

Urbanisti predlagajo, naj bi v Žabji vasi pozidali 23 hektarov površin, v Irči vasi pa 10 hektarov — Ne samo stanovanja, ampak tudi vrtci, šole in trgovine —

Po mnenju strokovnjakov na Zavodu za družbeno planiranje bi bilo možno najhitreje pripraviti zazidalno dokumentacijo in omogočiti gradnjo v Žabji vasi in pri Irči vasi. Občinska skupščina je že sprejela odlok o prepovedi prometa z zemljišči, medtem pa je v izdelavi zazidalni načrt.

V Žabji vasi je med cesto proti Šentjemeju na severu, rezervatom za predvideno vzhodno obvoznico, rezervatom za železnico v smeri Brežice na jugu in novim odsekom magistrale v smeri Metlika okrog 45 hektarov površin. Od teh jih je 12 hektarov že pozidanih v naselju montažnih hiš na tratah ter ob Poti na Gorjance, 23 hektarov zemljišča pa je še prostega.

Po presoji urbanistov bi lahko na tem prostoru zgradili 610 blokovskih stanovanj, 160 stanovanj v samskem domu, 90 vrstnih hiš, vrtec za 250 otrok, novo celodnevno šolo za 800 otrok, 300 m² bi namenili servisnim dejavnostim in 400 m² osrednjemu večnamenskemu objektu. Predvidena je tudi trgovina z nad 500 m² prostora ter prodajno razstavn center IMV z okrog 15000 m² površine. Skupno bi bilo možno v predelu Žabje vasi pozidati 70.000 m² površin, v novi so-

seski pa bi živel 2200 prebivalcev. Starejši Žabčani pa se najbrž še spominjajo časov, ko je Novo mesto imelo toliko duš.

Drugo ureditveno območje za družbeno usmerjeno gradnjo predlagajo med Irčo vasjo, novim naseljem Drska in Brodom. Tu je 12 hektarov zemljišč, od katerih je poltretji hektar že pozidan, možno pa bi bilo pozidati še 36.000 m²

BREZ SKRBI NA DELU — Delavka v Novolesovi proizvodnji (na sliki) je z mislimi lahko pri delu, ker ji skrb za otroka odvzame tovarniški vrtec. Novoleso ima svojo otroško varstveno ustanovo že dolgo let, imajo svojo ambulanto, zadnje čase pa pospešeno gradijo tudi stanovanja za delavce. (Foto: R. Bačer)

Hrup in umazanijo s poti!

Pred velikimi naložbami za čistejši zrak in Savo, za odpravo hrupa in smradu

Spoznanje, da se morajo resno spoprijeti s problemi varstva okolja, je v Krškem že sprožilo nekatere akcije. Če bi z njimi zavlačevali, bi onesnaževanje začelo ovirati življenje v kraju, zavrlo doseljivanje novih delavcev in mesto bi počasi začelo zaostajati.

Pobude za reševanje najbolj perečih problemov daje komisija za varstvo okolja pri izvršnem svetu občinske skupščine. Z njenim delom oziroma z ukrepi, ki so sledili danim pobudam, nas tokrat seznanja inž. Niko Kurent, že drugo mandatno dobo predsednik komisije. Takole pravi: „V prvi mandatni dobi smo se seznanjali s problematiko in nismo zastavili nobene konkretne akcije. Potem smo se začeli dogovarjati za sanacijo z delovnimi organizacijami, ki najbolj onesnažujejo okolje (Tovarna celuloze „Djuro Salaj“, Asfaltna baza Drnovo, Termoelektrarna Brestanica). Na osnovi programov delovnih organizacij se je akcija

širila, k čemur so pripomogle družbenopolitične organizacije, predvsem Socialistična zveza. Pridružila so se ji turistična društva in krajevne skupnosti. V občini se pripravljamo zdaj na velike naložbe za čiščenje vode in zraka, za sanacijo hrupa in smradu, zlasti v Celulozi. Ta kolektiv je pokazal zrelost in bo z naložbami sledil ustavnim načelom, po katerih ima vsakdo pravico do čistega okolja.

V Celulozi nameravajo graditi elektrofiltre za čiščenje zraka in deloma preiti od premoga na mazut. Z napravami za čiščenje tehnoloških odplak se bo bistveno zmanjšalo onesnaževanje reke Save, kar je delno vezano tudi na obratovanje jedrske elektrarne. Ta namreč potrebuje za hladilne naprave čistejšo vodo. Pri očiščevanju Save sodelujejo trije investitorji z enakovrednim deležem. Ti so: Tovarna Djuro Salaj, Jedska elektrarna Krško in Vodna skupnost Dolenjske. Investicija bo veljala 240 milijonov dinarjev.

Akcija pa pomeni istočasno tudi nov program za domačo industrijo. Ta si bo pridobila izkušnje pri sanaciji Krških pro-

blemov in bo potem lahko prodajala čistilne naprave naprej po državi, pa tudi na tuje. Med Kovinarsko in SOP že potekajo dogovori o sklenitvi nekaterih kooperacijskih poslov glede opreme za varstvo okolja. Ta program bo dal pomemben delež pri ustvarjanju dohodka in istočasno omogočil stik s svetovno tehnologijo.

Za konec je inž. Niko Kurent dejal še to, da bodo na predlog komisije za varstvo okolja v občini poslej dopuščali le take investicije (povečave in nove gradnje) ki ne bodo onesnaževale okolja.

JOŽICA TEPPEY

NA VRSTI JE BILA ZBORNICA

Za 10. januar sklicana seja sveta posavskih občin je imela obsežen dnevni red. Namenili so jo oceniti uresničevanja srednjeročnega načrta v posavskih občinah in opredeliti prednostnih nalog v tekočem letu. Svet se je tokrat posvetil tudi problematiki območne gospodarske zbornice ter njeni samoupravni organiziranosti. Sledila je razprava o osnutku dolgoročnega programa socialnega razvoja regije ter osnovnih usmeritvah za družbeni plan 1981-1985. Na dnevnem redu so bile še razprave o perečih vprašanih samoupravne organiziranosti elektrogospodarstva in interesnih skupnosti za zaposlovanje ter stališčih o nadaljnji preobrazbi pravosodnega sistema.

POPRAVEK

V zadnji številko Dolenjskega lista se je v članek „Krško: spremembe na pohodu“ vrnila neljuba napaka po krivdi tiskarskega škrtarja. Zadnji stavek v drugem stolpcu zgoraj se pravilno glasi: „Konferenca je v svojih zaključkih poudarila, da takšna oblika nikakor ne sme ohromiti obstoječe organiziranosti papirne industrije v okviru SOZD Slovenijapapir.“

Z. ŠEBEK

JANUAR – MESEC ODLOČITEV

Delovni ljudje in občani Krškega ta mesec na zborih sprejemajo statute KS in volijo delegate v skupščine krajevne skupnosti. Samoupravno in demokratično torej odločajo o nadaljnji vlogi ter organiziranosti krajevne skupnosti. Pred tem so namreč zavzeto sodelovali že v razpravi o osnutku statuta, ki jo je vodila krajevna organizacija SZDL.

D. V.

Tudi koledar vzgaja

Privlačni umetniški motivi iz domače občine

Ob poplavi različnih koledarjev, s katerimi ob vsakem novem letu njihovi naročniki in izdajatelji zasujejo svoje poslovne stranke in jih imajo delovne organizacije, ustanove pa tudi posamezniki za eno najbolj množičnih novoletnih daril, je le malo takih, ki bi jih z likovnim očesom lahko ocenili za primerne, oziroma za omembe vredne.

V prizadevanjih, da bi postal tudi izid koledarja kulturni dogodek, je prva pričela orati ledino kostanjeviška Galerija Božidarja Jakca, ki je za leto 1978 ponudila izbor reprodukcij del, ki jih hrani in po katerih je bilo povpraševanje pravzaprav osupljivo veliko. Tudi letos krožijo po krški občini likovno bolj zahtevni, hkrati pa nič manj privlačni koledarji, katerih vsebina je lahko slehernemu prejemniku za okras stanovanja ali poslovnega prostora.

Na različnih krajih nam je stopil pred oči v prvi vrsti koledar, v katerem so natisnili reprodukcije oljnih del pokojnega akademskega slikarja Franja Stiplovskega, ustanovitelja in prvega ravnatelja Posavskega muzeja. Motivi za koledar so vzeti predvsem iz posavske regije in so že zategadelj zanimivi za najširši krog

občanov, hkrati pa pomeni njihova izbira dobro predstavitev umetnika. Ta je veliko svojih del posvetil prav Krškemu in drugim krajem iz te občine, med katerimi jih ima veliko poleg umetniške tudi dokumentarno vrednost, saj prikazujejo stvari, ki jih danes ni več. Takšen koledar je obenem prispevek krške občine slavjem, ki jih Posavski muzej pripravlja za letošnje 30-letnico.

ŽEJA PO ZNANJU – Družbenopolitično izobraževanje se uveljavlja kot nepogrešljiva oblika izpopolnjevanja mladine. Ta je obvezna za vse nove člane ZK, pa tudi vse kandidate za sprejem usmerijo najprej v tečaj. V krški občini bodo letos vključili v najrazličnejše oblike izpopolnjevanja rekordno število mladih. (Foto: J. Teppey)

KRŠKE NOVICE

Številna priznanja

Ena izmed nedavnih prireditvev, s katerimi so v krški občini počastili dan jugoslovanske ljudske armade, je bila tudi svečana seja sveta za ljudsko obrambo, občinskega štaba teritorialne obrambe in predsedstva občinske konference ZRVS.

Na njej je slavnostni govornik, načelnik oddelka za LO pri občinski skupščini Blaž Kolar med drugim omenil številne uspehe, ki so jih dosegli pri podružabljanju obrambnih priprav v krški občini. O njih najbolj zgovorno pričajo številna odlikovanja, priznanja in pohvale, ki so jih podelili.

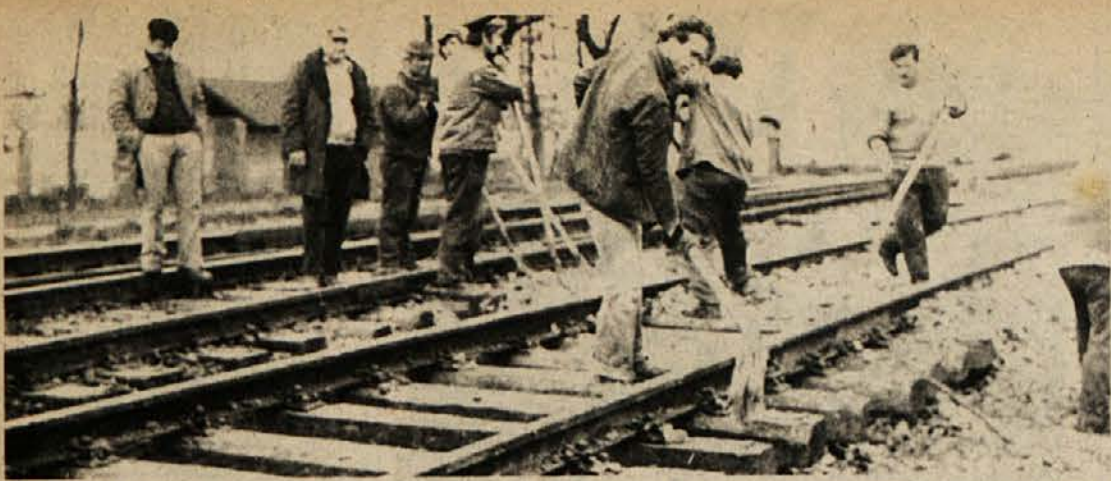
Zlato plaketo ZRVS Jugoslavije je prejel Slavko Šribar, srebrne Silvo Gorenc, Stanko Koprivnik, krški Agrokombinat in OŠ Jurija Dalmatina, bronaste pa Martin Lešnjak, Franc Cigler, Jože Kerin, Elektra Brestanica, Nuklearna elektrarna in OŠ Koprivnica. Dodajmo še to, da je občinski štab teritorialne obrambe že tretjič zapored kot najboljši na Dolenjskem prejel prehodno zastavico, ki jo je tako dobil v trajno last.

Z. ŠEBEK

odpadla ena predstava napovednega filma (otroci res nimajo sreče!), so zbrane najmlajše v dvorani Delavskega doma prijetno presenetili gojenci Dijaškega doma Mike Kerinove. Vsokčili so s svojo majhno lutkovno skupino in pohvalno dobro odigrali dve krajši igrici. Izvedli smo, da je skupina pred praznikom imela kar deset takih nastopov, ki so bili povsod enako prisrčno sprejeti. Skupini zato želimo, da bi čim dlje vztrajala, saj so lutke vsekakor najbolj sprejemljiva oblika nevsiljive vzgoje predšolskih otrok.

SE ENO PREDAVANJE – Pripravila ga je OK Zveze rezervnih starešin, na njem pa so posredovali oceno današnjih vojaško-političnih razmer v svetu in njihovega vpliva na položaj in varnost naše države. Predavanje so v krškem Delavskem domu poslušali vsi rezervni starešine in so bili organizatorji z obiskom resnično zadovoljni. Hkrati so z njim v celoti uresnili za leto 1978 zastavljeni program.

KRŠKI TEDNIK

VLAK BO VOZIL HITREJE – Hud mraz je za kratek čas prekinil intenzivno delo pri obnovi železniške proge Zagreb – Ljubljana. Večino dela opravijo sodobni stroji, vendar popolnoma le še ne zamenjajo delavčevih rok. Posnetek je z odseka Brežice – Krško. (Foto: Jožica Teppey)

Naložbe spodmikajo zastojo

Največjo gospodarsko investicijo v brežiški občini napoveduje letos Tovarna pohištva

Za 94 odst. povečane naložbe organizacij združenega dela v 1979. letu povečujejo tudi odgovornost investitorjev in vseh tistih, ki so te programe dolžni izpeljati. Lani je bilo v brežiški občini ravno na tem področju precej zaostankov.

Da se to ne bi vleklo iz leta v leto, je v osnutku resolucije zapisana jasna zahteva po večji doslednosti v investicijski politiki. Gre za to, da bi investitorji in banke usmerjali razpoložljivi denar najprej v dokončanje že začelih objektov, če so ti zastavljeni v skladu z dogovorjenimi razvojnimi načrti. Razen tega naj bi se investitorji kolikor mogoče otresli odvisnosti od kreditov in povečevali lastne deleže. Čas je tudi, da bi prenehali z nerealnimi ocenami rokov za izgradnjo objektov in z nestrokovnim prikazovanjem investicijskih stroškov, ki jih potem opravičujejo z vsemi možnimi izgovori.

Industrija bo letos nadaljevala z naložbami iz srednjeročnega programa brežiške občine. Največjo naložbo planira Tovarna pohištva. Gradila bo nov obrat za izdelovanje masivnega ploskovnega pohištva. Vrednost investicije cenijo na 150 milijonov dinarjev. Dokončana bo aprila 1980. Tedaj bodo na novo zaposlili 90 delavcev, dohodek na zaposlenega pa povečali za 64 odst.

Koprski Tomos bo še letos zgradil obrat za lahko kmetijsko mehanizacijo za 59 milijonov dinarjev. Število zaposlenih bo povečal za 70. Sredi leta bo dokončana proizvodna

nujno potreben, če hoče uresničiti s srednjeročnim programom zastavljeni razvoj.

J. TEPPEY

Kmetom na zadolžnice

Zavarovanje rešuje mnoge pred polomom

Ivan Glas iz Sel dela pri zavarovalnici že 27 let. Ko je prišel v službo, je ta imela prostore v stavbi, kjer je bila prej mrtvašnica stare krške bolnišnice. Kolektiv je tedaj štel 15 ljudi in od teh so tam samo še trije. Takrat je spadalo k zavarovalnici še celo Zasavje do Dola pri Litiji. Leta 1961 se je Zasavje odcepilo.

Tovariš Glas je dobro poznal ves teren. Vozil se je s kolesom, z vlakom, z avtobusom in veliko prehodil. Spominja se, da ljudje v petdesetih letih niso sporočali nesreč, zato so jih zastopniki naknadno prijajali. Bili so še slabo poučeni. Največ so vedeli o tem na brežiškem terenu.

Včasih je prevladovalo požarno zavarovanje, v mestih zavarovanje stanovanjskih premoženj in stavb, pri kmetih pa le še kolektivno zavarovanje živine, ki ga ni več. Posevkov in vinogradov do pred kratkim kmetje sploh niso zavarovali. Zdaj se to spreminja. Zelo množično zavarujejo vinograde na Bizeljskem, vedno več pa je tudi takih, ki zavarujejo posevke in nasade sadnega drevja pred točo in pozebo. To zavarovanje je drago, zlasti za vinograde, saj mora posameznik odšteti zanj po dvanajst do petnajst tisočakov.

„Takim dajemo premijo na zadolžnice, da jo plačajo jeseni, ko prodajo vino oz. druge pridelke. Če pa jim je letino uničila toča ali pozeba, jim premijo odračunamo pri izplačilu škode.“ je pojasnil Glas. Dodal je še, da družbeni sektor v celoti zavaruje redno vse posevke, vse vinograde in druge nasade.

Kot vodja oddelka za zavarovanje oseb pri območni Zavarovalni skupnosti za Posavje je povedal še nekaj drugih zanimivih podatkov, na primer to, da je v Posavju življenjskega zavarovanih 13 tisoč oseb, kar je v primerjavi s številom zaposlenih največji odstotek v Sloveniji. V kolektivno neugodno zavarovanje so vključene vse delovne organizacije in vsi zaposleni pri zasebnih obrtnikih.

Letno izplačajo zavarovancem v Posavju po 5 do 6 milijonov dinarjev iz življenjskega zavarovanja in po 3 milijone dinarjev odškodnine iz nezgodnega zavarovanja. „Zavarovanje marsikdaj reši družino pred polomom v primeru smrti ali kake druge nesreče, zato ni vseeno, kako je kdo zavarovan,“ meni tovariš Glas, ki se vsak dan srečuje s podobnimi primeri.

JOŽICA TEPPEY

ULIČNI IN VAŠKI ODBORI

Ta mesec bo v brežiški občini končano konstituiranje krajevnih konferenc SZDL in skupščin krajevnih skupnosti. V mestu so se tokrat odločili za ulične odbore, da bi tako angažirali čimveč ljudi. Tudi po vaseh so na zborih občanov volili vaške odbore SZDL, kjer ta praksa ni nova. Že doslej so namreč na ta način izpeljali številne akcije. Ponekod, na primer v Dobovi, pa imajo razen vaških odborov SZDL tudi vaške skupnosti. To jim zagotavlja neposredno vključevanje in sodelovanje širokega kroga ljudi pri skupnih nalogah.

»Dolenjski list« v vsako družino

večji, kot bi bil sicer, saj vsakdo že zaradi lepšega tudi kaj malega kupi, če ne drugega, malico.

NOCOJ PA V GLEDALIŠČE! – Za 12. december napovedano gostovanje Male drame iz Ljubljane z delom Jeana Anouilha „Orkester“ pričakujejo Brežičani drevo. Predstava bo v Prosvetnem domu. Upajmo, da bolezen tokrat ne bo preprečila nastopa. To bo druga abomnajska predstava v sezoni. Vstopnice so kot vedno še na voljo po 25 in 30 dinarjev. Teden dni kasneje bo že drugo gostovanje. Tokrat bodo prišli Mariborčani s „Klavnico“ Sławomira Mrożka.

ZADREGA S KURJAVO – Mraz je hudo prizadel vse tiste, ki zaman čakajo na premog po dva, tri in več mesecev. Pošiljke zamujajo, a količine preмога so izredno majhne. Mnogi se obračajo naravnost na Rudnik Senovo, vendar ta že dolge ne sprejema naročil.

V CERKLJAH ASFALTNA BAZA

Februarja letos namerava Komunalno obrtno podjetje iz Brežic začeti s pripravami za postavitev asfaltne baze v Cerkljah. Vanjo bo investiralo 7 milijonov dinarjev. Baza bo nared v mesecu marcu. Na njen račun bodo lahko povečali število zaposlenih. Predvidevajo, da bodo na novo lahko sprejeli 15 delavcev, dohodek na zaposlenega pa povečali za 20 odstotkov.

NOVO V BREŽICAH

NE BREZ KADROVSKIH STANOVANJ! – Občinska skupščina je z novim letom prenesla razpolagalno pravico s stanovanji splošnega družbenega premoženja na samoupravno stanovanjsko skupnost. Na prenos pa so vezane tudi obveznosti, da ne bi pozabili na kadrovska stanovanja, tembolj, ker je v občini velika kadrovska suša. Del stanovanj bo stanovanjska skupnost zato dolžna odstopiti za nujno potrebne strokovnjake. Precej kadrovskih rešitev je namreč povezanih s stanovanjem. Število in merila za delitve teh stanovanj bo stanovanjska skupnost v soglasju z občinsko skupščino določila do februarja.

MRAZ, NADLOGA ZA POTNIKE – Potniki, ki se prevažajo z avtobusi, si bodo zapomnili letošnjo zimo. V Brežicah so ostali brez čakalnice in le uvidenosti prodajalk v delikatesni trgovini Agrarie se imajo zahvaliti, da lahko čakajo na toplem. Trgovina je zato pogosto natačena. promet pa je najbrž tudi

BREŽIŠKE VESTI

Sindikati za dvorano in bazen

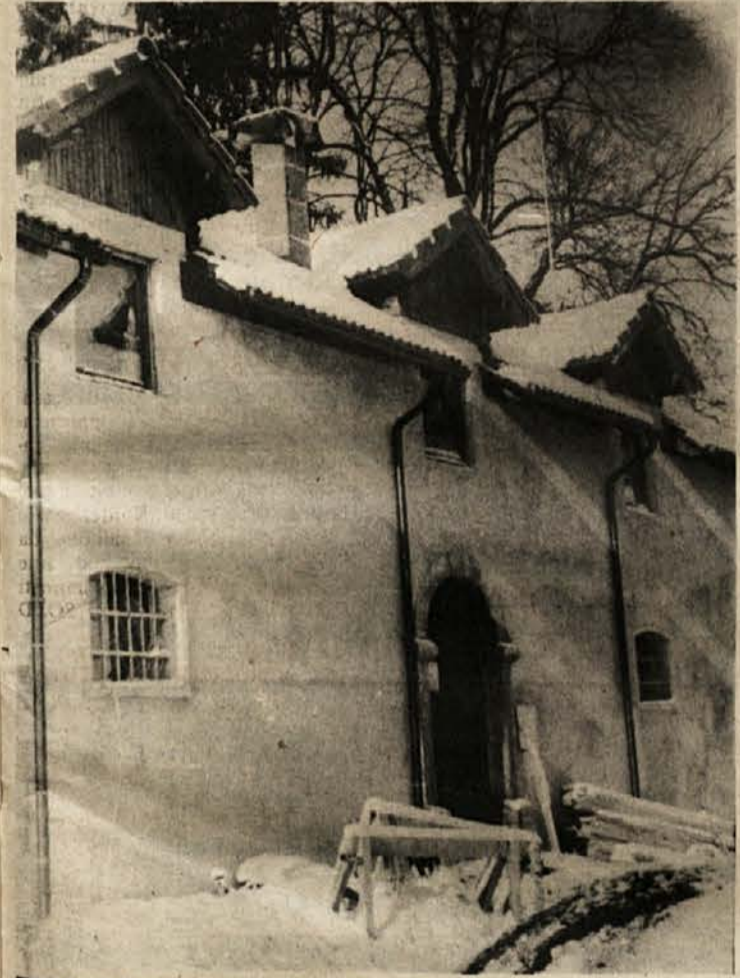
Referendum na območju KS Boštanj in Sevnica 11. februarja? — Široka javna razprava

Navada je že, da se pred koncem leta občinski sindikalni svet sestane na zadnji seji v iztekajočem se letu. Tokratni seji ni manjkalo delovnega poudarka. Delegati sveta so tudi strnili vse, kar je bilo doslej v združenem delu izrečenega v prid akciji za gradnjo večnamenske dvorane v Sevnici in bazena v Boštanju.

Poudariti namreč velja, da so v delovnih organizacijah z gledno podpisali tako imenovane anekse samoupravnih interesnih skupnosti, kar pomeni pri občinski telesokulturni in kulturni skupnosti že 15 milijonov

V POMOČ OBČANOM

Na tej strani objavljamo danes prispevek o obilici poti in tudi stroškov, ki jih ima prizadevani vaški odbor iz Podgorja zato, da bi pri njihovem avtobusnem postajališču slednjič ustavljal avtobus. V sa papirnata vojna za postavljanje takšnih objektov vzdolj republiških cest naj bi bila menda potrebna, ker tako določajo podpisi. Ne bi vseeno mogli takšnih zadev reševati kar v občini, da se ne bi bilo treba obračati na toliko naslovov v Ljubljani? Pred podobnimi težavami kot Podgoričani so namreč na Logu. Tudi tod sedaj čaka na avtobus na planem in tudi nevarnem mestu nemalo otrok, delavcev in ostarelih ljudi.

ZGLEDNA OBNOVA — Sevniški radioamaterji so ob pomoči ostalih dejavnikov v veliko prostovoljnega dela obnovili nekdanjo grajsko konjušnico in jo funkcionalno preuredili za svojo dejavnost. Razen lepšega videza je stavba na oko od daleč podobna nekdanji. Takšne so bile tudi zahteve spomeniškega varstva. (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

VESELJE DO HOJE — Pri planinskem društvu Lisca v Sevnici že nekaj let začenjajo novo leto navdave delavno. Tako je tudi letos na prvi januarjski dan že zarana krenilo peš na Lisco kar 50 članov. Razveseljiva udeležba je bila tudi v nedeljo na izlet na Bohor. Iz sevniške občine se je tega pohoda udeležilo 33 planincev, iz krške pa 10. Nazaj so z Bohorja krenili proti Zabukovju peš. Pot so premagali v dobre 5,5 ure. Posebno med šolarji je precejšnje zanimanje za smučarski tečaj med šolskimi počitnicami. Za tečaj na Lisici in Rogli je sprejetih 107 prijav.

VSI FRIZERJI ZASEBNIKI — Proti koncu leta se je vse bolj krčnil odpiralni čas brivnice in česalnice Komunalnega stanovanjskega podjetja v Sevnici. Trenutno je na vratih bolj obetaven odpiralni čas, kdaj je salon odprt med tednom, prešel je namreč v zasebne roke. Zanimivo je, da ta dejavnost v družbeni režiji ni cvetela, medtem ko je v mestu in okrog zrastle precej zasebnih salonov.

VOZI, KOT VEŠ IN ZNAS — Nekateri izletnikovi vozniki avtobusov so bili ob zadnjih poledih na cestah, posebno ob že tako slabih potih v hribe, presenečeni, ko so ugledali vrle postavljale novih prometnih znakov, ki terjajo vožnjo z verigami. Vozniki menijo, da jim v

dinarjev za ti dve gradnji. Toliko naj bi se namreč letos nateklo zaradi višje stopnje. Sklep o predvidenem referendumu je lani, kot je znano, občinska skupščina odložila. Po novem morajo objaviti sklep o razpisu referenduma po obeh krajevnih skupnostih.

Delegatom občinskega sindikalnega sveta je mogoče v marsičem pritegniti, predvsem glede pripombe, da je bila dosežanja akcija pojasnjevanja nezadostna. Ljudi zanima, denimo, kaj naj bi poslej bilo s posodobljeno dvorano v gasilskem domu, TVD Partizan, sedanjo knjižnico. Na seji sveta je bilo rečeno, da bodo vsi ti objekti tudi nadalje služili namenu.

Na seji so bile izrečene tudi spodbudne besede o poenotenju stališč med gradbenima odboroma oziroma skladoma za gradnjo šol in večnamenske dvorane. Oba objekta bosta

drug drugemu nepogrešljiva. Navsezadnje je upoštevanja vreden tudi predlog, da se za prvo javno razpravo pripravi več enač. V res široki razpravi naj bi tako temeljito preverili miselne ljudi.

A. ŽELEZNIK

GLASILO ŠOLARJEV

Pri sevniški Osnovni šoli Sava Kladnika je konec minuloga leta spet izšla zajetna številka šolskega glasila Odmevi. V vrsti zapisov so obdelana nedavna praznovanja. Že golo prelistavanje strani potrjuje, da dogodkov mladi ne odpravijo le s kakšno proslavo ali pa še to ne, toliko značilno za starejše. Raznoževanje te številke je omogočila Jutranjka.

SEDEČA ODBOJKA

V Kamniku je Zveza za rekreacijo in šport invalidov Slovenije pripravila seminar, na katerem je udeležence seznanila z novostmi v sedeči odbojki. Po demonstraciji sedeče odbojke se je 35 udeležencev iz vse Slovenije odločilo, da bodo v letošnjem letu po republiki pripravili več turnirjev. Na prvem se bodo športniki — invalidi pomerili 17. februarja v Kamniku.

Pota brez konca

Vse zaradi navadnega avtobusnega postajališča

Delo upravnih služb je nič kolikokrat tarča javne kritike. Nekaj je že govora o poenostavljanjih, vseeno pa je še marsikaj na moč zavito. Prizadevni krajan vaškega odbora Podgorje na Kozjanskem si, na primer, še vedno niso na jasnem, zakaj še kar naprej drvi Izletnikov avtobus mimo njihovega s trudom zgrajenega postajališča.

Skrbni predsednik vaškega odbora, sicer pa šofer tovornjaka „Lisce“ Ivan Ocvirk, hrani vse zajetnejšo mapo pisarij. Že njegovi predhodniki so leta 1973 poslali prvo prošnjo na sevniško občino, da bi lahko gradili preprosto čakališče. Sovaščan Avgust Kralj je leta 1974 zbral 30 podpisov prebivalcev, vse skupaj so dali v vednost tudi občinski konferenci SZDL, toda vse brez odmeva.

Šofer Ocvirk pove, kako se je pričel klopčič odvijati, ko je lani maja prvič stopil na republiško skupnost za ceste. Naštevaje vseh nadaljnjih potov bi bilo predolgočasno branje. Graditeljem je vse dobro znano, od iskanja soglasij za lokacijo do gradbenega in naposled še uporabnega dovoljenja. V primeru vaškega odbora iz Podgorice pa je bilo treba urejevati vse večinoma v Ljubljani. Ocvirk ima na seznamu pet republiških institucij, vseh potrebnih soglasij samo za lokacijo je bilo na kraju dvajset. Gre pač za postajališče ob republiški cesti. Vaščani se niso dali, zgradili so tudi to udarniško kot ostala tri. Preprost račun jim je dal vedeti, da bo vse skupaj ceneje, če jih gradijo hkrati. Čeprav vedo vsi za lično postajališče pri Kralju, pa so bili ob dnevu republike, bridko razočarani. Za kraj so zbrali še za zastavo, avtobus pa je peljal mimo. Upanje so imeli za novo leto, pa kajpak spet ni bilo nič.

Na republiškem komiteju za promet in zveze so objavili končno soglasje za ustavljanje avtobusa, toda sredi minuloga tedna soglasja še ni bilo. Ljudje zmanjujejo z glavami. Kako tudi ne? Vse to dopisovanje, hoja od vrat do vrat je bilo namreč v marsičem podobno poslovanju na „dolge valove“, kot temu pravijo. Bilo je brezosebno, s papirji pač.

A. Ž.

lisjak lisjaku

— Zakaj pa ti ne neseš svoje ga osmojenega kožuha v čiščenje v Jugotanim, kot so naredili drugi, potem ko so jim plašče zamazale Jugotanimove sajje?

— Ko pa premorem samo enega in prav zdaj pritiska tako strupen mraz. Brrr!

Ivan Ocvirk: „Ljudje so postajališče gradili z mnogo volje. Tolikšno pisarniško zapletanje jemlje polet nadaljnjim akcijam.“

ZGLEDEN DOM — Šentruperški gasilci bodo s svojim prostovoljnim delom prišli do lepega doma. Stavbo so precej razširili in tudi dvignili. Spomladi bodo nadaljevali s preostalimi notranjimi obrtniški deli. (Foto: Železnik)

So proizvodni načrti doseženi?

Trebanjski zbor združenega dela je obravnaval tričetrtletno gospodarjenje

Kraj leta je priložnost za inventure. Delegati zbora združenega dela občinske skupščine so se na zadnji seji v minulem letu na ločenem zasedanju pomudili ob takrat razpoložljivih tričetrtletnih rezultatih gospodarjenja.

Načelnik oddelka za gospodarstvo inž. Nace Dežman je uvodoma ugotovil ugodne poslovne rezultate. Vsi poglavitni kazalci vlivajo upanje. Posebno rentabilnost je namreč znatno večja od tiste v predhodnem tričetrtletju. Zaskrbljuje seveda padec rasti sredstev, namenjenih amortizaciji, zmanjšuje se tudi razpoložljivi denar v skladih za razrešitev materialnih osnov dela. Kuverte ob koncu meseca so bile debelejšje za 21 odst. Povprečni OD je znašal v občini 4.763 dinarjev, kar je še vedno 670 dinarjev manj kot znaša republiško poprečje.

Razveseljivo je na primer, da se pri IKG v Račjem selu že kažejo rezultati uspešnejšega poslovanja. Prodaja je naposled stekla. Čeprav tozdr v tokratnem obračunu ni izkazal izgube (!), ne kaže zmanjšati naporov za še uspešnejše poslovanje. Pri Ljubljanski banki naj bi namreč sklenili poseben sporazum, ki naj bi jim omogočal, da bi obrestje in posojil pripisali h glavnici. Še predlanske obveznosti znašajo okrog 10 milijonov, v prvem polletju lanskega leta okrog 5 milijonov. Če bi bili

poterjani za to, bi bili v nezavidljivi izgubi. Tozdr se je bil pritožil zoper odločitev SDK, odločitev bo sprejela centrala v Ljubljani.

Med izgubarje se je vpisala mirenska Kolinska — tozdr Tovarna za predelavo krompirja. Za nameček jim je 25. decembra zmanjkalo še krompirja za predelavo. Razen dokaj nezavidljivega položaja na trgu s pirem, (izdelek so bili lani prisiljeni celo znatno poceniti) bo treba razčistiti tudi obveznosti tozda do skupnih služb HP Ko-

IMV: NE DAJEJO V CENTRALI

Delegatom mirenskega tozda novomeškega velikana IMV je bilo ob nedavni razpravi o poravnavanju obveznosti po samoupravnih sporazumih v trebanjski občini spet nerodno, ker so uvrščeni med tiste kolektive, ki izredno slabo poravnajo obveznosti. V svojo obrambo so jasno in glasno pripomnili, da je za mirenske delavce že prav nespodbudno, ko dobivajo vedno znova in znova ta očitek. Se namreč strinjajo, naj se vse to poravnava, nimajo pa svojega žiro računa, saj gre vse to iz novomeške centralne!

Oddaljenim manj pouka?

Na Trebelnem nezadovoljni s svojo šolo

Krajevna organizacija SZDL na Trebelnem je pred krajem minuloga leta pripravila posebno javno tribuno, kjer je bilo navkljub obilici drugih težav te odmaknjene krajevne skupnosti največ govora o nezadovoljstvu ljudi z načinom pouka v šoli na Trebelnem.

Znano je, da je bila pred leti na Trebelnem zgrajena lepa šola, poimenovana po slavni Gubčevi brigadi. Šola naj bi bila spomenik brigadi, ustanovljeni pod vasjo. Odseljevanje, staranje bivalstva sta pač prispelvali svoje k upadanju rojstev in s tem zmanjševanju šte vila šolo-obveznih otrok.

Kot je dejal delegatom občinske skupščine delegat Pavle Miklič z Roj, so šli v šolstvu korak nazaj že z uvedbo kombiniranega pouka. Odkar so dali učitelja na Jelševce, učencem posameznih razredov na šoli v Trebelnem odpade precej ur pouka. „Učencem prvega razreda po 5 ur na teden, drugega razreda 7, tretjega pa 6. Pri prvih znaša to na leto 180, pri drugih 252 in tretješolčkih 116 ur. Kako naj naš otrok enakovredno sede v Mokronogu k tankajšnjim učencem v celodnevni šoli ob tolikšnem primanjkljaju ur?“ je prizadeto govoril Milič. Za nameček velja poudariti, da taisti učitelj, ki je zaradi obilice dela prisiljen tako ukinjati ure pouka, uči še v mali šoli.

Nemalo skrbi imajo tudi učenci višjih razredov, ki se vozijo v Mokronog. „Otroci čakajo na avtobus že ob petih. Če ga do sedme ure ni, gre do lahko domov.“ je povedal. Krajan pričakuje, da bodo pri izobra-

ževalni skupnosti pomagali. Zankrat je v prvem razredu 16, v drugem pa 20 otrok. Preveč za enega učitelja, premalo za dva!

A. Ž.

IZ KRAJA V KRAJ

NAMESTO DA BI BILI VESELI — Ob odluku o dimnikarski službi je bilo med delegati celo nekaj negotovanja. Ta služba je bila v preteklosti pač izredno slabo organizirana. Marsikdo se je tega nečednega opravila lotil sam, kakor je vedel in znal. Sedaj, ko je stvari vzel v roke novomeški obrtnik s svojimi delavci, jih marsikje neutemeljeno gledajo po strani. Črka zakona nedvoumno določa, da mora imeti dimnikar dostop do dimnikov in kurilnih naprav. Do koder so pri obhodih že prišli, se bodo v bodoče tudi ravnali glede nadaljnjih obiskov, kot to povedo stranki.

ODVISNO OD DRUGIH — Ljudi v Dobniški dolini zanima, kdaj bo vendarle že kaj z asfaltiranjem ceste proti Žužemberku. V odgovoru na tozadevno delegatsko vprašanje zankrat še ni bilo mogoče reči kaj jasnega. Še v tem mesecu so namreč predvideni razgovori s predstavniki republiške skupnosti za ceste.

KOLINSKA: SE BREZ KROMPIRJA

Sezona predelave krompirja v pire v mirenski Kolinski — tozdr tovarna za predelavo krompirja bi morala biti v polnem teku, vendar, kot smo že poročali, je proizvodnja še vedno ustavljena. Od 25. decembra lani, do časa, ko to poročamo, v ponedeljek, 8. januarja, tovarna od svojih pogodbenih dobaviteljev ni dobila nobene gomolja. Cena krompirja za predelavo se je medtem malce povečala, kot je bilo pač rečeno ob sklenitvi pogodbe. Preje je kmet dobil na čisto 2,73 dinarja za kilogram krompirja, sedaj pa bi dobil 2,85 dinarja. V ponedeljek je o nastalih razmerah razpravljajal delavski svet tozda.

linske. Račune za „storitve“ jim od tam pošiljajo kar na vnaprej tiskanih obrazcih, gre pa za velike denarje.

A. Ž.

Želji ime telefon

Želijo ga v mnogih oddaljenih krajih

Ko se je delegatom nedavnega skupnega zasedanja občinske skupščine v Trebnjem že otepal dolg dnevni red, so jeli kot za stavo vstati in se prigrtašiti k besedi delegati bolj oddaljenih krajev.

Zavzemali so se za eno in isto stvar, za nesrečni telefon in za pošto. „Naša pošta premore vsega pičle štiri kvadratne metre,“ je opozarjal delegat Anton Jarc iz Dobniča. „Sedanji telefonski aparat v trgovini tudi ne ustreza, saj se človek ne more pogovarjati, da ga ne bi slišal vsak, kdor je ta čas v trgovini. Za nameček je telefon dosegljiv le omejen čas, nemalokrat pa ni dostopen, ko bi ga človek v teh oddaljenih krajih najbolj potreboval. Krajan ne vedo kam z bodočo centralo,“ je pribil.

Anton Fortuna iz Velikega Gabra se je lahko pohvalil, da premorejo že okrog sto novih interesentov za telefon. Nove prostore uspešno gradi krajevna skupnost. Šentruperčani si morajo tako rekoč na pragu 21. stoletja pomagati še z induktorskim telefonom. Ni treba posebej poudarjati, da so zaradi dotrajanosti in preobremenjenosti naprav večidel odrezani. Kdor jih želi priklicati od zunaj, je bolje, da se poda kar sam na pot.

Podjetju za PTT promet in samoupravni skupnosti vsekakor ne bo zmanjkalo nalog!

A. Ž.

TREBANJSKE NOVICE

SEVNIŠKI VEŠTNIK

Borčevski dinarji za zdravje

Krajevne organizacije ZZB NOV morajo do 15. februarja opraviti letne konference – Proti neopravičeno priznani dobi – Se naprej prenašati tradicijo NOV

Ta čas čaka člane odborov krajevnih organizacij ZZB NOV v črnomaljski občini obilo dela. Do 15. februarja morajo pripraviti in opraviti redne letne konference krajevnih organizacij ZZB NOV, na katerih bodo borci seznanili z enoletnim delom, pogovorili se bodo o težavah, uspehih ter sprejeli delovne programe za letošnje leto.

Brzkone bodo člani zveze borcev v dobrih tridesetih dneh, v katerih morajo opraviti konference, največ besed namenili borčevski zdravstveni problematiki. Že na tretji seji občinskega odbora ZZB NOV Črnomelj so sprejeli vrsto sklepov, ki

predvsem odborom krajevnih organizacij nalagajo obilo dela pri zdravstvenem varstvu borcev. Na seji so poudarili, da lahko prav borci sami največ prispevajo k razreševanju borčevskih problemov. Prav tako se bodo morale krajevne organizacije poslej aktivneje vključiti v reševanje socialne varnosti borcev, zlasti v letošnjem letu, ko bo spremenjen družbeni dogovor o družbeni pomoči in bo moč s priznavalnicami rešiti marsikatero borčevsko težavo.

Člani zveze borcev bodo na konferencah slišali vrsto zanimivih podatkov, zato je prav, da se je udeležijo v čim večjem številu. V kratkem naj bi ustanovili pri občinskih zdravstvenih skupnostih posebne komisije za borce. Da bi črnomaljski Zdravstveni dom hitreje reševali borčevsko zdravstveno problematiko, bo občinska organizacija ZZB pomagala pri razreševanju stanovanjskega problema za zdravstveni kader. Prispevala bo 300.000 din, 600.000 din bo namenila za počitniški dom v Banjolah in 400.000 din za Dom počitka v Metliki, kjer živi kar precej borcev iz črnomaljske občine. Prav tako bo za marsikoga zanimiva novica, da je občinski odbor sklenil, da bo sprožil postopek pri javnem tožilcu takoj, ko bodo ugotovili, da je

bila komu neopravičeno priznana posebna doba. V postopku bodo tudi priče, za katere bodo ugotovili, da so dale lažne izjave.

Prav tako bodo morali borci na konferencah ugotoviti, koliko so vključeni v delo pri samoupravnem socialističnem razvoju, kako bodo še naprej prenašali tradicijo NOV na mladino itd.

DELOVNI SINDIKALISTI

Te dni so po črnomaljski občini v teku letni sindikalni članski sestanki. Začeli so se 26. decembra 1978, končali pa se bodo do 20. januarja. Na že opravljenih sestankih so člani osnovnih organizacij ocenili svoje delo, pregledali, če so bili sprejeti vsi samoupravni sporazumi in družbeni dogovori, ocenjevali so uspešnost dela samoupravnih organov, delavske kontrole in delegacij, ocenili so družbenopolitično izobraževanje in izdelali ter sprejeli delovne programe osnovnih sindikalnih organizacij za letošnje leto. Obenem je potekala javna razprava o reorganizaciji Gospodarske zbornice za Dolenjsko.

Tradicija in dobro ime

„Črnomaljska Godba na pihala ima pestro zgodovino,“ rad pove njen zdajšnji predsednik Joško Birkelbach. „Letos praznuje 112. rojstni dan in pohvaliti se moramo, da njena koračnica nikoli ni utihnila. Niti v času druge svetovne vihr...“

Takoj po vojni je sicer kazalo, da bo za godbo bolj hudo, toda najstarejši člani, ki se danes lahko pohvalijo že s 50 letnim igranjem (Stanko Weiss, Anton Jakša in dirigent France Milek), so jo nekako nanovo sestavili. Birkelbach pravi: „Naši veterani so bili zelo prizadevni. Na cesti so ustavljali dijake, delavce, vendar so bili za glasbo najbolj navdušeni vajenci. Od petdesetih let dalje so bili vedno jedro godbe. Žal pa so po končanem šolanju odhajali in godba je bila vedno v škripcih. Vendar ni bilo nikoli tako hudo, da bi razpadla. Od prve povojne generacije sva pri godbi ostala samo še jaz in zdajšnji gospodar Janez Željko.“

Danes ima godba nekaj več kot 40 članov, v Pihalnem orkestru Črnomelj, kot ima godba uradno ime, pa igra tudi sedem žensk. Vodstvo orkestra si prizadeva, da bi skupino še pomladilo in upa, da se

bo pri Birkelbachu, Milku in drugih članih oglasilo kar največ mladih Belokranjcev, ki imajo radi koračnice. V sodelovanju s črnomaljsko Glasbeno šolo bodo najbrž odprli oddelek za pihala in ker ima orkester na voljo dovolj instrumentov, bi lahko črnomaljska godba, ki ima bogato tradicijo in dobro ime, prav kmalu dobila tako zelen „podmladek.“

J. P.

SEMIČ: SKROMNA UDELEŽBA

Konec minulega leta je sklicala krajevna konferenca SZDL Semič zbor občanov, ki je navzlic preskromni udeležbi uspel. Občani so ocenili delo krajevne skupnosti in ugotovili, da so v minulem letu dobili 9 km asfaltiranih vaških poti, 11 km novih poti, precej boljše električno napeljava, nove telefone, dokončali so vodovod itd. Zasluge za napredek gredo predvsem občanom, ki so akcije podprli finančno pa tudi s prostovoljnimi delom. Pogovorili so se tudi o novem okvirnem delovnem programu krajevne skupnosti; letos bodo imeli prednost pokopališče z mrljiško vožico, čistilna naprava, romsko vprašanje, dograditev šole itd.

B. K.

ZBOR MAČKOV

Vodstvo „Gradaških mačkov“ sporoča, da so se člani njihove družine že začeli pripravljati na tradicionalno gradaško pustno prireditev. Da bi se letošnja od prejšnjih bistveno ločila, bodo mački pripravili v soboto, 13. januarja, ob 19. uri v gostilni Stampohar tradicionalni letni občni zbor. Pogovorili se bodo o uspehih in napakah v minulem letu in o načrtih za nov program.

OBCNI ZBOR OBRNTNIKOV

Člani Obrtnega združenja iz Metlike bodo pripravili v nedeljo, 14. januarja, ob 9. uri v Obrtnem domu redni letni občni zbor. Na njem bodo razpravljali o novem zakonu in o preobrazbi dosedanjih združenj, beseda bo stekla tudi o ustanovitvi obrtne zadruga, brzkone pa bo prisotne najbolj zanimiva točka o kreditiranju obrtnikov.

SLABO OBISKAN SEJEM – Prvi metliški živinski sejem v mladem letu je morebitne kupce, ki so se pripeljali v Metliko, razočaral. Kmetje so prignali le malo živine, pa še ta prvo sredo v letu v glavnem ni menjala lastnika. Na sliki: več kupcev kot živine.

Boj proti prevelikim razlikam

Rezijski in pisarniški delavci imajo večji osebni dohodek kot proizvodni delavci – Polekneje še vedno delajo brez srednjeročnega načrta

Na lanski zadnji seji članov predsedstva metliškega sindikalnega sveta, ki so imeli konec decembra, so se pogovorili o uresničevanju zakona o združenem delu, o družbeni prehrani v metliški občini in o delovnem programu občinskega sveta Zveze sindikatov za letošnje leto.

Ko so ocenjevali uresničevanje zakona, so menili, da mu je v glavnem zadoščeno, kritizirali pa so zavlačevanje ustavne preobrazbe v osnovnem šolstvu

ter otroškemu varstvu. Sodili so, da ni opravičil, ki bi se dovoljevala sedanja ureditev, ki povzroča samostojnega in samoupravnega urejanja težav, s katerim se varstvo srečuje. Prav tako so ponovno zastavili vprašanja, kaj je za uresničevanjem samoupravnega sporazuma med delovnimi organizacijama „Beti“ in Komet in zakaj je bilo pri povezovanju gradbeništva, obrti in transporta narejeno tako malo.

„Nesprejemljivo je,“ so kritizirali, „da imajo rezijski in pisarniški delavci večji osebni dohodek kot proizvodni delavci samo zato, ker delajo v pisarnah; nerazumljivo je, da dobivajo delavci v družbenih službah za podobno delo, kot ga opravljajo delavci v proizvodnih delovnih organizacijah, skoraj za 2000 din večji osebni dohodek.“ Tako čaka sindikaliste v prihodnjih mesecih precej dela. Precej kritičnih je letelo tudi na račun marsikje preštevilnih skupnih služb. Zato naj bi v nekaterih prišlo do sprememb, v vseh pa bodo morali vzpostaviti prave dohodkovne odnose na osnovi vrednotenja delovnih nalog, in sicer po obsegu in kakovosti v odvisnosti od prispevka k skupnemu dohodku.

Razpravljali so tudi o obvestilu republiškega komiteja za družbeno planiranje, ki je spor-

očil, da v metliški občini poslujejo brez srednjeročnega načrta še Novoteks – tozdr predilnica, osnovni šoli Metlika in Podzemelj, metliški Zdravstveni dom ter Lekama. Naloga, ki čaka nastete, je več kot očitna.

Ko je beseda tekla o družbeni prehrani, so si zastavili dokaj težko nalogo. Čimprej bodo morali opraviti cbsežno anketo, s pomočjo katere bodo prišli do podatkov, kako se prehranjujejo delavci pa tudi nekatere ostale kategorije občanov, predvsem pa tisti, ki nimajo urejenih družinskih razmer. Težave, ki se bodo po opravljenem strokovnem delu pokazale, bodo reševali s pomočjo domače Kmetijske zadruga, ki ima s pripravo družbene prehrane dobre izkušnje.

MRAZ IN AVTOBUSI

Kdor se je spustil po gorjanski cesti na belokranjski strani prvi delovni dan po praznikih, je imel občutek, da se Belokranjci množično izseljujejo. Srečal je namreč dolgo kolono avtobusov in domala vsi so močno zamujali. Vozniki in podjetja imajo najbrž na jeziku letos priljubljeno: „Presenetil nas je mraz.“ Občani pa, ki so zaradi zamud prezebali tudi več kot dve uri, trdijo, da sta jih presenetila predvsem neodgovornost in pa najbrž maček. Ampak ne tisti iz Gradca!

SPREHOD PO METLIKI

MEŠANI PEVSKI ZBOR, ki so ga pred kratkim ustanovili v delovni organizaciji „Beti“, ima vaje vsak ponedeljek ob 19. uri. Zbor vodi učitelj glasbenega pouka iz osnovne šole tovariš Coralič. Vse, ki jih veseli zborovsko petje, vabijo pevci medse. Vaje so v sejni sobi delovne organizacije „Beti“.

DELOVNA ORGANIZACIJA BETI in metliška Vinska klet sta pripravili lepe kartonske darilne pakete. To so prvi darilni paketi na tej strani Gorjancev. Izdelati so dali litrske, za bolj žejne pa trilitrske. Obdarovanci jih bodo gotovo veselili.

V „BETI“ TUDI LETOS NISO POZABILI NA UPOKOJENCE. Pred novim letom so jih povabili v delovno organizacijo, se pogovorili z njimi, jih seznanili z uspehi in težavami delovnega kolektiva, končno pa so jih tudi obdarili in pogostili. Upokojenci so bili pozornosti zelo veseli, neredki med njimi so bili prijeto ganjeni.

V „BETI“ SO SE LETOS ODPOVEDALI noveletnim čestitkam in darilom. Odločili so se, da bodo porabili denar v humanitarne namene, kar je vredno pohvale in posnemanja. V „Beti“ je zadnje čase velika pripravljenost za najrazličnejše akcije, tako na športnem, kulturnem, kot tudi na čisto človeškem področju. Sadove je že videti, bo jih pa gotovo še več.

SESTAL SE JE IZVRŠILNI odbor občinske kulturne skupnosti. Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnava problematike adaptacije kulturnega doma, ki naj bi bil nared do 8. februarja. Tako so vsaj obljubili izvajalci del, metliško transportno gradbeno podjetje. Upati je, da ne bodo snedli besede in da bodo krajani dobili kulturni hram obljubljenega dne.

KOMUNALNE TEŽAVE – Čeravno je novi sneg presenetil metliške komunalce, so se z dobrim delom izkazali vsaj na metliškem trgu. Pot do parkirišča so hitro očistili in nasolili, ponovno pa so pozabili na cesto skozi mesto, ki je spominjala na najslabši pozabljen vaški kolovoz. Na sliki: očiščeni trg.

metliški tednik

TONI GAŠPERIČ

KRIVA ODJUGA IN DEŽ

Kaže, da je Cestno podjetje Novo mesto – tozdr Črnomelj sprejelo na delo dva izredno lena delavca, ki so jima povzru vseha zaupali oskrbovanje glavne belokranjske ceste. Medtem ko je bil novomeški del gorjanske ceste že prvi dan po praznikih lepo očiščen, se je na belokranjskem delu še dolgo časa bohotal led. Za neopravičeno delo sta kriva že omenjena novosprijeta delavca: odjuga in dež.

V PONEDELJEK KONCERT

Koncertna poslovalnica pri črnomaljski glasbeni šoli in občinska kulturna skupnost Črnomelj bosta pripravili 15. januarja v okviru 2. glasbenega abonmaja v letošnji sezoni koncert, na katerem se bodo predstavili člani ljubljanske miličniške godbe. Gostje bodo igrali v domu kulture, koncert pa se bo začel ob 20. uri.

'PARTIZANKA' SE NEPREVOZNA – Pred slabim mesecem (15. decembra 1978) je Partizansko magistralo med Starimi žagami in Črmošnjicami zasul zemeljski plaz, ki je na asfalt nanesel okoli 1000 kubičnih metrov kamninja in zemlje. Nestr: o, ki je ta čas Črmošnjice domala povsem odrezala od novomeške strani, si je ogledal tudi strokovnjak, ki pa ni vedel odgovoriti, kdaj bojo plaz odstranili. Na sliki: magistrala, ki je sicer soljena natančno do plazu, je še vedno neprevozna. (Foto: Janez Pezelj)

ČRNOMALJSKI DROBIR

SLAB ZACETEK, DOBER... – Prvi trije oziroma štirje dnevi v novem letu so se začeli – tako ugotavljajo po črnomaljskih pisarnah – slabo. Najprej sta zaposlena na cesti sprejela hud mraz in led, odrekli so avtomobili in vozniki avtobusov, marsikje so bile pisarne hladne, predpostavljajo pa so zaradi številnih zamud na delo pozabili na zadnji petek v minulem letu, ko so skupaj s podrejenimi delu obrnili hrbet kmalu po malici...

kone svojih bralcev ne bo razveselila. Vidi se, da je uredništvo pri svojem delu preveč osamljeno, zakaj objavilo je nekaj člankov, ki bi jih lahko že pred pol leta.

SEMIČ: SLEPI IN GLUHI OBCANI

Kaže, da je okoli 300 prebivalcev iz osmih semiških blokov prepričan, da so uresničili prav vse svoje načrte in želje in so za prizadevanja družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti gluhi in slepi. To so v zadnjem času nazorno dvakrat dokazali: prvič ob minulem prazniku republike, ko so najbrž ne namenoma pozabili izobesiti zastave, drugič pa na zadnjem zboru občanov, ko je nanj iz blokovega naselja prišel en sam občan.

GLAS MLADIH PREŠIBAK – Prva letošnja številka „Glas mladih“, glasila osnovne organizacije ZSMS Emona–Dolenjka Črnomelj, brž

Črnomaljski poročevalec

Nadoknaditi zamujene investicije

Predvidena počasnejša rast cen in življenjskih stroškov — Stanarine največ za 30 odst. večje — Produktivnost, ki ni zadovoljiva, bo večja za 3 odstotke

Samoupravno organiziranost v OZD bo treba še naprej prilagajati zakonu o združenem delu. Prelomiti bo treba z zaprtostjo OZD, s podjetniškim obnašanjem tozdrov in drobnopodjetniško miselnostjo ter povsod okrepi dohodkovne odnose, saj so marsikje še šibki, oz. se le počasi uveljavljajo. To je le nekaj misli iz programa razvoja občine Ribnica za leto 1979, ki so ga sprejeli na zadnji seji občinske skupščine.

Gospodarska rast bo letos počasnejša. Stvarni družbeni proizvod bo porastel za 6,5 odst. Zaposlovanje bo večje le za 3 odst. (OZD so predvidele 4 odst.), pač pa je za to treba zaposliti več kadrov z večjim znanjem, hkrati pa tudi izobraževati zaposlene. Realni osebni dohodki naj bi porastli za 2 odstotka. Produktivnost bo večja za 3 odstotke. Načrtujejo vsaj za 15 odstotkov večji izvoz.

Pri investicijah, načrtovanih za to srednjeročno obdobje, kasnijo. Zato bo treba letos vlaganja pospešiti, hkrati pa tudi proučiti, če je načrt realen, in ga po potrebi spremeniti. V letu 1979 bodo v občini dokončali ali pričeli naslednje investicije:

INLES-TOZD RIBNICA: mehanizirano lupilno skladišče hlodovine (vrednost 58 milijonov), kotlovnica (44 milijonov), obnova oknarne v Ribnici (2,5 milijona);

INLES-TOZD SODRAŽICA: obnova tovarne vhodnih in garažnih vrat (10 milijonov);

INLES-TOZD LOŠKI POTOK: vakuumna impregnacija in linije za lameliranje (4,8 milijona), nadstrešnica za suh žagan les (1,6 milijona);

INLES-TOZD TRGOVINA: obnova prodajnega skladišča v Ribnici (13 milijonov), prodajno skladišče v Novi Pazovi (13 milijonov);

RIKO-TOZD RIKOSTROJ: proizvodna hala v Loškem potoku (17 milijonov), nakup strojev in opreme (24.380.000 din);

RIKO-TOZD RICO MAG: nakup strojev (1.989.000 din);

DONIT-TOZD PLETILNICA SODRAŽICA: novi stroji in oprema (21 milijonov);

ITPP: novi stroji in oprema (22 milijonov);

SUKNO-TOZD JURJEVICA: novi stroji (6,3 milijona);

SLOVENIJA LES-ŽIČNICA-TOZD RIBNICA: dograditev proizvodnih prostorov (18 milijonov);

GOZDARSTVO-TOZD JELENOV ŽLEB: sofinanciranje Melesa; TOK GOZDARSTVO RIBNICA: gradnja cest (7,8 milijonov);

KZ RIBNICA: urejanje in opremljanje sodobnih kmetij (18 milijonov), skladišče reprodukcijskega materiala (4 milijone), posodobitev oz. preureditev trgovin Izbera, Deli-

katesa in bife v samopostrežno trgovino (4,7 milijona) itd.;

MERCATOR-TOZD JELKA RIBNICA: blagovnica v Ribnici (62 milijonov), prodajna hala s skladiščem na Bregu (8,2 milijona);

EUOTRANS RIBNICA: nakup novih vozil (12,9 milijona), gradnja objekta za parkiranje in vzdrževanje vozil v Grosupljem (10 milijonov); KOMUNALA: tovarnjak-prekucnik (1,400 din).

Te načrtovane investicije bo treba uskladiti še z banko, saj vse OZD računajo na znatna posojila. Tako bo dokončno znano, kaj bo letos res grajeno, oz. šele med letom dograjeno.

J. P.

NAVALI NARODE! — Po geslu „Navali narode!“ se ravnajo šolarji, ki se vozijo z avtobusi. To velja tudi za progo Ribnica-Grčarice (na sliki). Ne bi bilo slabo, če bi starši, učitelji in avtobusno osebje podučili mlade, kaj se spodobi in kaj ne. Na vseh avtobusnih progah smo namreč pogosto pričrta prizorom, ko mladi navali v avtobuse, zasedejo vse sedeže, starejši pa stoje. (Foto: Primc)

Kmetom pomagati iz težav

Pred podpisom sporazuma o združevanju sredstev za kmetijstvo

Vsi zbori občinske skupščine Ribnica so na zadnji lanski seji sklenili, da je treba pomagati domačemu kmetijstvu, da bo laže napredovalo in uresničevalo naloge, predvidene s srednjeročnim načrtom. To naj bi storili tako, da bodo OZD, občinska skupščina, kmetijska zemljiška skupnost in še nekateri podpisali samoupravni sporazum o združevanju sredstev za pospeševanje kmetijstva, ki naj bi veljal v letih 1979 in 1980. Tako bi po novem zbrali za pospeševanje kmetijstva na leto okoli 1.450.000 din, medtem ko so do zdaj le okoli 300 do 400.000 din.

Ze po programu, sprejetem leta 1974, naj bi imel sklad za pospeševanje kmetijstva na leto

okoli 1.110.000 din dohodkov. Ta denar naj bi porabili za izobraževanje kmečke mladine in odraslih, za regresiranje obrestne mere posojil za kmete, za regres pri posojilih za preusmerjanje kmetij, za pomoč pri izboljšavi matične črede, za pomoč pri nakupu umetnih gnojil, za sofinanciranje kmetijske pospeševalne službe, za pomoč pri zavarovanju živine in druge zadeve v zvezi s pospeševanjem kmetijstva.

Čeprav načrtovani dohodki tega sklada niso bili uresničeni, pa odkup mleka, mesa in plemenske živine narašča, vendar ne vedno v predvidenih okvirih. V posameznih letih pa so bila velika nihanja, ki so jih povzročile neusklajene odkupne cene.

Izredno neugodna tržna gibanja v zadnjih letih pa so v zadnjih letih povzročila zastoj na preusmerjenih kmetijah, ki so močno obremenjene s posojili oz. njihovim odplačevanjem. Kmetom je potrebna pomoč, vendar je iz sklada za pospeševanje kmetijstva niso mogli dobiti, ker v njem ni bilo denarja.

J. PRIMC

Veselo v novo leto 1979

Vse pokupili v trgovinah — V domu JLA dobra glasba, v hotelu Jelka pa jedača

Nekaj dni pred novim letom so bile trgovine v ribniški občini polne kupcev. Ljudje niso navali le na meso, pijače in igrače, ampak so kupovali vse vprek, kot da trgovci prodajajo blago po znižani ceni ali ga delijo brezplačno. Trgovci pa so priložnost izkoristili in so imeli odprte trgovine tudi v soboto popoldne, nekateri pa celo v nedeljo dopoldne.

Ribnica je bila lepo okrašena. Tudi po vaseh so imeli jelke na dvoriščih, balkonih ali v sobah. Petarde so pokale vsak večer, da so nekateri občani zaradi tega že negodovali. Tudi pijače, pesmi in veselja ni manjkalo v dneh pred praznikom.

Največ Ribničanov in tudi precej Kočevcev je praznovalo v domu JLA in hotelu Jelka. Dom JLA je bil popolnoma zaseden. Novoletni menu z vstopnino je veljal 350 din. Igrali so „Črveni Korali“ iz Zagreba, pel pa je Boris Baborović. Glasbeniki so dobili kar visoko oceno publike, novoletni menu pa je bil po mnenju nekaterih preskromen. Tudi drugi večer, 1. januarja, je bil dom poln. V obeh dneh se je tu zbralo okoli 800 ljudi.

V hotelu Jelka je bil menu z vstopnino 300 din. Igrali so „Veseli Dobropoljci“. Jedače in pijače je

bilo dovolj. Enaka vstopnina je bila v Glažuti, kjer so igrale „Bele stene“. Tudi zasebne gostilne so bile v novoletni noči polne.

M. GLAVONJIČ

RIBNIŠKI ZOBOTEREBCI

GREMO V KINO — V kinu doma JLA bodo ta teden igrali naslednji filmi: danes, 11. januarja „Štiri dni v pektu“, 13. in 14. januarja „Štirje mušketirji“ (matineja „Obuti maček“), 17. in 18. januarja „Beštija“.

DEDEK MRAZ — Tudi v ribniški občini je dedek Mraz obiskoval otroke po ustanovah, delovnih kolektivih, šolah in drugod. Učenci ribniške osnovne šole pa so si ogledali tudi risanko v dvorani doma JLA.

STRELA V PRETVORNIK — Prvega januarja popoldne je strela udarila v pretvornik na ortneškem gradu. Program ljubljanske televizije je bil prekinjen vse do 3. januarja, ko je bila okvara popravljena in so gledalci spet lahko gledali prvi in drugi program.

SPET SNEG IN LED — Za novo leto snega skoraj ni bilo, nato pa je na hitro zapadel novi sneg in pritisnil je oster mraz. Smučarski tereni v občini so oživel in sicer pri Bukovici, Sodražici (Izber), na Travnici gori in v Loškem potoku. Na Barju in zaledenelih potokih pa je bilo tudi precej drsalcev.

VOJAKI GOSTOVALI — Okoli dneva JLA in novega leta je vojaški ansambel SMB iz Ribnice gostoval v večih krajih ribniške in kočevske

občine. Tako so bili gostje v Strugah, dobrepolju, OZD Melamin, osnovne šole Kočevje, pa še v Ribnici, Sodražici, Loškem potoku in Ponikvah. Povsod so doživeli lep sprejem in za nastop poželi velik aplavz.

ODLIKOVANJA OB PRAZNIKU — Na svečani akademiji ob dnevu JLA so podelili tudi odlikovanja, pohvale in napredovanja rezervnim vojaškim starešinam. Za ta praznik je bil v domu JLA tudi ples, na katerem je nastopil ansambel „Ideal“ z Reke.

— Kaj je treba storiti, da bo pozimi plužena cesta skozi Mali Log v Loškem potoku?

— Samo neko malenkost: zagotoviti je treba denar za pluženje...

RAZDEJANI MOST — Most čez Rinžo pri Mahovniku pri Kočevju je še pred novim letom nekdo močno poškodoval, saj je polomil vse stebre za ograjo. Domačini povedo, da je to storil neki buldožerist. Ali res lahko že vsak po svoji presoji ruši celo mostove? Upamo, da bo kdo ukrepal. (Foto: Primc)

Premalo cenjeno šolanje ob delu

Z več znanja laže do večjega kosa kruha — „Ne le zasledovati, ampak tudi kaznovati kršitelje dogovora,“ pravijo v tistih OZD, kjer jim „kradejo“ kadre

Že leta 1974 je bil v občini Kočevje podpisan družbeni dogovor o uresničevanju kadrovske politike v občini. Danes, dobra štiri leta kasneje, ugotavljajo, da so odstopi od dogovora precejšnji tako na področju zaposlovanja, kot tudi na področju usposabljanja in razporejanja kadrov. V občini se tudi poslabšuje (v primerjavi z republiškim povprečjem) kvalifikacijski sestav zaposlenih. To je tudi vzrok za sorazmerno počasno gospodarsko rast občine.

Po podatkih za leto 1976 je imelo v občini Kočevje (v oklepaju so podatki za republiko) med vsemi zaposlenimi: visoko izobrazbo 2,1% (4,3), višjo 2,2% (3,8), srednjo 11,1% (15,5), nižjo 6,9% (6,5), visoko kvalifikacijo 3,4% (3,9), kvalifikacijo 28,8% (28,3), priučeni jih je bilo 19,3% (20,7) in nekvalificiranih 26,1 (17) odstotka.

Ta sestav pa se žal celo znotraj občine Kočevje ne izboljšuje, ampak slabša. Tako je bilo leta 1970 v občini že 2,4 odst. zaposlenih z visoko izobrazbo in 7,5 odst. visoko kvalificiranih ter le 23,6 odst. nekvalificiranih.

ZANIMIVE ŠTEVILKE

Često pravimo, da same številke niso zanimive, pa nam prav te odkrijejo kako zanimivo posebnost. Pri SGP Zidar Kočevje je bilo od 1. januarja do konca oktobra lani živahno prehajanje delavcev. Po sameznih tozdrov, oz. službah se je na novo zaposlilo (v oklepaju: odšlo drugam): Gradbeni sektor (GS) Kočevje 93 (85), GS Ljubljana 56 (50), GS Rijeka 21 (20), Strojni obrati 5 (4), DS Skupne službe 9 (5). Skupno je prišlo 184, odšlo pa 137 delavcev, kar je nad 45 odstotkov članov kolektiva. Po imenih sodeč, so to večinoma sezonski delavci iz drugih republik, ki si stalno prebirajo podjetja. To povzroča OZD precej težav.

A. ARKO

DROBNE IZ KOČEVJA

DARILA STAREJŠIM — Krajevna skupnost mesta Kočevje je za Novo leto obdarila starejše občane in jim tako pripomogla k lepšemu praznovanju. Obdarjeni so bili občani in občanke, stari nad 70 let, in nekaj mlajših, ki so v težavah zaradi bolehnosti ali drugih neprikljk. Pri tej humani akciji so pomagale tudi mladinke in mladinci gimnazije, ki so darila raznesli tako, da so jih vsi obdarovanci dobili isti dan.

KLIN S KLINOM — Slovo od starega leta nam je dalo veliko dela in

— Kateri veliki svetnik pa je godoval pred novim letom v Ljubljani, da so vsi romali tja?

— To ni bilo romanje zaradi svetnika, ampak zaradi podpisovanja samoupravnih sporazumov.

KOČEVJSKE NOVICE

kate re so razporejeni. Kadre je treba načrtovati in temu prilagoditi štipendiranje. Uveljaviti je treba nagrajevanje po delu. Z zaposlovanjem je treba pridobiti tudi čimveč novega znanja in sposobnosti. Poiskati pa je treba seveda tudi stalne oblike izobraževanja ob delu, da bo hkrati z razvojem tehnologije rastle znanje tistih, ki so že zaposleni.

J. PRIMC

IZ ŽELJN PRI KOČEVJU

Vaški odbor Rdečega križa Zeljne je pred kratkim organiziral s pomočjo mladincev, ki jim je pri srcu čisto in zdravo okolje, urejanje domače vasi. Nonet „Rog“ iz Zeljn pa je skupno z domačo osnovno šolo pripravil 15. decembra Gregorčičev večer, v katerem so recitale pesmi tudi mladinke iz Zeljn. Ob tej priložnosti je predsednik občinske Zveze prijateljev mladine Kočevje Stane Jajtič podelil priznanja zaslužnim organizatorjem in izvajalcem zadnje Kurirčkove pošte oz. torbice. Razen domačinov so si prideditev ogledali tudi povabljeni iz Kočevja in Rudnika. Vsem bo večer ostal v lepem spominu.

KRPALI CESTO

Glavno cesto Škofljica-Kočevje so krpali tudi na odseku skozi ribniško in kočevsko občino. Ta dela so opravljali še pred zadnjim hudim mrazom. Vendar je luknj na tej cesti toliko, da se do mraza ni dalo vseh zakrpati.

POROTNIK PRISEGA

V torek, 9. januarja so v Kočevju zaprile sodniški porotniki Temeljnega sodišča v Ljubljani iz kočevske občine. Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje je bilo za sodniške porotnike pri tem sodišču izvoljenih 50 občanov.

Otroško veselje

Lutke, spreved in obdaritve

Vse od 20. do 30. decembra so se v Kočevju vrstile prireditve za otroke. Dedek Mraz jim je delil darila. Lutkovno gledališče Kočevje, ki ga vodi Matija Glad, in lutkarški krožek osnovne šole Kočevje, ki ga vodi Meta Sarkič in Milka Gorše, pa sta razveseljevala malčke z lutkovnimi igranicami. 30. decembra pa je gostovalo v Šuškovem domu še gledališče „Jože Pengov“ iz Ljubljane z lutkovno igrano „Petelin se sestavi“.

Spreved dedka Mraza po ulicah Kočevja, ki je bil 28. decembra, si je ogledal veliko otrok pa tudi odraslih. V sprevedu so razen dedka Mraza s spremstvom sodelovali še: godba na pihala, Melamin, Center poklicnih šol, Itas in Trgopromet pa so sodelovali tudi z vozili. Spreved sta organizirali občinska Zveza prijateljev mladine in osnovna šola Kočevje. Mesto je za ta otroški praznik okrasila krajevna skupnost Kočevje.

V prednovoletnih dneh so otroke svojih članov obdarili tudi delovni kolektivi. Za otroke, ki ne bi bili nikjer obdarjeni pa je prispevala občinska Zveza prijateljev mladine in sicer iz sredstev, ki so jih v ta namen prispevale skoraj vse OZD. Ta darila so otrokom razdelili po šolah.

J. P.

REŠETO

DU RIBNICA

Tovarna celuloze in papirja „DJURO SALAJ“
Krško – TOZD KOMERCIALA

objavlja dela
oz. naloge za:

OPERATIVNO-PRODAJNA OPRAVILA

Pogoji:

- srednja ekonomska ali ustrežna poklicna šola z znanjem strojepisja;
- 6 mesecev oz. 1 leto ustreznih delovnih izkušenj;
- delo je za določen čas (za čas odsotnosti delavke na porodniškem dopustu)

Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi.
Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire najpozneje v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

ISKRA-AVTOMATIKA, Ljubljana, n. sub. o.
TOZD ELA

Novo mesto, n. sub. o.

Objavlja prosta dela
in delovne naloge

VODJA TEHNOLOŠKEGA ODDELKA

Pogoj: visoka ali višja šola strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave na naslov: ISKRA-AVTOMATIKA-TOZD ELA, Novo mesto, Ragovska 7a, v 15 dneh po objavi.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 31. 12. 1978 do 6. 1. 1979 so v brežiški porodnišnici rodile: Mojca Aršek iz Krškega – VESNO, Josipa Jurač iz Kraljevca – dečka, Ivana Špilek iz Čateža – Polonco, Josipa Ivanuš iz Prosinca – Mladena, Nada Bencelič iz Male Jazbine – Lidijo, Marija Kozole iz Dobrave – Boštjana, Milena Jakuš-Majarec iz Velikega Obreža – Dali-

bora, Barbara Stanič iz Medsave – Miroslava, Marija Škofljanc iz Bregov – deklico, Cvetka Balčič iz Krškega – deklico, Ljuba Dekanič iz Zagreba – Sandro, Anka Šporčič iz Kraja Donjega – dečka, Dragica Radovanič iz Bregane – deklico in Irena Petrič iz Jalovca – Boštjana.

CESTITAMO!

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

NACETA DOLENŠKA

iz Zbur

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in bližnjim sosedom za podarjene vence in šopke, za spremstvo na zadnji poti in nesebično pomoč v za nas težkih trenutkih. Lepa hvala sosedu Janezu Pirnarju za poslovilne besede ob odprtem grobu in mokronošnemu pevskeemu zboru. Zahvaljujemo se tudi gim naziji Celje, Viatorju Jesenice, PTT Novo mesto in Kovinotehni Celje za podarjene vence in cvetje, g. župniku pa za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste na kakršenkoli način počastili spomin našega pokojnega ata.

Žalujoči: žena, sinova in
hčerke z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, babice, sestre in tete

MARIJE ZORE

roj. Klemenčič
s Trebelnega

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in ji darovali vence in cvetje. Srčna hvala osebju bolnice v Novem mestu, posebno dr. Ostožiču, dr. Stekhasu in dr. Cimermanovi, trg. podj. „Dolenjka“, tov. Poloviču in tov. Novaku za poslovilne besede, Gasilskemu društvu Trebelno, dijakom srednje elektrotehniške šole v Krškem, sosedom, pevcem in župniku.

Žalujoči: mož Polde, hčerka Marta z družino, sin Andrej, bratje Stanko, Tone in Lojze z družinami

ZAHVALA

Ob težki in nepričakovani izgubi naše drage mame, stare mame, tašče, sestre, tete in svakinje

ANGELE MEDIC

roj. Koncilja iz Straže 8

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali. Najlepša hvala darovalcem vencev in cvetja, vsem, ki ste se prišli od pokojnice poslovit in jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Nadalje se iskreno zahvaljujemo organizatorjem pogreba, govornikom tov. Ivanu Virantu, predstavniku ZB Straža in tov. Reziki Kulovec za poslovilne besede, kolektivu Zdravilišča Dol. Toplice, družbenopolitičnim organizacijam KS Straža, pevskeemu zboru „Gorjanci“ in godbi „Novoles“ Straža, številnim sorodnikom, sosedom in vaščanom in vsem, ki ste z nami sočustvovali. Posebno zahvalo izrekamo zdravniku dr. Živkoviču za večletno in požrtvovalno zdravljenje naše mame, enako se zahvaljujemo tudi ostalemu osebju ambulate v Straži.

Žalujoči: hčerki Anica in Tinka, zeta Albin in Marjan, vnuki Mirjana, Gorazd, Dušan in Tinček, sestri Mimi in Valčka, brat Rudi in ostalo sorodstvo
Straža, Maribor, Vavta vas, Lavrica, Radlje ob Dravi, Celje, Metlika in Krško, dne 2. januarja 1979

ZAHVALA

Po dolgi in hudi bolezni nas je v 71. letu starosti zapustil dragi mož, oče, brat in stari oče

IVAN JARC

kovačev oče
iz Prečne 24

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste mu darovali toliko cvetja in vencev ter nam izrazili sožalje. Hvala tudi vsem, ki ste ga spremili k zadnjemu počitku. Posebno se zahvaljujemo zdravniškemu in strežnemu osebju kirurškega oddelka Novo mesto, Gasilskemu društvu Prečna, njihovem govorniku ob odprtem grobu, tovarišu Mesojedcu ter Tovarni zdravil Krka, Novoteksu, Novolesu, Agroservis, OŠ Bršljin in SGP Pionir. Iskrena hvala župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Mirno si nosila križ življenja, naj to spodbuda nam bo v dneh trpljenja.

Ob izgubi naše dobre
mame

NEŽE SENOŽETNIK

ki ji je prenehalo biti srce na pragu 91. leta, se toplo zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem, sosedom in vaščanom ter vsem, ki so bdeli ob odru, darovalcem cvetja in vencev. Hvala vsem za ustno ali pismeno izraženo sožalje. Posebna zahvala duhovnikom za lepi govor ob krsti in zapeto pesem, kar je mama v življenju najbolj ljubila, g. Mačku pa za lep cerkveni obred in pokop.

Žalujoči: hčerka Milka, Jože z družino in Angelca z družino

V SPOMIN

11. januarja bo minilo 15 žalostnih let, odkar ti je zločinska roka pretrgala nit življenja,

BOGDAN KRESE

Podgora 2

Spomin nate je nepozaben!

Zahvaljujemo se vsem sosedom in sorodnikom, ki se ga še vedno spominjate, obiskujete njegov grob, mu prinašate cvetje in prižigate sveče. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: starši, sestra in bratje z družinami ter snaha z Marjanom

ZAHVALA

V 70. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

FRANC ŠIMC

iz Irče vasi 23

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, znancem in prijateljem, vsem, ki ste mu podarili vence in cvetje ter nam izrekli sožalje in nam pomagali v težkih trenutkih. Posebno se zahvaljujemo dr. Trobišu in ostalemu bolniškemu osebju pljučnega oddelka, Hrovatovim in Tončki Blažič. Lepa hvala tudi pevskeemu zboru, Čebelarškemu društvu in duhovniku za opravljeni obred ter vsem, ki ste ga v tolikšnem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Ani, hčerke Rozi, Ani in Marjanca z družinami ter drugo sorodstvo

Novo mesto, dne 26. 12. 1978

ZAHVALA

Ob izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

FRANCA GOLOBIČA

iz Dobrave pri Kostanjevici

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste ga spremili na zadnji poti. Prisrčno se zahvaljujemo za darovano cvetje in izraženo sožalje, za poslovilne besede pri odprtem grobu, delovnem kolektivu Mizarstvo Kostanjevica – Krško ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena z otroci in imenu sorodnikov

Dobrava, dne 21. decembra 1978

ZAHVALA

Globo pretreseni ob nenadnem in mnogo prezgodnjem slovesu od našega dragega sina in brata

TONČKA KUŽNIKA

se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami v težkih trenutkih iskreno sočustvovali in nam pomagali ter se od Tončka v tako velikem številu poslovili in mu podarili toliko cvetja. Posebno zahvalo dolgujemo sodelavcem Trima Trebnje, ki so mu pripravili nepozabno slovo ter nam najbolj spemgali. Iskreno se zahvaljujemo tudi sosedom in prijateljem za pomoč in tolažilne besede.

Njegovi: ati Tone, mama Tilka ter sestri Mija in Silva

Kamni potok, januarja 1979

ZAHVALA

V 25. letu starosti nam je zahrbtna bolezen iztrgala iz naše sredine ljubo mamico, hčerko in nečakinjo

ANTONIJO HUČ

iz Vrhpeči 23 pri Mirni peči

Iskrena hvala kolektivu „BETI“ Mirna peč za nesebično pomoč v teh težkih trenutkih, za organizacijo pogreba ter za podarjene vence in cvetje. Hvala Gasilskemu društvu iz Novega mesta za podarjeni venec, vaščanom za pomoč in vsem, ki ste v tako velikem številu spremili pokojnico na njeni zadnji poti, godbenikom za žalostinke in spemstvo, govornici za poslovilne besede in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sinček Tonček, mama, stric in ostalo sorodstvo

OSMR TNICA

Vsem prijateljem in znancem sporočamo žalostno vest, da nas je v 88. letu starosti zapustila naša dobra mama in stara mama

FRANČIŠKA MESERKO

upokojenka

Pogreb drage pokojnice je bil 8. januarja 1979 v Canadi Regina

Sinova Žan in Tonček z družinami

Novo mesto, Regina, Hrastnik

V SPOMIN

Minilo je devet žalostnih let, odkar smo te za vedno izgubili. Zapustil si nas mnogo prerano, dragi mož, oče, dedek

ANTON GRUBAR

s Tolstega vrha

Devet let že prihajamo k tebi, devet dolgih let priča, da te imamo radi. Za nas boš živel večno v našem spominu. Toda tvoja usta so nema, oči slepe, ne čutiš solza, tudi vonj tisočih cvetov niti toplota vseh naših src te več ne zdrami.

Žalujoči: ostali

ZAHVALA

Ob izgubi dragega
moža in brata

ALOJZA MEDVEDA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in vaščanom, posebno Krenovim, Grilovim, Zupančičevim ter Nosetovim za vso skrb in pomoč, pevcem in govornikom Virantu in Drobniču za poslovilne besede, sosedu Berkopčevi ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: žena Pavla, brat Gustelj, sestri Poldka in Tončka z družinami ter drugo sorodstvo

Rumanja vas, Osijek, Lesce – Bled

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 12. I.

JUGOBANKA

9.00 in 11.00 TV V ŠOLI: Zimska zgodba, Radijski sprejemnik, Narodni park Plitvička jezera
17.15 POROČILA
17.20 ZVERINICE IZ REZIJE: VOLK IŠČE DRVA V ČRNEM POTOKU
17.40 MATHIS
18.10 RADENCI 78

Zadnja oddaja s posnetki z lanskega srečanja orkestru JRT bo predstavila plesni orkester RTV Beograd.
18.35 OBZORNİK
18.45 SPOZNAVAJMO NAŠE

SOBOTA, 13. I.

JUGOBANKA

8.00 POROČILA
8.05 STARE JAPONSKE PRAVLJICE
8.20 TAKO SO ŽIVELI: ARIEL, I. del
8.45 VRTEC NA OBISKU: GRADIC
8.55 BABIČIN VNUČEK
9.25 DALJNOGLED
9.55 PO SLEDEH NAPREDKA
10.25 DOKUMENTARNA ODDAJA
11.10 TRIMSKA TELEVIJAZIJA
11.45 M. Dombrowska: NOČI IN DNEVI
12.35 625
12.55 SMUK ZA MOŠKE, prenos iz Wengena

NEDELJA, 14. I.

JUGOBANKA

8.00 POROČILA
8.05 ZA NEDELJSKO DOBRO JUTRO: JESENSKI DVOGOVOR
8.30 S. Matavulj: BEOGRAJSKE ZGODBE
9.30 ČEBELICA MAJA
9.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos

iz Wengena
11.35 LJUDJE IN ZEMLJA
Tokratna oddaja bo v glavnem

PONEDELJEK, 15. I.

JUGOBANKA

9.00 TV V ŠOLI: Kocka, kocka, Risanka, Boj za obstanek, Materinščina, Srbski muzeji
11.10 TV V ŠOLI: Mere, Zapuščena gnezda, Pogovor z Ivanom Kušanom

16.20 KMETIJSKA ODDAJA
17.20 POROČILA
17.25 NAŠI TRIJE: CICIBANI RTV
17.40 KAJ VEMO O...
18.05 SPEKTER

V oddaji o dosežkih tujih znanstvenikov bomo najprej videli, da je s posebno napravo zadovoljivo izvedljiv pregled oči pri otroku, ki še ne zna govoriti. Sledil bo prispevek britanskih strokovnjakov, ki so s povezovanjem računalnika in televizije že dosegli vidne uspehe v industriji. Številnim rastlinskim in živalskim vrstam grozi iztreljenje. Kako si znanstveniki prizadevajo vsaj omiliti to hudo nevarnost, o tem bo govoril tretji prispevek.

MORJE: GEOLOŠKA PRETEKLOST

Na sporedu bo prva od petih oddaj, ki bodo govorile o vsakršnih značilnostih Jadranskega morja. Tokrat bo tekla beseda o geološki zgodovini Zemlje in oceana Tetida, katerega zaliv se je preoblikoval do današnje podobe Jadrana. Zvedeli bomo tudi podrobnosti o geoloških in morfoloških posebnostih obale in otokov.

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 KONCERT ZA EVROPO
21.35 TV DNEVNIK
21.50 625

22.10 NOČNI KINO: 20. STOLETJE, I. del
Na prehodu v 20. stol. sta bila rojena veleposestnikov in batarjev sin. Skozi njuno odraščanje se kaže zapletenost družbenih razmer, ki so privedle do prve svetovne vojne pa do vzpona fašizma, ki požene svet v drugo svetovno vojno. Alfredo in Olmo, vsak s svojo politično naravnostjo, ne moreta uteči usodnim dogodkom. Med osvobajanjem doline Pada partizani in kmetje zavzamejo veleposestnikovo posest, toda kljub temu simboličnemu

15.55 POROČILA
16.00 RADOVEDNI DOBSON, mladinski film
17.00 J'GOPLASTIKA: BOSNA, prenos košarkarske tekme
18.40 NAŠ KRAJ
18.50 OČKA, DRAGI OČKA, humoristična oddaja
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 Prevost: MANON

Gledali bomo nadaljevanje oddaje, posnete po znamenitem romanu francoskega romanopisca Prevosta. Literarno delo o nezadržni ljubezni mladega plemiča do moralno oporečne Manon, za katero vitez žrtvuje položaj, ugled, bogastvo in še kaj, ima naslov Zgodba o vitezu des Grieux in o Manon Lescaut; nastalo je 1731, zaradi mazkivanja nevdržnih cerkvenih predsodkov pa je bilo dolgo časa prepovedano. Upamo, da nadaljevanje ne bo tako zmalčilo literarne predloge, kot se je to zgodilo pri Stendhalovem Lucienu Leuweniu.

posvečena gozdarstvu, prispevki bodo govorili o usklajevanju zakona o gozdovih z določili zakona o združenem delu, o organiziranosti gozdarstva, o uporabi traktorjev v gozdarstvu ipd.
12.40 JE TEŽJE, AMPAK VELIKO LEPSJE

Francoska oddaja z gornjim naslovom bo prikazala, kako v enem od številnih pariških ateljejev teče postopek nastajanja risanege filma od ideje do risanke.
12.55 SLALOM ZA MOŠKE, prenos iz Wengena
14.00 POROČILA
DOKUMENTARNI FILM
VESELI TOBOGAN: BRANIK
POROČILA
OKROGLI SVET
ŠPORTNA POROČILA
DOSJF NAŠEGA ČASA: LETO 1962
DVANAJST JEZNIH MOŽ, film

Za film Dvanajst jeznih mož je ameriški režiser Sidney Lumet 1957 dobil zlatega medveda na berlinskem filmskem festivalu. Dogajanje se odvija v sejni sobi sodišča, kjer se mora 12 porotnikov odločiti, ali je osemnajstletni obtoženez umoril

oddajo pa bo zaključil prikaz uporabe raziskovalnih naprav v kriminalistiki.
18.25 ŠOLA SMUČANJA: TEK NA SMUČEH

Prva oddaja o teku na smučeh bo najprej pokazala ustrezno opremo za ta šport, nato osnovna pravila za mazanje smuči, beseda pa bo tekla še o dvotaktnem diagonalnem koraku, s katerim smučar preide v močnejše in daljše drsenje. Za tem se mora tekač naučiti koraka s sočasnim odroidom od obeh palic.
18.35 OBZORNİK
18.45 MLADI ZA MLADE
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 J. Marboeuf: OSAMLJE-NOST

Televizijsko dramo o njem (ki z bridkostjo spremlja vzpon boksarskega prvaka, saj je bil pred dvajsetimi leti tudi sam v podobnem položaju; otepal se je oblegajočih občudovalk, toda življenje je kmalu ubralo druga pota) in njej (ki je bila pred dvajsetimi leti uspešna plesalka; lepi koreograf jo je oboževal, končala pa je v nekem razvitem baru), ki ju združuje osamljenost, je posnel Jean Marboeuf, igrajo pa Alice Sapritch, Michel Galabru, Claude Mautet in Voutsinas.

dejanju je prihodnost italijanske družbe še zmeraj zavita v tančico nejasnosti. Tak je vsebinski okvir nekaj ur trajajočega filma italijanskega režiserja Bernarda Bertolucci-ja, ki slovi po razvitemu filmu Zadnji tango v Parizu, poznamo pa ga tudi po delih Pred revolucijo, Partner, Pajkova strategija in še katerem. O 20. stoletju je Bertolucci dejal: „V podobi veleposestnika sem skušal prikazati prozo, v podobi revnega kmeta pa poezijo našega življenja.“ Igrajo Burt Lancaster, Laura Betti, Robert de Niro, Dominique Sanda, Gerard Depardieu, Stefania Sandrelli, Donald Sutherland, Alida Valli in drugi, film pa zaradi nekaterih razgaljenih igralr menda ni primeren za otroke.

16.55 Test - 17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Magnet - 18.15 Družbena tema - 18.45 Prijatelji glasbe - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Gost urednik: Franko Winter - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Dokumentarna oddaja - 21.50 Zabavno-glasbena oddaja - 22.40 Simfonična glasba

21.00 RDEČI KROG, film
Svoj prvi film (Tišina morja) je francoski režiser Jean-Pierre Melville posnel že 1947, med opaznimi lahko omenimo še Samuraja in Tajno vojsko. Rdeči krog, ki ga bomo gledali nocoj, pa sodi v krog Melvillovih filmov, ki se izgubljajo v poprečnosti. Zrežiral ga je 1970 in gre za kriminalko z vsemi tipičnimi prvimi tega filmskega žanra. Tu so bivši kaznjenc, tolpa morilcev, rop, velik plen, policija pa končni obračun z veliko trupli. Igrajo Alain Delon, Yves Montand, Gian Maria Volonte, Bourvil in drugi.
23.00 TV DNEVNIK

18.00 Test - 18.15 TV novice - 18.30 Narodna glasba - 19.00 Dokumentarni film - 19.30 TV dnevnik - 20.00 M.P. Musorgski: Boris Godunov (2. del opere) - 21.00 Poročila - 21.20 Terenci (dokumentarna oddaja)

očeta ali ne. Dokazi niso dovolj prepričljivi, a zdi se, da fant tudi nedolžen ni, zato je razprava porotnikov silno kočljiva. Igrajo Henry Fonda, Joseph Sweeney, Lee J. Cobb, Jack Warden, Ed Begley, Martin Balsam in drugi.
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 V. Rančić: POTEPUHI PO SILI
21.20 IZ TROPSKEGA DEŽEVNEGA GOZDA
21.50 RISANKA
21.55 ŠPORTNI PREGLED
22.25 TV DNEVNIK

15.30 Nedeljsko popoldne - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Dokumentarna oddaja - 21.00 Včeraj, danes, jutri - 21.20 Celovečerni film

22.25 KULTURNE DIAGONALE

22.05 VELESALOM ZA MOŠKE, filmski zapis iz Adelbodna

17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.40 Otroška oddaja - 18.00 Otroška oddaja TV Ljubljana - 18.15 Izobraževalna oddaja - 18.45 Mladi za mlade - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Športna oddaja - 20.35 Aktualnosti - 21.05 Poročila - 21.10 Celovečerni film

TOREK, 16. I.

JUGOBANKA

9.00 TV V ŠOLI: Kocka, kocka, Risanka, Boj za obstanek, Materinščina, Glasbeni pouk
11.20 TV V ŠOLI: Dnevnik 10, Na svidenje spomladi, Risanka, Pravljica
17.40 POROČILA
17.45 FOLKLORA FRANCIJE IN ITALIJE

Na folklornem festivalu v poljskih Zakopanih je sodelovalo enajst držav, med njimi tudi Jugoslavija, folkloro bogastvo, prikazano na tem festivalu, pa nam bodo televiziji predstavili z dvanajstimi oddajami. Tokrat bomo gledali francosko (Empi et Riauxe) in italijansko (Canterini Nicastrensi) folkloro

SREDA, 17. I.

JUGOBANKA

9.00 TV V ŠOLI: Kocka, kocka, Risanka, Boj za obstanek, Materinščina, Srbski muzeji
11.15 TV V ŠOLI: Pekarna Mišmaš, Tišina mlake, Risanka, Aska in volk
17.25 POROČILA
17.30 TAKO SO ŽIVELI: ARIEL, 2. del
17.55 LONDONSKA NARODNA GALERIJA
18.20 NE PREZRITE!
18.35 OBZORNİK
18.45 GLASBA JADRANA: PIRAN

Šest oddaj nas bo seznanilo z glasbenimi trenutki preteklih obdobij jadranskih mest od Pirana do

ČETRTEK, 18. I.

JUGOBANKA

9.00 TV V ŠOLI: Kocka, kocka, Risanka, Boj za obstanek, Materinščina, Glasbeni pouk
11.10 TV V ŠOLI: Pekarna Mišmaš, Pod snežno odejo, Gozdovi, Pristanišče
16.45 POROČILA
16.50 STARE JAPONSKE PRAVLJICE
17.05 POGLED V PRIHODNOST: OGRÖZENO OKOLJE

Nenehno govorimo o varstvu okolja. Zakaj? Zato, ker je trenutno

PRVI RADIJSKI PROGRAM

PETEK, 12. I.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 9.30 Iz glasbene tradicije jugoslovanskih narodov in narodnosti. 11.03 Znano in priljubljeno. 12.10 Z orkestri in solisti. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Slavko Gliha: Gospodarnost pitanja govedi). 12.40 Pihalne godbe. 13.50 Človek in zdravje. 14.05 Glasbena pravljica (O. Šafranek - I. Petrič: Povestica za lahko noč). 14.23 Naši umetniki mladim poslušalcem. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 15.45 Naš gost. 18.05 Moment musical. 19.45 Minute z ansambлом bratov Avenik. 20.00 Stop pops 20. 21.15 Oddaja o mrxju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nokturmo. 23.15 Jazz pred polnočjo. 0.05-4.30 Nočni program.

SOBOTA, 13. I.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Mladina poje. 11.03 Trio Lorenz iga W. A. Mozarta. 11.20 Po republikah in pokrajinah. 11.40 Mi pojemo. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti (dr. Danimir Kerin: Zimska uporaba gnojil). 12.40 Veseli domači napravi. 14.05 Gremo v kino. 14.45 S pevko Branko Kraner. 15.30 Glasbeni intermezzo. 15.45 S knjižnega trga. 17.00 Zunanepolitični magazin. 18.05 Od arije do arije. 18.30 Glasbena abeceda. 19.45 Minute z ansambлом Milana Ferleza. 20.00 Zavrtilo, uganine in se pogovorite! 21.00 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 Popularnih dvajset. 0.05-4.30 Nočni program.

NEDELJA, 14. I.

7.30 Zdravo, tovariši vojaki! 8.07 Radijska igra za otroke (K. Bronżewska: Srčna napaka). 8.42 Skladbe za mladino. 9.05 Se pomnite, tovariši? 10.05 Kar znaš, to veljaš.

skupino.
18.10 PISANI SVET
18.45 OBZORNİK
18.55 PORTRET SODOBNIKA: IVAN POTRČ
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 MI MED SEBOJ: RAZVOJNI KORAKI LJUBLJANE

Preteklost je pokazala, da je vsestranski družbeni napredek mogoče le z načrti, temelječimi na znanju. Tega se zavedajo tudi v slovenskem glavnem mestu, kjer je že v razpravi dokument, ki načrtuje razvoj Ljubljane do leta 2000. Voz napredka pa bo šel po prvih koleznih, če se bodo za načrtovan razvoj prizadevali vsi, od občanov prek tozdogov družbenopolitičnih skupnosti in organizacij.

20.50 J. Janicki: POTA POLJSKE
Gledali bomo drugi od enajstih delov poljske nadaljevanke, ki bo prikazala dogodke na Poljskem med

Dubrovniku. Najprej bo na vrsti Piran, zvedeli bomo marsikaj o ustvarjanju Giuseppea Tartinija in slišali nekaj njegovih koncertnih del. Izvajalci bodo: komorni orkester ljubljanske RTV pod vodstvom U. Lajčevca in M. Muniha, slovenski komorni orkester pod vodstvom A. Nanuta ter solista Ciril Škerjanc in Črt Šiškovič.

19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: ČIPKARICA
Ta film, ki je bil prikazan na zadnjem beograjskem Festu, so televiziji obljubljali že lani. Scenarij zanj je (skupaj z Pascalom Laincom) napisal švicarski režiser Claude Goretta, ki je delo 1977 tudi zrežiral. Goretto dobro poznamo že po filmih Norec in Povabilo, o Čipkarici pa je dejal, da je to „film o nežnem življenju, ki se iznenada prekine zaradi neuresničene ljubezni. Take zgodbe imam še posebej

še dovolj življenjskega prostora za vse Zemljane, toda če bomo tako nepremišljeno krčili gozdove, onesnaževali vodovje in zrak, potem za bližnje znanosce kmalu ne bo ne dovolj prostora ne hrane.

18.00 NA SEDMI STEZI
18.35 OBZORNİK
18.45 BABIČIN VNUČEK
19.15 RISANKA
19.30 TV DNEVNIK
20.00 SVET NEUVRŠČENIH
Dve uri trajajoča oddaja bo govorila o več značilnostih sveta neuvrščeni. Najprej se bomo seznanili z notranjim položajem in razvojem Etiopije in njenem pojmovanju socializma ter o tem, kakšen korak v socialistično družbo so Etiopci že storili. Zatem bo govor o tem, kako v Indoneziji, Indiji,

rad, saj se odvijajo v pravi smeri, v njih pa nastopajo navadni, vsakdanji junaki, skupno pa jim je samo to, da ne razumejo življenja in da ga ne znajo živeti.“ Spremljali bomo pripoved o dekletu Pommes, bodoči frizerki, ki se zaljubi v študenta Francoisa. Oba sta osamljena, živita nekaj časa skupaj, toda ne za dolgo, kajti zaradi povsem različnih pogledov na življenje se ne razumeta. Pommes na koncu ostane spet sama. Glavne vloge igrajo Isabelle Huppert, Yves Beneyton in Florence Giorgetti.
21.50 MINIATURE: DŽEVAD HOZO
22.00 TV DNEVNIK

2
17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Otroški spored - 18.15 Knjige in misli - 18.45 Glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Aktualna oddaja - 20.55 Premor ob glasbi - 21.10 Znanost - 21.55 Zabavno-glasbena oddaja

16.55 Jugoslavija: Francija (prenos srečanja v namiznem tenisu) - 19.30 TV dnevnik - 20.00 Prosta sredi - 21.35 TV dnevnik

2
Egiptu in Mehiki ohranjajo kulturno dediščino starih civilizacij. Sledila bosta še dva prispevka. V prvem bodo o tem, za kaj se borijo, pripovedovali gverilci iz nekaterih južnoameriških držav, ministri in lefi policije pa bodo govorili o svojem boju zoper gverilce. Drugi prispevek pa bo prikazal razsežnosti in početje t. i. multinacionalnih družb v Aziji, Afriki in Južni Ameriki.
22.00 TV DNEVNIK

2
17.10 TV dnevnik v madžarščini - 17.30 TV dnevnik - 17.45 Otroška oddaja - 18.15 Znanost - 18.45 Humoristični klub - 19.30 TV dnevnik - 20.00 3-2-1... gremo! - 23.00 Poročila

21.58 Daleč od Hagondangea). 21.58 Zvočne kaskade. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturmo (A. Chamson: Človek, ki ga nisem ubil). 23.15 Popevke se vrstijo. 0.05-4.30 Nočni program.

PRVI RADIJSKI PROGRAM

11.05 Pogovor s poslušalci. 11.15 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 13.20 Za kmetijske proizvajalce. 13.45 Obisk pri orkestru Bert Kaempfert. 14.05 Nedeljsko popoldne. 17.50 Zabavna radijska igra (A. Frank: Nevarna igra). 19.45 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturmo (H. Casack: Mehanični dvojnik). 23.15 Plesna glasba za vas. 0.05-4.30 Nočni program.

SREDA, 17. I.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.25 Zapojevno pesem. 9.40 Aktualni problemi marksizma. 11.03 Po Talijinih poteh. 12.10 Veliki zabavni orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti (dr. Stojan Vrabl: Kaj so pokazali poskusi varstva sladkorne pese pri nas). 12.40 Pihalne godbe. 14.05 Ob izvirih Ljudske glasbene kulture. 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 15.45 Spomini in pisma (F. Kralj: Moja pot). 18.05 Odkočna deska. 18.30 Koncert za besedo (Samotne ure). 19.45 Minute z ljubljanskim jazz ansambлом. 20.00 Koncert iz našega studia. 22.20 S festivalov jazza. 23.05 Literarni nokturmo (H. Izzenberger: Pesmi). 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe. 0.05-4.30 Nočni program.

ČETRTEK, 18. I.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo (Višje šolstvo v predmarčni dobi). 9.35 Narodne in ponarodele. 11.03 Uganine, pa vam zaigramo! 12.10 Zvoki znanih melodij. 12.30 Kmetijski nasveti (dr. Andrej Orešnik: Pogoste napake pri krmiljenju krav). 12.40 Od vasi do vasi. 14.05 Koncert za mlade poslušalce. 14.40 Enajsta šola. 15.30 Glasbeni intermezzo. 15.45 Jezikovni pogovori. 18.05 Z opernih odrov. 19.45 Minute z ansambлом Slavka Znidaršiča. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Iz komornega opusa G. Faureja. 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah. 23.30 Naš nocojšnji gost Ditka Haberl. 0.05-4.30 Nočni program.

TOREK, 16. I.

8.08 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo (Slovenski plesi). 9.30 Iz glasbenih šol. 11.03 Promenadni koncert. 12.10 Danes smo izbrali. 12.30 Kmetijski nasveti (inž. Franjo Sgern: Uspešnost gojenja topolov na sotočju Ljubljane in Save). 12.40 Po domače. 14.05 V korak z mladimi. 15.30 Glasbeni intermezzo. 15.45 Svet tehnike (inž. S. Perniš: Razvoj TV v svetu in pri nas). 18.05 Obiski naših solistov. 19.45 Minute z ansambлом Francija Puharja. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra (J. P. Wenzel:

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

KUPIM VSELJIVO hišo z vrto ali nedokončano v neposredni bližini Brežic. Naslov v upravi lista (19/79).

KUPIM POGONSKO mlinsko kolo (nad 4 m premera). Janez Antončič, Prapreče št. 1, Smarješke Toplice.

zmerni ceni. Anton Mokrovič, posestnik iz Laduč, Ulica zagorskih brigad 14, pošta Senkovec (19/79).

ZAHVALA

GAŠILSKEMU DRUŠTVU NOVO MESTO se najlepše zahvaljujem za hitro posredovanje pri požaru hiše. Obenem jim želim srečno novo leto 1979. Matilda Žura, Lutrsko selo, Otočec.

CESTUKE

V TOREK je praznoval naš ata in stari ata ALOJZ CIMERMANČIČ iz Koroške vasi 60. rojstni dan. Ob njegovem jubileju mu čestitamo in želimo veliko zdravja žena in otroci z družinami, vnuki pa ga poljubljajo.

DRAGI hčerki TATJANI BADOVINAC z Broda 4, za 13. rojstni dan iskreno čestitamo in ti želimo še veliko uspehov v šoli, mamica, očka in brat Goran.

PREKLICI

MATIJA JAKOFCIČ, Stranska vas 9, preključujem kar sem izrekla 27. 12. 1978 v trafiki „Tobak“ Črnomelj, zoper Katico Željko, ker je neresnično.

FRENK HITI, Brezovica 25, Smarješke Toplice, prepovedujem vožnjo ter povzročanje druge škode po moji parceli 715/1-njiva. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal.

OBVESTILA

V OKOLICI Smarjete se je izgubila piščica, nemška ovčarka, stara 6 mesecev, temne barve, sliši na imena Tisa. Prosim vse, ki bi kaj vedeli o njej, da sporočijo na naslov Marija Gričar, Sela 4, 68220 Smarješke Toplice.

PO UGODNIH cenah montiram centralno ogrevanje. Za informacije se obrnite na naslov Alojz Kos, Orehovica 6, Sentjemej.

VALILNICA NA SENOVEM obveščam stranke, da bodo prvi piščanci od 19. decembra dalje vsak torek, pozneje tudi vsak petek popoldne od 15. do 17. ure. Valimo bele, težke, rjave, zelo dobre nesnice, in grahaste. Vljudno prosimo stranke, da naročijo pravočasno. Naročila sprejemamo pisмено, osebno ali po telefonu št. (068) 75-375. Priporočila se Mijo Gunjilac, valilnica Senovo, 68281 Senovo.

POSEST

SMREKOV GOZD cca 50 arov v Loku pri Zid. mostu poceni prodam. Naslov v upravi lista (91/79).

PRODAM starejšo enostanovanjsko hišo v Sevnici. Informacije pri Stanki Simonič, Račica 52, Loka pri Zid. mostu.

PRODAM manjši vinograd z zidnico, primerno za vikend na lepem sončnem kraju v Drašičih v Beli Krajini. Informacije na telefon (068) 77-180.

PRODAM VINOGRAD in nekaj gozda na lepem razglednem in sončnem kraju z zidnico, možnost za preureditev za vikend. voda v zidnici, elektrika blizu, dostop z motornimi vozili. Mlada gora (Debene). Cena po dogovoru. Pavle Jevnikar, Mokronog 12.

ZDOMCI! Prodajam zadržljive kleti za hišo, primerno tudi za obrt (10 x 12 m x 3) s celotno gradbeno dokumentacijo v centru Dobove. Jožefa Sekoranja, 68259 Bizeljsko 9.

PRODAM GRADBENO parcelo na Senovem. Martin Teraž, Blanca, n.h.

V STRAŠKI GORI prodam vinograd, zidnico in ves inventar. Marija Erbežnik, Gor. Polje 7, Straža.

PRODAM vinograd na Radovici (420 m²) z majhnim poslopjem in vodo. Dostop dober. Janko Obradovič, Marinkovičeva 10 a Karlovac, telefon (047) 267-54.

UGODNO PRODAM vinograd 11 arov, ostalo pašnik, skupaj 30 arov. Interesenti naj se oglasijo na naslov: Alojz Šiler, Prečna 20, Novo mesto.

PRODAM kmečko hišo, 2. ha zemlje, cena po dogovoru. Jože Olenik, Kidričeva 23, 68270 Krško, telefon od 19. do 20. ure (068) 71-604.

VISOKOPRITLIČNO hišo 10x10 ob asfaltni cesti z vrto v Dolnjem Brezovem 5 pri Sevnici, ugodno prodam. Informacije Martin Vovk, Lenart v Slov. gorah. PRODAM 12 arov in 30 m² vinograda cca 1000 trt. Parcela je zadržljiva. Dostop z vsakim prevoznim sredstvom in lepim razgledom po Semiču in okolici. Naslov v upravi lista (68/79).

PRODAM VINOGRAD v Studenih. Marija Zupančič, Vrh peč 23, Mirna peč.

PRODAM posestvo v Gornjem Obrežu štev. 32/4, pošta Artiče, gospodarsko poslopje, stavbišče s hišo in travnik skupaj 58 arov po

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJA

4. januarja so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Ljubomir Arsenovič, Miran Jurca, Milan Petan, Ivan Vidmar, Bogdan Zaletelj in Franciška Levstik, člani Novolesa, Straža; Ivo Moravec, član Krke, tovarne zdravil, Novo mesto, Vida Šenica, Marija Prešeren in Danica Kovač, članice Novotoksa, Novo mesto; Jože Brulc, Anton Bojanc, Jože Turk in Stanko Mavsar, člani IMV Novo mesto.

SPOROČILO NAROČNIKOM

Zaradi mnogih novih podražitev (časopisni papir za 8,78 odst., grafična priprava za 12 odst., tiskarna za 11 odst., poštnina za 11,7 odst., ekspedit za 25 odst., izterjava za 24 odst. idr.) je bil delavski svet ČZP Dolenjski list prisiljen z novim letom povečati letno naročnino Dolenjskega lista od dosedanjih 198 din na 238 din, to je za 20,2 odstotka, izvod v kolportuži pa od 5 na 6 dinarjev. Naj poudarimo, da je naročnik lista lani prispeval s plačilom naročnine le nekaj več kot za polovico nastalih stroškov za en izvod, saj je znašala lanska lastna cena enega izvoda že 7,95 din, zaradi novih podražitev pa se bo letos še občutno povečala. S podražitvijo je soglašal tudi izdajateljski svet Dolenjskega lista na seji 15. decembra 1978. UREDNIŠTVO IN UPRAVA DL

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lupšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Milan Markelj (namestnik), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer, Janez Pezelj, Jože Primc, Drago Rostjia, Jožica Tepey, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Tehnični urednik Priloge: Dušan Lazar. Ekonomska propaganda: Janko Saje in Marko Klinc.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 6 din, letna naročnina 238 din, polletna naročnina 119 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 480 din ali 25 ameriških dolarjev oz. 50 DM (oz. ustreznega druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9.

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 130 din, 1 cm na določeni strani 160 din, 1 cm na srednji ali zadnji strani 200 din, 1 cm na prvi strani 250 din. Vsak mali oglas do 10 besed 50 din, vsaka nadaljnja beseda 5 din - Za vse druge oglase velja do preklica cenik št. 10 od 1. 1. 1979 - Na podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-603-30624 - Naslov uredništva: 68021 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon (068) 23-611. - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelomi: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 11. januarja - Pavlin Petek, 12. januarja - Tatjana Sobota, 13. januarja - Veronika Nedelja, 14. januarja - Srečko Ponedeljek, 15. januarja - Pavel Torek, 16. januarja - Marcel Sreda, 17. januarja - Anton Četrtek, 18. januarja - Suzana

LUNINE MENE

13. januarja ob 8.08 uri - ščip

KRIZIO

BREŠTANICA: 13. in 14. 1. ameriški barvni film Let nad kukačjim gnezdom.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

MLAJŠEGA NEKVALIFICIRANEGA delavca za montažo avtomatskih kegljišč sprejem v službo takoj. Pisemne ponudbe pošljite na naslov Ludvik Gorenc, montaža avtomatskih kegljišč, Partizanska 13, 61000 Ljubljana.

ISČEMO POPOLDANSKO varstvo na domu za dva otroke. Pogoj ugodni. Plačamo dobro. Nastop takoj po novem letu. Vuica, Jerebova 20, III. nadstropje. Novo mesto. Informacije samo dopoldne.

BRIVSKO-FRIZERSKO vajenka sprejme Davorin Novak, Rimska c. 2, Trebnje.

FRIZERSKO POMOČNICO z nekaj prakse išče frizerski salon „Cvetič“, Novo mesto.

FRIZERSKA pomočnica s prakso dobi službo. Nastop 1. februarja 1979. Frizerski salon Alekič Brežice.

ZIDARSKO FASADERSKI mojster MIJO SPOLJAR, Ragovo 7, Novo mesto, zaposli 1 nekvalificiranega in 2 polkvalificirana zidarja. Plača po dogovoru. Informacije vsak dan od 15. do 17. ure.

V VARSTVO vzamem 2 otroke. Naslov v upravi lista (24/79).

STANOVANJA

NUDIM MALO sobico za pomoč eni osebi. Medved, v Ragov log 4, Novo mesto.

DIJAKOM ODDAM opremljeno sobo. Naslov v upravi lista (99/79).

KRŠKO: SOBE ODDAM! Katič, Lapajnetova 6, nad novo šolo.

MLADA ZAKONCA brez otrok nujno potrebujeva garsonjero ali sobo (lahko tudi neopremljeno) v Novem mestu ali bližnji okolici. Ponudbe pod „Redna plačnika“, ODDAM OPREMLJENO garsonjero v Novem mestu. Naslov v upravi lista (48/79).

ZDOMKA Z DVEMA otrokoma, 6 let in 16 mesecev, išče eno ali dvosobno stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici zaradi šolanja starejšega otroka. Prijave na naslov Zalka Hočevar, Ul. Majde Šilc 9, Novo mesto.

Motorna vozila

PRODAM R-4, letnik 1971 dobro ohranjen. Registriran do oktobra 1979. Franc Učman, Smolenja vas 65, Novo mesto.

PRODAM FIAT 128 sport coupe 1300 cm³. Prosenik, Paradiž 4, Trebnje.

PRODAM NSU 1200 C, registriran, cena 10.000 ND. Slavko Prhne, Cerovi log 12, Sentjemej.

PRODAM osebni avto ZASTAVA 750 - special, letnik 1978. V Brezov log 53, Novo mesto.

PRODAM FIAT 850, skupaj ali po delih - prevrtnjen. Naslov v upravi lista (82/79).

PRODAM ŠKODO 1000 MB de luxe, letnik 1967 v voznom stanju. Edo Podlogar, Pavlinov hrib B2, Trebnje.

PRODAM spredaj karambolirano ŠKODO, letnik 1972 skupaj ali po delih. Šimčič, Jerebova 12.

PO UGODNI ceni prodam avto znamke ZAPOROŽEC, letnik 1976. Ogleđ vsak dan od 15. ure naprej. Franc Plantan, Veliki Podluben 1.

PRODAM NSU PRIMC, letnik 1971, ali zamenjam za ZASTAVO 750. Slavko Vidmar, Pod Trško goro 78.

UGODNO prodam SPACKA, letnik 1974. Ogleđ vsak dan od 14. ure dalje. Jože Trbovc, Drožanjska 40, Sevnica.

MIRNA: 13. 1. film Grizli.

MOKRONOG: 13. in 14. 1. film King Kong.

KRŠKO: 11. 1. ameriški film Kamper John. 13. in 14. 1. ameriški film Nekoč na divjem zahodu. 17. 1. ameriški film Američan Grafiti.

NOVO MESTO - KINO KRKA: Od 12. do 14. italijansko-francosko-nemški barvni film Nobody in Indijanci. 17. in 18. 1. angleški barvni film Pametnejši brat Sherlocka Holmesa.

NOVO MESTO - KINO JLA: Od 11. do 14. 1. ameriški film Človek z železno krinko. Od 15. do 17. 1. indijanska melodrama Rešma Išera. RIBNICA: 13. in 14. 1. italijanski barvni film Nenavadne prilikožnosti. SEVNICA: 11. 1. film Doživljaji čistilca oken. 13. in 14. 1. film Deset sekund za pobeg. 17. in 18. 1. film Pridi in spoznaj mojo ženo.

PO UGODNI CENI prodam tovorni avto OM TIGROTTO 55 - vlačilec 8m - 8 T, letnik 1970. Informacije tudi po telefonu (068) 83-089. Metod Gabrijel, Pristava 4, Trebnje.

PRODAM TRAKTOR FERGUSON (35 KM) in kosilnico GUTBROD (8 KM), oboje dobro ohranjeno. Jože Kostevc, Pavlova vas 56, Pišec.

NUJNO PRODAM PASQUALI (18 KM), italijanski, star 3 leta, plug, frezo in brane. Alojz Crnič, Pribinci 15, Adlešiči 68341.

PRODAM STAREJŠI LETNIK zastave 750 po ugodni ceni. Franc Bevc, Vinji vrh 11, Smarješke Toplice.

PRODAM SIMCO 1000, letnik 1967. Alojz Vidmar, Dolenja vas 7, Otočec.

PRODAM Z-1300, letnik 1969, registrirano do oktobra 1979, ali zamenjam za manjši avto. Naslov v upravi lista (44/79).

PRODAM AVTO Zastava 1300, prevoženih 136.000 km, registriran do 16. 11. 1979, generalno obnovljen, cena zelo ugodna. Franc Župan, Nad mlino 25, Novo mesto.

PRODAM GENERALNO popravljen motor NSU 1000 po zelo ugodni ceni ter še nekaj drugih rezervnih delov. Tine Dragan, Soteska 44, Straža, Novo mesto.

POCENI PRODAM razne rabljene dele za NSU 1200 C. Peter Langer, Krško, C. 4, julija 52, telefon (068) 71-503 popoldan.

PRODAM

PRODAM PET prašičev, do 140 kg težkih, in dva junca, od pol do enega leta starosti. Matija Novšak, Log 12, Boštanj.

PRODAM enobrazdni traktorski plug 180 za manjši traktor, primeren za vinograd. Jože Novak, Podgora 36 pri Prečni.

PRODAM KOČIJO, dvoje sanke in mali voziček s šaragami. Mihelič, Kot, Ribnica na Dol.

PRODAM traktorski obračalnik Favorit 160, krožne brane in telico, brejo pet mesecev. Viktor Kužnik, Podlisc 6, 68211 Dobrnjč.

PRODAM mlado kravo, brejo 8 mesecev. Jože Rutar, Klenovnik 11, Skočjan.

PRODAM MOTORNO žago Stihl 0,50 v dobrem stanju. Andrej Pintar, Velika Loka 26.

ZAHVALA

Ob nenadni, prerani izgubi našega preljubega moža, očeta in starega očeta

ALOJZA FERKOLJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti. Posebna zahvala velja Lovski družini Otočec in gasilskim društvom Bela cerkev, Šmarjeta in Mokro polje za poslovljne besede, častno stražo, spremstvo in slovo ob odprtjem grobu ter pevcem KUD Škočjan za žalostinke. Hvaležni smo tudi zdravniku dr. Vodniku za vso skrb in nego.

Žalujoci: vsi njegovi

Dol. Kronovo, 10. decembra 1978

ZAHVALA

V 36. letu starosti je prenehala biti srce naše ljube hčerke, sestre, sestrične, tete, mamice in žene

MALČI PUCELJ

roj. Pišek

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znanecem, prijateljem in vaščanom, učiteljskemu kolektivu, učencem sedmih in osmih razredov Osnovne šole Jančka Mevžlja Mokronog, članom Gasilskega društva Beli grič za spremstvo ob pogrebu, članom trgovskih podjetij Mokronog, župniku za opravljeni obred ter godbi iz Trebnjega. Posebna zahvala podjetju Iskra za organizacijo pogreba in poslovljne besede. Vsem, prav vsem iskrena hvala za podarjene vence in izrečeno sožalje.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

Po dolgi bolezni nas je v 84. letu starosti za vedno zapustil naš dobri mož, oče, brat in stric

FRANC SMOLIČ

iz Dol. Ponikev št. 4 pri Trebnjem

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam kakorkoli pomagali, izrazili sožalje, darovali cvetje in vence. Zahvaljujemo se tudi dr. Kranjcu, ki mu je lajšal bolečine v času njegove bolezni. Posebno zahvalo smo dolžni g. dekanu za govor in opravljeni obred, g. kaplanu pa za spremstvo. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Zalujoči: žena Franciška, sin France z družino, hčerka Marija, sestra Malka in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani smrti našega moža, očeta, starega očeta in strica

FRANCA OKIČKI

iz Gor. Vrhpolja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje, nam pomagali v težkih trenutkih in spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravniškemu osebju kirurškega oddelka in dr. Vesni Hribar - Šoštarč iz Sentjerneja za zdravljenje in lajšanje bolečin pred smrtjo, Stanetu Kušljanu za besede, izrečene v imenu ZB, ter lovski družini Sentjerneje in Orehovica. Posebna zahvala župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Rezka, hčerki Štefka in Dragica z družinama, nečakinja Milka z družino in drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 83. letu starosti je umrl dragi mož, oče, brat, ded in praded

JOŽE GAZVODA

s Podgrada 21

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, in darovalcem cvetja. Posebna hvala za vence organizaciji ZB, Komunalnemu podjetju, IMV in Gozdnemu gospodarstvu Novo mesto. Iskrena hvala za lepe besede govorniku Jožetu Klobčarju, zahvaljujemo se tudi duhovniku za opravljeni obred.

Zalujoči: žena Jožefa, hčerka Amalija, sinovi Stane, Ivan, Rudi, Alojz in Jože z družinami, sestri in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni in nenadomestljivi izgubi naše drage žene, mamic, hčerke in sestre

MARIJE ŠIMC

roj. Rukše
iz Hrušice 21 pri Stopičah

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo poskušali ohraniti pri življenju. Posebna hvala za pomoč dr. Darinki Trinkaus, Klemenčičevim in vaščanom, ki so nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se vsem, ki ste ji darovali vence in cvetje, pevskemu zboru iz Gabrja, učencem 6. a razreda osnovne šole Stopiče, kolektivu IMV in sodelavcem in moževim sorodnikom, sestram in bratu, KGP Novograd - TOZD Komunalne storitve, župniku za opravljeni obred in vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu obiskovali in pospremili na njeni mnogo prežgodaj končani zadnji poti. Še enkrat hvala!

Zalujoči: mož Alojz, hčerke Tatjana, Slavka in Irena, mama, bratje Stanko, Jože in Vinko z družinami ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni in nepričakovani izgubi dragega moža, očeta in brata

FRANCA ERPETA

vojaškega vojnega invalida rojenega 1920
iz Ušnih sel 102

se zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo sosedom za vsestransko pomoč, prav tako Zvezi vojaških invalidov Novo mesto, krajevni organizaciji ZZB NOV Uršna sela, osnovni organizaciji ZSMS Uršna sela, Krajevni konferenci SZDL Uršna sela, D.O. Novomontaža in DEKOP Osolnik Milan Novo mesto za podarjene vence. Zahvaljujemo se tudi tov. Logarju za poslovilne besede in zdravniškemu osebju kirurgije in pljučnega oddelka. Hvala tudi župniku za opravljeni obred in vsem za pismena in ustna sožalja.

Neutolažljivi: žena Ivanka, sinova Franci in Jože, sestri Marija in Pepca z družino, brat Lojze z družino ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob smrti našega očeta, starega očeta in brata

JOŽETA OKLEŠNA

z Gor. Kamenc 12

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, poklonili vence in cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Hvala tudi duhovniku za opravljeni obred.

Zalujoči: hčerki Joži in Ivi z družinama, sestri Micka in Pepca ter brat Tone z družinami

ZAHVALA

V 36. letu starosti nas je tragično zapustil ljubi mož, dobri oče, sin in brat

PAVLE ČRNIČ

iz Purge pri Adlešičih

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi prerani zadnji poti in mu poklonili toliko lepega cvetja in vencev, nam pa izrekli sožalje. Posebna hvala vaščanom Žuničev za prvo pomoč, za spremstvo, GD Žuniči, Griblje, Tribuče, Mržljaki in zlasti GD Adlešiči za organizacijo pogreba, IMV Novo mesto za pomoč, ZROP, KZ Črnomelj, TOK Gozdarstvo Črnomelj, Prisrčna hvala pevskemu zboru iz Adlešičev za žalostinke pred domačo hišo in ob odprtem grobu, tov. Starešiniču za poslovilne besede pred domačo hišo ter tovarišema Cvitkoviču in Vidrolu za lepe besede ob odprtem grobu in župniku za opravljeni obred. Prisrčna hvala častni straži za zadnje slovo ob krsti in vsem, ki ste se poklonili njegovemu spominu.

Zalujoči: žena Marica, sin Mihec, oče, brata in sestre z družinami, družina Rahija ter drugo sorodstvo in vaščani

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža in brata

MARTINA VIDMARJA

iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem in sosedom, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter sočustvovali z nami. Posebno se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju ZD Kočevje, govorniku tov. Petru Šobarju za poslovilne besede, kolektivu Hydrovod ter g. duhovniku za opravljeni obred. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Zalujoči: žena Kristina, sestra in brata z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob izgubi našega očeta, starega očeta in strica

JOŽETA BARTOLJA

iz Stranske vasi pri Novem mestu

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, posebno pa sosedom, ki so nam takoj pomagali, znancem, vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, darovalcem cvetja in vencev ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje in nam stali v težki uri ob strani. Zahvaljujemo se duhovniku za opravljeni obred in pevskemu zboru Ruperč vrh. Vsem iskrena hvala.

Zalujoči: hčerke Marija, Terezija, Jožefa, Anica, sin France z družino in sin Stanko

ZAHVALA

Nepričakovano nas je za vedno zapustila komaj 63 let stara dobra sestra in teta

ALOJZIJA TURK

Žajčji vrh

Zahvaljujemo se sorodnikom, znancem, prijateljem, posebno pa sosedom, ki ste nam pomagali v težkih trenutkih. Najlepša hvala darovalcem cvetja in vencev ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje in jo spremili na zadnji poti. Posebna zahvala duhovniku za opravljeni obred in tolažilne besede. Vsem iskrena hvala.

Zalujoči: brata Tone in Franc, sestra Angelca z družinami in drugo sorodstvo

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je tragično zapustila naša ljuba mama, stara mama, prababica, tašča, sestra in teta

ANA PAVLENČ

iz Dol. Prekope 20

Zahvaljujemo se vsem, ki ste se v tako velikem številu poslovilili od pokojne mame, ji prinesli vence in cvetje, kakor tudi vsem, ki ste jo pospremili na poti k večnemu počitku. Iskreno zahvalo smo dolžni vsem sosedom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali. Hvala tudi g. župniku za opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem.

Zalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 49. letu starosti nas je nenadoma zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

FRANC JANŽEVIČ

gostilničar iz Sentjerneja

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste mu darovali toliko lepega cvetja in vencev ter nam izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo Sentjernejskemu oktetu, Gasilskemu društvu, Godbi na pihala iz Sentjerneja ter g. župniku za opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste ga v tolikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Zalujoči: vsi njegovi

V SPOMIN

7. januarja je minilo žalostno leto dni, odkar nas je za vedno in mnogo prežgodaj zapustil naš dragi ata, stari ata, mož, stric in brat

FRANC PLANTAN

iz Velikega Podljudna

Tih in pust je dom brez tebe, a spomini nate še bedijo. Hvala vsem, ki se ga spominjate.

Zalujoči: žena Ana s sinom Bojanom, sin Franc z družino, sestri Milka in Zdenka ter brat Ivan z družinami in drugo sorodstvo

Srečen samo med ljudmi

Leo Koman je bil najsrečnejši takrat, kadar je lahko kaj organiziral. Z veseljem si je podaljševal šolski delovni dan z raznovrstnimi obveznostmi. Skoraj tri desetletja je bil upravitelj na raznih šolah, kjer je veljal za dobrega in strogega učitelja. Učiteljsko pot je kot pripravnik nastopil 1931 na Raki. Po štirih letih je šel na Veliki Podlog za upravitelja, od tam pa na Mirno, kjer je njegovo delo prekinila vojna. Italijani so ga 1942 odpeljali najprej v Treviso, potem v Gonars. Po razpadu Italije se je septembra 1943 vrnil domov v Ljubljano.

Po osvoboditvi je prišel v Krško za čuvaja Bonove hiše, dokler se lastnica in teta pokojne prve žene še ni vrnila iz izgnanstva. Delovno mesto je dobil na šoli v Leskovcu, od tam pa je zaradi nujne potrebe moral na obrobje Kozjanskega, v Pečice. Tam je poiskal staro, s slamo krito opravljeno hišo, zbral deset ali dvanajst nemških ujetnikov in jo skupaj z njimi začel obnavljati. Ko je bilo delo opravljeno, se je poslovil. Leto dni je ostal v Krškem, potem pa si je izbral Rako, ki jo je že poznal iz predvojnega časa. Tam je preživel osemnajst let, nato pa je še pet let delal kot svetovalec na zavodu za prosvetno pedagoško službo v Krškem. Kamorkoli je prišel, je kaj gradil, na Raki vodovod, v Pečicah šolo, v Szentjanžu čebelnjak, v Podlogu pa gasilski dom. Na

Raki je spravil na oder dvajset iger. Iz Szentjanža se je dvakrat na teden vozil v Krško, kjer je bil 15 let tajnik Kluba za konjski šport. Klub se je z njim rodil in umrl.

Večino svojega prostega časa pa je Leo Koman posvetil gasilstvu. Že leta 1931 so ga na Raki izvolili za tajnika društva. Gasilske funkcije ga spremljajo vse življenje. Že zdavnaj je obljubil, da bo zaradi bolezni prenehal, a ko funkcijo odloži, mu delo ostane. Pa saj tudi ne zna živeti brez njega. Z velikim smislom za organizacijo je pomagal izpeljati številna tekmovanja, vaje in druge gasilske prireditve v domači občini, v Posavju in na Dolenjskem.

Leo Koman je lani prejel priznanje „Gasilec“, to je najvišje priznanje Gasilske zveze Slovenije. Za uspešno delo v gasilskih vrstah je dobil vsa možna republiška in zvezna priznanja, pa tudi vsa odlikovanja Gasilske zveze Hrvaške. Najbolj ponosen pa je na delo s pionirji. Krška občina je bila namreč prva, ki je imela v gasilskih vrstah pionirski naraščaj.

Koman je po rodu Ljubljčan. Zibelka mu je tekla nad gostilno Pod lipo. Oče in mati sta delala v Tobačni tovarni, on pa se je odločil za učiteljsko, čeprav ga je oče želel dati učiti za stavca v tiskarno. Na učiteljsko je bil od prvega leta dalje sošolec Edvarda Karda. **JOŽICA TEPPEY**

Jugotanim je počrnil Šmarje

Debel sloj saj premalo zgorelega mazuta prekril širšo okolico tovarne

Tisti, ki so se v novoletni noči odpravili k svojim prijateljem in znanecem v Šmarju in Naselju heroja Maroka v Sevnici, na veselico v Boštanj, so bili nemalo presenečeni ob začudenih pogledih svojih gostiteljev: „Saj ste povsem črni, kaj ste pa delali?“

Ni manjše začudenje ni čakalo lastnike avtomobilov na parkiriščih: na vozilih je bila nevsučna črna, ki je postala še bolj zoprna, brž ko si se je dotaknil. Na prvi januarski dan je bilo Šmarje na debelo prekrto s sajami, ribnik sevnjskih ribičev za Kopitarno pa se je spremenil v temno mlakužo. Se isti dan se je sestel občinski politični aktiv, da bi ukrepal, prispel pa je tudi načelnik posavske medobčinske inšpekcije. Kaj so počeli v Jugotaninu dan poprej?

Na silvestrsko noč so v Jugotaninu ponovno pognali novi veliki kotel, ki so ga bili po okvari stiskalnice pred dnevi ohladili. Kmalu po zagonu kotla je prišlo do okvare, ki so onemogočale primerno delovno temperaturo mazuta v cisterni. Sredi noči je odpovedala še avtomatika, ki skrbi za pravilno mešanje zraka z mazutom. Visoki dimnik je bruhal mastne saje.

5. januarja mimo te nesreče ni mogel odbor šmarske ulične orga-

ČRNI AVTOMOBILI, ŽIVALI, LJUDJE ... Tale fičko, parkiran pred bloki v Naselju heroja Maroka, morda ni bil najbolj črn od jugotaninskih saj.

nizacije SZDL. Poslal je prijavo zaradi onesnaženja okolice republiški sanitarni inšpekciji. Na mizo so na sestanku potegnili peticijo, ki jo je konec lanskega septembra podpisalo 231 občanov in se med drugim nanaša tudi na rekonstruirani Jugotanim. Le-ta je še v poskusni proizvodnji.

V ponedeljek, 4. decembra je Šmarčane že presenetil pravcati prašni metež, ko je v zrak ušel lesni prah. Krajanji zatrjujejo, da sta bili vmes še najmanj dve manjši one-

HIŠA JE ZGORELA

3. januarja popoldne je začelo goriti v stari hiši Miroslava Mukavca na Bregu pri Vinici. Mukavčevi stanujejo v novi hiši, v stari pa so imeli shranjeno seno. V eni od zgornjih sob so kuhali žganje. Požar je nastal prav pod to sobo in je bil tako močan, da je pogorelo poslopje, z njim vred pa tudi dva, 2 toni sena, kosilnica, mešalec za beton in še razno orodje. Kako je prišlo do izbruha ognja, še raziskujejo, ker je bilo kurišče zavarovano, ugotovljeno pa je, da je škoda za najmanj 200.000 dinarjev.

snaženji Jasno je, da tega nihče ne počenja namerno, ljudje, ki živijo v okolici tovarne, pa vseno

pričakujejo zagotovilo, da se kaj podobnega ne bo spet ponovilo.

A. ZELENIK

„Zastonj“ peli in igrali

Koliko so za novoletne praznike zaslužili pevci in ansambli v Sloveniji – Sorazmerno slabo plačani

Najdaljša noč v letu, Silvestrovo, je za nami. Marsikdo se je prve dneve novega leta držal za bolno glavo in tipal prazen žep – takšne grenčine povzročijo preveč zavžitega veselja. Gostinski lokali po vsej Sloveniji so bili skoraj povsem polni, muzicalno in pelo je preko 60 ansamblov in

pevcev. In če sedaj kdo premišlja, kakšne grozne denarje so mu gostinci izpulili iz rok za plačilo glasbe, ga moramo potolažiti: v Sloveniji so pevci in ansambli za Silvestrovo delali po približno takih cenah, kot so veljale pred dvema letoma. Tako stabilnih cen sicer ne poznamo.

Najbolje plačani pevci so bili: Elda Viler, ki je za eno noč petja dobila čistih 10.000 din; Janko Ropret in Marjana Deržaj sta za dve noči prepevanja dobila vsak po 15.000 din, Edvin Fliser pa za tridnevno petje 20.000 din. Od ansamblov je največ zaslužil ansambel Prah, ki mu je enodneвно igranje v Hali Domžale vrglo 38.000 din, s 35.000 din pa ne zaostajajo dosti Matija Slak s pevci in Vili Petrič. Vokalni, Unioni, MB-5, Fantje treh dolin so zaslužili 30.000 din, številni drugi ansambli pa so igrali za manjša plačila.

Naši glasbeni umetniki so torej za zabavo Slovencev skrbeli za sorazmerno nizko plačilo, če pomislimo samo na nerazumljivo visoke honorarje v naših sosednjih republikah. Naši pevci in instrumentalisti lahko sramežljivo povesejo pogled. Marsikateri slovenski delavec pa tudi, saj za celomesečno garanje ne dobi niti pol toliko!

MILIJONARJI VENINOČI

Nepriemerno težji denarci so kanili v žep pevcem zabavne glasbe na našem romantičnem jugu. Slavni Predrag Zivković – Tozovac je v novoletnem slavlju zaslužil 24 starih milijonov, Krunoslav Slabinac 20 starih milijonov, Mišo Kovač pa 16 starih, a vseeno lepih milijonov. Kompleks manjvrednosti so dobili: Radojka Šverko, Oliver Dragojević in Tereza Kesovija, ker so za miloglasno petje dobili „samo“ 5, oziroma 13 starih milijonov. Res je, da so menda nekateri od teh honorarjev v bruto zneskih, vendar se mora običajnemu človeku, ki pridno dela celo leto za manj plačila, zvrzeti v glavi.

AVBE NA KAVČU – Kot na razstavi čaka pri Dergančevi v Dol. Straži kar deset avb na naročnika. Slednjemu utegne biti še žal, zakaj po takih izdelkih ni malo povpraševanja. (Foto: Zeleznik)

Avbe gotove, kupca pa ni

Leopoldina Derganc, žena zelezniškega upokojenca iz Dolenje Straže pri Novem mestu, je navkljub letom še vedno sila odločna ženska. „Letos septembra, ko smo se odpravljali trgati prvo grozdje“, pripoveduje, „je prišel v hišo Martin Levstik iz sosednje vasi in me rotiti, naj izdelam deset avb za trebanjsko pevsko društvo. Branila sem se tolikšnega naročila, nazadnje pa sem le pristala. Štiri glase sem mu poslej že poslala, naj pride ponje, pa nič!“ je dejala ogorčeno 22. decembra v našem uredništvu. Bilo ji je namreč že vsega zadosti, zato je sedla na avtobus in se pripeljala potožiti družinskemu prijatelju „Dolenjcu“.

Ce ne šteje teh deset, je Dergančeva v svojem življenju sešla že 39 avb znane gorenjske narodne noše. Na domu hrani sliko ameriške rojakinje, ki se v ameriški državi Illinois ponovno oblači v izpod njenih rok skrojeno nošo. S tvrstnim ročnim delom jo je bila navdušila še

njena mati v rodni Beli krajini. Med devetimi njenimi otroki je bilo kar pet deklic, Leopoldina si zato ni mogla kaj, da jim v otroških letih ne bi nadevala nabranih in tudi naškrobljenih kril. O originalnosti svojih izdelkov ne dopušča dvoma: „Na ljubljanski kmečki ohceti je bilo treba pred sprevedom po mestu najprej mimo oči kritikov. Dejali so, da smo, kot je treba!“ izjavi z vsvo odločnostjo.

Za omenjenih deset avb je vložila nemalo truda. „Za potrebni material sem brez uspeha pretaknila vse novomeške trgovine. Še v Ljubljani ni bilo lahko, dokler nisem pri Bali našla dobrih deset metrov tkanine, sicer namenjene za zavese. Tudi v Trst je bilo treba. Pri šivanju sem sedela pozno v noč, še potem nisem brez skrbi legla, dokler ni bilo nared vseh deset!“ pripoveduje. Pravi, da je poslej ne bo nihče več pripravil k temu delu.

A. Z.

Z deklicama v novo leto

V brežiški bolnišnici je prva rodila Nada Bencalič, v novomeški pa Irena Grgič

V Brežicah so začeli novo leto z deklico. Rodila jo je Nada Bencalič iz Male Jazbine pri Samoboru. Novo leto je dočakala z družino, naslednje jutro pa je kmalu začutila, da se bliža njen čas. Sosed jo je ob enajstih dopoldne pripeljal na porodniški oddelk brežiške bolnišnice in 27 minut kasneje je že prišla na svet nadvse zaželena hčerka, Nadin drugi otrok. Doma ima že sina Maria, starega osemnajst mesecev. Deklici je izbrala ime Lidija. Obe sta zdravi in sta v soboto zapustili bolnišnico.

Nada Bencalič je po poklicu brusilka kristala in dela pri samoborskem „Sjaju“. Stara je 23 let. Svoj poklic ima rada. Za novo 1979. leto se ji je z rojstvom Lidije izpolnila največja želja. Nekoč bo hčerki izbrusila lepo kristalno darilo za spomin na najlepše novo leto njenega življenja.

V Brežicah so imeli lani 956 rojstev in 951 porodov. Dvojčki so se rodili petkrat. S pomočjo carskega reza je prišlo na svet 64 novorojenčkov. Živo rojenih je bilo 947, mrtvo rojenih 9, prezgodaj rojenih pa 49. Iz Slovenije je prišlo rodit 550 porodnic, iz sosednje Hrvaške pa 401. Zadnja je rodila Josipa Ivanuš (roj. 1960) iz Prosinca na Hrvaškem na Silvestrovo ob 18.19 uri. To je bil njen prvi porod. Otroku, bil je deček, so pomagali na svet s carskim rezom.

NOVOLETNA SREČA Nada Bencalič s hčerko Lidijo v brežiški porodnišnici. Desno babica Angelca Hercigonja, ki je pomagala pri rojstvu prvega novorojenčka v 1979. letu. (Foto: Jožica Teppey)

ENO MINUTO PO POLNOČI

V silvestrovi noči, ko se je od povsod razlegala glasba, ko so pokale petarde in je bilo splošno veselje na višku, se je 22-letna Irena Grgič iz Družinske vasi pripravljala za v porodnišnico. Pripeljali so jo okrog 23.20, eno minuto čez polnoč – se pravi že 1. januarja 1979 – pa je rodila deklico.

Zdrava mamica, zdrava deklica, ki ji je ime Danijela – pa je bilo najlepše novoletno darilo za njuno družino. Grgičeva je po poklicu kuharica v Šolskem centru za gostinstvo, njen mož je natakar. Dobila sta prvega otroka, ki je v rekordnem času prišel na svet.

Novo leto se je v novomeški porodnišnici začelo sicer z deklico, potem pa so ves dan prihajali iz porodne sobe sami kričachi. Po porodu Grgičeve dežurna ekipa porodnišnice ni imela težke nočne službe, ker potem nobena ni rodila vse do 9. ure dopoldne. J. T. in R. B.

Tri žrtve zahrbtnega monoksida

V dveh dneh so se na dveh krajih trije ljudje zastropili z ogljikovim monoksidom, ki je uhajal v notranjost avtomobila, ne da bi to pravočasno opazili

Prva žrtev ogljikovega monoksida, ki nastaja pri izgoritvi izpušnih plinov, je bil v noči na 7. januar 38-letni Alojz Vogel z Boršta pri Cerkljah.

Veglovi stanujejo v nedograjeni hiši, fička pa je imel lastnik spravljenege v zasilni garaži pod cerado. Ker je bil hud mraz in se je bal, da avto zjutraj ne bo vžgal, in da bo službo zamudil, je šel okrog 23. ure ogrevat avtomobil. Zlezal je pod ponjavo in ogrevat avto ... Okrog 3. ure zjutraj je žena opazila, da

moža ni in je šla v garažo pogledat. Bil je že mrtev.

Drugi podoben slučaj se je zgodil na parkirnem prostoru pri kopalnici na Otočcu.

Zjutraj 8. januarja je šel tam mimo možak iz Sel pri Ratežu in je videl stati fička, ko pa se je opoldne vračal, je bil avto še vedno tam, zato ga je zanimalo, kaj je. Pogledal je v avto in na zadnjem sedežu opazil nepre-

mičnega fanta in dekle. Takoj je obvestil UJV, kriminalisti pa so ugotovili, da sta v avtu mrtva 25-letni Branko Vehar iz Smolenje vasi in 27-letna Stanislava Djajp iz Potočne vasi. Tudi onadva sta bila v fičko, ki sta ga ogrevala s prižganim motorjem.

OGLAŠUJTE V DL!

KDO JE VIDEL NESREČO PRI DRNOVEM?

UJV Novo mesto išče voznika tovornjaka – očividca nesreče, ki se je zgodila 24. decembra 1978 na magistralni cesti pri Dmrovem. Trčila sta osebna avtomobila, ki sta ju vozila Radiša Stojković iz Loznice in Turek. V hudem trčenju je umrl sopotnik Sreten Milosavljević, huje ranjena sta bila oba voznika, laže pa še trije Turkovi sopotniki. Po izjavah ponesrečenih je takrat mimo pripeljal tovornjak in je voznik videl nesrečo, zato prosijo očividce, naj z izjavo pripomorejo k razjasnitvi hude nesreče.

PETEX V ZNAMENJU LUTIK

Vinuli petek so črnomaljsko občino ob skali člani kranjskega lutkovnega gledališča „France Prešeren“. S svojimi lutkami so obiskali osnovno šolo v Črnomlju, OŠ Milke Šobar-Nataše, črnomaljski vrtec in šolarje v Starem trgu ob Kolpi. Otroci, ki so zadnje lutkovne predstave lahko gledali pred tremi leti, so kranjčane in njihove lutke zelo lepo sprejeli. Prireditve je organizirala občinska kulturna skupnost Črnomelj.

Od 15. 1. do 10. 2. 1979

POSEZONSKO ZNIŽANJE CEN do 40%
konfekciji, pleteninam, perilu in obutvi

trgovska hiša maximarket
LJUBLJANA, Trg revolucije 1

»Dolenjski list«

DARILO DOLENJSKEGA LISTA

Uredništvo Dolenjskega lista čestita srečnim družinam in sporoča, da bosta, kot je že dolgoletna navada, novorojenki prejeli hranilni knjižici z začetnima vlogama po 300 din. Deklicama želi tudi vsjo srečo na pragu življenja!

»Dolenjski list«

Naši dedje so nekdanj na zimo pripravili skoraj vse, kar jim je delalo skrb s krmiljenjem. Tako so šli pod nož tudi perutnina in govedo, od vsega pa je do današnjih dni ostalo le klanje prašiča.

Na prihod klavca so se že ves teden poprej skrbno pripravljali. Gospodar je obelil in ošpčil špile za klobase, gospodinja pa je pripravila dišave. Za tak praznik se ne sme pozabiti tudi na „zlahto“ in treba jo je povabiti v goste. Nekdanj na ta dan tudi otrokom ni bilo potrebno iti v šolo.

Jurjevi iz Srednje vasi v Loškem potoku so se letos temeljito pripravili, saj so se odločili, da se v enem dnevu znebijo kar dveh „kruljačev“. Mravski Franc, tako ga kličejo po domače, je v Loškem potoku najbolj poznan, saj brez njega na silo ne izdihne nobena prašičja duša. Osemindeset let ima in je v štiridesetih letih spravil na oni svet blizu 5000 rilcev. Tudi Jurjeva dva sta bila njegova.

Ura na Taboru je tisti dan odbila sedem. „Čas je, fantje, gremo!“, je zaukazal svojim pomagačem Rudolfu Mihovemu, Vinku Šegi in Stanku Lavriču. Skupaj z gospodarjem in gospodinja so se napolnili proti hlevu. Preden so odprli vrata, so se pogovorili, kdo bo podal nož, kdo bo zadaj, kdo bo držal za prve noge. Svinja ne verjame koruzi, ki jo ponujajo, da bi prišla ven. Kadar gre za življenje, je prašič vse prej kot pohlevna žival. Ne manjka zgodb o dogodivščinah, ko se je prašiču posečilo znebiti se vseh rok in jo po francosko pobrisati na izlet po vasi. Potočani pa takega prizora niso videli. Blizu stopetdesetkilogramska svinja je v

trenutku nemočna na „stolu“ čakala na svoj konec. Mesar ji je najnevarnejši del glave povezal z vrvjo, potem pa z večjim sunkom opravil. Slišalo se je kruljenje, zavijanje in hropenje, potem pa je bilo vse tiho. Mogoče bi bilo manj cviljenja, če bi nož namazali s soljo ali česnom, kot je stari običaj. Razširjena je tudi vera, da žival ne pogine, če je pri klanju navzoč kdo, ki se mu žival smili. (Meni se je, pa ni nič pomagalo.) Okrvavljeno rano ponekod na Slovenskem zadelajo s korzunim storžem, drugje jo potresejo s soljo, v Beli krajini pa kanejo vanjo blagoslovljene vode. Tudi klavski nož so nekdanj vrgli čez streho, da bo prihodnje leto svinja še bolj debela. Na Dolenjskem bi radi imeli daljšo, zato po zaklanem svinjskem hrbtu trikrat potegnijo z metlo.

Svinjo nalože na „trage“ in jo odnese bliže k hiši, kjer jo zavale v pripravljeno „trugo“. Sledi kopanje v vreli vodi, kjer namesto šampona uporabljajo kolofonijo. Z verigami klavci zdrgnejo ščetine in svinja postaja vse manj svinjska, njena koža pa lepa, gladka kot dojenčkova ritka. Ko je umivanje končano, potegnijo z nog parklje in polože žival na posebno stojalo. Ponekod še vedno razkosavajo kar v „hiši“, ki je v kratkem času polna vonja po krvi in puhtečem drobovju. Vse bolj je v veljavi obešanje za zadnje noge. V Loškem potoku to opravijo zunaj na posebnem stolu. Razkosavati prično na hrbtu. Najprej izsekajo kare, tako da je svinja videti kot hranilnik. Nazadnje ostanejo na stolu le čreva. Jetra in čreva, na katera čaka gospodinja, so tako zadnja zunaj, drugje pa se ta čas že pražijo, čreva pa čistijo v bližnjem potoku. Mesar

Mravski po dogovoru z gospodinja razseka kose mesa. Tiste, ki jih bodo obesili v dim, zmeče v čeber, jih nasoli in namaže s česnom ter drugimi začimbami. Klobase prično delati proti večeru. Ženske se lotijo krvavic, brez katerih si kolin ne moremo misliti. Čreva so s pranjem in dišavami izgubila ves poprejšnji vonj. Napolnijo jih z mešanico kaše, riza, ješprenja, koščkov prašičje glave in kož. Narejene klobase takoj kuhajo v kotlu, potem pa jih postavijo na varen prostor, ki ni dosegljiv mačkam. „Godlja, kjer so se klobase kuhale, je za siromake,“ so dejali včasih, jedli pa so jo ves teden vsi po vrsti.

Razkosanega prašiča je povsod dovolj. Tu se pripravljajo „mesenke“ pa „špehovke in kozarce“, ki so potoška specialiteta, tam gospodinja reže slanino, ki jo bodo v naslednjih dneh pretopili v mast in ocvirke.

Pozna je ura, ko mesarji končajo delo. Gospodinja jih povabi okoli mize, kjer jih čaka obilna večerja. Ponekod jo pripravijo tudi za sosede. Pogovor in šal na mesarjev račun ne manjka.

Stara navada je, da sosede, sorodniki, župnik in učitelj dobe v dar kolino. Pri nas na Dolenjskem je v takem paketu krvavica, mesena klobasa in kos zarezbrnice. Medtem ko od sosedov kolino pridejo nazaj, od župnika, učitelja in sorodnikov tega ni pričakovati. Gospodinja natančno ve, kako bo med letom porabila posamezne kose, ki danes najčesče počakajo jedce kar v zamrzovalnih skrinjah: za debeli četrtke pol svinjske glave, na pustni večer drugo polovico, o veliki noči pleče in gnjat, o binčkojih „zajca“ ...

JANEZ PAVLIN

11. 1. '79

128 PRILOGA

NOŽ NE LETI VEČ ČEZ STREHO

Pusti zimski čas je že pri naših prednikih manjal praznik kolin, ki ga še dandanes imenujemo domači praznik, čeprav je od klanjih kolin in običajev, ki so jih spremljali, ostalo le malo.

DOBER DAN, DOLENJCI

JANEZ ČUČEK

Njegova energija in delavnost, predvsem pa mirnost, s katero obvladuje svoj položaj, ga uvrščajo med priljubljene sodelavce in med tiste delovne tovariše, ki vzbujajo zaupanje.

Kot zunanjepolitični novinar Dnevnika je imel veliko priložnosti, da se je srečal s po-

membnimi osebnostmi iz vsega sveta. Sodeloval je na mnogih pomembnih srečanjih državnikov in njegovi komentarji in zapisi niso bil nikoli samo protokolarni. Znal je ujeti trenutek svežega človeškega pričevanja in ga vtakati v svoje novinarske zapiske, iz katerih so po vsakem potovanju nastali zanimivi feljtoni.

„Če se ne motim, sem poročal iz najmanj tridesetih držav. Še najbolj pa mi je ostala v spominu južnoameriška turneja in pa turneja pred konferenco o evropski varnosti in sodelovanju (KEBS), ko sem v dvajsetih dneh obiskal Moskvo, Helsinke, Oslo, London, Madrid, Dunaj, Budimpešto pa Stockholm in vsak dan poročal o vzdušju in pripravah na to pomembno srečanje. To so bili bliskoviti novinarski manevri, kjer ni bilo časa za počitek. Prav ta stil novinarskega dela, „pravi Čuček,“ mi najbolj leži.“

Med zanimivimi srečanji je bilo tudi tisto z ameriškim predsednikom Nixonom v ovalnem kabinetu Bele hiše v Washingtonu 1971, ko je bil tam na obisku naš predsednik tovariš Tito.

„Še posebno pa so mi v živem spominu tiskovne konference z našim predsednikom, njegova vitalnost in življenjska vedrina. Zgodilo se je, da smo novinarji in drugi njegovi spremljevalci zbirali zadnje atome moči, on pa je prišel med nas nasmejan in svež.“

Janez Čuček se je zaljubil v novinarski poklic že pri petnajstih letih. Začel je s športnimi poročili za Slovenskega poročevalca. Profesionalni novinar pa je od leta 1959, veskozi pri Dnevniku, ki mu je bil zvest skoro dvajset let.

„Bil sem vse, tudi kurir, nabiralec vesti na tržnici in tehnični urednik.“ Pet let je bil zunanjepolitični urednik, že tretje leto pa je šef Dnevnikove centralne redakcije.

„Pri novinarstvu je pomembno, da neprestano pišeš in pa, kaj napišeš. Zadnjih osem let bi lahko živel od uredniške plače, v resnici pa sem vsak teden napisal najmanj toliko vrstic kakor drugi novinarji.“ S pisanjem si je pred leti prislužil Tomšičevo nagrado, in čeprav ima veliko delovnih prijateljev, so bili med njimi tudi taki, ki so mu metali polena pod noge. „Hudič v novinarskem poklicu je to, da smo novinarji silno ljubosumni drug na drugega, tako kakor igralci. Toda sčasoma se vse uredi. Potrebno je delati in ostati zvest samemu sebi.“

Tako se meniva z Janezom Čučkom dopoldne, ko zadnjič kot šef deska oblikuje prvo stran Dnevnika. Z novim letom ga je čakalo, novo delovno mesto pri ljubljanski televiziji. Tudi tam je zunajepolitični komentator.

Najin pogovor pa je pravzaprav sprožil sam, ko mi je zaupal, da se tudi on počuti Dolenjca. „Sem pravi Ribničan, čeprav živim v Med-

vodah. Moja mama je Dolenjka, iz Divjakove družine v Ribnici. Drugače pa sem bil brez pravega doma. Zaradi očetove službe smo se pogosto selili. Rojen sem bil v Celju, toda še čisto majhen sem moral s starši v izgnanstvo v Srbijo. Leta 1947 pa smo se vrnili v Ribnico k stari mami. Tam sem hodil v nižjo gimnazijo in sem imel veliko prijateljev. V Ribnici sem živel, ko so začeli pravi Ribničani izumirati. Mislim na stanje duha, ki je značilno za prave Ribničane, tiste hudomušne in šegave. Spominjam se dogodka, v katerem je sodelovala tudi moja mama. Debeljakovi, naši sosede, so šli v kino in pustilo hišo odprto. Takrat v Ribnici ni še nihče zaklepal vrat. Banda ribniških veseljakov je v tisti uri in pol, kolikor je trajal kino, Debeljakovo hišo popolnoma izpraznila. Ostale so le gole stene in vrata. Obupane sosede so potem tolažili na vse mogoče načine, ko pa le ni zaleglo in so se odločili, da gredo na milico, so jim vse priznali. Celo noč je trajala selitev nazaj. Veselja in vseh mogočih burk na račun Ribničanov pa ni bilo ne konca ne kraja. Takrat je bila Ribnica še majhna vas, ki je živela od slavne tradicije. Ljudje so se med seboj poznali. Zdaj pa se je tudi Ribnica spremenila.

Moji sorodniki imajo hišo v Lehovčah. Včasih pa smo živeli v strogem centru. Še posebej sem ponosen,“ pravi Janez Čuček, „da je bila vsa naša družina kakor tolko ribniških družin partizanska. V partizanih je padel tudi moj stric Saša. Če je le mogoče, gredo v Ribnico. Ribnico imam za pravi dom svojega otroštva. Zato se počutim pravega Dolenjca.“

Ime Janeza Čučka srečujemo že vrsto let iz tedna v teden tudi na straneh našega domačega časnika. Na drugi strani Dolenjskega lista nas v rubriki Zunanjepolitični pregled seznanja z aktualnimi dogodki po svetu.

Janez Čuček pravi: „To delo opravljam že dobrih devet let. Rad pišem za ta izjemno zanimivi časopis, ki v vrsti pokrajinskih sodi pri nas na prvo mesto. Ko sem bil na posebnem novinarskem šolanju v Angliji, smo med drugim obravnavali tudi vrst pokrajinskih časopisov. Dolenjski list sem jim pokazal za zgled in tako mislim še danes.“

Janez Čuček je med drugim napisal več radijskih iger in scenarij za film „Ta hiša je moja, pa vendar moja ni,“ ki govori o koroških Slovencih. Zanj je dobil tudi nagrado. Zdaj končuje rokopis za knjigo o slovenski politični emigraciji. Veliko je dela in veliko načrtov.

LADISLAV LESAR

VOJAŠKI KOTIČEK

namene je ameriška vojna mornarica nabavila že leta 1965. To so bili izpopolnjeni protipodmorniški helikopterji SH-3 A. Med drugim so bili opremljeni s televizijskimi napravami za odkrivanje min. Pred sedmimi leti je bila v ZDA ustanovljena prva helikopterska protiminska eskadrilja, v katero so od maja 1973 dalje začeli vključevati specializirane helikopterje minolovce H-53 D.

Posadka minolovskega helikopterja šteje šest članov; od teh so trije strokovnjaki za uničevanje min. Dva pilota s pomočjo posebnih ogledal spremljata postopek pri odkrivanju in uničevanju min. Na helikopter lahko pritrdijo naprave za kontaktno in hidroakustično uničevanje min. Helikopter lahko ostane v zraku najmanj štiri ure.

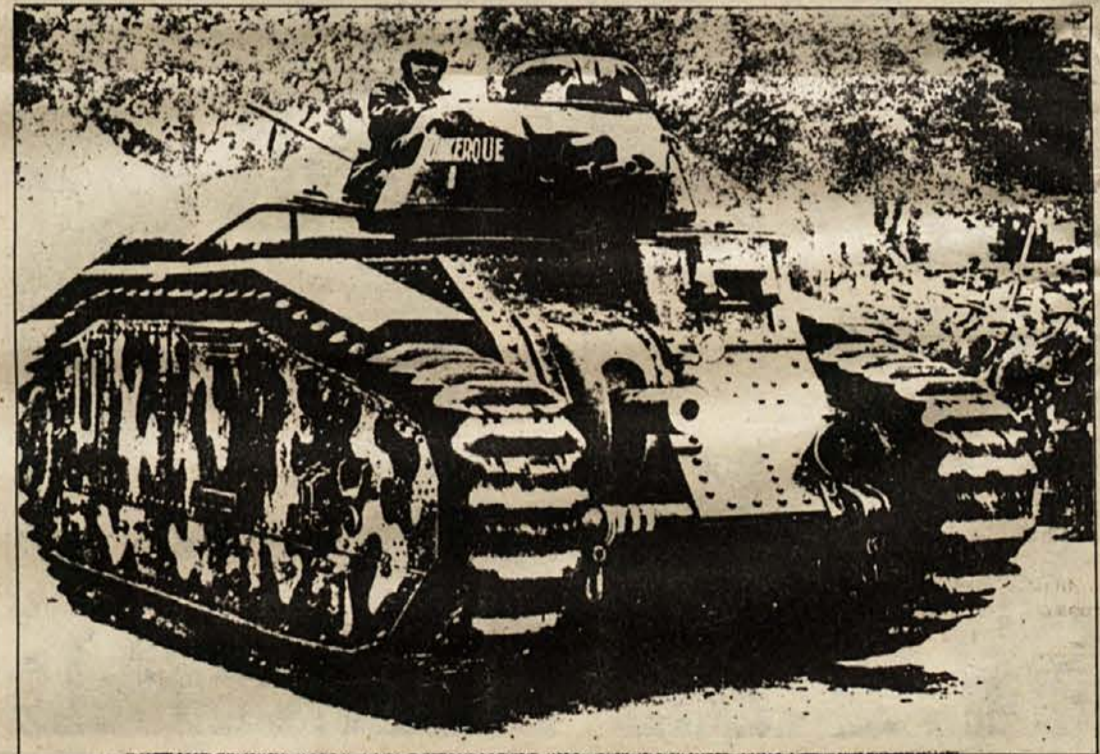
Sprva so helikopterje uporabljali le za kontaktno uničevanje min. Helikopter je letel nad morsk gladino zelo nizko in s hitrostjo do 25 vozlov, za seboj pa je vlekel napravo, s katero je na ustrezni globini lahko prerezal jeklene vrvi sidrskih min. Ko je mina splula na površje, so jo z lahkoto uničili.

Naprava za akustično uničevanje min pa je v vodi povzročala šume, podobne šumom ladijskih vijakov, in tako pritegnila nase in aktivirala mine, ki so bile položene za aktiviranje na zvok ladijskega vijaka. Danes imajo helikopterji H-53 D tudi že elektromagnetne, kombinirane in magnetne naprave za uničevanje morskih min.

Helikopterska orožja za uničevanje min razvijajo tudi v Veliki Britaniji, Zvezni republiki Nemčiji in na Japonskem.

HELIKOPTERJI ZOPER MORSKE MINE

Helikopterji, opremljeni s posebnimi napravami za uničevanje morskih min, so v uporabi že več kot deset let — prve helikopterje za te

TANKI IN PRVA SVETOVNA VOJNA

Prvi tanki, ki so jih začeli uporabljati v drugi polovici prve svetovne vojne, so bili zelo okorna vozila in so vzbujali več strahu zaradi zunanjskega videza, kot pa zaradi učinkovitosti. Čeprav so bili v primerjavi s sodobnimi tanki sorazmerno lahki (15 do 30 ton), so bili močno oboroženi. Imeli so namreč enega do dva topa kalibra 37–75 mm in celo do šest mitraljezov. Tudi njihove posadke so bile trikrat večje od posadk v sodobnih tankih. Štele so po šest do osem mož.

Po drugi strani pa so imeli tanki prve svetovne vojne zelo šibke motorje, ki so se pogosto kvarili. Tanki so se po bojišču premikali zelo počasi (4–8 km na uro), prav majhen pa je bil tudi njihov akcijski radij (do 40 kilometrov). Zato jih ni bilo mogoče uporabiti za dejstvovanje na večjih razdaljah. Sodobni tanki imajo po enega voznika in še ta pogosto opravlja tudi druge naloge, medtem ko so se v tankih iz prve

svetovne vojne z motorjem in njegovimi muhami ubadali tudi trije ali celo štirje člani posadke. Največ težav je delala transmisija — pogon na gosenice. Tudi vzmetenje je bilo sila pomanjkljivo, ventilacije skoraj ni bilo, pogosto se je temperatura v vozilu dvignila celo na 50° Celzija. Zato je bila vožnja zelo utrudljiva za posadko, moštvo je pogosto dobilo celo morskbolezen.

V bitki ob Sommi leta 1916 je zaradi omejenih pomanjkljivosti prišlo na izhodiščni položaj od 49 britanskih tankov Mk I le 36 vozil, na izhodiščnem položaju jih je ostalo 18, v napad je potem krenilo le preostalih 18 tankov.

Kasneje se je kakovost tankov izboljšala in tako je v bitki pri Amiensu leta 1918 od 420 tankov, kolikor so jih poslali v napad, zaostalo le 5 vozil.

Proti koncu prve svetovne vojne so začeli uporabljati lažje in okretnije tanke (francoski Renault in britanski Whippet), ki so bili težki do 14 ton in oboroženi s topom kalibra 37 mm ali s tremi mitraljezi. Njihova posadka je bila manjša (do 3 može), bili so hitrejši (8 do 12 km na uro) in opremljeni z napravami za premagovanje minskih polj, strelskih jarkov ter žičnih in vodnih ovir.

Nemci med prvo svetovno vojno po tankih niso sloveli (izdelali so le 15 težkih tankov), medtem ko je bila proizvodnja tankov na nasprotni strani mnogo večja: Francozi so jih izdelali 3771, Angleži pa okoli 3000.

Brez težav ne gre v nobenem zakonu, to bi morali mladi vedeti, še preden se odločijo za ta korak. Lahko pa je zakon srečen, če je družina odkrita skupnost, v kateri bomo priznavali osebno rast vsakega od partnerjev in v kateri bo human odnos.

Zlasti pa morata biti mlada zakonca pripravljena na povsem spremenjene razmere, ko pride v družino tretji član ali pa še več otrok. Če si oba starša otroke želita, sta pripravljena zanje skrbeti, se zavestno odreči marsičemu na ta račun, potem zaradi otrok ne! o pretresov. Če pa si otroka želi, denimo samo ona, on pa ne, in bo po rojstvu Janezka začel on ob večerih odhajati z doma, kot je bil vajen prej, ona pa bo ostajala pri otroku, bo nastala prva resna razpoka. Najbolje je, da se o rojstvu otroka sproti razpravi, da pridejo na svet samo zaželeni otroci, kajti samo ti lahko žive v vedrem in srečnem ozračju, ne glede na premoženjske razmere staršev.

DRUŽINA – TO JE OTROK

„Mi smo zapisali v ustavo, da je družina pod družbenim varstvom, vendar pa moramo ob tem opozoriti na razliko med pojmom ‚družina‘ in ‚zakon‘. To ni isto,“ je nedavno tega poudarila Vida Tomšič v pogovoru s slovenskimi novinarki v Ljubljani. Že Marx je ugotovil, da je za osnove zakona in družine potrebna ljubezen, da pa je ta spremljiva, vendar je otroci potrebujejo več. Potrebujemo ljubezen obeh staršev in tudi še potem, ko je morda med zakoncema ni več.

Praksa nam kaže, da se otrokovi čustveni svet do tistokrat podre, ko ugotovi, da se starša nimata več rada. Tudi če pride med njima do nesoglasja, se ne bi smelo to odražati na otroku. Ko govorimo o otrokovi potrebi po ljubezni, pa to ne pomeni, da moramo za vsako ceno ohraniti zakon ali spolne odnose med zakoncema, kajti družina – to je predvsem otrok; individualno ljubezen pa lahko vzpostavi z otrokom tudi katerakoli druga oseba iz družinskega kroga ali zunaj njega. Zakonska zveza, ki ne temelji več na vzajemni ljubezni, prijateljstvu in spoštovanju in enakopravnosti zakoncev glede pravic in dolžnosti – je dejansko mrtva in je bolje tak zakon razvezati, kot da postane stalen vir trpljenja za vse prizadete, zlasti za otroke. Tudi to so besede Vide Tomšičeve na pogovoru o aktualnih vprašanih družine v so dobni družbi. Poudarila je tudi:

„Ni treba posebej omenjati, da naš ideal niso razveze, temveč srečen zakon, toda tudi razvezo je treba obravnavati v najtesnejši povezavi z zakonom, saj razveza dejansko ne pomeni nič drugega od formalne ugotovitve, da zakon ne obstaja več. Mrtev zakon, kjer ni niti ljubezni, niti tovarštva, niti spoštovanja, je boljše razvezati, kakor pa vztrajati v njem, kar velja tako za ženo, kot za otroke. Razveza je torej le manjše zlo v primerjavi z zakonom, ki to več ni, pa čeprav pri razvezi še najbolj trpijo otroci. Ljubezen do otroka pa ne sme miniti, čeprav je ljubezen med staršema ugasnila. Tega se morata odgovorno zavedati oba roditelja!“

POMAGATI S STROKOVNIMI NASVETI

Pomagati fantom in dekletom pred sklenitvijo zakonske zveze, da bodo spoznali vsa ta stališča, pripraviti jih na novo življenje in opozoriti jih na spremembe, ki jih čakajo, na morebitna razočaranja, na odgovornost – vse to je namen in smisel predzakonskega svetovanja, ki bo v letu 1980 postalo obvezno pred sklenitvijo zakonske zveze. Za zdaj strokovna ekipa iz Ljubljane obiskuje le posamezna področja v Sloveniji in kot strokovni eksperiment prireja srečanja z mladimi ljudmi. Pri tem iščejo najboljšo obliko dela, ki naj bi se uradno uveljavila, zato so pripombe in predlogi sodelujočih fantov in deklet zelo dobrodošli. Te novice pa si gotovo ni nihče izmislil zato, da bi imeli eno službo več ali da bi mlade ljudi pred poroko gnjavili, ampak da bi zavrlji naglo naraščanje ločitev in da bi pomagali mladim, ki so nepoučeni ali z napačnimi predstavami o zakonu, ustvariti družino, srečno skupnost s srečnimi otroki.

RIA BAČER

V Novem mestu je bilo decembra 1978 prvo eksperimentalno predzakonsko svetovanje, ki se ga je udeležilo čez 60 fantov in deklet, v letu 1980 pa bo moral po zakonu na pogovor vsak mladi par, še preden bo šel na matični urad. Kam na pogovor, h komu na pogovor? V Novem mestu je ekipa ljubljanskih strokovnjakov, zdravnika, pravnika, sociologa, psihologa, vodila znana specialistka klinične psihologije Azra Kristančičeva. Podobne skupine bodo morale delati čez leto dni vsaj v vseh večjih centrih Slovenije.

POZNATI RESNIČNO LJUBEZEN

Še ena stran zakona je pomembna: odnos do staršev in drugih družinskih članov v obeh družinah. Očitek, da se starši vmešavajo v zakon, je ne umesten. Vmešarajo se, kolikor sami to dovolimo. Najbolje za vsak mlad zakon je, če greta mlada dva tako, na svoje, četudi v

mного skromnejše razmere. Pogovoriti pa se morata spočetka kolikokrat bosta obiskovala starše, kakšen odnos bosta imela do njih. Odpor in včasih celo sovraštvo do tašče, do snaha pa utegne načeti ljubezen med dvema kot rja, ki sčasoma uniči še tako trdno železo.

Ko je človek mlad, morda prvič zaljubljen, in spoznava svojega izvoljenca ali izvoljenko le na bežnih srečanjih, je trdno prepričan, da je to edina in enkratna ljubezen, ki ne more nikoli usahnuti. Kolikor več pa si človek nabere življenjskih izkušenj, toliko bolj se mu omajja vera v to trditev. Resnična ljubezen – katera je prava? To spoznati, na tej osnovi začeti družino, v kateri bo vedro ozračje, srečno vzdušje, kakršno je potrebno za zdravo rast otrok, za to pa je potrebna že čustvena zrelost. Ker je mladi dostikrat nimajo, se prenačijo pri odločitvi za poroko, na katero niso pripravljene. Prihajajo do ločitev. Jugoslavija je glede tega v svetu dosegla nič kaj zavirljivo mesto.

NE ŽELIMO ZMOT

Resnična in prava ljubezen ni samo spolnost, kot si mnogi mladi ljudje danes predstavljajo. Spolna plat zakona je že čez nekaj let samo del tega, kar dva človeka veže v skupnost. Če ni poleg spolnosti še resničnega tovarštva, spoštovanja in prijateljstva, potem se iluzija o srečnem zakonu pogosto razbije kot čaša iz porcelana.

Morala zakonske zveze v socialistični družbi se močno razlikuje od krščanske morale, osnovane na stališču, da je žena možu podložna in da je mož kot glava družine dolžan skrbeti za preživljanje vseh članov. Napačno je tudi stališče površnih poznavalcev socialistične morale, češ poizkusiva v zakonu; če ne bo šlo, greva narazen. Ni cilj naše družbe, da bi zakoni šli narazen, ker pri tem trpijo otroci, pač pa da imamo srečne družine s srečnimi otroki. Prav zato naj bi zakonsko zvezo sklepali le čustveno zreli fantje in dekleta.

Toda kako ugotoviti, kdaj je mlad človek čustveno zreli? Ali so leta starosti pravo merilo? Nikakor ne, to je pokazala praksa. Poznamo mlade ljudi, ki so zreli že pri osemnajstih letih in poznamo štiridesetletnike, nestanovitne, vihrave in očitno čustveno nezrele.

V skupnem življenju dveh se namreč začne pot prilagajanja drug drugemu. Drugo je, če poznaš fanta ali dekletko z vsakodnevnih nekajurnih srečanj, ko se drug drugemu kažeta v najlepši luči. Ko pa začneta živeti skupaj, postane nervozna ob povsem različnih navadah svojega partnerja. Začne se lahko pri navadah v kopalnici, pri vzdrževanju reda v stanovanju, pri odnosu do denarja. In na takih „malenkostih“ se lahko začne že nekaj dni po poroki krhati iluzija o človeku, ki smo ga prej postavljali v oblake.

OSEBNOSTI NE MOREMO SPREMNITI

Nepripravljene mlade ljudi, ki s tako različnimi navadami stopijo v zakon, se v začetku tolažijo: ga bom že spreminila, ali pa: jo bom že spremenil. Največkrat se to ne posreči in razočaranje je pred durmi. Strokovnjaki ugotavljajo, da osebnosti človeka ni moč spremeniti, pač pa je pomembno, da so mladi ljudje na te različice pripravljene in da skušajo v zakonu prilagajati navade drug drugemu. Vsek se mora vprašati: ali sem zmožen in voljan sprejeti partnerja takega, kot je, in z njegovo pomočjo uskladiti najina hotenja in navade?

V čustveno zrelost sodi tudi spoznanje, da je kaj napačna osnova za zakon beg pred domačimi težavami in da v zakonu iščemo zatočišče. Srečen zakon sloni na odnosu, v katerem oba partnerja izražata enakopravno svoja mnenja in stališča, se o njih pogovorita. Potrebno je spoznanje, da se ljudje razlikujemo in da mlada človeka vsa nesoglasja že od prvega dne naprej ne skušata preboleti v sebi, marveč da se o njih odkrito pogovorita.

Ob poplavi seksualne literature, filmov in vsega, kar Jandanes mlad človek zazna s tega področja, si preneka kateri ustvari mnenje, da je edinole spolnost pravo merilo sreče med dvema mladima. Kdor tako misli, leta kot čebela s cveta na cvet, pa nikjer ni zadovoljen, najmanj pa v zakonu. V zakonu mora imeti seksualnost pravo mesto, potrebno pa je spoznanje, da je to samo del tega, kar je potrebno za trajno srečo med partnerjema.

KOPJA SE LOMIJO V GOSPODINSTVU

Ko prideta mlada človeka vsak iz svoje družine pod skupno streho, se začne njihovo lastno gospodinjstvo. Če je mož prepričan, da mu mora žena pripraviti zajtrk, da je njena stvar pospravljati in nakupovati ter skrbeti za otroka, bo naletel na odpor. Če je žena prepričana, da mora mož zanjo narediti vse in da ji s tem izkazuje pravo ljubezen, bo kmalu zagledala kisel obraz. Razlike v teh stališčih so lahko usodne, če jih pravočasno ne razgalimo in skušamo uskladiti. Srečen zakon je tisti, v katerem ni izkoriščanja, kjer oba prispevata po svojih močeh in oba odločata o izdatkih in nakupih.

ENAK ŠIV PO SEDEMINTRIDESETIH LETIH

Te dni se Novomeščanka Martina Petričeva z Brega loteva vezenja, ki ji budi spomine na po mlad 1942, ko je kot aktivistka OF izvezla zastavo za Dolenjski odred. Že nekajkrat po vojni so jo v muzeju nagovarjali, naj bi kot izkušena vezilja naredila kopijo tiste zastave, pa se ji ni zdelo primerno, dokler ni podobnih kopij videla tudi po drugih muzejskih zbirkah.

„Spomladi 1942 mi je neke od starih žag prinesla načrt za zastavo Roza Perocijeva, obenem pa naročilo, naj jo čimprej izvezem za naš Dolenjski odred. Ker stanujemo na Bregu (še danes v isti hiši), kjer se naravnost s ceste stopi v stanovanje, sem morala biti pri delu silno previdna. Dokler niso vsi šli spat in je bilo venaokrog že povsem tiho, sem ob večerih vezla pri zakritem oknu in tako, da ni kanček svetlobe vdiral na ulico. Male peterokrake zvezde s sprom in kladivom sem vezla že prej za partizanske kape, zastavo pa sem takrat prvič delala.“

– Kakšna je bila tista zastava, oziroma kakšna bo ta, ki jo vezete zdaj po toliko letih?

„Zastava meri 2 metra v dolžino, ima rdečo peterokrako zvezdo, ki sega na vsa tri barvna polja, okrog zvezde pa je izvezen napis z rumeno prejšico: Smrt fašizmu – Svoboda narodu! Napis v verzju je tudi na drugi strani, v levem gornjem

kotu belega polja pa je grozd. Verjetno je bil to simbol Dolenjskega odreda.“

Petričeva Martina je originalno zastavo za Dolenjski odred vezla ob večerih mesec dni. Ker je v njihovi hiši tako malo prostora in ker vanjo lahko takoj vsakdo vstopi, je potem zastavo začasno nesla shraniti k prijateljici in sosedni Valči Ropasovi. V njihovi veliki hiši je bila varno skrita, dokler je ni Ropasova odnesla v Barboričevo trgovino (lokal njenih staršev), od koder je bila potem prenesena v Dolenjske Toplice.

Po pripovedovanju Petričeve je drog za zastavo ročno izdelal Novomeščan Miloš Jevšček. „Bil je zelo lepo oblikovan, narejen pa tako, da ga je bilo možno zložiti in laže prenašati.“

Te dni se loteva aktivistka Martina Petrič s priznano dvojno dobo od junija 1942 ponovnega šivanja in vezenja zastave, ki bo kot dvojčica zgodovinske eden prvih eksponatov v novem Muzeju revolucije in NOB v Novem mestu. Za razliko zdaj veze pri belem dnevu in pri dobri svetlobi, ob tem pa ji misli rade uhajajo v čase pred skoraj štirimi desetletji.

Kaj vse človek v tem času doživi! Petričeva je bila takrat kot vezilja zaposlena pri Singerju, v napredni šokolski struji pa je bila v vrstah Novomeščanov že več predvojnih let. Začelo pa se je kmalu po prihodu Italijanov.

„Prvi organiziran sestanek aktivistk je bil v Koširjevi hiši. Domača hčerka Fani je povabila nekaj znank, za katere je vedela, da so zanesljive, in nam povedala, da se je pod vodstvom Partije začel organiziran odpor proti okupatorju. Povedala je, da zbirajo sodelavce, in tako smo začeli. Kaj kmalu so prišla tudi že prva navodila za konkretne akcije. Še preden sem vezla zastavo, smo imeli nič koliko zbiralnih in propagandnih akcij.“

Ker je kot aktivistka često hodila čez blok, jo je kapitulacija Italije zatekla, ko se je vračala iz Drganjih sel. „Kar strah me je bilo, ko sem prišla do bloka na Brodu, pa ni bilo nikjer vojakov. Mimo sem šla s tesnobo v srcu, v Kandiji pa so mi ljudje povedali, da je Italija kapitulirala. Tisto noč nismo spali, omamljeni od zmage.“ Takoj zatem je šla Petričeva v partizane, opravljala je razne dolžnosti, toda pravo svobodo 1945 je dočakala spet v nenavadnih okoliščinah pod nekim belokranjskim kozolcem. „Bila sv skupini partizanov, ki je med prvimi z zastavami vkorakala v Novo mesto. Sprva nas je bilo samo veselite in praznovanje, ampak se je kmalu nehalo. Potem nas je bilo samo delo, ob katerem si moral vztrajati, če ti je bilo všeč ali ne. Takrat nikomur ni prišlo na misel, da bi rekel ne, če je bil določen za to ali ono mesto. Včasih niso bile naloge in dolžnosti prva leta po vojni nič manj težke kot one v partizanih. Delali smo tako rekoč noč in dan. O delovnem času smo se nismo pogovarjali. Ko smo uradno nehali delati, smo imeli sestanke. Tako je šlo več let naprej. Danes se ugodim, kako smo vse to vztrajali.“

Kot upokojena načelnica odučila je nacionalno skrbstvo novomeškega okraja oz. občine in Martina Petrič še dandanes aktivna. Ona je pozna upokojenskega dolgega časa. Urice, ki ji ima zase, pa še vedno rada preživi pri ročnem delu. Kaj vse znaajo njeni spretni prsti, o tem bi bila dolga zgodba.

Primer Martine Petrič, ki po 37 letih veze kopijo za novi muzej, pa je lahko primer in spodbuda še komu, da se zbirka v Muzeju revolucije izpopolni.

RIA BAČER

O, RODNI DOM

Kamorkoli nese pogled, sami valovi zemlje. Dolgi in visoki kot na razburkanem oceanu. Na zaobljenih hrbtih pošumevajo gozdovi, prisojna pobočja dišijo po vinski trti. Zaplate košenic samevajo med vinogradi in gozdovi, segajočimi v doline. Vegasta polja so preprežena z udrtimi ko-

lesnicami. Vasi so počemele v grapah. Ceste so s hribov videti kot ozki beli trakovi, ki ponikajo med ogolelimi trebušastimi bregovi.

V Lokve se pride po cesti, ki na Senovem zavije na desno. Hiša št. 14 stoji na samem, v nekakšnem pogreznjenem trikotniku, ki s hipotenuzo lovi sonce. Iz vasi je ni videti. Do nje drži pot po klancu navzdol in skozi gost gozdiček. Če bi bilo tam več domačij, bi bil lahko zaselek ali vas s svojim imenom. Pa jih ni. Samo ena domačija je, Brkovičeva. Poleg hiše je hlev s senikom. Svet okrog je podoben prgišču. Ni ga veliko in morda

je tako celo prav. Zemlja zahteva veliko žuljev vajenih rok, teh pa pri Brkovičevih ni. Od družine sta ostala doma le oče in mati. Otroci so šli po svetu za boljšim kosom kruha.

Marjana je zvalila tujina. Ko je slišal, da so nekateri že šli, se je hitro odločil. Sedel je na vlak, ki je odpeljal proti severu.

Nekaj mesecev je križaril po evropskih državah, da bi dobil primerno delo in se udomil. Vsako upanje se mu je izjalovilo. Potem je čakal le še trenutek, da se mu bo pod palcem nabralo dovolj denarja, saj se je bil trdno odločil poiskati srečo v daljni Avstraliji. Dežela, ki jo obljavljajo vode Indijskega in Tihega oceana, se mu je v mislih prikazovala kot eldorado. Ni si upal pomisliti, da so morda vse le vabljive sanje.

S teh robinzonskih poti je pisal poredko. Domači dolgo niso vedeli, kje je. Iz Avstralije se je nekajkrat oglašil. Potem so prišla dolga leta molka, ko so oči zaman iskale po pismoonoševih torbi. Marjan ni naznanil niti z eno samo besedo, da je še živ. Črv neizpolnjenega pričakovanja pa je glodal dalje in neusmiljeno. Brkovičevi so pogrinjali mizo, kadar sta bili doma hčerki. Vsaj nekaj družinskega veselja se je v takih dneh naselilo v hišo. Pot, po kateri naj bi prišel Marjan, je še naprej ostajala nema.

Kakih dvajset let po tem, kar so Marjana zadnjič videli, je prišlo sporočilo. Telegram: „Sem na poti domov STOP Marjan STOP!“ Kdove kolikokrat so ga prebrali. Nepričakovana sreča je zdijvala po hiši. V srcih in sencih je bila napetost kot ob hudi uri. Brkovičeva hiša je v hipu postala središče sveta. Marjan je res prišel.

„Po pravici povedano, snidenja z domačim sem se bolj bal, kot veselil,“ je razlagal na domač veselici, ki jo je priredil nekaj dni pred vrnitvijo Avstralijo. „Dvajset let se nismo videli, spremenili smo se, odrasli, postarali. Toliko smo si imeli povedati! Teh nekaj tednov pa je postalo takih kratkih, da se mi zdi: pred eno uro si prišel, zdaj pa moraš spet na pot. Kratkih, da je kar hudič, in še tolikokrat je beseda, ki si jo hotel reči, ostala zagodena v grlu kot jabolko.“

Harmonika je pela, vino se je svetilo v kozarcih, miza se je šibila od dobrot in v srcih se je smejal. Marjan je naredil nekaj korakov, sedel na bruno za senikom in pripovedoval:

„Kar težko se vživim, saj v Mount Isi, kjer sem si ustvaril nov dom in družino, ni tega. V Avstraliji so si ljudje ogradili vsak svoj svet in se zaprli vase. Ne pravim, da niso prijazni, vendar pa se za prijaznimi očmi nemalokrat skriva hladnost, celo sovražnost. Slovenci in drugi Jugoslovani smo to precejkrat občutili. Nekateri nas še danes gledajo kot tujce in komaj čakajo, da bi šli. Toda jaz sem se odločil, da bom ostal v Avstraliji. Oženil sem se z Angležinjo (Avstralko), otroke vzgajam po avstralskih navadah in tudi priimek sem poangležil. Nisem več Brkovič ampak Morton, Marjan Morton. Ja, tako je to. Še vedno pa sem Slovenec in tudi družim se najraje s Slovenci.“

Drugi Marjanovi domovini je ime Queensland. To je vse leto zelena dežela, kjer rodi zemlja dvakrat na leto. Svet je raven kot miza, dež pa redkokoli. Zemlja dobiva vodo z umetnim namakanjem. Zelene površine so pretežno travniki in pašniki. Avstralija je znana po govedu in ovcah, in tudi Queensland je na gosto pokrita s farmami. To pa je tudi dežela rudnikov. Marjan Morton s malone vseskozi, kar je v Avstraliji, služi kruh v rudniku. Delal je kot rudar, vozil rudniške lokomotive, zdaj je že nekaj let kontrolor tekočega traku pri rudniškem transportu. Lahko bi se bil zaposlil v kakšni mestni tovarni kot mnogo drugih, ki se doselijo, pa ni hotel ne želel.

„Imam hišo, tri avtomobile in dobro živimo vsi, življenje pa kljub temu ni tako kot tu doma. V Jugoslaviji je poskrbljeno za človeka kot nikjer drugje na svetu: zdravnik je poceni, zdravljenje tudi; če se ti kaj zgodi, dobivaš odškodnino. In kakšen standard je! Ko sem odšel od doma, so se tu ljudje vozili s kolesi, na njivah so kmetje orali z volmi. Zdaj pa kar ne morem verjeti, da je vse to res: asfaltirane ceste, avtomobilov, kolikor jih hočeš, naselja in tovarne rastejo kot gobe po dežju, v hišah pa televizorji in hladilniki. Sploh se več ne znajdem.“

V naročju mu je sedel sin. Otrok ni razumel ničesar. Sedel je s povešeno glavico in v prazno zazrtimi očmi. Razumel je šele ko mu je očka v angleščini šepnil: „Zdaj bova šla pa malo spat!“ Morda bo Marjan čez leta, ko bo iz dečka postal fant, napel platno na steni, ugasnil luč, s prstom sprožil iz projektorja tiste dolge metre gibljivih slik, ki jih je snemalna kamera tako neutrudno srkala vase med tako kratkimi dnevi pod rodno streho v Lokvah št. 14, in dejal sinu: „Vidiš, to je pa moja prejšnja domovina.“

I. ZORAN

CEVI SO NJEGOVA USODA

Ernest Bele mu piše v osebni izkaznici, „bivajoč v Vrhovčevi ulici št. 9 v Novem mestu, star 78 let.“ Kateregakoli starejšega meščana pa vprašate za Nestelna – vodovodarja ali Nestelna – gasilca, bo brez dvoma vsak vedel, za koga gre.

Precej je znanih njegovih smešnih ali žalostnih doživljajev, a še zdaleč ne vsi.

Zadnja leta dobiva vabila na srečanja starostnikov, ampak kar ne sodi med vrstnike svojih let, kajti Ernest Bele se še vozi s kolesom vse do Dol. Toplic na kopanje. Nič mu ni splezati na visoko streho in popraviti žleb. Če pa je potrebno zaplesti, bo dal v koš marsikaterega mladega, ki bi mu bil lahko vnuk.

Korenina in pol! Sam pravi: „Vse od takrat, ko sem začel telovaditi pri Sokolu v najbolj neumnih mladih letih, sem krepak in čil.“ Je še eden redkih meščanov, ki so vse življenje prebili v domačem kraju. Beletov Nestel si je po prvi svetovni vojni malce ogledoval naokrog, saj je bival nekaj časa v Zagorju in v Trbovljah, pa ga je pot kmalu spet zanesla v Novo mesto, kjer je za vselej ostal.

Vodovodne obrti se je izučil pri znanem mojstru Prežlju, ki je imel delavnico na Florijanovem trgu, v kasnejši Pelkovi hiši. V isti stavbi in v istih prostorih, kjer je tovariš Bele začel z obrtništvom, je tudi končal. Nazadnje, pred njegovo upokojitvijo, je bil tam spet novomeški Vodovod, on pa vodja delavnice.

Dvomim, če ima Ernest Bele še danes konkurenco, kar zadeva poznavanje novomeškega vodovoda. Leta 1928 je prevzel v upravljanje to na pravo, ki pa je bila vse od začetka muhave sorte: „Vodovodne težave v mestu niso od včeraj, ampak še iz predvojnih časov. Dobro se spominjam, da v letih pred zadnjo vojno voda na Glavnem trgu večkrat ni prišla do prvega nadstropja. Zaradi tega so se meščani že takrat razburjali in pritoževali.“

Veliko je bilo napak pri napeljavi. Med vojno, ko so partizani minirali strojnico vodovoda v Stopičah, smo s črpalko za lokomotivo speljali vodo iz Krke v vodovodne cevi, da prebivalstvo ni ostalo brez vode.“ Po vojni pa je bil prav tako več let upravnik novomeškega vodovoda, zato pozna vsako vas, vsako cev in vse „muhe“, ki se utegnejo

pojavit na terenu. In če dandanes pokličete podjetje, da popravi pipo v stanovanju, pa rečejo: se ne izplača, kupite novo pipo, vam Beletov Nestel popravi staro. Ne da bi zanj delali reklamo, ampak res je, da je že velikokrat na ta način dokazal svojo sposobnost.

Drugi del Beletovega Ernesta je v uniformi. Celih 61 let je gasilec. Bil je poveljnik, podpoveljnik društva, zdaj še častni član in oficir I. stopnje. Kot je malo tako navdušenih vodovodarjev, prav tako malo je gasilcev, ki bi bili toliko časa in s takim navdušenjem v društvu. Kaj vse je že doživel pri gašenju:

„Name se je že zrušil goreči grušt, da so me morali odkopavati. Vdrl se mi je strop, ko sem reševal in padel sem globoko, pa sem še živ, čil in zdrav!“

Smrt ga je sicer že nekajkrat lovila s koso, pa ga ni marala. Vselej ji je pribrisanec ušel, čeprav za en sam lasek. „Neko zimo so me prišli ponoči klicati, da je voda v ceveh na novomeškem mostu zamrznila. Vstal sem in se plazil pod mostom po travrhah, pa mi je na poledeneli površini spodrsnilo in padel sem v Krko pri minus 17 stopinjah.“

Lepo sem priplaval na breg in, glejte me, zdrav sem in čil!“

Celo vrsto podobnih doživljajev ima v svoji malhi, da kdaj pa kdaj z njimi zabava znance. Pri tem ne pozabi tistega, kako je pri Kastelčevem Viktorju pa del v živo apno in kako se je leta 1926 z motorjem zaletel v steber Bergmanove hiše, da je motor razneslo na 16 kosov, njemu pa – nič!

Prdrzen je bil tudi med vojno, ko je včasih pri belem dnevu v ceveh nesel puško do skrivališča za partizane. Danes tudi odkrito prizna, da je več let veliko prepil, obenem pa je ponosen, da se je sam rešil iz suženjstva alkohola. Ko še ni bilo v modi zdravljenje, se je od pijače odtrgal sam, z izredno voljo.

„Moram reči, da sem z zdajšnjim življenjem prav zadovoljen. Vse štiri hčere imam poročene, tudi zetje so dobri z nama z materjo. Rad se vozim z avionom, ne morem pa miniti dan, če sem doma da ne bi kaj brkljal v kleti, kjer imam svoje orodje. Brez dela bi se počutil kot suha izpodrežana veja.“

RIA BAČER

Pri pristojnih oblasteh rimskokatoliške cerkve teče postopek za razglasitev škofa Friderika Baraga med blažene, torej za tako imenovano beatifikacijo, ki ji navadno pozneje sledi tudi razglasitev za svetnika. Podoben postopek teče tudi za škofa Antona Slomška. Slovenci nimamo svetnikov. Sv. Ema ni bila naše krvi, pri nas je samo prebivala, sv. Cirila in Metoda si lasti vesoljno slovanstvo, po en svetnik je menda v antičnih časih živel tudi na Ptuj in v Celju. Bilo pa je to pred prihodom Slovencev. Morda je prav zato pri nas tako priljubljeno češčenje sv. Martina, ki je pravzaprav panonski sosed, pa še čez naše kraje je moral popotovati, ko se je za vojščaka šolal v Italiji.

V NAVEZI Z AMERIČANI

Če pa je treba razločevati, kako meljejo „božji mlini“ za Slomškovo in Baragovo svetništvo, se zdi, da je škof Friderik Baraga bliže cilju, ki ga v svoji skromnosti nikoli ni hotel doseči. Gledano čisto uporabno, si namreč Friderika Baraga Slovenci delimo z Američani, ki so, ko hočejo nekaj doseči, nadvse vztrajno, lahko bi rekli celo otroško ljudstvo.

Kakorkoli: Friderik Baraga je velik tudi brez blaženstva in svetništva, njegovo ime, ki je v Ameriki znano bolj kot ime katerega koli drugega Slovenca, bi moralo nekaj povedati tudi neverniku. Zgodovina ga namreč prišteva med tako imenovane velike Slovence. Danes bi bil Friderik Baraga častni doktor univerz, akademik in še vse ostalo, kar spada k temu blišču.

Rodil se je Friderik Baraga 29. junija 1797 na graščini Mala vas pri Dobrniču na Dolenjskem. V dobrniški župnijski cerkvi še stoji stari krstni kamen, ob katerem so manj kot en dan staro štručko krstili za Friderika Ireneja.

Baragov rod izvira iz Cerknice, predniki so bili grajski oskrbniki. V bogoslovje je Baraga vstopil, ko je na dunajski univerzi diplomiral pravne vede. Duhovnik je postal v času, ko je skozi številna slovenska duhovniška srca vel mrzli veter janzenizma, nečloveške strogosti, ki je v Bogu gledala skoraj samo ostrega sodnika. Baraga pa je kot kaplan v Šmartnem pri Kranju in nato v Metliki hotel biti služabnik usmiljenja in odrešitve. Nikakor pa ne obsodbe. Ta duh je vel iz njegovih pridig, imel je vedno polno spovednico, za njegov molitvenik „Dušna paša“ je pisatelj Ivan Tavčar dejal, da so to najboljše slovenske mašne bukve.

PRVI SLOVENEK MED INDIJANCI

Leta 1830 je Friderik Baraga odšel v misijone, bil je prvi slovenski misijonar v deželi Indijancev Očipve in Otava, ki še danes žive ob Velikih jezerih na meji med ZDA in Kanado. Bil je tudi med prvimi raziskovalci indijanskega jezika, na tem področju je napisal nekaj temeljnih del. Leta 1831 je Baraga prispel v Cincinnati, kjer je pričel študirati otavski jezik. Najprej je vodil misijonsko postajo Arbree Croche (Krivo drevo) na vzhodni obali Michiganskega jezera. Pri Otavanih je Baraga ostal do leta 1835. V tem času je potoval na Bobrov otok v Michiganskem jezeru, ki ni veliko manjše od Jadranskega morja, in na katerem so prebivali otavski ribiči in pridelovalci javorovega sladkorja. Leta 1832 je dal natisniti molitvenik v otavskem jeziku. Naslednje leto se je na krpljah mimogrede odpravil v neko 80 km oddaljeno naselje. V snegu, mrazu in nekaj dneh. Misijonsko delo je Baraga nadaljeval pri plemenu Očipve ob Gornjem jezeru, ki se drži Huronskega jezera. Baraga je najprej prebival v Sault Sainte Marie, kasneje se je preselil v La Pointe na otok Madelinaske. Preučeval je indijanski jezik, z Indijanci na celini je vzdrževal stike v čolnu iz brezovega lubja, predniku današnjega kanuja. Pozimi na leto 1836 je Baraga napisal pet knjig: tri v očipvejskem jeziku ter eno slovensko in eno nemško knjižico, ki jo je sam prevedel tudi v francoščino. Nekaj jezikov je zanesljivo znal. Knjigo o življenju severnoameriških Indijancev je Baraga izdal na prošnjo rojakov iz domovine, pri nas je prvič izšla pod naslovom: „Popis navad in zadržanja Indijanov polnočne Amerike“. Knjižica je pomembna kot etnografski vir.

Leta 1836 je Friderik Baraga odpotoval v Evropo — z rokopisi vseh petih knjig. Očipvejski molitvenik je dal tiskati celo v Parizu. S seboj v Ljubljano je Baraga prinesel tudi muzejsko zbirko indijanskih predmetov, ki domala vsi še danes krasi Narodni muzej. Med njimi so tudi znamenite krplje, na katerih sestrah je Baraga prepotoval na tisoče milj bele divjine. Reklil so mu „misijonar na krpljah“.

Avgusta 1837 se je Baraga vrnil v Ameriko in še to leto dal tiskati knjigo o osnovnih pravilih očipvejske slovnice. Ta edinstveni dogodek v književnosti indijanskega ljudstva se je pripetil v mestu Buffalo, kar še danes vedo.

BELA IN BRONČENA POLT

Nato je misijonar Baraga odšel v postajo La Pointe in tam ostal do leta 1843. Ko so v L'Ansu belci odkrili bogate bakrene rudnike, se je naselil v tem kraju, ki je združeval ljudi bele in brončene polti. Deloval je med obojimi. Leta 1847 je Baraga pisal Leopoldinski družbi na Dunaj, ta ga je dokaj izdatno podpirala z denarjem, da je končal očipvejsko slovnico in začel sestavljati slovar. Indijanci Otava so mu sporočili, da so ga sprejeli za člana svojega rodu. Leta 1853 je bil očipvejski slovar (30.000 besed) končan. Indijanske besede so bile dolge, kot Baraga sam piše „cele vatle“. Njemu, katoliškemu misijonarju, so rekli Črna suknja, kar je v očipvejski Mekatewikkwanale. Samo za primer. Molitvenik pa se reče „obimadisiwin oma aking“. Očipvejsčina šteje samo 17 glasov. Glasov l,r,f, v in u nima. Zato

KDAJ SE BO REKLO SVETI MEKATEWIKKWANALE?

Indijanci tudi nikoli niso mogli izgovoriti Baragovega imena. Sicer pa je Črna suknja več kot za dostoval.

V letu, ko je izdal očipvejski slovar, je postal Baraga tudi apostolski vikar gornjega Michigana pri Indijancih Očipve. Sedež je imel v Sault Sainte Marie (slap svete Marije). Zaničevane indijanske knjige je dal pet let kasneje tiskati v Cincinnatiju. Še prej pa je moral od cincinnatskega nadškofa Johna Purcella 1. novembra 1853 prejeti škofovsko posvečenje, ki mu ga je podelil papež Pij IX. Kot pravi listina, ga za to službo priporočajo „pobožnost, verska gorečnost in misijonsko delo pri Indijancih“.

DELA ZA OSEM ŠKOFIJ

Poleg lastnega apostolskega vikariata je sprejel v škofovsko oskrbo tudi indijanske dele sosednjih škofij, ki z njimi škofje, ki niso znali indijansko, skoraj niso vedeli kaj početi. Indijansko ozemlje, ki ga je Baraga oskrboval drugim škofom, je bilo skoraj trikrat tako veliko kot njegov vikariat. Bil je v pravem pomenu besede „indijanski škof“, kot so ga imenovali v Evropi in Ameriki. Samo za primer: na območju njegovega nekdanjega vikariata je danes 8 škofij.

Prvi duhovnik je prišel v Sault, ki je postal za Barago sedež škofije, v začetku 17. stoletja. Nekaj časa je v teh krajih deloval tudi Izak Jogues, ki so mu leta 1648 Indijanci z bojno sekuro zdrobili glavo in je bil med drugimi kanadskimi mučenci razglašen za svetnika.

Za svoj apostolski vikariat je Baraga nujno potreboval še vsaj 10 duhovnikov in več učiteljev ter še mnogo drugega. Zato je sklenil odpotovati v Evropo.

Ta pot je bila edina, na kateri se je moral skromni Friderik Baraga otepati časti in ljubeznivosti. Sprejel ga je dublinski nadškof Cullen (v Kanadi je Baraga pridigal tudi irskim rudarjem), v Muenchnu ga je povabil na obed nekdanji bavorski kralj Ludvik, pridigal je v ljubljanski stolnici, v Trebnjem, kjer je preživel otroštvo, so ga pozdravili z zvonovi in streli iz možnarjev. Slavnostnemu kosilu se je izognil, češ da takih reči ni vajen. Na krpljah v Ameriki je res žulil suh kruh. Obiskal je tudi Malo vas in Dobrnič. V Trebnjem se danes po Barago imenuje trg.

KOČIJA NASPROTI

Dvakrat ga je sprejel papež Pij IX. Srečal se je s škofom Slomškom, ki mu je nasproti poslal kočijo. Navzoč je bil pri poroki cesarja Franca Jožefa z bavarsko princeso Elizabeto. Mladoporočenca sta ga sprejela v posebni avdienci. Cesar mu je podaril zlat naprsni križec na zlati verižici, cesarica pa z dragocen prstan z vijoličastim dragim kamnom, obdanim z diamanti. Križec je moral Baraga zaradi revščine kasneje prodati, s prstanom pa so ga pokopali.

V Pragi je Baraga sprejel bivši cesar Ferdinand, preko Pariza se je škof napotil v Liverpool, od koder je pisal v domovino: „Za vselej se poslavljam od Evrope“.

Potem pa so spet bili samo divjina, Indijanci, mešanci, boj s posmehovanjem protestantov. Baraga je med drugim v nasprotju s protestanti želel, naj bo učni jezik v šolah indijansčina. Kako je živel škof Friderik Irenej Baraga, pove eno njegovih pisem, v katerem omenja, da mora ob dežju čez dragocene knjige na mizi pogrniti plašč, nad posteljo pa razgre dežnik, se stisne v štiri gube

in upa, da sedi na mestu, kjer najmanj kaplja. In vendar je bil v tako uborni izbici bolj srečen kot mnogi v pozlačenih palačah.

Friderik Baraga je bil trd mož. Od sebe je zahteval več kot od drugih. Zaradi enega samega krsta se je Črna suknja na krpljah odpravila 50 kilometrov daleč, Baraga je jedel suh kruh, po zaobljubi nikoli mesa. Še bolj je zavračal alkohol, videl je namreč, koliko gorja je naredil njegovim Indijancem. Friderik Baraga je bil tako mož na mestu, da so ga spoštovali celo protestanti.

Na znamenitih krpljah se je Črna suknja odpravila leta 1860 skozi pragozd do rudarskega naselja blizu Ontanagona, dve leti pred smrtjo je preselil sedež škofije v mesto Marquette, kjer je leta 1868 tudi umrl. Na fotografiji, ki ga kaže v letih pred smrtjo, je Friderik Baraga podoben modremu indijanskemu poglavarju.

Po učenju rimskokatoliške cerkve je svetost v zedinjenju z Bogom. Ta navidez preprosti stavek pa vsebuje na tisoče s pametjo in časom napisanih strani.

Postopek za beatifikacijo škofa Friderika Baraga je bil sprožen pred dobrimi 50 leti. Vodstvo postopka je zaupano človeku, ki mu pravijo postulador. Ta je Američan, ker je bil Friderik Baraga pač ameriški škof. V Baragovi rojstni domovini pa deluje poseben odbor za Baragovo beatifikacijo, na čelu je prof. dr. Vilko Fajdiga. Slednji je tako imenovani vicepostulador.

Če vso zadevo zelo pospešimo, je moč trditi, da je do svetnika težko priti. Domači (ameriški) škof mora sklicati škofijsko sodišče in izvesti tri postopke. Najprej mora sodno, to je s pričami in preiskavami, potrditi, da se božjemu služabniku (Baragu) nikoli ni kazalo javno češčenje. Ta postopek je škofija v Marquetu že opravila. Drugi postopek je pregled spisov, kajti dokazati je treba, da v njih ni nič takega, kar bi nasprotovalo verskemu, nauku in nrvnosti. Treba je zbrati vse kandidatove (če se temu lahko tako reče) spise, tiskane in pisane, tudi zasebna pisma.

TRETJI POSTOPEK

Sledi tretji in najvažnejši postopek, ki mu pravijo informativni. Ta mora dokazati, da obstaja o Baragu „obči sloves o svetosti, ki je nastal sam od sebe, torej ni bil umetno ali namerno povzročen. Obči sloves o svetosti obstoji pri poštenih in resnih ljudeh, je trajen, vsak dan večji in še živ pri večini ljudstva“. Tako naroča cerkveni predpis. Ta informativni postopek, beremo dalje v omenjenem predpisu, naj se začne čimprej. Če se ne začne v 30 letih po smrti božjega služabnika, je treba dokazati, da ni nihče kriv zavlačevanja.

Po ameriškem obisku ljubljanskega nadškofa dr. Jožeta Pogačnika so se tamkajšnji škofi lotili postopka za beatifikacijo Friderika Baraga s še večjo odločnostjo. Bilo je tik pred 200-letnico Združenih držav Amerike. Posebno se je v tej zadevi potrudil škof Salatka, Poljak po rodu, ki je zbral okoli sebe zavzete ljudi. Američane in Slovence. Gradivo tega procesa, zbrano v 16 knjigah, je papežev nuncij v Washingtonu oddal kongregaciji za svetnike v Rimu. Ta potem še enkrat pregleda, če je vse teklo po zapletenih in strogih predpisih.

Na koncu pa se kongregacija sprašuje o čudežih, s katerimi bi bilo neizpodbitno dokazano, da o svetništvu Friderika Baraga ni treba dvomiti.

NEKAJ ČUDEŽEV

Po predpisih se morata zgoditi dva potrjena čudeža, da ga razglase za blaženega, za svetniški sij pa sta potrebna še dva dodatna čudeža na njegovo priprošnjo. Veljajo samo čudeži po kandidatovi smrti.

Kot trdijo za to odgovorni, so na škofijskem procesu v Marquetu ugotovili, da je na Baragovo priprošnjo v trenutku ozdravel pisatelj Lambert, ki mu je sklepni revmatizem zvil roke in noge. Bilo je na prvi petek januarja 1970, ko so se mu v cerkvi roke in noge v hipu poravnale. Prav tako naj bi bili dokazi tudi o čudežnem ozdravljenju inž. Morana, ki je imel raka na ledvicah. Oba čudeža sta ameriška, o slovenskih ni poročil. Vsaj takih ne, ki bi šla na pismeno v Rim, čeprav je tudi pri nas vrsta uslišanj (tako trdijo) na Baragovo priprošnjo. Sicer pa je izšla v Argentini tudi knjiga „Baraga uslišuje“, v kateri je za 300 strani uslišanj na Baragovo priprošnjo.

Po sedanjem cerkvenem pravu je razglašanje blaženih in svetnikov pridržano papežu. Z razglasitvijo za blaženega ali „beatifikacijo“ papež na manj slovesen način izreče dovoljenje, da se v omejeni obliki in v krajih, ki jih papež določi, božjemu služabniku sme izkazovati javno češčenje kot blaženemu, torej resnično zveličanemu. Razglasitev za blaženega pa ima samo prehodni značaj. Kot smo že omenili, je naravnana na razglasitev za svetnika in je nekakšna priprava nanjo.

TRUD ZA SVETNIKE

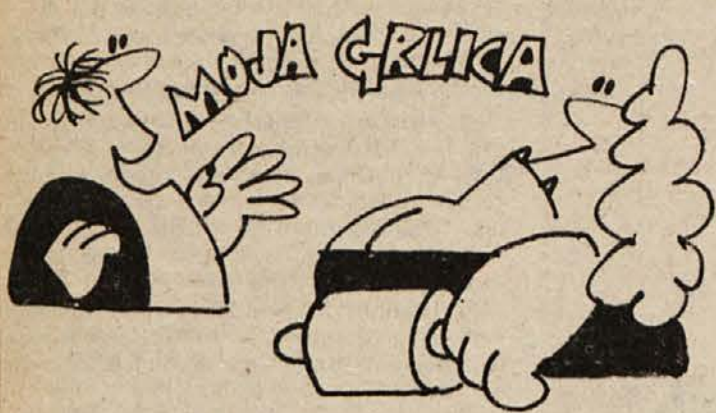
Za svetnike, predvsem svoje, se bori veliko ljudstev. Po uradnem poročilu obredne kongregacije iz leta 1962 je tedaj teklo 1133 postopkov za razglasitev blaženih in svetnikov. Pri dosedanem načinu dela bi mogli ti postopki trajati kar več stoletij. Govor je sicer tudi o nekakšnih bližnjicah, vendar še ni dogovora.

Za nekoga je Friderik Irenej Baraga verski fanatik, za drugega temeljit etnograf, za tretjega duhovnik, ki se je ustrašil pritiska janzenizma, za četrtega človek, ki je pač hotel samo dobro, vendar po svoje. Vsekakor pa je bil pogumen, pameten, skromen, izobražen in vztrajen.

Je še na tej zemlji ljudstvo, ki bi reklo sv. Mekatewikkwanale? Med ljudstvom s to govoričo je namreč Friderik Irenej Baraga tudi živel in umrl.

MARJAN BAUER

ropotarnica

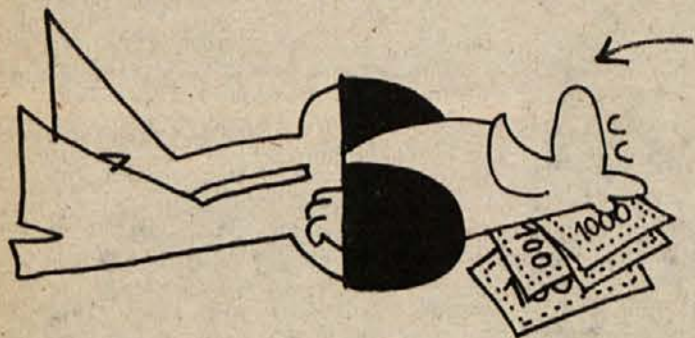

O ZNAČAJU

— V Parizu so ljudje elegantni, na deželi morda značajni.
Sieyes

— Talent se oblikuje v tišini, karakter v viharju sveta.
Goethe

— Naša življenja so utelešenje naših značajev.
Radakrišnan

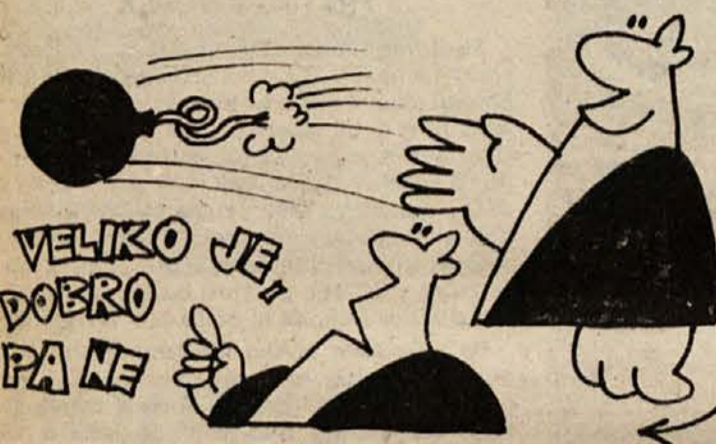

O VESTI

— Mirna vest je najboljša vzglavje.
Ljudska modrost

— Pri večini ljudi je vest podobna angleškim vladarjem: kraljuje, a ne vlada.
Mallock

— Umazanija z rok se lahko umije, z duše pa nikdar.
N. S. Hruščov

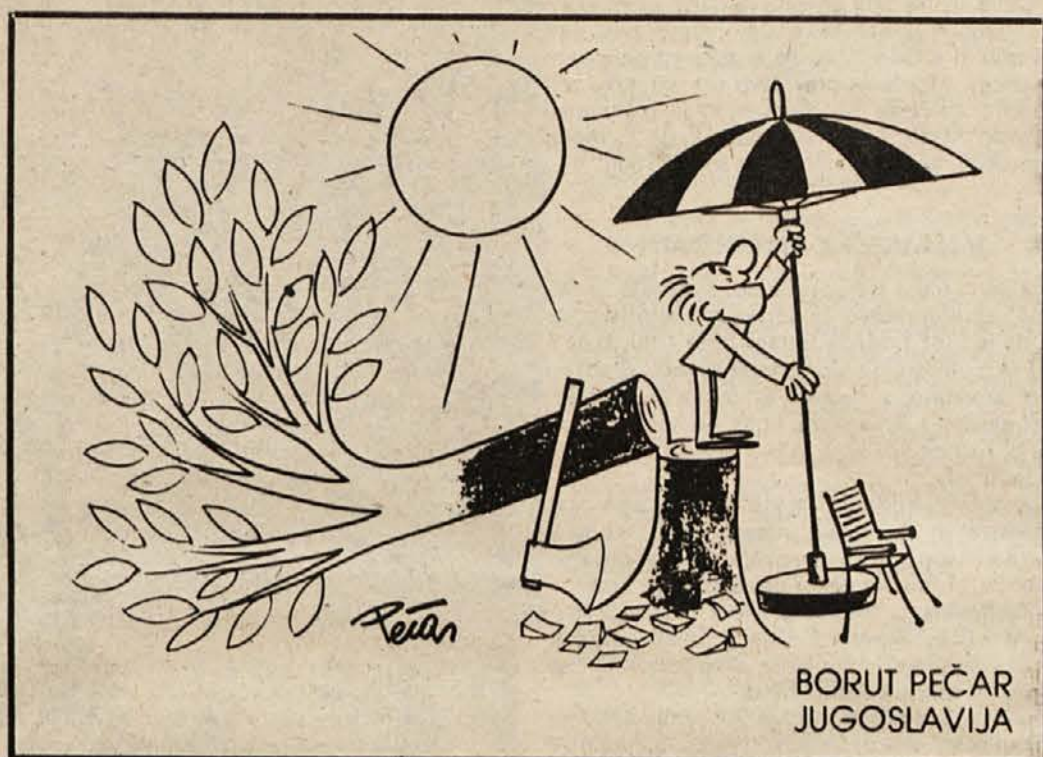
O DOBROTI

— Ne moreš biti samo delno dober.
Tolstoj

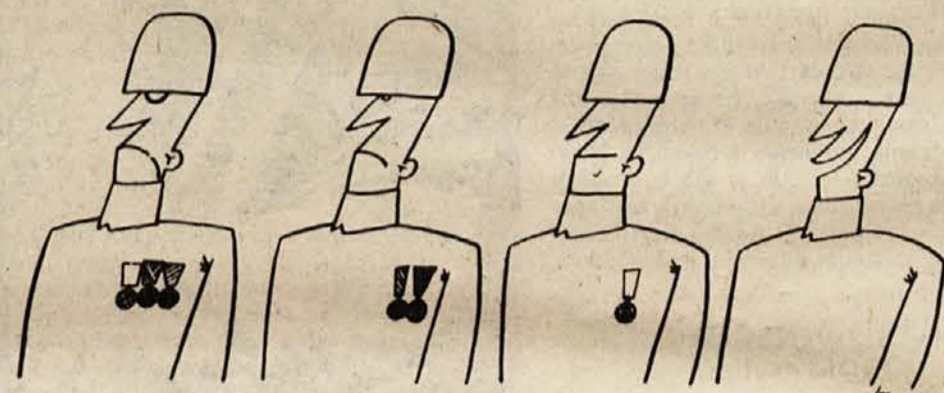
— Ni človeka, ki ne bi hotel dobrega, kot ni vode, ki ne bi tekla dalje.
Meng Ce

— Večina ljudi je bolj sposobna za velika, kakor pa za dobra dejanja.
Montesquieu

brez besed

BORUT PEČAR
JUGOSLAVIJA

LEO KORELC
JUGOSLAVIJA

o čepicah in pokrivalih o čepicah in pokrivalih

Ne samo moda, ampak mraz je tisti, ki nas je prisilil raznišljati o pokrivalu. Precej žena in deklet se sploh težko odloči, da bi dale kaj na glavo, če pa je že res hud mraz, si zavežejo ruto. Tudi prav, ampak lahko bi bile videti dosti mlajše in čednejše, če bi nosile kaj drugega.

Nima smisla govoriti o klobukih, ki jih kot izrecno modno novost ponuja Pariz. So namreč majhna gnezdeca, čepeča na vrh glave, z njih pa se do polovice obraza ali pa kar do vratu razteza pajčolan. V filmih smo take klobučke že videvali in res je, da naredijo obraz lep,

ampak za našo rabo take ekstravagantnosti niso, pa četudi samo za zvečer. Posegle bomo raje po bolj praktičnih in športnih pokrivalih. So prav tako moderna, pa še mladostna in ne draga. Gre za baretke, ki jih nosimo hudo postrani, ali pa take s ščitnikom, ki stojijo naravnost na vrhu glave. Pri takih kapah, če jih pokrijemo po modi, je videti, kot da bi s ščitnikom čuvale oči pred premočnim soncem.

Enostavne in ljubke so male čepice, ki jih zlahka sami napletete. Rob zavijate enkrat ali dvakrat, potisnete

kapo, da se tesno prilega glavi, in modno pokrivalo je nared. Za ljubiteljice klobukov bodo letos mali jurčki z ozkimi krajci, za tiste, ki jih v glavo rado zebe ali pa nimajo urejene pričeske, bo turban. Imenitna kombinacija je, če imate iz istega blaga obleko, bluzo ali šal.

Kučme so tudi letos še aktualne, ni pa priporočljivo vsak dan pod tem pokrivalom preživeti dlje časa, ker škodi lasem. Če boste na novo pričesko pokrile kučmo iz pravega krzna, bo „fritzura“ šla.

R. BAČER

domaća lekarna bodika

Po gorskih travnikih in pobočjih v apneni zemlji ste gotovo že kdaj videli nizek plevel, ki mu pravijo tudi bodoneža, ritič, kravljak, vrazja roža. Morda ima še kakšno krajevno ime. To je pritlikav plevel z močno, za palec debelo in do 1 cm dolgo sivorjavo olesenelo koreniko, ki se spodaj razveji, na zgornjem koncu pa ima več kratkih vrhov. Iz teh vrhov zrastejo do 8 cm široki koški. Pritlični listi stoje drug nad drugim, da tvorijo klobar, in so globoko na-

cepljeni na številne, s trni obložene krpe. Sploh je vsa rastlina trnasta. Zunanji listi koška so zeleni ali rdeči, notranji jezičkasti, znotraj in po robu beli ter lusknasti. Cveti so najprej rumenkaste barve, pozneje pordečijo.

Bodika cvete od junija do septembra, nabiramo pa le koreniko v pozni jeseni in jo naglo sušimo. Bodika je dobra za izločanje vode, pospešuje delovanje prebavil in živčevja, čisti pa tudi kri.

Večja množina zaužitega zdravila je nevarna, ker povzroča driske in povračanje.

Ščepec (ali veliko žlico) posušene korenike skuhamo v skodelici vode ali vina (pravijo, da je vino še boljše), pomaga pa pri boleznih ledvic in mehurja, pri zasliženju želodca, pri katarju pljuč. Umivanje z vodo, v kateri se je kuhala korenika, zdravi lišaje in kraste. Ponekod uporabljajo bodiko tudi kot zdravilo zoper gliste ali trakuljo.

zvita in nadevana telečja prsa

Nace Ferkolj

Kakšne umetnije znajo narediti poklicni kuharji, so pokazali pred kratkim v novomeškem Metropolu. Nace Ferkolj, šef kuhinje, ki je pripravil kulinarično razstavo, pa je dal tudi recept za mesno jed, tudi za oko izredno privlačno.

„Za štiričlansko družino potrebujemo 1 kg telečjih prs. Te razkoščičimo in pazimo, da jih ne prerežemo.

Ostanke (obrezke) posebej zmeljemo, začini s česnom, čebulo, poprom in soljo. Prsa raztegemo in nanje polagamo nadev, vanj pa damo še 3 do 4 trdo kuhana jajca. To zavijemo kot jabolčni zavitek, povežemo z vrstico in spečemo v srednje vroči pečici. Med peko, ki traja približno 45 minut, večkrat polivamo. Pečeno meso damo na desko, od-

stranimo vrstico in razrežemo na kose. Zraven serviramo lyonski krompir, ki ga je tudi enostavno pridraviti. Krompir naribamo na koleščke, in sicer na 1 kg krompirja naribamo tudi 0,5 kg čebule. Vse skupaj solimo in dobro zmešamo, damo v pomaščen pekač in pečemo v pečici. Nekajkrat premešamo.“

R. BAČER

obzorja

PREDSTAVUJAMO VAM

recenzija

knjige

O „BESEDI“

„Samorastniška beseda“, ki jo izdaja trebanjska kulturna skupnost, si uspešno in pogumno krči pot do uveljavitve med tvorci in bralci tako imenovane revialne literature. V pravkar dokončanem letu 1978 sta prvič izšli dve številki, prva aprila in druga decembra. Slednja zasluži pozornostjo obravnavo tudi zato, ker še odločneje nakazuje svoj namen in smer nadaljnjega razvoja. Vse to je razvidno iz zajetnosti številke, ki jo je prav gotovo narekoval množičen odziv sodelujočih, iz kvalitete prispevkov in dejstva, da v „Samorastniški besedi“ prvič objavljajo svoje pesniške ali prozne stvaritve avtorji iz vse Slovenije. Po številu sodelavcev je ta številka „rekorderka“, saj je dala na svojih straneh prostor nič manj kot 29 avtorjem. Kar 21 med njimi je novih, ne pa neznanih, saj sta pesnik Tone Pavček in pisatelj Jože Dular, če omenimo samo njiju, že desetletja ne samo uveljavljena, ampak v celoti priznana in zajemajoča iz virov, ki oplajajo najboljše stvaritve slovenskega parnasa. Skoraj polovica pošiljk in prav toliko imen, ki so tudi konkurirala za objavo v decembrski številki, je na zgoščem kritičnem situ in ob poostrenih merilih (razširjenega) uredniškega odbora izpadla.

Ce bežno preletimo vsebino, ugotovimo, da združuje „Samorastniška beseda“ avtorje, ki imajo kaj povedati. Prevladujoči motiv je kakopak ljubezen. To pa ne sme presenetiti, saj so sodelavci pretežno še mladi ljudje, v katerih resnejša življenjska spoznanja zorijo prav ob ljubezenskih srečanjih. Pa vendarle ne gre samo za šopek ljubezenske lirike; za kratko bi rekli, da je v središču pozornosti sleherne literarne obdelave človek v vprašanju, ki ga najbolj vznemirjajo. Med te sodijo zlasti odnosi do sočloveka v različnih situacijah, tudi absurdih. Pesniški del je po številu avtorjev in potiskanih straneh znatno obsežnejši od proznega, kar je glede na znano ugotovitev, da smo Slovenci pač narod pesnikov, povsem razumljivo. Vsebinska, stilna in še kakšna različnost, vse omogoča tudi odprtost revije, dajejo „Samorastniški besedi“ prednost pred drugimi tovrstnimi publikacijami. In to ni majhna stvar. I.Z.

SHIRLEY CHARLOTTE BRONTË

Med literarnimi stvaritvami treh sester Brontë sta osrednji deli Emilyjin roman „Viharni vrh“ in roman „Jane Eyre“, ki ga je napisala Charlotte. Sodobnici velikih angleških romanopiscev viktorijanske dobe sta dodobra obvladali vse prvine romantičnega pisanja, zlasti v Emilyjinem delu zdajšnji raziskovalci literature odkrivajo celo težnje sodobnega romana. Na kakovostno nižjo raven kot omenjeni deli se uvrščata Charlotteina romana „Villette“ in „Shirley“; slednjega je v prevodu Rapa Šuklje pred nedavnim izdala Cankarjeva založba. Mlada in bogata junakinja po številnih križih in težavah najde srečno ljubezensko zavetje pri svojeglavnem zasebnem učitelju. To je le glavna nit pripovedi, ki ji dajeta poseben pečat čas in kraj dogajanja. Zgodba se odvija v prvih dveh desetletjih 19. stol. v yorkshirski pokrajini, čuti je odmeve Napoleonovih vojn in ljudskih uporov, ko so angleški delavci za nezaposelnost in borno življenje krivili stroje, zato so jih uničevali. Značilnosti takih družbenih in socialnih razmer pa je pisateljica večje vtakla v svojo pripoved.

TRIKRAT SF

Tehniška založba je pred koncem leta poslala v knjigarne tri knjige, s katerimi si lahko ljubitelji tako imenovane znanstvene fantastike izpopolnijo domače knjižnice. Za vse tri knjige velja, da predstavljajo dober izbor iz obilice tovrstne literature na svetovnem tržišču. V slovenščino smo dobili preve-

dene „Zgodbe o pilotu Pirxu“ Stanislaw Lema, „Menjavo duha“ Roberta Scheckleya in dvoje pripovedi Roberta Heinleina „Vrata v poletje“ ter „Neprijetni poklic Jonathana Hoaga“.

Najbolj tipičen predstavnik klasične SF literature je R. Heinlein, hkrati pa gotovo tudi avtor, ki bo bralca najbolj pritegnil. Njegove pripovedi so zgrajene z železno logiko, dosledno in prepričljivo, zato je skoraj nemogoče ob branju Heinleinovih besedil govoriti o manjvredni literaturi, kar sicer z znanstveno fantastiko radi počnemo. Avtor v obeh zgodbah tke fino gradivo pripovedi po osnovni zamisli, ki je osupljiva, izvirna ali vsaj zanimiva. Nedvomno ima „Neprijetni poklic Jonathana Hoaga“ tako bizarno osnovno zamisel, da je zlepa ne bomo našli še kje.

R. Scheckley hodi s S. Lemom po novih poteh. Oba pisatelja sta se odtrgala od poti, po kateri so krenili mnogi in jo je najgloblje zarezal prav Heinlein. Oba pišeta znanstveno fantastiko, ki je to le po zunanjih okvirih, medtem ko so junaki pripovedi naši sodobniki. Za Lema je značilna dosledna utemeljenost pripovedi v možnih danostih, medtem ko se Scheckley v svoji pripovedi poigra z nemožnim, absurdnim, vendar to napolni s človeško vsebino. Za oba pisatelja je značilna tanka plast humorja, s katerim zagrinjata včasih tudi boleče in tragične trenutke.

klataž v oklepu

Usodni maj 1940. Hitlerjeva vojska neustavljivo prodira v Francijo. Zaveziške sile so nemočne pred kolonami tankov. Na begu pred sovražnimi letali

se posadka angleškega tanka znajde globoko na ozemlju, kjer že gospodarijo Nemci. Dva člana posadke sta padla, preostala dva pa se domiselno rešita iz ujetništva in kljub ranam jima uspe drzen podvig — uničiti nemško skladišče nafte in strelišča, ki je oskrbovalo tankovske enote pred napadom na Dun-

Več kot sedem desetletij je preteklo, kar je Ivan Grohar naslikal znameniti „Macesen“. Po kompoziciji, barvi in prostorskem izrezu je bila to zanj in hkrati za takratno slovensko slikarstvo sila drzna novost. Javnost in kritika sta jo po pravilu zavrnili s še hujšim nasprotovanjem, kot ga bil deležen že sam impresionistični način slikanja, ko se je bil pojavil skoraj istočasno s moderno v literaturi. Le malo kdo je v tem in drugih Groharjevih delih videl resnične umetnine, ki bodo še usodno vplivale na razvoj slovenske umetnosti. Eden takih je bil Župančič, ki se mu Grohar ni kazal samo kot imeniten umetnik, ampak tudi kot izrazito slovenski slikar, čez katerega dela sta razlita ves svet in otožnost zemlje.

„Macesen“ pa je tudi delo, ki alegorično predstavlja slikarja samega, pripoveduje o tem, kako se je Grohar kot umetnik v resnici počutil. In če naj zapišemo besedo o tem, bodi povedano, da se je vseskozi počutil kot drevo na samem, kot macesen nad dolino in samo-

rastnik, samorostnik kot človek in umetnik, pa čeprav ga je življenje tolikokrat hotelo potegniti v njemu tako tuje vrtince. Macesen kot prisodbo za življenje je Grohar nosil v sebi od mladosti, od otroških let, ki so se mu začela v Poljanski dolini, ko je obris tega značilnega dfeveša prvič narisal na papir. Nekako v teh rosnih letih se začne tudi pripovedovanje Janeza Kajzerja v romanu o Ivancu Groharju, ki ga je nedavno izdala Cankarjeva založba pod naslovom „Macesen“.

Kajzer tega biografskega romana o velikani slovenskega impresionizma ni naključno naslovil z „Macesnom“, torej po značilnem Groharjevem delu, omenjenem uvodoma. Nemara je že s tem hotel opozoriti bralca, da v romanu ne gre za običajno pripovedovanje, ampak bosta poskusila skupaj na nov način gledati na Groharjevo življenjsko in umetniško pot. Kajzer spremlja slikarja svetlobe, dneva, sonca od njegovih pastirskih let in prvega zaznavanja prelivanja barv v naravi prek obdobja cerkvenih podob, srečanja z umetnostjo Segantinija in impresionistične faze do simboličnih prvin njegovega zadnjega obdobja. Groharjevo kratko in težko življenje, iz katerega ga je dvigovala pesem, razlita na platna kot moč in kri in radost lepote, je Kajzer zajel v zelo pronicljivo pripoved. Pri pisanju izredno zahtevnega dela se je avtor oprl na zajetno literaturo o Groharju, to pa je, če je hotel biti rez izviren in prodoren, z novimi pogledi na tega slikarja, od njega zahtevalo še dodaten napor. Na koncu lahko brez pridržka zapišemo, da dela ni opravil le zadovoljivo, ampak je ponudil že kar nekakšen vzorec za uspešen primer sodobnega slovenskega biografskega romana. I. Z.

querque. Taka je na kratko vsebina romana „Klataž v oklepu“, ki ga je napisal angleški pisatelj Colin Forbes. Med zadnjo vojno je bil častnik in je svoja doživetja opisal v več vojnih romanih. Tudi pričujočega je opremil z vrsto stvarnih opomb, delo pa je v prevodu Marta Ogna izšlo v zbirki „Ljudska knjiga“ pri Prešernovi družbi.

ŠTIRJE OBRAZI

Slovenska prevodna književnost beleži čedalje več ženskih literarnih imen, med tistimi, katerih dela ostajajo tudi na zahtevnejšem literarnokritičnem rešetku, pa je gotovo Han Suyin, pisateljica kitajsko-belgijskega porekla. Tukajšnje bralstvo jo pozna že po več romanih, pred kratkim pa je pri založbi Lipa izšel še Milice Janove prevod „Štirih obrazov“.

Za prizorišče dogajanja je pisateljica izbrala mesto na robu razvlin bivše kemske prestolnice Angkor in tamkaj poteka zbor neuvrčenih književ-

nikov, ki razpravljajo o možnosti kulturnega zblizanja med Vzhodom in Zahodom. Han Suyin je s prefinjenim posluhom za fabuliranje spletla med piščičimi razmerja, ki vodijo do usodnih dogodkov. Tudi označka kriminalka za to pripoved ne bi bila pretirana, osrednja junaka pa sta zadržani in neodločni indijski pisatelj Gion ter očarljiva Angležinja Sheila, ki z beganjem od moškega k moškemu išče pot iz osamljenosti in odgovor o smislu svojega bivanja.

prebrali smo

TETA MAGDA

Novo besedno stvaritev slovenske pesnice in pisateljice Svetlane Makarovič „Teta Magda“ ali vsi smo ustvarjalci“ je Mladinska knjiga poslala med bralce v zbirki „Nova slovenska knjiga“. Gre za svojevrstno besedilo, katerega osnovno sporočilo je vraščeno v humoristično pripoved, čeprav je avtorica na tiskovni konferenci ostro zaničala, da bi bila „Teta Magda“ humorističen roman.

Pripoved o odrasajočem dekletcu, ki živi v skrbstvu ostarele Magke Orehek, gospodične stare vzgoje in meščanskih navad, ima vse značilnosti humorističnega dela. Makarovičevi je celo uspelo uvesti v slovensko humoristično sušo nekakšen nov tip humorja, ki temelji na asociativni duhovitosti („... tako gluha, da bi lahko napisala Deveto simfonijo“). Poleg igri-

vega sloga pisanja je v pripovedi še vrsta komičnih situacij, kar vse postavlja avtoričino izjavo pod vprašaj, daje pa prav tistim, ki trdijo, da je „Teta Magda“ humoristična pripoved.

Resnost nove knjige Makarovičeve moramo poiskati drugje: zajeta je v tisti plasti, ki stoji pravzaprav zunaj same pripovedi. Teta Magda z njeno shizofrenijo in stalnim „ustvarjalnim“ poseganjem v tok dogodkov in v resničnost tega sveta (kar bi sicer lahko imenovali tudi bolezen ali laž) je možno dojeti tudi kot nazorno podobo človeka v sodobnem svetu — človeka, ki se pred resničnostjo rešuje v lastne izmišljotine, v izmišljanje veličine in pomembnosti. Takšno „urejanje“ sveta je v bistvu ustvarjalna dejavnost. Na to namiguje tudi podnaslov „vsi smo ustvarjalci“. Seveda pa ostaja vprašanje, ali ni morda Svetlani Makarovič preveč po svoje pisalo in ni hotelo povsem ubogati pisateljicinih hotenj. MiM

Z DOBRO KNJIGO TRKA NA VRATA

Katera od številnih slovenskih založb bi petindvajsetletnico delovanja morebiti počastila z nepopisnim reklamnim truščem, ta pomenljiva obletnica Prešernove družbe pa je lani minila v znamenju rednega izhajanja knjig. Ze poltretje desetletje Prešernova družba — po besedah Franca Kimovca — žige „edini živi orga-

nizem, ki se brez plačila ukvarja s knjigo“ — v polno zadeva zastavljene cilje: z dobro knjigo trka na vrata ljudi, jim ponuja domačo in tujo literaturo in vpliva na oblikovanje estetske in izobražbene zavesti bralcev. Tudi številke so na moč zgovorne; doslej je v dveh zbirkah izšlo 340 knjig v skupni nakladi skoraj osem milijonov izvodov, blizu dva milijona pa je naklada vseh zvezkov revije „Obzornik“.

Da bi Prešernova družba še trdneje opravljala kulturno poslanstvo, bo skušala v prihodnjih letih uresničiti še en velik knjižni načrt. To je zbirka „Hodil po zemlji sem naši“, ki naj bi predvidoma v 60 knjigah prinesla izbor iz slovenske literarne zakladnice. Šlo bo za dela od najstarejših knjižnih pričevanj prek vseh literarnih dob in tokov do zdajšnjosti, v napovedi za prvih petnajst knjig pa zasledimo imena kot npr. Cankar, J. Kozak, Kette, Bevk, Grum, Hace, Tavčar, partizanske balade, bajke in pripovedke, ter obet, da bodo knjige opremljene s spremnimi besedami.

O knjigah, ki jih Prešernova družba izdaja v zbirki „Ljudska knjiga“, pišemo sproti ob njihovem izidu, knjige iz redne zbirke za 1978. leto pa so uredniki ter drugi predstavniki založbe in avtorji predstavili na novinarski konferenci ob koncu lanskega leta. Najprej je treba omeniti „Prešernov koledar“, skozi vse leto uporaben priložnik zanimivega branja. Med slovenskimi slikarji tokrat predstavljaja

Matijo Jamo, v literarnem delu je ob drugih prispevkih posebej opazna novela „Njene oči“ Pavleta Zidarja, S. Janež pa je pripravil izbor Murmovih pesmi in na kratko opisal življenje in delo tega „najpristnejšega slovenskega lirika“. V. Smolej piše o slovenski kulturi med NOB, L. Ude o generalu Maistru, I. Komelj o podobah naših mest v preteklosti, poleg prispevkov o težnjah mednarodnega političnega in gospodarskega razvoja pa o našem izobraževanju in nastanku jugoslovanske države 1918 ter še čem je zelo izčrpna kronika dogodkov v lanskem letu. Pozoren bralec bo pogrešal edino kazalo, za katerega je spet zmanjkalo prostora.

„Alergija“ je naslov knjige, ki jo je s sodelavci napisala dr. Draga Černelč. Gre za poljudnoznanstveno delo, ki opozarja na nevarne alergijske bolezni, jih opisuje, svetuje, kako jih pravočasno odkriti in zdraviti.

Miška Kranjca povesti „Čarni nasmeh“ in „Pot med blažene“ sta združeni v eni knjigi. Tako naslova povest o prekmurskem sezonskem dekletu in čarnem nasmehu njenega nezaželenega otroka, kateremu se ne bo nihče nikoli nasmehnil, kot povest o „revnih, ki jim je odmerjeno samo trpljenje“, bosta znova pritegnili bralce.

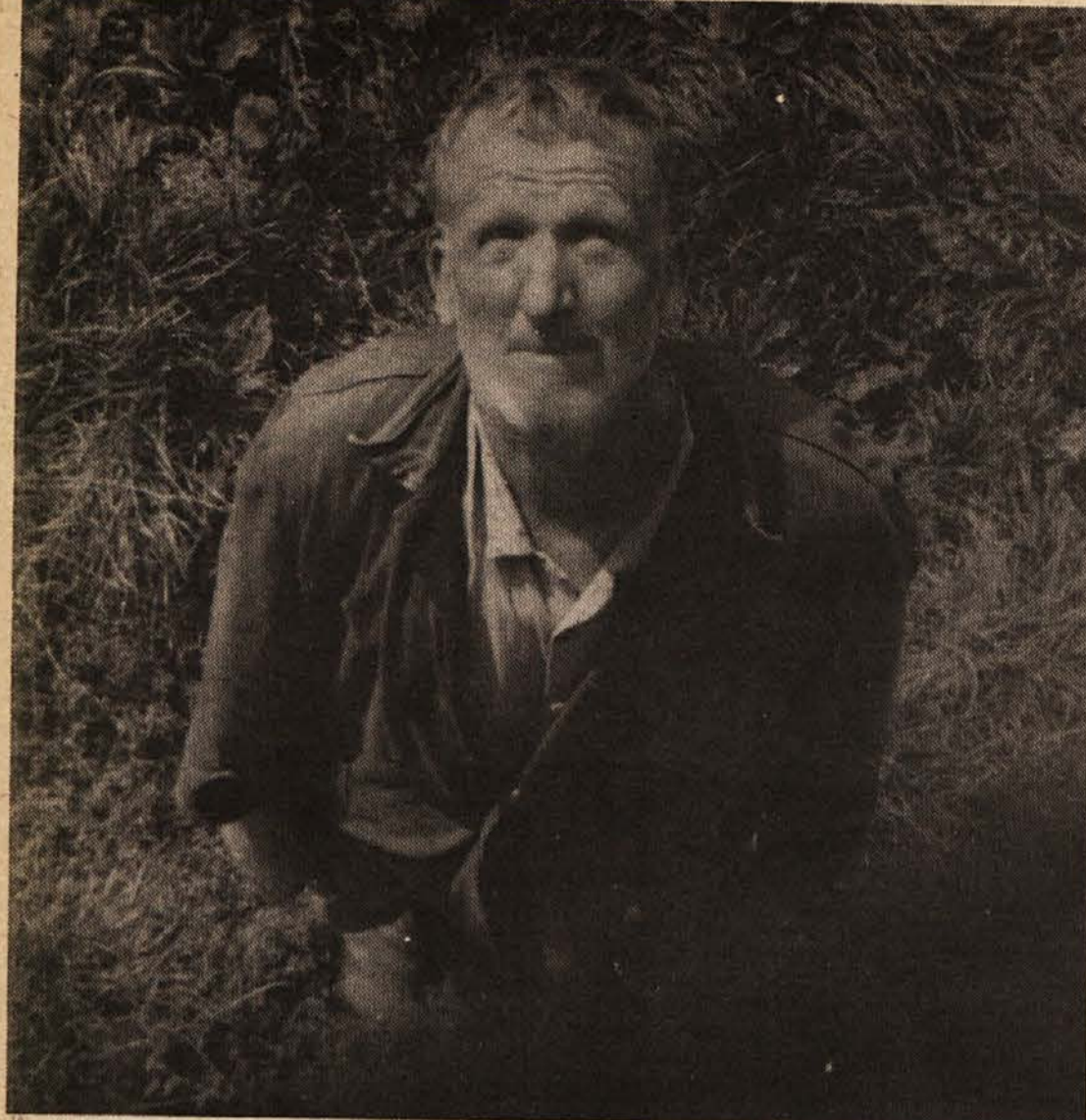
„Cesta na mejo“ (s podnaslovom Povest s koroških gora) je naslov tokrat prvič objavljenega dela Borisa Režka. Pripoved o koroškem grunrtarju Plazniku in o strasteh, ki maličijo človeška

bitja, zlomi pa jih čas, je literarno dovolj dodelana, mestoma pa celo prav izvirna.

Potopisec Miran Ogrin je knjigo „Vzhodni veter“ podnaslovil Od Urala do Kitajske in arabskih pustinj. To pove, kod je popotoval, se srečaval z ljudmi, narodi, civilizacijami in njihovo kulturo, katere temelji so močno drugačije od naše stvarnosti in okolice. „Potovanje je veliko iskanje.“ Kaj, zarisanega v čas in prostor, je našel Ogrin, lahko beremo v njegovi knjigi, ki je zelo zanimiva.

Kot darilno knjigo je Prešernova družba tokrat pripravila roman „Podnebje upora“ ameriškega pisatelja Alana Whiteja. Delo, ki govori o svetu južnoameriške mestne gverile, o razmerah, ki silijo ljudi v odporniško gibanje zoper nasilje, zatiranje in izkoriščanje, je prevedel Valentin Duša.

Za zaključek na kratko še o knjižnem načrtu Prešernove družbe za letos. V redni zbirki bodo izšle knjige „Debele zgodbe Petra Fuleža“ (J. Kislinger), „Rokovnjači“ (Jurčič—Kersnik), „Prvi sneg“ (M. Lalič), „Vrtnarjevi spomini“ (C. Jeglič) in „Miklavž Brugnon“ (R. Rolland). Ljudska knjiga pa bo prinesla „Saracensko bodalo“ (F. Yerby), „Sladki četrtek“ (J. Steinbeck), „Čipkarico“ (P. Laine), „Detinstvo“ (M. Gorki), „Zalezovalce“ (D. Sušič) in „Mrtvi ukazujejo“ (V. B. Ibanez).

LADISLAV LESAR
OBRAZI

**RADO VIDI
S SLEPIMI
OČMI**

Ko vstopiš v slepoto, je dan tvoj strah in noč tvoja nesreča. Čemiš v kotu ali se zaletavaš v zid ali poskušaš ležati ali vstati — vse je brezup. Potem se zbereš in nenadoma odkriješ razsežnost svoje stopinje in začutiš upanje svojega glasu.

Glas pa je votel. Ljudje so neke daljne predstave in tvoj lastni obraz je tujek v tvojem telesu. Tak je bil začetek obdobja slepote, ko je pred mnogimi leti Rado Miklavčič iz Hudega pri Ivančni gorici občutil, da ne bo nikoli več videl jutranje in večerne zarje, ne gozdov in ne sosedov in ne svojih živali, ki jih je imel tako rad.

Rado pripoveduje: „Na moje oči je padla zavesa. Srce je obdal leden oklep. Bil sem kakor živ mrlič. Slišal sem glas, ki mi je govoril: zate je rešitev samo grob. Ta glas je bil iz dneva v dan močnejši. Nekoč, ko sem premišljeval svoje črno življenje, sem si otipal prste. Tedaj se mi je zazdelo, da prsti govorijo: Ne kloni, mi smo zdravi in močni! Takrat se je v meni nekaj zganilo — Morda bo tudi v temi živel in tako sem se vrnil v življenje.“

Potem mi razlaga, da je prišla volja do življenja iz kaosa tisočerihi ran. Neka nenavadna moč ga je gnala v delo in delo je postalo njegova svetloba.

Glas, ki mu je vsiljeval smrt, se je polagoma oddaljeval. Glas prstov je bil močnejši. Delal je in se nešteto krat potolkel do krvi. Zvečer pa je vesel premišljeval, kaj vse je napravil čez dan. In kako vesel je bil, ko si je spet sam služil vsakdanji kruh.

In pripoveduje naprej: „Vsako orodje mi je bilo pokorno: grablje, vile, kosa, srp, kladivo, klešče, žaga. Opravljal sem zidarska in vsa kmečka dela. In dan je bil prekratek. In kako sem bil srečen, ko sem napravil prvi stroj! Delo, ti si večno! Rodovi in rodovi izginjajo, a ti živiš... Ponosen sem, da nisem parazit, ampak enakovreden član človeške skupnosti.“

Tudi tele misli si je zapisal v dnevnik 14. avgusta 1956, ko se mu je rodil sin:

„Sporočam ti, da sem rodila sina. Oba sva zdrava. Žena.“

„Še nikdar v življenju nisem bil tako vesel kot ta dan in sem prepričan, da tudi nikoli več ne bom. Ne more se nič takega zgoditi, da bi me bolj razveselilo kot rojstvo sina.“

Videti ga nisem mogel, prijeti s svojimi raskavimi rokami pa si ga nisem upal. Zvečer pa, ko je žena trdno zaspala, sem šel k zibelki in sem ga gledal s svojimi ugaslimi očmi. Želel sem si samo to, da bi bila prijatelja.“

Zdaj je sin že zdavnaj odslužil vojaščino in pomaga svojemu očetu. Izučil se je poklica, tako da lažje živijo kakor so včasih, ko sta morala le oče in mati skrbeti za vse.

Resnično je neverjetno, kaj ta Rado Miklavčič zmora. Sam si je pozidal hišo in napeljal vodovod, spozna se na elektriko, napravil si je mlin, mlatilnico in druge stroje. Krmi živino in pomaga pri rojstvu telet, nakosi travo za živino in jo pripelje iz oddaljene njive. Piše tudi pesmi in črtice in je poln optimizma in vere v življenje, kakor da ne bi bil slep. Morda pa je lepota tudi v tem, da ne vidimo vsega. Morda je tudi v tem preostalih slepih, ki se enkrat sprijaznijo s kruto usodo. Rado Miklavčič ne priznava porazov. Vsak dan je nov začetek. Novo doživetje in novo upanje.

In Rado Miklavčič spet pripoveduje: „Ko sem nekega dne otipaval trto, ki sem jo zasadil pred leti, ko sem še videl, se je za mojimi hrbtom oglašil znanec in me nagovoril: „Prijatelj, ali si slep, da samo tipaš? Ti si pa res velik revež!“

Obrnil sem se in rekel: „Pravite, da sem revež. Poglejte mojih deset prstov! Vsako noč se od bolečine skrivajo, a nobenega ne dam za milijon dinarjev. Vidite, tukaj na meni je deset milijonov, pa mi pravite revež!“ Še nekaj časa je stal poleg mene, potem pa sem zaslišal oddaljevanje korakov. Ko so koraki zamrli, sem se ponovno lotil dela.

Rado Miklavčič iz Hudega pri Ivančni gorici ljubi življenje, in kadar ga obiščem, se pogovarjava kakor stara prijatelja. Pripovedujeva si, kaj vse sva videla in doživela. Rado vidi brez oči.

NASI ZAKLADI

SEVNIŠKA LUTROVSKA KLET

Posebnost sevniškega gradu je Lutrovska klet. Mogočni grad nad starim trgom že sam po sebi vzbuja zanimanje zaradi izvrstne lege. Nepoznavalcu je tudi na oko odmaknjena enonadstropna, tudi v živo skalo vkopana stavba. Leta in leta je burila duhove in zbujala zanimanje umetnostnih zgodovinarjev bolj kot sam grad.

Po vojni se je v precej prostorni dvoranici znašlo kup ropotije. Sevničan Jože Smodej se še danes spominja obiska raznih tujcev, ki so se zanimali za nekakšno luteransko molilnico. Sem in tja odgrnjeni omet je v nemal domišljivo z nekakšnimi freskami pod seboj. Stvari so se korenito lotili restavradorji osrednjega slovenskega zavoda za spomeniško varstvo. Dolgotrajno in skrbno odkrivanje fresk je domala štiri leta (od leta 1950 dalje) vodil dr. Ivan Komelj. Ko so takrat freske že odkrili, je bila največja težava, kako krhki obarvani sloj trdno zasidrati na podlago. To je konservatorjem več ali manj uspelo. Pred tem so morali presekati skalo, ki sega v sam prostor, izkopali so več jaskov za zračenje. Sevnica je pridobila akustičen prostor za komorne nastope.

Lutrovska klet je bila nekoč grajska kapela. Zgodovinarji imajo na voljo še premalo gradiva, da bi lahko prisodili „krivoversko“ luteranstvo določenemu grajskemu oskrbniku. Vsekakor je bilo to dobro skrito. Od dotedanjih oblastnikov si prav gotovo nihče ni mogel misliti, da bi bila v posesti salzburske nadškofije protestantska molilnica.

Poznavalci cerkvenega slikarstva ob pogledu na freske ne dvomijo, da je bila to molilnica. Upodobljeno je namreč vse ikongrafsko izročilo, ki ga je mogoče srečati v naših cerkvah. Razširjeno je sicer prepričanje, da protestanti v svojih hramih niso bili naklonjeni bogatim slikarjem. Prof. Stele pa je bil, ko je proučeval sevniško Lutrovska klet, trdno prepričan, da gre za luteransko molilnico, saj iz slik samih in iz napisov veje luteranski duh. Kristusova smrt na križu, vera v Kristusov prihod, vstajenje mrtvih, večnost nebes in pekla, vse najdemo tu na enem mestu. Križanje je na osrednjem

mestu. Največji sliki na stropu predstavljata Sodbo in Vstajenje. Zadnji dvom naj bi omajali peterolistni rozeti z močno poudarjenim svetlim pestiščem, podobni Lutrovi pečatni rozeti. Pozornost obiskovalcev pritegnejo ponavadi na oboku poslikane doprsne podobe Pametnih in Nespametnih devic.

Restavradorji in konservatorji so se srečali z redkim primerom slikarske tehnike v oljni temperi na običajni slikarski podlagi. To se posebno lepo vidi na prilepljenih delih na pokončnih stebrih. Ta način slikanja je umetniku omogočil izredno živost barvnih odtenkov in druge slikarske učinke, ki jih običajni freskanti ne zmorejo. Dr. Komelj označuje sevniško slikarstvo kot izrazit manierizem 16. stoletja z močnimi odmivi Michelangelove smeri v kontrapostnih likih, z značilnimi ornamentalnimi motivi in oblikami okovja iz severne renesanse. Predvsem zaradi klobuka enega od velikih portretov „na mlinsko kolo“ datirajo slikarstvo v čas pred sedemdesetimi leti 16. stoletja. Znano je, da je akademski slikar in konservator Viktor Povše iz Celja lani uspešno odkrival slikarje v vzhodnem grajskem stolpu, vendar to javnosti še ni dostopno. V ograjenem kompleksu je tudi manjši grajski stolpič. Ali je mogoče v njem videti tako imenovani „hunger-turm“, kamor naj bi žive metali nesrečnike, kot vedo po pripovedovanju starejših domačinov nekateri, je uganka. Podobno je tudi s tem, ali je ta stolp po podzemnem hodniku povezan s spodnjim gradom, delom sedanje stare občinske zgradbe ali celo z nasprotnim savskim bregom. Nemci so bili nad vse zabezetonirali betonsko ploščo in v stolp postavili dva težka mitraljeza. Minulo leto je mladoletniška tolpa stolp neakznozovano zažgala. Ostrešje je sicer še vzdržalo, čeprav je v notranjosti hudo izdelano od požara.

Grad in tudi Lutrovska kapela kot izreden kulturni spomenik potrebujeta trdnjšo roko in tudi kaj bolj otipljivega kot „turistični dinar“, čeprav tudi tega zdaj nihče ne pobira.